ŠTATISTICKÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY

ŠTATISTIKA V SÚVISLOSTIACH

Rodinné správanie populácie Slovenska

DEMOGRAFIA A SOCIÁLNE ŠTATISTIKY
október 2023

Štatistický úrad Slovenskej republiky

Kód: 021523
Okruh: Demografia a sociálne štatistiky
Dátum: Október 2023

Štatistika v súvislostiach

Rodinné správanie populácie Slovenska

Sekcia sociálnych štatistík a demografie
Generálny riaditeľ sekcie: Ľudmila Ivančíková
Odbor štatistiky obyvateľstva
Kontaktná osoba: Zuzana Podmanická, tel. +421/2/50 23 67 70

2023

Autori publikácie:
Ľudmila Ivančíková (editor)
Zuzana Podmanická (editor)
Patrícia Gurová
Silvia Hudecová
Andrej Chromeček
Andrea Jánošová
Csilla Kiššová
Martin Kočiš
Andrej Kolárik
Veronika Krišková
Matej Kubala
Ivana Majzlíková
Kristián Óvári
Monika Rákošová
Branislav Šprocha (VDC)
Silvia Tomkovičová
Lucia Vanišová
Róbert Vlačuha
Adam Zetek

Štatistický úrad Slovenskej republiky
Informačný servis
Lamačská cesta 3/C
840 05 Bratislava 45
tel. +421/2/50 23 63 35, +421/2/50 23 63 39
e-mail: info@statistics.sk
www.statistics.sk

ISBN 978-80-8121-939-9 (online)

Rozmnožovanie obsahu tejto publikácie, ako aj jednotlivých častí, v pôvodnej alebo upravenej podobe pre komerčné účely, je možné len s písomným súhlasom Štatistického úradu SR. Údaje, ktoré sú obsahom tejto publikácie, je možné použiť len s uvedením zdroja.
Práca neprešla jazykovou úpravou.

Obsah

Predslov **5**
1 Úvod **6**
2 Vybrané faktory ovplyvňujúce rodinné správanie **9**
2.1 DEMOGRAFICKÉ PROCESY 9
2.2 LEGISLATÍVA 37
2.3 SEKULARIZÁCIA 43
2.4 SOCIOEKONOMICKÝ STATUS 48
2.5 INDIVIDUALIZMUS 55
3 Hlavné trendy vývoja rodinných domácností **60**
3.1 POČETNOSŤ A ŠTRUKTÚRA RODINNÝCH DOMÁCNOSTÍ 60
3.2 RODINNÉ DOMÁCNOSTI S DEŤMI 63
4 Rodinné domácnosti **71**
4.1 RODINY ZALOŽENÉ MANŽELSTVOM 74
4.1.1 Rodiny založené manželstvom podľa veku *75*
4.1.2 Rodiny založené manželstvom podľa národnosti *77*
4.1.3 Rodiny založené manželstvom podľa náboženského vyznania *83*
4.1.4 Rodiny založené manželstvom podľa najvyššieho dosiahnutého vzdelania *95*
4.1.5 Rodiny založené manželstvom podľa štátneho občianstva *98*
4.1.6 Rodiny založené manželstvom podľa ekonomickej aktivity *100*
4.1.7 Rodiny založené manželstvom a podmienky bývania *105*
4.2 RODINY ZALOŽENÉ KOHABITÁCIOU 114
4.2.1 Rodiny založené kohabitáciou podľa veku *115*
4.2.2 Rodiny založené kohabitáciou podľa rodinného stavu *118*
4.2.3 Rodiny založené kohabitáciou podľa národnosti *120*
4.2.4 Rodiny založené kohabitáciou podľa náboženského vyznania *126*
4.2.5 Rodiny založené kohabitáciou podľa najvyššieho dosiahnutého vzdelania *136*
4.2.6 Rodiny založené kohabitáciou podľa štátneho občianstva *140*
4.2.7 Rodiny založené kohabitáciou podľa ekonomickej aktivity *142*
4.2.8 Rodiny založené kohabitáciou a podmienky bývania *147*
4.3 RODINY OSAMELÝCH RODIČOV 155
4.3.1 Rodiny osamelých rodičov podľa veku *156*
4.3.2 Rodiny osamelých rodičov podľa rodinného stavu *158*
4.3.3 Rodiny osamelých rodičov podľa národnosti *160*
4.3.4 Rodiny osamelých rodičov podľa náboženského vyznania *165*
4.3.5 Rodiny osamelých rodičov podľa najvyššieho dosiahnutého vzdelania *170*
4.3.6 Rodiny osamelých rodičov podľa štátneho občianstva *172*
4.3.7 Rodiny osamelých rodičov podľa ekonomickej aktivity *173*
4.3.8 Neúplné rodiny a podmienky bývania *177*
4.4 ALTERNATÍVNE FORMY RODINNÉHO SPOLUŽITIA 190
4.4.1 Patchwork *190*
4.4.2 Mingle *192*
4.4.3 Kohabitácie osôb rovnakého pohlavia *193*
4.4.4 Starí rodičia s vnúčatami *197*
4.4.5 Viacgeneračné domácnosti *199*
5 Predpoklady budúceho vývoja rodinného správania populácie Slovenska **201**
6 Životné podmienky rodín **204**
6.1 CHUDOBA A SOCIÁLNE VYLÚČENIE 204
6.2 PRÍJMY A VÝDAVKY DOMÁCNOSTÍ 209
Záver **214**
Metodické vysvetlivky **216**
Zoznam bibliografických odkazov **222**

Predslov

Štatistický úrad Slovenskej republiky pripravil jedinečnú publikáciu na základe údajov zo Sčítania obyvateľov, domov a bytov 2021 pod názvom Rodinné správanie populácie Slovenska.

Rodina tvorí dôležitú súčasť života každého človeka. Je vo svojej podstate formou stáleho spolužitia osôb, ktoré sú spojené manželskými, partnerskými, pokrvnými alebo adoptívnymi zväzkami. Rodina existuje v čase a priestore, jej korene sú v minulosti a jej smerovanie do budúcnosti (Laca, 2011).

Inovácie implementované do Sčítania obyvateľov, domov a bytov 2021 umožňujú komplexnejší prístup k spracovaniu rodinnej problematiky zo štatistického pohľadu.

Publikácia popisuje v prvých kapitolách faktory ovplyvňujúce rodinné správanie a vývoj rodinných štruktúr za posledných šesťdesiat rokov na základe údajov zo sčítaní obyvateľov, domov a bytov od roku 1961.

Ďalšia kapitola detailne charakterizuje rodinné štruktúry k 1. januáru 2021 z hľadiska ich typov a vo vzťahu k národnosti, náboženskému vyznaniu, štátnemu občianstvu, vzdelaniu, zamestnaniu a. i. Má ambíciu podnietiť odborníkov z rôznych oblastí, napríklad sociológov, historikov, demografov k hľadaniu príčinných súvislostí popísaného stavu.

Publikácia sa ďalej zaoberá predpokladmi budúceho vývoja rodinného správania. Je doplnená tiež kapitolou zameranou na stručné hodnotenie životných podmienok domácností, chudoby, príjmov a výdavkov rodín na základe výsledkov výberových štatistických zisťovaní v domácnostiach.

Analytické texty a dátové tabuľky sú doplnené o vizualizačné prvky (tematické mapy, grafy), ktoré majú prispieť k zvýšeniu zrozumiteľnosti predkladaného výstupu.

Som si istý, že publikácia bude užitočná najmä pre odborníkov zodpovedných za tvorbu rodinných politík, za politiky súvisiace s demografickým vývojom populácie Slovenska, ale bude zaujímavou informačnou správou aj pre laickú verejnosť.

Peter Peťko
predseda Štatistického úradu
Slovenskej republiky

1 Úvod

Rodinu kreujú ľudské osobnosti a ako celok sa rodina v priebehu svojho trvania neustále vyvíja.

Zmysel a poslanie rodiny nespočíva len v reprodukčnej funkcii, čím je biologicky významná pre udržanie ľudského rodu a tým aj pre budúcnosť spoločnosti, a nespočíva ani len v tom, že generuje a odovzdáva nasledujúcim generáciám vytvorené materiálne či duchovné dobrá, ale najmä v tom, že je optimálnym priestorom, v ktorom môže človek zmysluplne dorastať v láske, primerane sa starať o svoje potomstvo, sprostredkovať jeho vrastanie do spoločnosti, prepájať generácie a tým vytvárať medzi nimi kontinuitu i putá solidarity (Podmanický, 2019).

Pre funkčnosť rodiny ako inštitúcie je dôležité, aby obsahovala stmeľujúci prvok trvalosti s pocitom spolupatričnosti pri dosahovaní spoločných rodinných cieľov. Vtedy sa môže realizovať snaha jej členov o vytvorenie vzájomného súladu pomocou vzájomného ovplyvňovania sa, súcitenia, obáv jeden o druhého, zdieľania práce aj zábavy, neustálej výmeny ideí. Tieto podmienky sú potrebné i v situácii relatívneho spoločenského blahobytu a funkčných záchytných sietí, ktorými disponuje každý sociálny štát (Možný, 2002).

Rodina má teda pre spoločnosť nezastupiteľný význam. Na jednej strane starostlivosťou o svojich starých a chorých členov jej robí nenahraditeľnú službu a na strane druhej, venovaním sa mladej generácii potvrdzuje svoje privilegované miesto pre tvorbu a ochranu humánnych hodnôt, ktoré umožňujú prežiť ako spoločnosti, tak aj jej kultúre (Marschűtz, 2008).

Na rozdiel od iných inštitúcií a foriem spoločenského života, ktoré pri svojich častých zmenách vznikajú a zanikajú, rodina, napriek možnej kríze či pochybnostiam, pretrváva a je stále základným pilierom ľudského jestvovania, tvoriacim bazálne východisko pre každú organizovanú ľudskú spoločnosť a štát.

Nemecký sociológ René König nazval rodinu „spoločensky totálnym fenoménom“ pričom analýzy rodiny majú podľa neho „strategicky centrálnu pozíciu“ (in Sociológia 38, 2006, č. 1, str. 6).

Analyzovať rodinnú problematiku je však náročné, na tom sa zhoduje väčšina expertov, a to najmä v kontexte dostupnosti korektných údajov.

Rodinné správanie populácií v celom geopriestore sveta prechádza zmenami, čo je prezentované vedcami na základe ich empirických výskumov, politikmi na základe vznikajúcich požiadaviek v krajinách, ktoré spravujú, laikmi na základe ich osobných skúseností i médiami. To evokuje realitu, že vývoj v rodinnom správaní populácie naozaj prechádza zmenami a tie nadobúdajú čoraz väčšiu dynamiku. Sú názory, že

táto dynamika je ovplyvňovaná najmä pozvoľnou premenou „tradičných“ rodinných vzťahov, založených na autorite, na vzťahy „moderné“, založené na rovnoprávnosti (z hľadiska pohlavia i generácií), individualizáciou rodinných vzťahov a pluralizáciou rodinných foriem. Faktom je, že zmeny v každej spoločnosti ovplyvňujú rodiny a zmeny v rodinnom správaní každej populácie ovplyvňujú spoločnosť, a tak je situácia rodín výsledkom tohto vzájomného pôsobenia.

Pre analytické, korektnými štatistickými údajmi podložené, zachytenie zmien a súčasnej reality slovenskej rodiny je možné využiť údaje zo štatistík obyvateľstva, ktoré umožňujú niektoré aspekty rodinného správania populácie hlbšie analyzovať a ponúknuť tak obraz vývoja i súčasného stavu rodín v Slovenskej republike.

V štatistickom ponímaní je rodina štandardne jedným z typov cenzových domácností. V sčítaniach obyvateľov sa rozlišujú „úplné rodiny“, ktoré predstavujú manželské páry alebo páry kohabitantov. Úplné rodiny môžu byť s deťmi alebo bez detí, pretože sa deti páru ešte nenarodili alebo už z rodiny odišli alebo zomreli. Ďalším typom sú „neúplné rodiny“, ktoré pozostávajú z jedného rodiča, otca alebo matky, a dieťaťa/detí, ktoré s ním aktuálne žije/ú v spoločnej domácnosti. Ak v bytovej domácnosti žije viac generácií tej istej rodiny, tvoria síce biologickými väzbami jednu rodinu, ale štatisticky rodinu, úplnú alebo neúplnú, tvoria dve najmladšie generácie a zo starších generácií sa vytvárajú samostatné rodiny. Takto vymedzené rodiny sú analyzovateľné na základe dát získaných štatistickými zisťovaniami, predovšetkým sčítaniami.
V slovenskom priestore existujú aj ďalšie formy spolužitia, niektoré z nich je možné z dostupných dát kvantifikovať a analyzovať.
Takými to formami sú napr.:

- Homosexuálni partneri žijúci s deťmi alebo bez detí v spoločnej domácnosti; prvé dostupné údaje sú zo sčítania v roku 2021;
- Patchwork, pár žijúci v spoločnej domácnosti s deťmi z predchádzajúcich vzťahov a príp. už i s deťmi z predmetného vzťahu; tieto typy rodiny sú podmnožinou úplných rodín; z integrovaných dát sčítania 2021 je možné urobiť odborný odhad;
- Mingle, zosobášený pár bez detí nežijúci v spoločnej domácnosti; tieto osoby sú podmnožinou „Single“; z integrovaných dát sčítania 2021 je možné urobiť odborný odhad;
- Spolužitia starých rodičov a ich vnúčat a viacgeneračné rodiny; z integrovaných dát sčítania 2021 je možné urobiť odborný odhad.

Predkladaná publikácia ponúka obraz slovenských rodín predovšetkým na základe dát získaných sčítaniami obyvateľov domov a bytov, doplnený údajmi zo zisťovaní demografickej štatistiky, štatistiky rodinných účtov a zo zisťovaní o príjmoch a životných podmienkach domácností (EU SILC).
Analýza je spracovaná na úrovni celej populácie na území Slovenskej republiky, ale dáta zo Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021 umožňujú, v prípade záujmu, pre rôzne odborné skupiny i spracovanie v nižšom územnom detaile.

Zoznam použitých skratiek

COICOP	Klasifikácia individuálnej spotreby podľa účelu
EÚ	Európska únia
EÚ SILC	Zisťovania o príjmoch a životných podmienkach domácností
Eurostat	Štatistický úrad Európskej únie
ISCO	Medzinárodná štandardná klasifikácia zamestnaní
NKC	Najpočetnejšie kresťanské cirkvi
NNV	Najpočetnejšie náboženské vyznania
NRD	Neúplné rodinné domácnosti
RD	Rodinné domácnosti
ROM	Rodiny osamelých matiek
ROO	Rodiny osamelých otcov
ROR	Rodiny osamelých rodičov
RÚ	Rodinné účty
RZK	Rodiny založené kohabitáciou
RZM	Rodiny založené manželstvom
SĽDB	Sčítanie ľudu, domov a bytov
SODB	Sčítanie obyvateľov, domov a bytov
SR	Slovenská republika
ÚRD	Úplné rodinné domácnosti
VDC	Výskumné demografické centrum
VSO	Veľkostná skupina obcí

Použité symboly

abs.	absolútna početnosť
p. b.	percentuálny bod
r.	rok
x	zápis nie je možný z logických dôvodov alebo sa údaj nezisťoval
-	jav sa nevyskytoval

2 Vybrané faktory ovplyvňujúce rodinné správanie

Rodinné správanie je ovplyvnené množstvom skutočností, ktoré ho významne ovplyvňujú. Sú to najmä faktory hodnotové, demografické, kultúrne, ekonomické, politické a všetky uvedené sa môžu ovplyvňovať navzájom. Je dôležité zdôrazniť, že rodinné správanie je veľmi komplexná téma a ovplyvňujúce faktory sa líšia obsahom i intenzitou v rôznych časových obdobiach.

Ako dôležité faktory pre vývoj rodinného správania, ktorých vplyv možno štatisticky podoprieť dostupnými údajmi, sú popísané demografické procesy, legislatíva, sekularizácia, socioekonomický status a individualizmus.

2.1 Demografické procesy

Demografické procesy odrážajú zmeny v populácii, jej početnosti a štruktúrach a vývoj jednotlivých demografických procesov ovplyvňuje rôzne aspekty rodinného života, ako sú vzťahy v rodine, počet detí, možnosti starostlivosti o deti atď.
Hlavnými vývojovými zmenami v demografických procesoch, ktoré v súčasnosti najviac ovplyvňujú rodinné správanie sú najmä:

- transformačné posuny v časovaní a intenzite vstupov do manželstva, čo môže viesť k nárastu počtu mladých ľudí (nezávislých detí) žijúcich v jednej spoločnej domácnosti s rodičmi,
- zvyšovanie početnosti detí narodených mimo manželský zväzok, čím vo vyššej miere vznikajú buď neúplné rodinné domácnosti, alebo kohabitácie,
- pokles úrovne rodenia najmä tretích a ďalších detí, ale aj k mierny pokles rodenia druhých detí, čo sa následne premieta do veľkosti rodiny,
- migračný vplyv, ktorý je spojený s vekovo-selektívnym aspektom, keď miesto bydliska menia v prevažnej miere mladé a najčastejšie slobodné osoby, ktoré v novej krajine predstavujú potenciálnych aktérov formovania rodinných a iných typov domácností.

Pre názornejší obraz vplyvu demografických procesov na rodinné správanie je ďalej podrobnejšie popísaný ich vývoj v kontexte rodinného správania.

Sobášnosť

Partnerské zväzky medzi osobami opačného pohlavia, trvalé alebo dočasné, právne alebo formálne, vytvárajú základné podmienky pre proces vytvárania rodinných domácností. Dôležitým faktorom pri vzniku rodinných domácností, ako aj pri rozhodovaní o veľkosti rodiny, sa ukazuje byť rodinný stav. S postupným presadzovaním sa druhej demografickej tranzície sa v čoraz väčšej miere v spoločnosti tolerujú rôzne formy predmanželských párových spolužití. Tie sú vyhľadávané predovšetkým mladými slobodnými osobami (Džambazovič, Šprocha, 2017). Ich primárnou funkciou je testovanie vzťahu pred uzavretím manželstva, no viaceré signály naznačujú, že mnohé z nich sú trvalejšieho charakteru a v podstate nahrádzajú funkcie manželského zväzku. Rovnako pomerne obľúbenými zostávajú aj

kohabitácie medzi rozvedenými a ovdovenými osobami (Džambazovič, Šprocha, 2017).

Po krátkodobom náraste počtu uzavretých manželstiev v roku 1990 vďaka vopred ohlásenému zrušeniu mladomanželských pôžičiek od 1. 1. 1991 (Vaňo a kol., 2001) sa v podstate celé 90. roky minulého storočia na Slovensku niesli v znamení znižovania počtu sobášov. Dochádzalo k tomu aj napriek skutočnosti, že do veku najvyššej sobášnosti sa postupne dostávali početné generácie slobodných mužov a žien. Už v roku 1993 sa počet sobášov dostal pod hranicu 31-tisíc, čo v relatívnom vyjadrení predstavovalo menej ako 6 sobášov na 1 000 obyvateľov. Druhá polovica 90. rokov priniesla spomalenie poklesu a do manželstva vstupovalo 27,5 – 28-tisíc párov. Hrubá miera sobášnosti dosahovala v tomto období úroveň viac ako 5 ‰. Ďalší výraznejší pokles bol zaznamenaný začiatkom 21. storočia. V roku 2001 počet sobášov klesol na takmer 23,8 tisíca a hrubá miera sobášnosti bola na úrovni 4,4 ‰. Od tohto roku nastalo striedanie krátkych období oživenia sobášnosti, výraznejšie v rokoch 2004 a 2008, ktoré boli následne prerušené poklesom. Po poklese v roku 2009 nastalo obdobie stagnácie (2010 – 2013). V rokoch 2010 – 2013 sa počet sobášov na Slovensku stabilne pohyboval pod hranicou 26-tisíc, čo v relatívnom vyjadrení znamenalo menej ako 5 sobášov na 1 000 obyvateľov.

G 2.1.1 Počet sobášov a hrubá miera sobášnosti v SR, 1991 – 2021

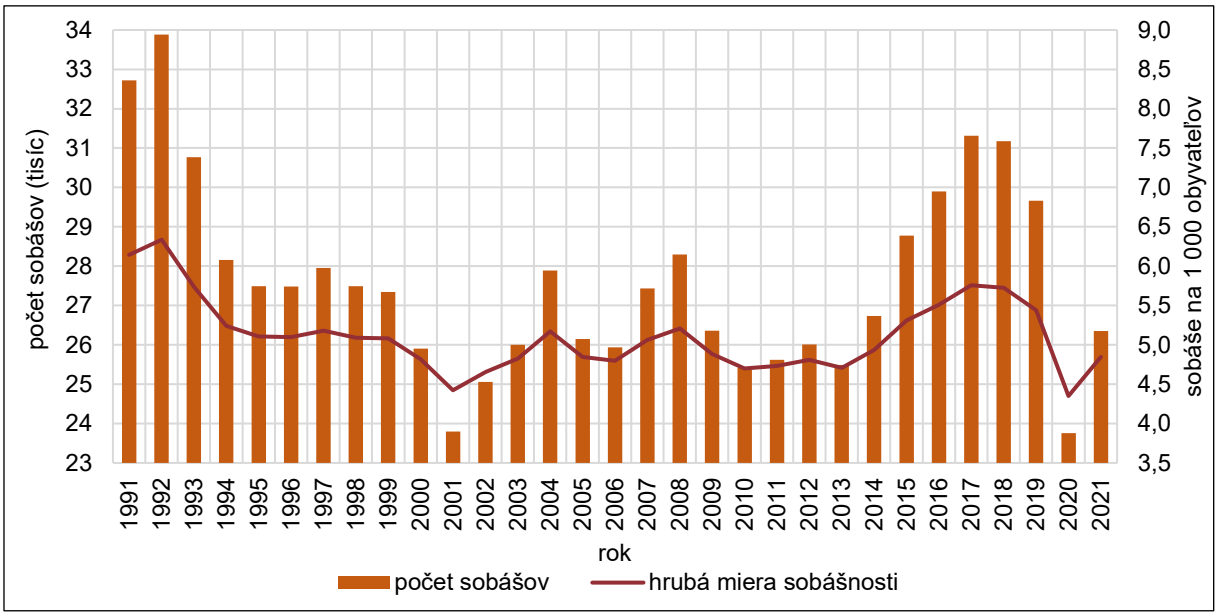

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Po roku 2013 sa situácia výrazne zmenila. Prišlo k významnému nárastu počtu uzavretých manželstiev. Rastúci trend vrcholil v rokoch 2017 a 2018, keď sa na Slovensku zosobášilo viac ako 31-tisíc párov, čo v relatívnom vyjadrení znamenalo 5,7 – 5,8 sobáša na 1 000 obyvateľov. Už v roku 2018 prišlo k miernemu medziročnému poklesu, ktorý sa následne potvrdil aj v nasledujúcom roku. Opätovne tak počet sobášov klesol tesne pod hranicu 30-tisíc a hrubá miera sobášnosti sa dostala na hodnotu 5,4 ‰.

Ďalší vývoj sobášnosti bol negatívne ovplyvnený špecifickými podmienkami, ktoré vznikli počas pandémie ochorenia COVID-19. Hlavne v roku 2020 bol zaznamenaný prudký pokles počtu uzavretých sobášov, keďže sa zosobášilo len takmer 23,8 tisíca párov. Hrubá miera sobášnosti sa prepadla pod úroveň 4,5 ‰.
Rok 2021 priniesol určité oživenie, ale stále sobášnosť nedosahovala hodnoty spred pandémie COVID-19. Počet sobášov predstavoval v roku 2021 menej ako 26,4 tisíca, čo znamenalo, že na 1 000 obyvateľov pripadalo v priemere 4,8 sobáša.

Úhrnná sobášnosť prezentuje priemerný počet sobášov pripadajúcich na jedného muža alebo ženu za predpokladu nemeniacej sa intenzity tohto procesu. V prvej polovici 90. rokov intenzita sobášnosti u oboch pohlaví výrazne klesla. Kým v roku 1991 by pri zachovaní hodnôt úhrnnej sobášnosti pripadalo na jedného muža v priemere 0,86 sobáša, v roku 2001 by to bolo 0,56 sobáša. U žien v rovnakom období prišlo k zníženiu z 0,85 sobáša na 0,54 sobáša na jednu ženu. Následne prišlo k striedaniu fáz oživenia a poklesu. Po roku 2013 nasledoval viacročný rastový trend. Maximum bolo v roku 2018, keď sa úhrnná sobášnosť mužov dostala na hodnotu 0,78 sobáša a u žien predstavovala 0,83 sobáša. Hodnota úhrnnej sobášnosti v roku 2020 klesla na 0,62 sobáša na muža a na 0,67 sobáša na ženu.
Aj keď sa negatívne dopady pandémie COVID-19 v roku 2021 na Slovensku ešte viac prehĺbili, proces sobášnosti už zaznamenal nástup určitého oživenia. Hodnoty úhrnnej sobášnosti sa v roku 2021 už dostali u mužov na úroveň 0,70 sobáša a u žien na 0,76 sobáša. Na základe toho sa dá predpokladať, že krízové prejavy v procese sobášnosti majú len krátkodobé trvanie a veľmi skoro po ich odznení sa sobášnosť vráti do predpandemického vývoja.

G 2.1.2 Úhrnná sobášnosť mužov a žien v SR, 1991 – 2021

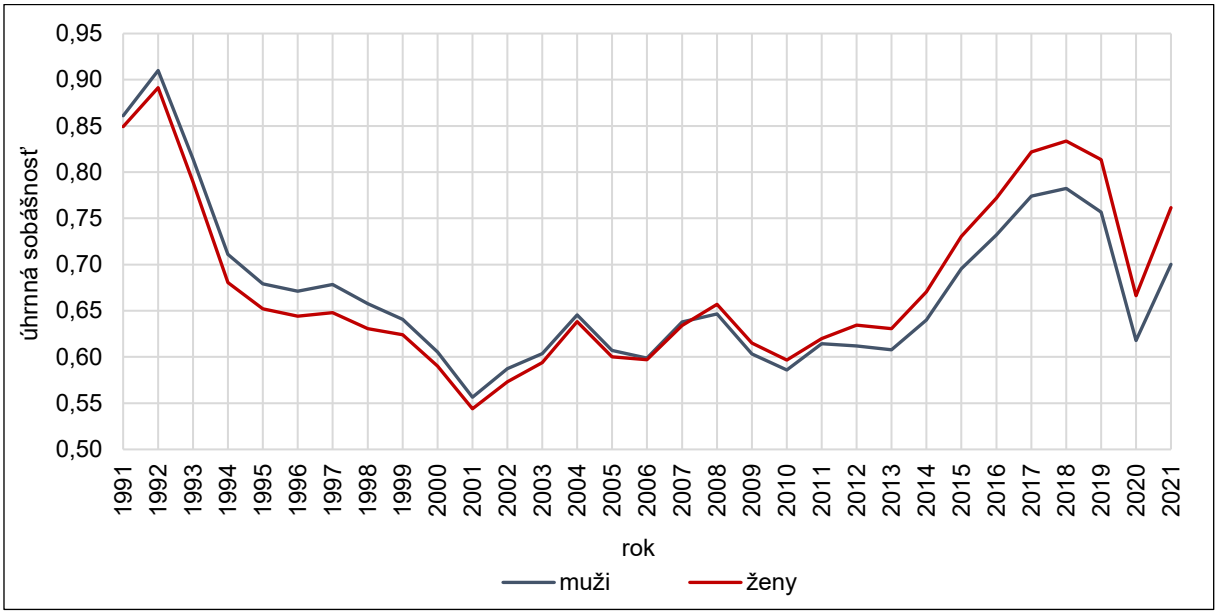

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Okrem významných zmien v intenzite sobášnosti obdobie po roku 1989 prinieslo aj veľké zmeny v časovaní tohto procesu. Vo všeobecnosti sa vývoj priemerného veku

pri sobáši u oboch pohlaví kontinuálne zvyšuje počas celého transformačného obdobia až do súčasnosti. Kým v roku 1991 sa na Slovensku muž oženil v priemere vo veku 25,6 roka, v roku 2021 to už bolo takmer 35 rokov (o 9,3 roka viac). U žien tento trend dosahoval o niečo nižšiu dynamiku, keď z pôvodných 22,9 roka sa hodnota priemerného veku pri sobáši zvýšila na 32,1 rokov. Uvedené zmeny pritom boli podmienené nielen odkladaním prvých sobášov, ale aj zmenami v časovaní vstupov do manželstva u rozvedených a ovdovených osôb.

G 2.1.3 Priemerný vek mužov a žien pri sobáši v SR, 1991 – 2021

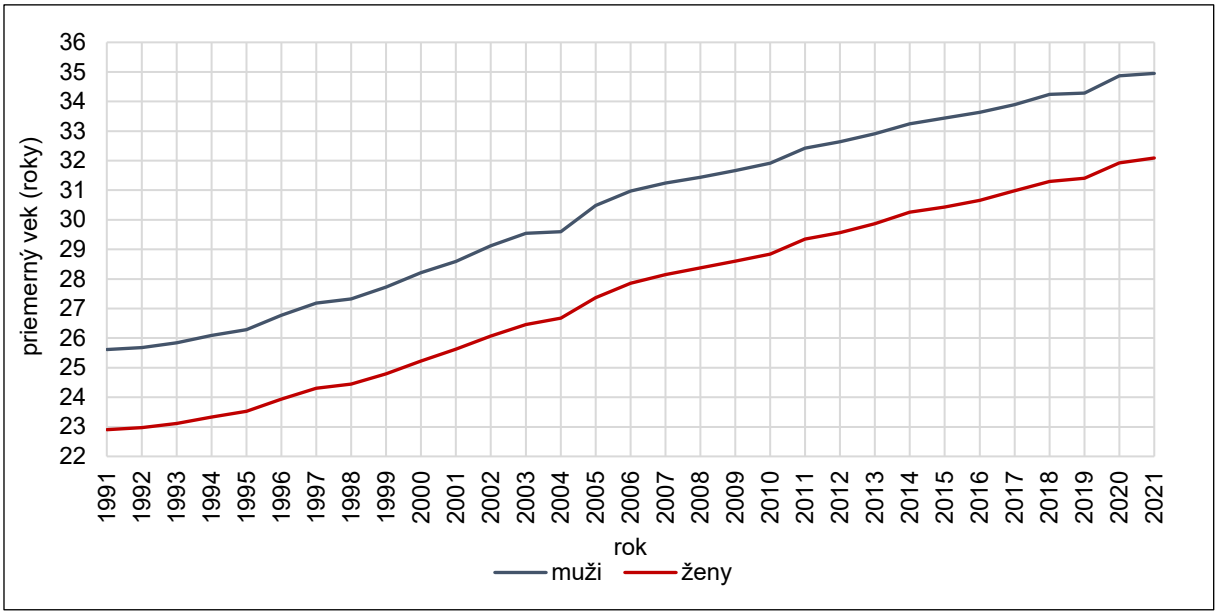

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Kľúčovým aspektom v časovaní sobášnosti mužov a žien na Slovensku najmä v prvých transformačných rokoch bol významný pokles intenzity, s akou do manželstva vstupovali mladí ľudia. U mužov išlo najmä o sobášnosť vo veku 20 – 24 rokov a len v obmedzenej miere v mladšom veku, kým u žien sa pokles dotýkal oboch vekových skupín. S postupným prehlbovaním transformačného procesu sa však naštartovala aj fáza oživenia sobášnosti vo vyššom veku. V prípade mužov sa intenzita sobášnosti zvýšila najmä vo veku 30 – 39 rokov. U žien bolo kľúčovým oživenie sobášnosti najmä vo veku 25 – 34 rokov. V prevažnej miere je to výsledok postupnej realizácie odložených manželských štartov. V období pandémie COVID-19 prišlo k výraznému prepadu sobášnosti predovšetkým vo vekových skupinách, ktoré sa u oboch pohlaví vyznačovali najvyššou intenzitou vstupov do manželstva. Dá sa predpokladať, že ide len o dočasný medziročný jav, keďže už v roku 2021 začali rásť miery sobášnosti v dotknutých vekových skupinách pomerne dynamicky.

G 2.1.4 Špecifické miery sobášnosti mužov v SR, 1991 – 2021

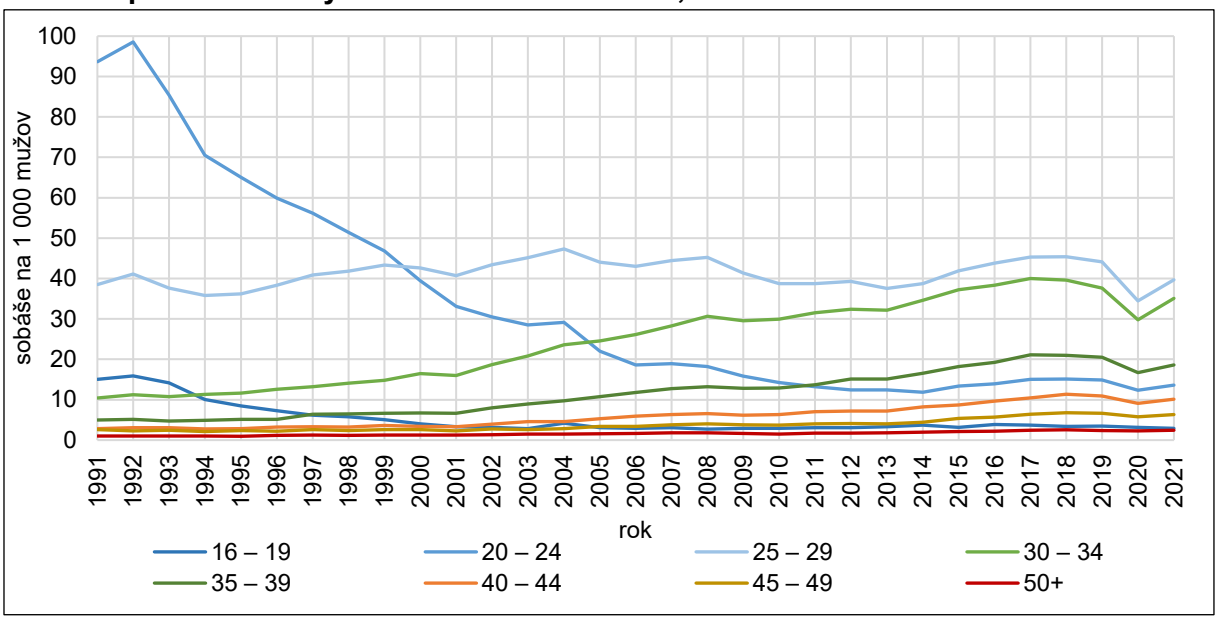

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

G 2.1.5 Špecifické miery sobášnosti žien v SR, 1991 – 2021

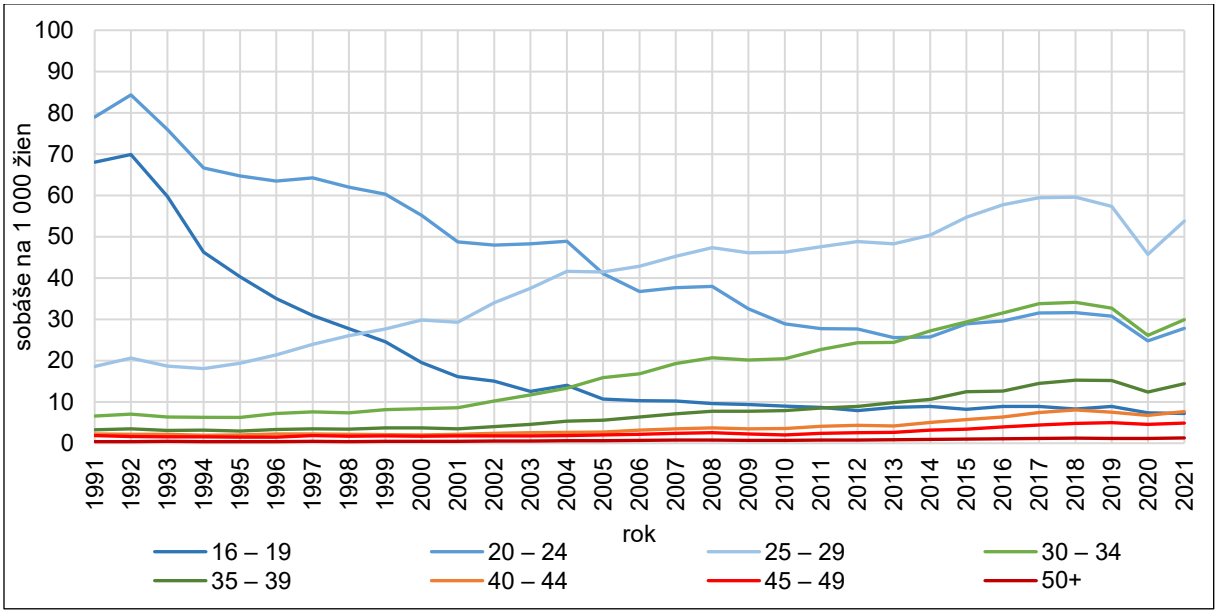

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Kľúčovým faktorom pre celkovú intenzitu sobášnosti, ako aj pre samotný počet uzavretých manželstiev na Slovensku, je dlhodobo nastavenie procesu prvosobášnosti. Aj keď podiel prvých sobášov od roku 1991 mierne klesol z 90,1 % u mužov a 91,4 % u žien na 85,2 % resp. 84,9 % v roku 2021, je zrejmé, že si naďalej udržiavajú dominantnú pozíciu.

Model skorej a do úzkeho vekového spektra koncentrovanej sobášnosti slobodných, ktorý bolo možné na Slovensku identifikovať ešte na začiatku 90. rokov, veľmi rýchlo prešiel fundamentálnou premenou, výsledkom ktorej bol najprv postupný prepad podielu sobášiacich sa slobodných mužov a žien a výrazný nárast priemerného veku pri 1. sobáši ženíchov a neviest. V roku 2021 sa slobodní muži v priemere ženili ako

vyše 32-roční a ženy ako takmer 30-ročné. Za obdobie 30 rokov ide o nárast u oboch pohlaví takmer o 9 rokov.

G 2.1.6 Podiel 1. sobášov a priemerný vek pri 1. sobáši u mužov a žien v SR, 1991 – 2021

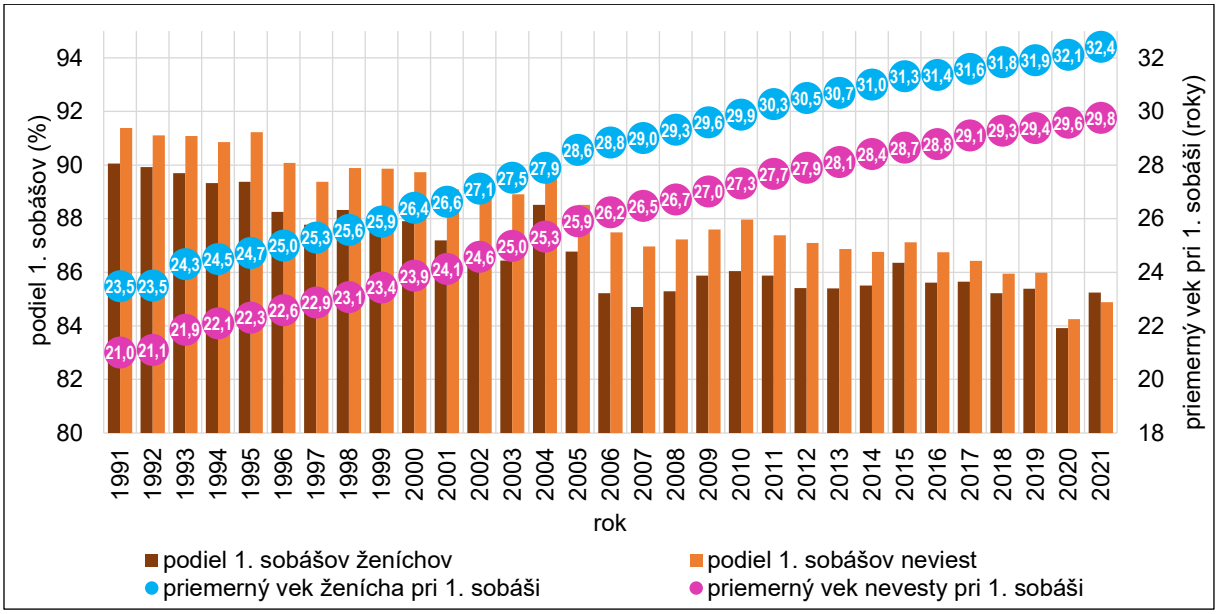

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Z dlhodobého hľadiska mala sobášnosť rozvedených po druhej svetovej vojne rastúcu tendenciu (Šprocha, Tišliar, 2018).
V prvej polovici 90. rokov prišlo s nástupom nových spoločenských, hospodárskych, kultúrnych a politických podmienok k poklesu nielen sobášnosti slobodných, ale klesali aj šance rozvedených mužov a žien na vstup do ďalšieho manželstva.

G 2.1.7 Všeobecná miera sobášnosti rozvedených mužov a žien v SR, 1991 – 2021

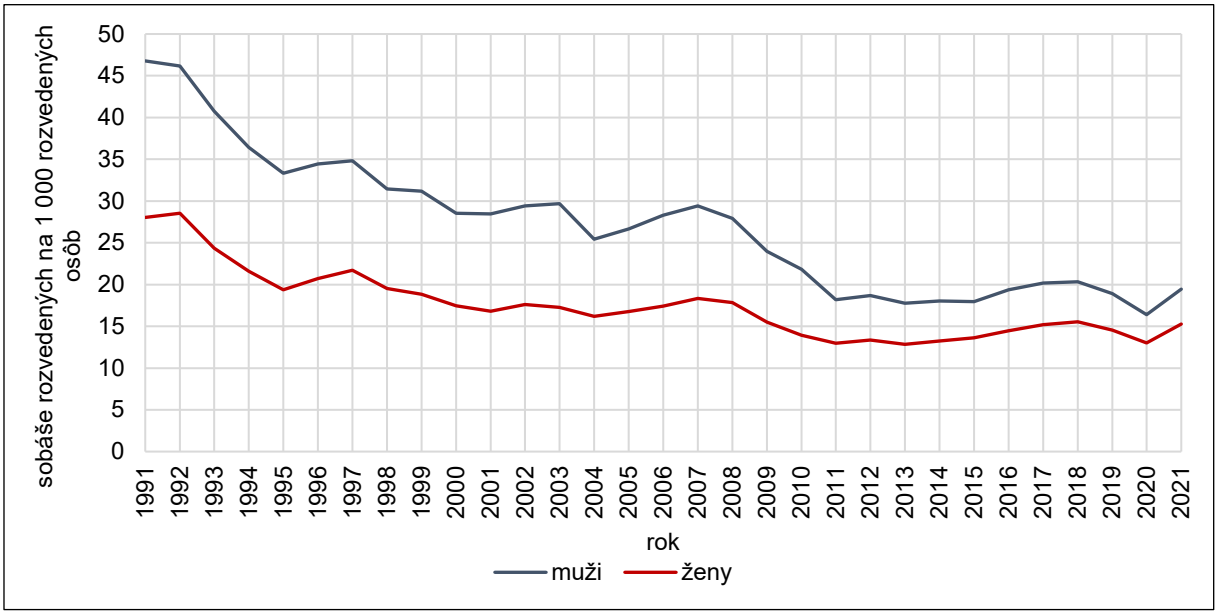

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Koncom 20. storočia a začiatkom 21. storočia sa tento pokles zmiernil a následne prišlo k určitej stabilizácii. Ďalší pokles po roku 2008 pravdepodobne súvisel s globálnou hospodárskou krízou. Po odznení nepriaznivých faktorov nasledovalo určité oživenie opakovanej sobášnosti rozvedených, ktoré ale prerušil rok 2020. Aj v prípade sobášnosti rozvedených však už rok 2021 priniesol určité oživenie intenzity, s akou do ďalšieho manželstva vstupovali rozvedení muži a ženy.
Z hľadiska doby uplynulej od rozvodu po ďalší sobáš sa pre vývoj celkovej opakovanej sobášnosti stalo rozhodujúcim zníženie šancí, s akou tieto druhé a ďalšie manželstvá uzatvárali rozvedení muži a ženy, v prvých rokoch po rozpade predchádzajúceho manželského vzťahu.

G 2.1.8 Priemerná doba uplynulá od rozvodu po sobáš rozvedených mužov a žien v SR, 1991 – 2021

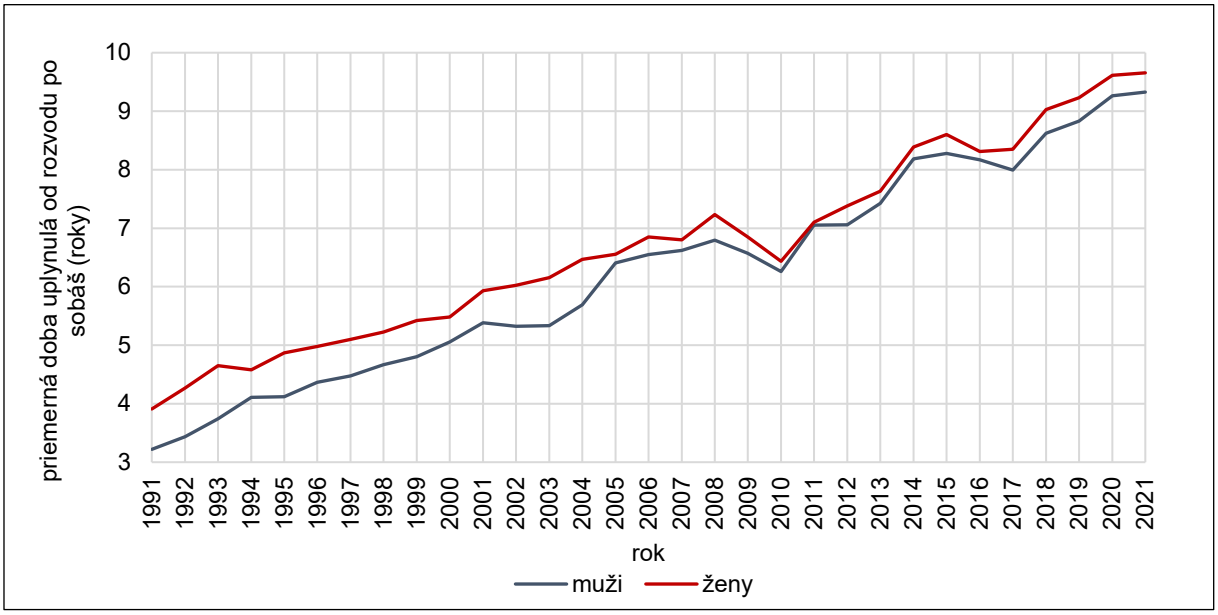

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Len v obmedzenej miere prišlo k určitému zvýšeniu intenzity sobášnosti rozvedených po 4 rokoch od rozvodu.
Zvyšovanie hodnôt priemerného veku rozvedených mužov a žien pri sobáši, ale aj priemernej doby uplynulej od rozvodu po ďalšie manželstvo, súvisia s tým, že druhé a ďalšie sobáše rozvedených sa na Slovensku realizujú nielen medzi staršími osobami, ale v priemere aj po dlhšej dobe po skončení rozvodového konania. V porovnaní s rokom 1991 sa priemerná doba uplynulá od rozvodu po sobáš zvýšila v roku 2021 o 6,1 roka u mužov a 5,8 roka u žien a priemerný vek pri sobáši rozvedených sa za rovnaké obdobie zvýšil o 12,2 roka u mužov a 10,9 roka u žien.

Zvyšovanie hodnôt priemerného veku rozvedených mužov a žien pri sobáši, ale aj priemernej doby uplynulej od rozvodu po ďalšie manželstvo, súvisia s tým, že druhé a ďalšie sobáše rozvedených sa na Slovensku realizujú nielen medzi staršími osobami, ale v priemere aj po dlhšej dobe po skončení rozvodového konania. V porovnaní s rokom 1991 sa priemerná doba uplynulá od rozvodu po sobáš zvýšila

v roku 2021 o 6,1 roka u mužov a 5,8 roka u žien a priemerný vek pri sobáši rozvedených sa za rovnaké obdobie zvýšil o 12,2 roka u mužov a 10,9 roka u žien.

G 2.1.9 Priemerný vek pri sobáši rozvedených mužov a žien v SR, 1991 – 2021

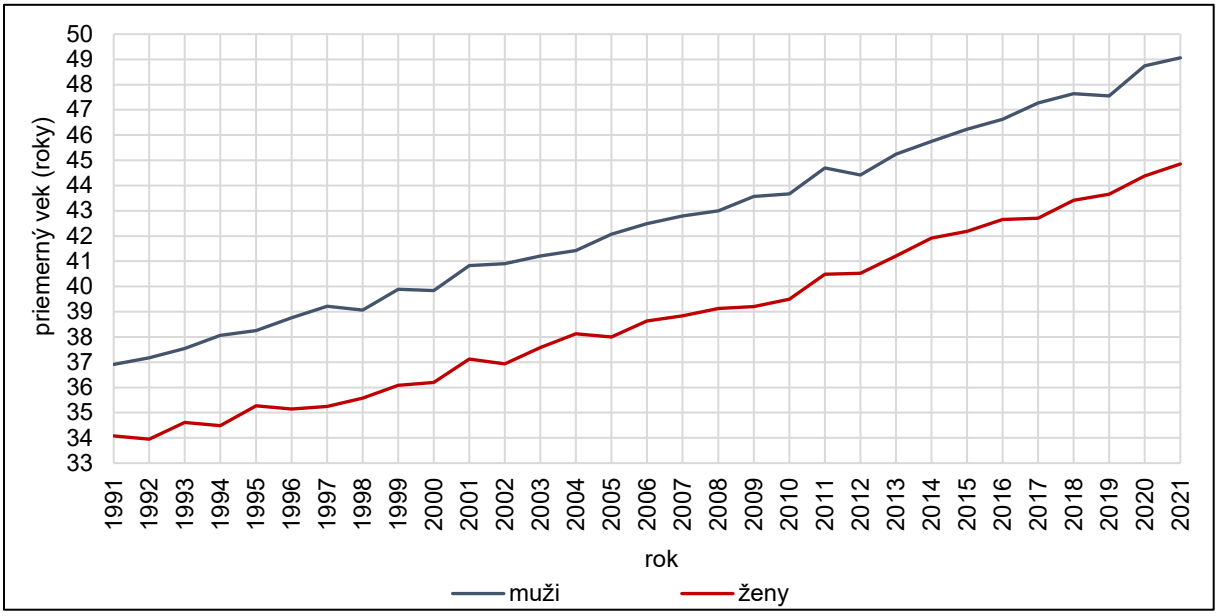

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

G 2.1.10 Všeobecná miera sobášnosti ovdovených mužov a žien v SR, 1991 – 2021

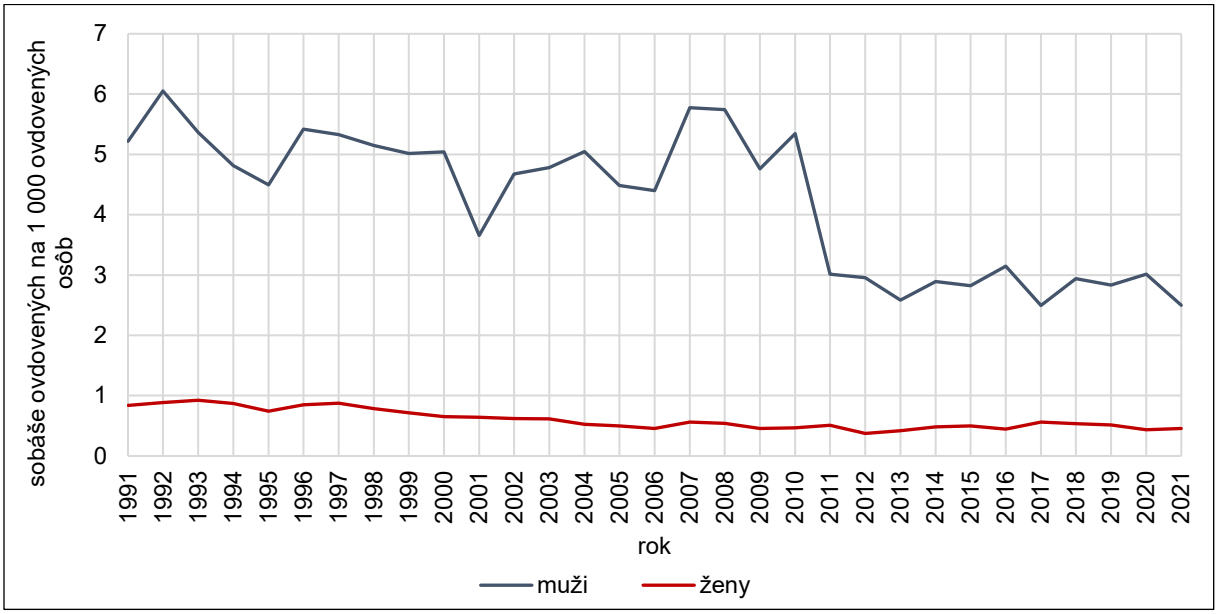

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Z pohľadu vnútorného nastavenia procesu opakovanej sobášnosti ovdovených osôb, transformačné roky priniesli predovšetkým redukciu intenzity, s akou do ďalšieho manželstva vstupovali vdovci a vdovy v prvých rokoch od ich ovdovenia. Na druhej strane, k významnejšiemu nárastu intenzity s predlžujúcou sa dobou od úmrtia manželského partnera alebo partnerky nedochádzalo. S tým úzko súvisí nielen

narastajúca hodnota priemernej doby, ktorá uplynie od ovdovenia po ďalší sobáš, ale aj priemerného veku ovdovených mužov a žien.

G 2.1.11 Priemerná doba uplynulá od ovdovenia po sobáš ovdovených mužov a žien v SR, 1991 – 2021

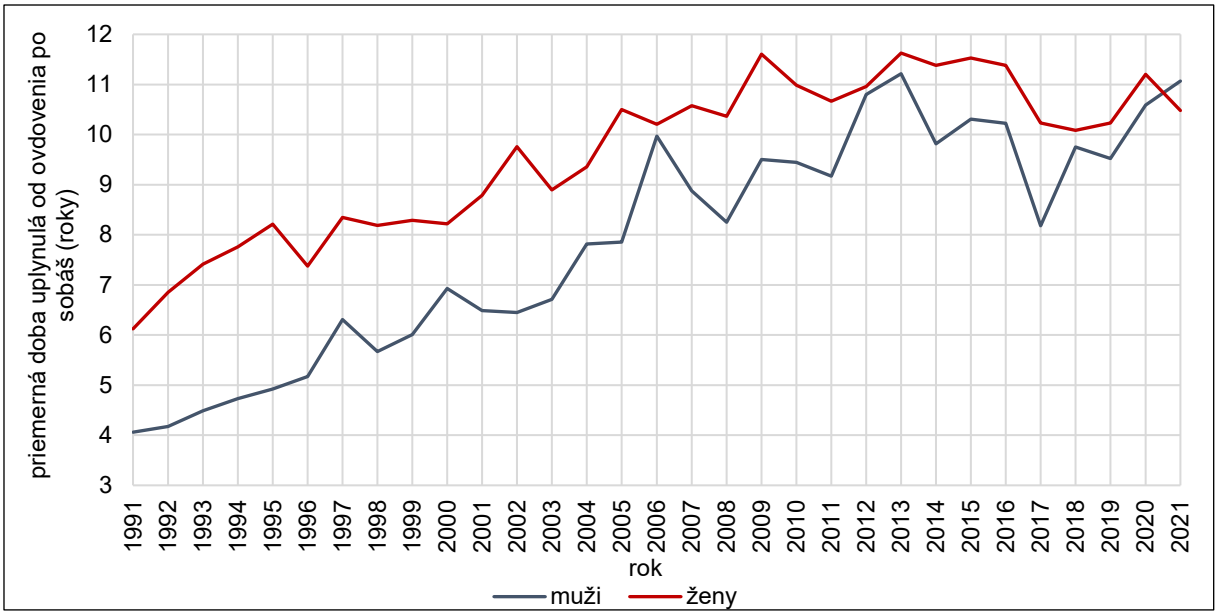

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

V porovnaní s rokom 1991 sa v roku 2021 priemerná doba uplynulá od ovdovenia po sobáš zvýšila o 7 rokov u mužov a 4,4 roka u žien a priemerný vek pri sobáši ovdovených sa zvýšil o 8,2 roka u mužov a 6,8 roka u žien. Spoločne sú tieto zmeny podmienené aj samotným odkladaním predchádzajúcich (najčastejšie prvých) manželstiev, všeobecným predlžovaním života a znižovaním mužskej nadúmrtnosti, a teda aj samotným zvyšovaním veku, v ktorom dochádza k ovdoveniu.

G 2.1.12 Priemerný vek pri sobáši ovdovených mužov a žien v SR, 1991 – 2021

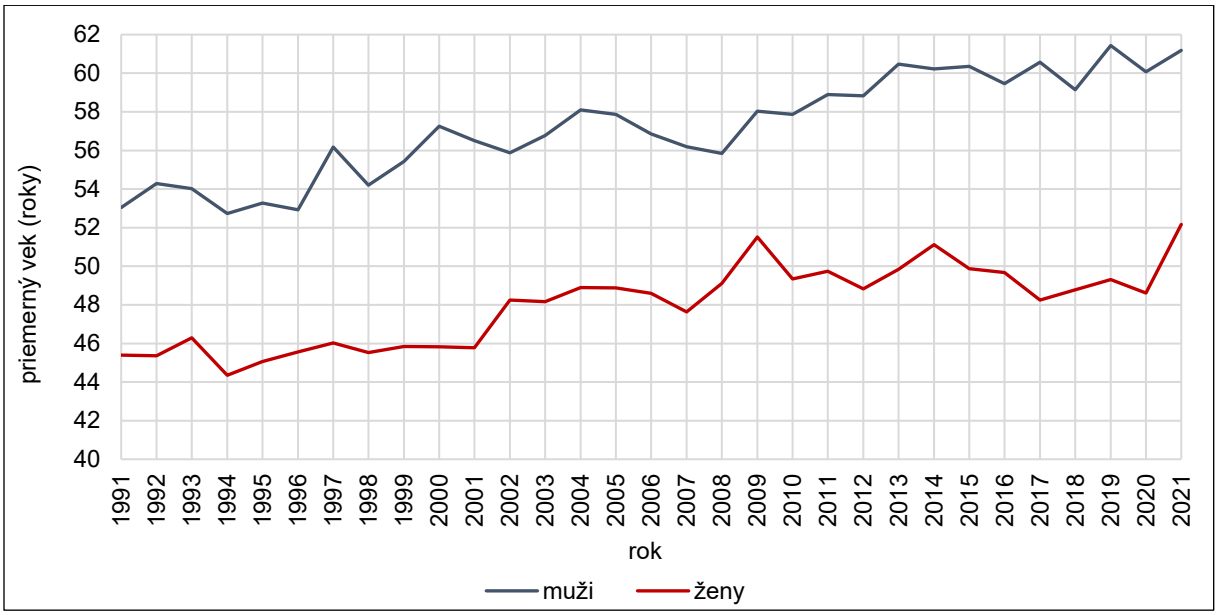

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Rozvodovosť

Intenzita rozvodovosti mala na Slovensku už pred rokom 1991 dlhodobo rastúci trend. Pomerne liberálna legislatíva s postupnou spoločenskou akceptáciou rozvodu vytvárali podmienky pre tento vývoj. Okrem toho, vplyv malo aj sobášne správanie, keď manželstvá boli uzatvárané často mladými osobami a nepriaznivo na stabilitu ich manželstva mohlo pôsobiť to, že bolo neraz vynútené tehotenstvom partnerky a viacgeneračné súžitie v domácnosti rodičov, najmä v prvých rokoch manželstva (Kučera, 1994). S novo-vytvorenými podmienkami na život po roku 1989 sa vytvorili niektoré ďalšie faktory, ktoré nepriaznivo vplývajú na stabilitu manželstva, napr.: prehlbujúca sa sekularizácia, akceptácia nových foriem párového spolužitia, zvyšujúce sa nároky v pracovnom procese, neistota na trhu práce, ale aj rastúca samostatnosť žien po ekonomickej stránke.

Obdobie 90. rokov 20. storočia a začiatok 21. storočia predstavoval na Slovensku úsek, v ktorom prišlo k nárastu počtu rozvodov, ako aj samotnej intenzity rozvodovosti. Kým v roku 1991 bolo takmer 7,9 tisíca rozvodov, v druhej polovici 90. rokov to už bolo viac ako 9-tisíc rozvodov. V relatívnom vyjadrení tak na 1 000 obyvateľov pripadalo 1,7 – 1,8 rozvodu. Už v roku 2002 sa rozvádzalo takmer 11-tisíc manželstiev a hrubá miera rozvodovosti sa dostala nad úroveň 2 ‰. Tento trend napokon vrcholil v rokoch 2006 a 2008 – 2009, keď počet rozvodov bol 12,7 tisíca. Na 1 000 obyvateľov pripadalo 2,3 – 2,4 rozvodu.

G 2.1.13 Vývoj rozvodovosti v SR, 1991 – 2021

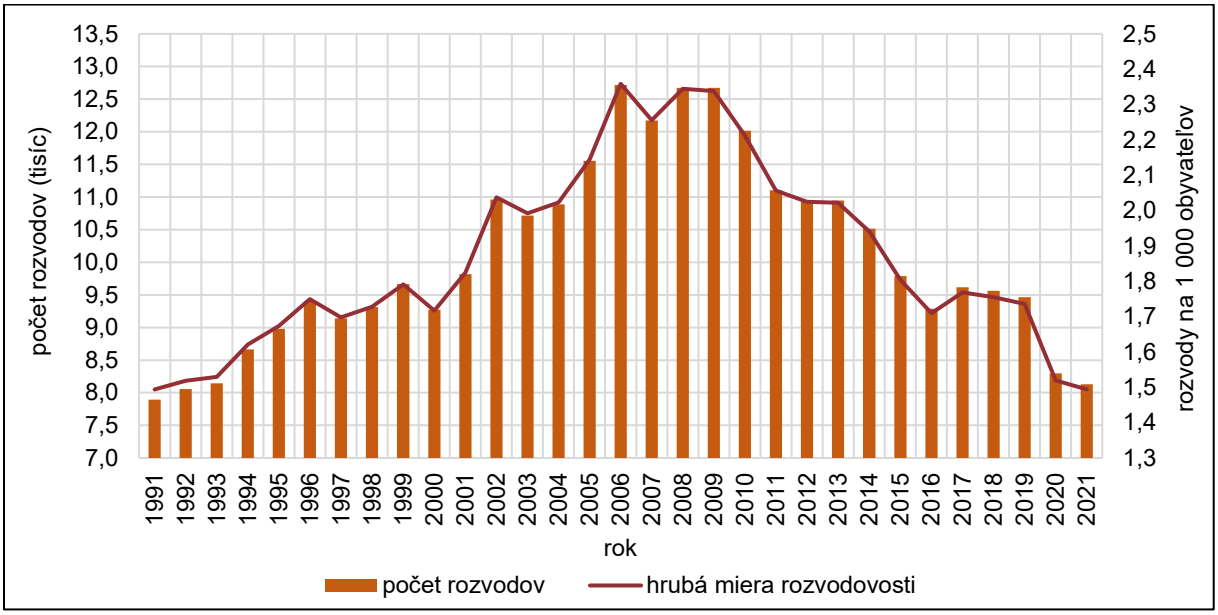

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

V ďalšom vývoji rozvodovosti bol zaznamenaný významný pokles, ktorý vrcholil v roku 2016 (9,3 tisíca). Hrubá miera rozvodovosti dosahovala 1,7 ‰. Ďalší významný pokles bol zaznamenaný v roku 2020 (medziročný pokles o 12,4 %) s pokračovaním v roku 2021 (medziročný pokles o 2,0 %). Uvedený pokles pravdepodobne súvisí so špecifickými spoločenskými podmienkami počas pandémie ochorenia COVID-19.

Úhrnná rozvodovosť sa na začiatku transformačného obdobia pohybovala tesne nad hranicou 20 %. Zo 100 uzavretých manželstiev by sa tak postupne rozviedla pätina. Nasledujúci vývoj priniesol kontinuálny medziročný rast s maximálnou hodnotou v roku 2009, keď by sa rozviedlo 41,4 % manželstiev. Úhrnná rozvodovosť následne začala klesať a v rokoch 2017 – 2019 bola na úrovni 33 – 34 %. Pri zachovaní tejto úrovne rozvodovosti by sa rozvádzala na Slovensku tretina manželstiev. Rok 2020 priniesol pomerne významný medziročný pokles úhrnnej rozvodovosti na úroveň 29,1 %, v roku 2021 mala hodnotu 28,7 %. Uvedený pokles bol zapríčinený pôsobením niekoľkých kríz na spoločnosť napr. globálna hospodárska kríza po roku 2008, pandémia ochorenia COVID-19, či súčasný vojnový konflikt a rastúca inflácia.
Určitý podiel na poklese rozvodovosti má aj vývoj predchádzajúcej sobášnosti. Predovšetkým prišlo k redukcii jej intenzity, ktorá sa prejavila aj v poklese počtu uzatváraných manželských zväzkov. Tieto sú pritom realizované medzi významne staršími osobami. Čoraz častejšie predmanželské kohabitácie a iné formy nemanželského párového spolužitia umožňujú vopred testovať kvalitu a vhodnosť takéhoto vzťahu pred samotným aktom vstupu do manželstva. Nemenej dôležitým aspektom môže byť tiež skutočnosť, že manželstvo v čoraz menšej miere volia osoby s nižším vzdelaním, u ktorých je riziko rozvodu dlhodobo vyššie (Šprocha,Tišliar, 2019).

Rast intenzity rozvodovosti bol zaznamenaný v poreprodukčnej vekovej skupine 50 – 59 rokov, a to najmä u mužov, no kľúčové transformačné posuny sa odohrali najmä vo veku 20 – 49 rokov. Identifikované zvyšovanie rizika rozvodu manželských zväzkov vrcholiace v rokoch 2008 a 2009 bolo do značnej miery podmienené najmä rastúcou rozvodovosťou práve v týchto vekových skupinách. Na druhej strane, kým v reprodukčnom veku prišlo po dosiahnutí maximálnej úrovne k redukcii (a to najmä vo veku 20 – 39 rokov), v starších vekových skupinách pokračoval rastúci trend, prípadne stagnácia intenzity rozvodovosti.

V dôsledku zmien v intenzite a najmä časovaní sobášnosti sa zmenil aj vekový profil rozvodovosti. V 90. rokoch platilo, že najvyššie riziko rozvodu mali ženatí muži a vydaté ženy vo veku 20 – 29 rokov. V roku 2021 to bolo vo vekovej skupine mužov 40 – 49 rokov.

U žien sa vďaka dynamickému rastu intenzity rozvodovosti v 90. rokoch a na začiatku 21. storočia vyrovnala úroveň medzi vekovými skupinami 20 – 29 a 30 – 39. V roku 2021 bolo najvyššie riziko rozvodu vo vekovej skupine 20 – 29 rokov.

G 2.1.14 Špecifické miery rozvodovosti ženatých mužov vo vybraných vekových skupinách v SR, 1991 – 2021

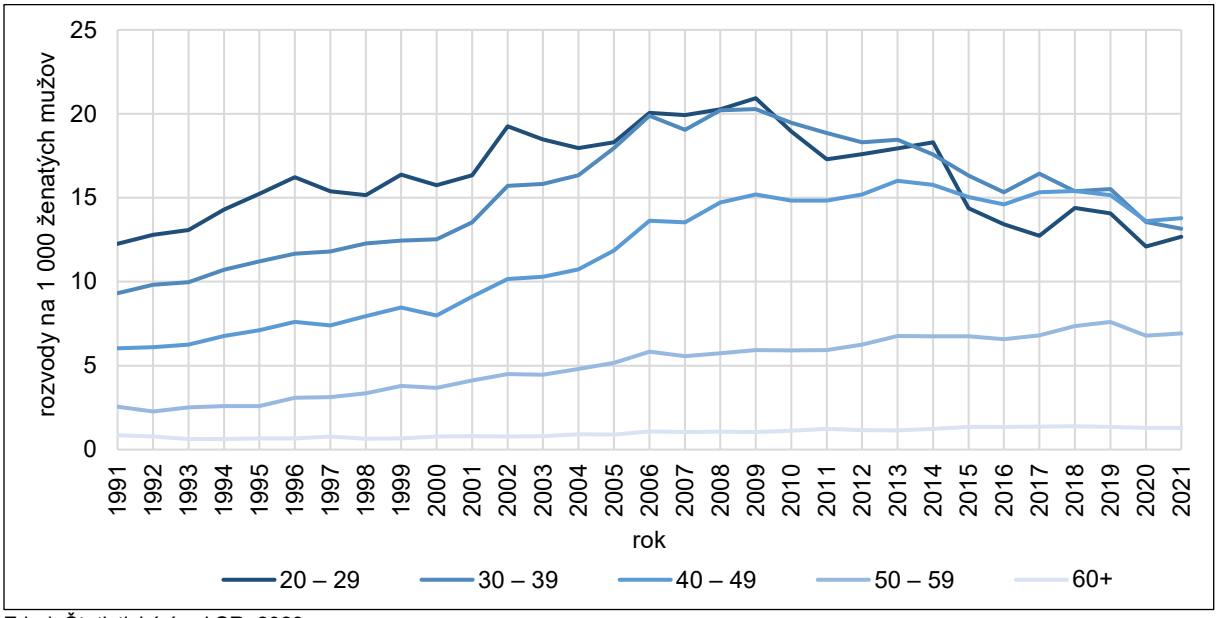

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

G 2.1.15 Špecifické miery rozvodovosti vydatých žien vo vybraných vekových skupinách v SR, 1991 – 2021

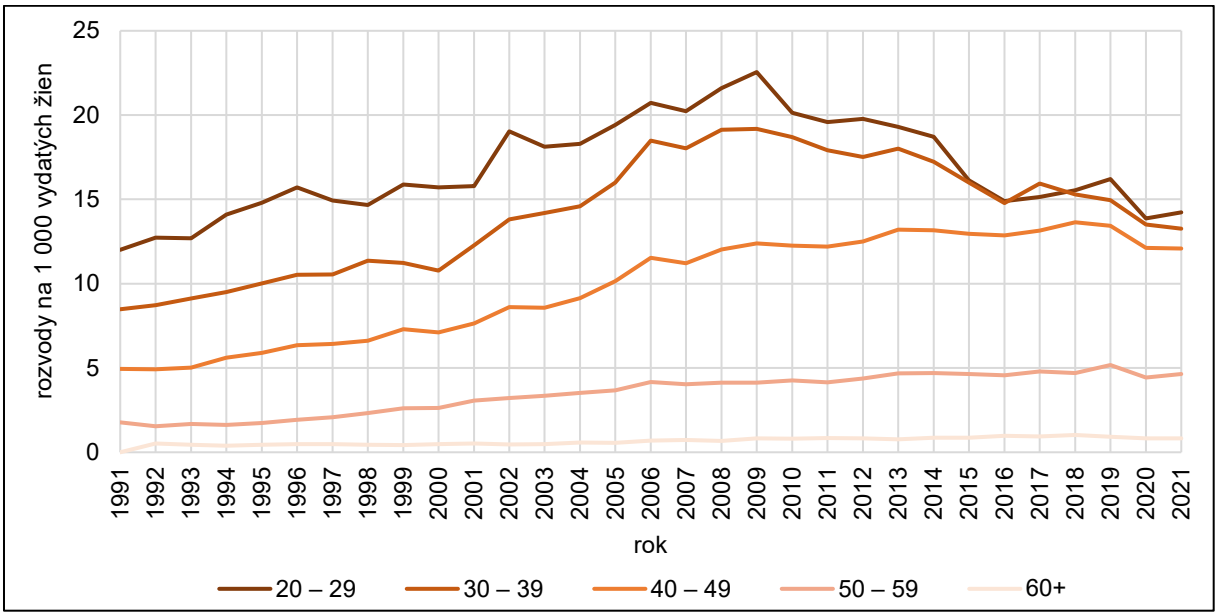

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Z celkového počtu rozvodov realizovaných na začiatku 90. rokov pripadalo 27 % na rozvody do 5 rokov od uzavretia manželstva. Rovnaký podiel dosahovali aj rozvody po 5. do 10. roku existencie manželského zväzku. Spoločne rozvody do 10 rokov od sobáša tvorili viac ako polovicu z celkového počtu rozvodov realizovaných na začiatku 90. rokov. Ďalší vývoj priniesol pokles podielu rozvodov manželstiev trvajúcich menej ako 10 rokov. Najmä v prvých piatich rokoch trvania manželstva podiel rozvodov klesol až pod 15 %. Posledné roky priniesli mierny nárast a v roku 2021 tieto rozvody predstavovali 18 % z celkového počtu rozvodov. V dĺžke trvania manželstva 5 – 9

rokov sa po spomínanom poklese situácia stabilizovala na úrovni jednej pätiny. Počiatočný nárast v intervaloch trvania manželstva 10 – 14 a 15 – 19 rokov sa nepotvrdil a prišlo k redukcii ich podielu. V dĺžke trvania manželstva 10 – 14 rokov sa koncentrovalo 16 % rozvodov a v dĺžke 15 – 19 rokov dokonca menej ako 15 % všetkých rozvodov. V kontexte významného nárastu intenzity rozvodovosti po dlhšej dobe od uzavretia manželstva sa dynamicky vyvíjal aj podiel rozvodov po 20 a viac rokoch. V roku 1991 rozvody týchto relatívne dlhotrvajúcich zväzkov tvorili 13,5 % rozvodov, v roku 2016 ich podiel vrcholil, na 34,6 %. Posledný vývoj priniesol mierny pokles, no aj napriek tomu rozvody dlhotrvajúcich manželstiev v roku 2021 predstavovali 31,2 % všetkých rozvodov.

G 2.1.16 Štruktúra rozvodov podľa doby uplynulej od sobáša v SR, 1991 – 2021

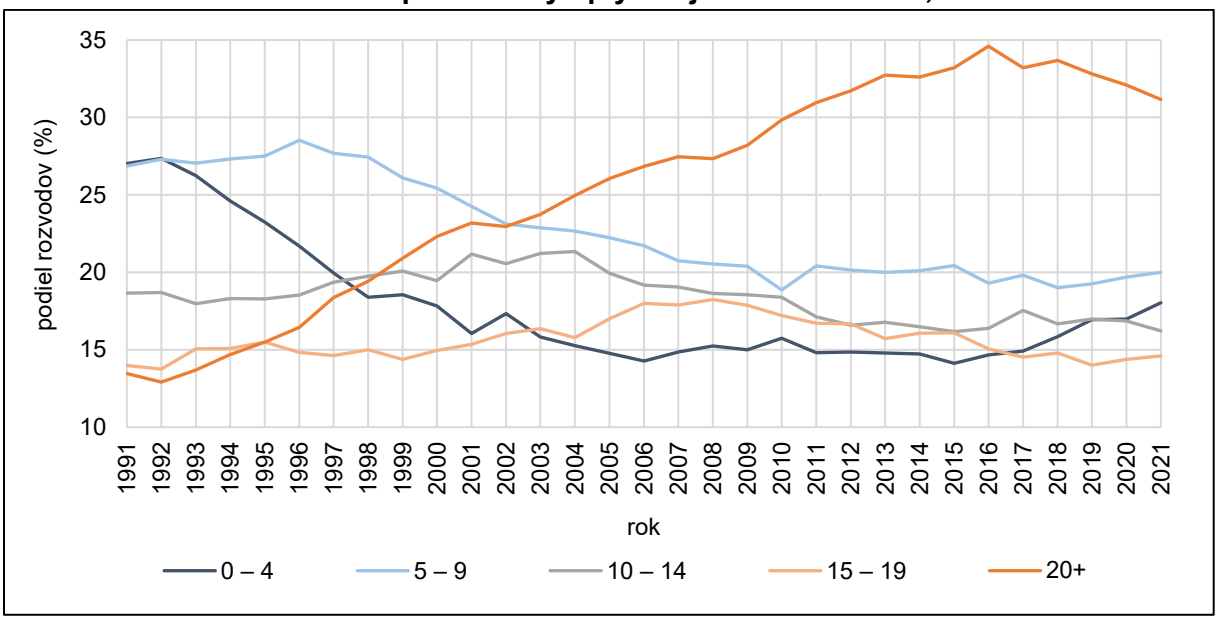

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Priemerný vek rozvedených sa u oboch pohlaví začal už v 90. rokoch veľmi rýchlo zvyšovať. Tento trend pokračuje až do súčasnosti. V roku 1991 bol priemerný vek muža pri rozvode 36,4 roka a v roku 2021 sa dostal na hodnotu 44,4 roka. U žien vzrástol z 33,5 roka na 41,4 roka. V roku 1991 hodnota priemernej dĺžky trvania manželstva pri rozvode medziročne klesla z 11,1 na 10,8 roka. Potom nasledoval kontinuálny rast až do roku 2016, kedy hodnota priemernej dĺžky trvania manželstva pri rozvode dosiahla svoje maximum (16,1 roka). Vývoj v rokoch 2019 – 2021 priniesol určitý pokles, ktorý súvisel s vyššie identifikovaným znižovaním podielu rozvodov po 20-tich rokoch existencie manželstva a naopak rastúcim vplyvom rozvodov v prvých piatich rokoch. V roku 2021 bola priemerná doba existencie manželstva od jeho vzniku po zánik rozvodom na úrovni 15,4 roka.

G 2.1.17 Priemerný vek mužov a žien a priemerná dĺžka trvania manželstva pri rozvode v SR, 1991 – 2021

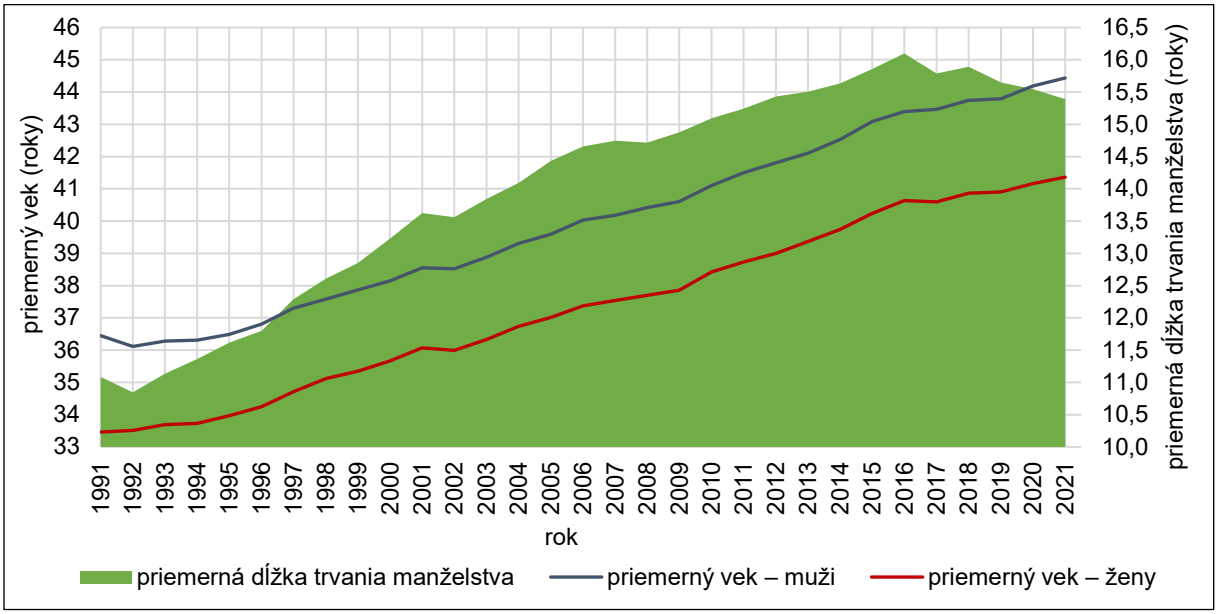

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Vo vývoji rozvodovosti ako určité pozitívum môžno vnímať klesajúci priemerný počet maloletých detí pri rozvode, a naopak zvyšujúci sa podiel rozvodov, v ktorých maloleté deti neboli prítomné. V prvej polovici 90. rokov len vo štvrtine rozvedených manželstiev nebolo prítomné ani jedno maloleté dieťa, v roku 2021 takéto prípady tvorili 39,8 %. Zastúpenie rozvedených manželstiev s jedným maloletým dieťaťom malo najprv mierne rastúci trend s maximálnou hodnotou v roku 2003 (41 %). V roku 2021 klesla hodnota na 32,5 %. Pravdepodobne s určitým oživením rodenia druhých detí nastal v roku 2021 rastúci trend v prípade rozvedených manželstiev s dvomi maloletými deťmi (medziročný nárast o 0,6 p. b.).

G 2.1.18 Štruktúra rozvedených manželstiev podľa počtu maloletých detí v SR, 1991 – 2021

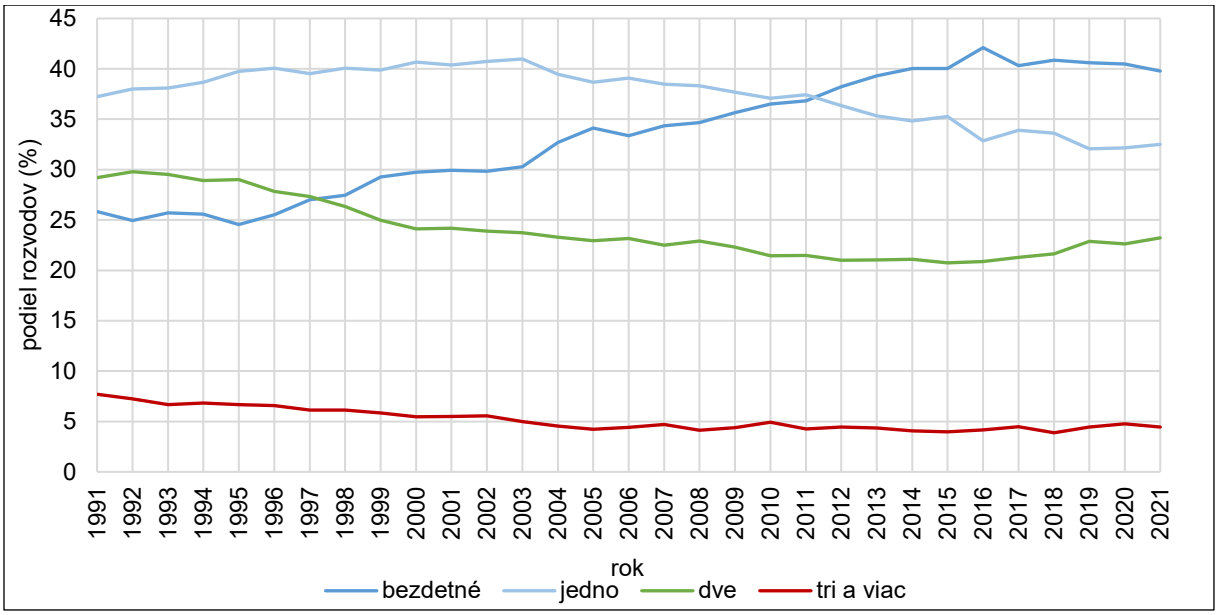

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Z pohľadu príčin rozvodu v kontexte rodinného správania sa môžu za významné príčiny považovať napr.: alkohol, nevera a najmä nezáujem o rodinu. Alkoholizmus na strane muža bol na začiatku 90. rokov príčinou rozvodu u 17 % manželstiev. V roku 2021 ich bolo 5,4 % rozvodov. Pokles bol zaznamenaný aj pri nevere. V roku 1991 bola nevera na strane muža identifikovaná u 14,6 % rozvodov a na strane ženy 12,7 %. V roku 2021 u mužov to bolo 9 % rozvodov a u žien 7,8 %. Podobne kleslo zastúpenie prípadov, keď súd identifikoval ako príčinu rozvodu nezáujem o rodinu. Tá bola u mužov prítomná u 11,2 % rozvodov, kým u žien v roku 1991 to bolo 5,5 %. Na základe údajov z roku 2021 tvorila táto príčina rozvodu u mužov 3,6 % a u žien 2,7 %. Na základe štrukturálnych zmien v príčinách rozvodu a vysokého zastúpenia skupiny rozdielnosť pováh, názorov a záujmov sa potvrdilo, že snahou oboch rozvádzajúcich partnerov je pristúpiť k tomuto aktu po obojstrannej dohode, a teda tak, aby rozvodový proces prebehol, pokiaľ možno, čo najrýchlejšie.

Pôrodnosť a plodnosť

Slovensko sa na začiatku 90. rokov vyznačovalo jednou z najvyšších plodností v európskom priestore a vykazovalo ešte stále viaceré znaky tzv. východoeurópskeho typu reprodukcie. Zmeny životných podmienok, ku ktorým prišlo v transformačnom období, však obraz plodnosti v mnohých aspektoch pomerne dynamicky pozmenila.

Medzi najdôležitejšie dopady patrí významný prepad počtu živonarodených detí a s ním spojenej hodnoty hrubej miery pôrodnosti. Ešte v roku 1991 sa na Slovensku narodilo takmer 78,6 tisíca živonarodených detí, no už v druhej polovici 90. rokov sa počet živonarodených dostal pod hranicu 60-tisíc a naďalej klesal. Minimum Slovensko dosiahlo v roku 2002, keď počet živonarodených detí predstavoval 50,8 tisíca. Hrubá miera pôrodnosti sa znížila zo 14,9 ‰ v roku 1991 na menej ako 9,5 ‰ v roku 2002. Paradoxom bolo, že historicky najnižšie hodnoty oboch ukazovateľov sa sformovali približne v čase, keď sa v reprodukčnom veku nachádzal historicky najvyšší počet žien. Pre porovnanie v roku 1991 vo veku 15 – 49 rokov bolo viac ako 1,347 milióna žien, ale v roku 2002 ich početnosť prekračovala 1,443 milióna.

Ďalší vývoj priniesol určité pozvoľné zvyšovanie počtu živonarodených detí, ako aj hodnoty hrubej miery pôrodnosti. V rokoch 2010 – 2011 to bolo viac ako 60-tisíc živonarodených detí, čo v relatívnom vyjadrení predstavovalo viac ako 11 živonarodených na 1 000 obyvateľov. Štatistický pokles v roku 2012 podmienila predovšetkým metodická zmena vo vykazovaní detí narodených v zahraničí ženám s trvalým pobytom na Slovensku. Od roku 2012 sa tieto deti začali štatisticky spracovávať medzi prisťahovanými a nie medzi narodenými. Po roku 2017 nasledoval ďalší postupný pokles počtu živonarodených detí, ako aj samotnej hrubej miery pôrodnosti. V roku 2021 sa na Slovensku narodilo takmer 56,6 tisíca živonarodených detí, čo predstavovalo 10,4 dieťaťa na 1 000 obyvateľov.

G 2.1.19 Počet živonarodených detí a hrubá miera pôrodnosti v SR, 1991 – 2021

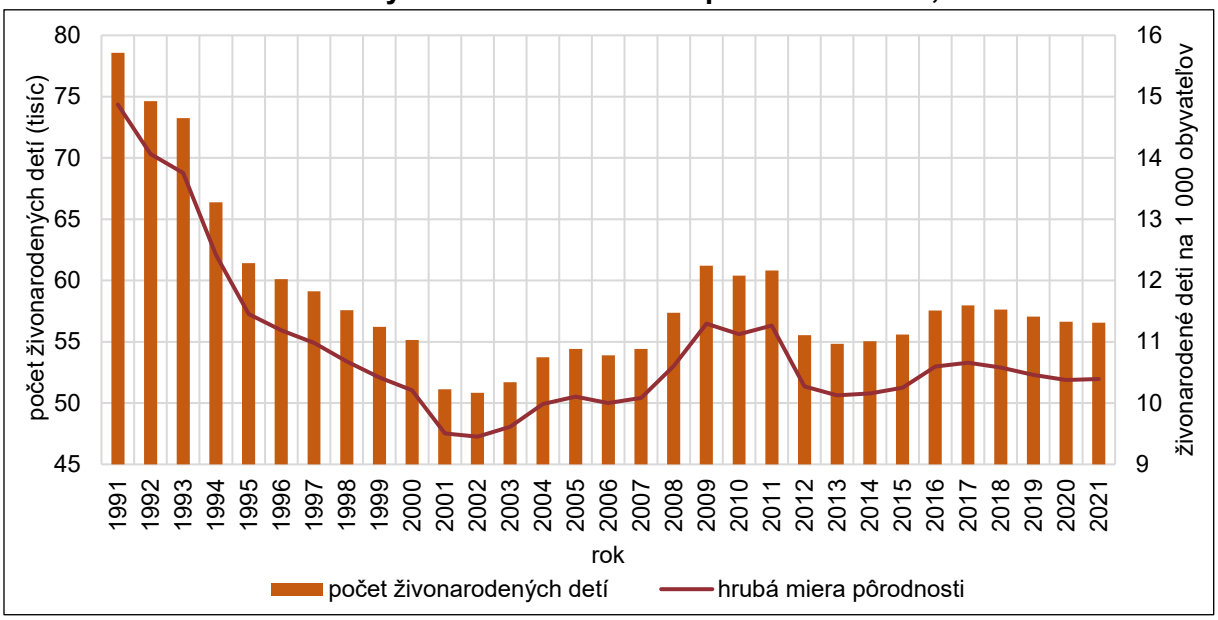

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Dôležitým faktorom znižovania počtu živonarodených detí, a tým aj hrubej miery pôrodnosti, v posledných dvoch desaťročiach je zmenšovanie reprodukčnej základne žien. Na začiatku 21. storočia bolo vo veku 15 – 49 rokov viac ako 1,451 milióna žien, no už v roku 2011 klesla ich početnosť pod 1,369 milióna. Podľa údajov z roku 2021 tvorila táto skupina žien viac ako 1,249 milióna. Za dve desaťročia sa tak reprodukčná základňa Slovenska zmenšila o takmer 202-tisíc žien.

Za poklesom počtu živonarodených na Slovensku v 90. rokoch bolo aj dynamické zníženie intenzity rodenia detí.

G 2.1.20 Úhrnná plodnosť v SR, 1991 – 2021

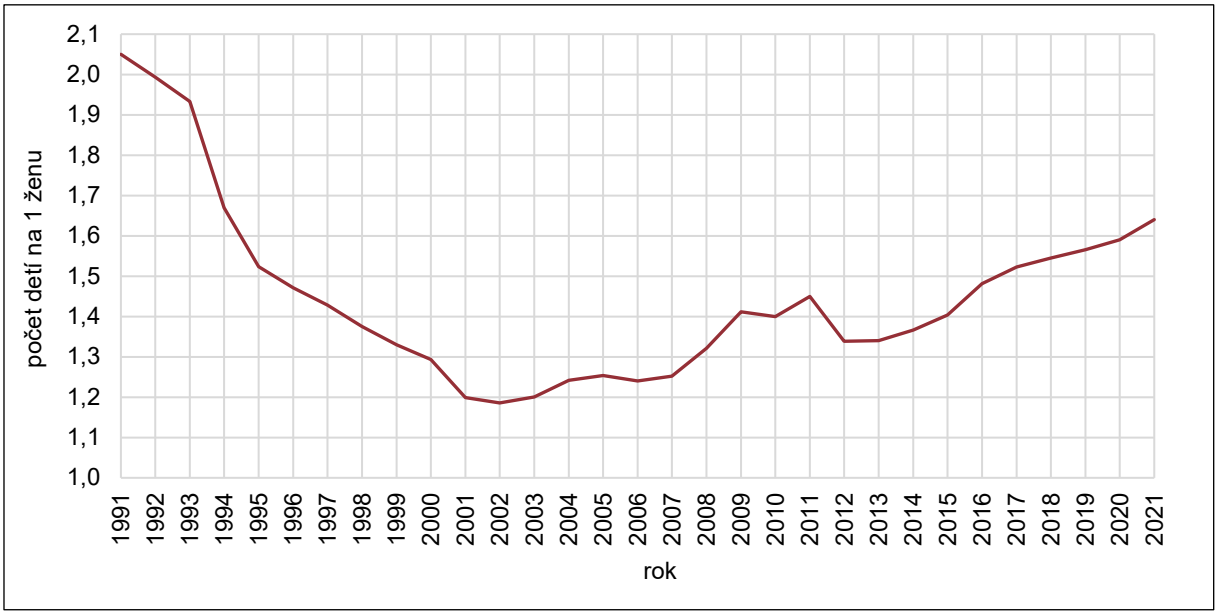

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Úhrnná plodnosť sa ešte v roku 1991 pohybovala na úrovni 2,1 dieťaťa na ženu, no už v druhej polovici 90. rokov klesla pod hranicu veľmi nízkej plodnosti (1,5 dieťaťa a menej). Pokles pokračoval aj v ďalších rokoch, a vyvrcholil v roku 2002 (1,2 dieťaťa). Posledné desaťročie predstavovalo kontinuálne oživenie plodnosti žien na Slovensku. Nezmenili to ani roky 2020 a 2021, keď navyše v roku 2021 prišlo k pomerne významnému nárastu, až na 1,64 dieťaťa na ženu. Keďže plodnosť reaguje na negatívne faktory s určitým časovým oneskorením, dá sa predpokladať, že v najbližšom období by mohlo prísť k zastaveniu tohto pozitívneho trendu. Aj napriek spomínanému oživeniu intenzity plodnosti, stále pomerne významne zaostáva za situáciou, ktorá bola ešte na začiatku 90. rokov.

Jedným z kľúčových transformačných znakov rodenia detí na Slovensku, a na to nadväzujúceho charakteru a veľkosti rodín, je odkladanie reprodukčných zámerov do vyššieho veku. Ten sa prejavuje najmä u prvých detí. Celkové starnutie vekového profilu rodičiek potvrdzuje vývoj priemerného veku žien pri narodení živého dieťaťa. Ten dosahoval na Slovensku v roku 1991 hodnotu 25,1 roka. Vzhľadom na odkladanie materských štartov, ako aj druhých a tretích a ďalších detí,, sa priemerný vek žien pri narodení dieťaťa, v podstate až do súčasnosti postupne zvyšoval. Preto sa v roku 2021 v priemere stávali ženy matkami vo veku 29,9 roka. Odkladanie materských štartov dokazuje vývoj priemerného veku žien pri narodení prvého dieťaťa. Tento vzrástol od roku 1991 z 22,4 roka na 28,3 roka v roku 2021. Podobne sa posunulo do vyššieho veku aj rodenie druhých detí. Priemerný vek žien pri narodení druhého živého dieťaťa vzrástol medzi rokmi 1991 a 2021 o 5,4 roka (z 25,4 roka v roku 1991 na 30,8 roka v roku 2021). V poslednom období nasleduje určité zmiernenie dynamiky odkladania prvých a druhých detí.

G 2.1.21 Priemerný vek žien pri narodení živého dieťaťa podľa poradia v SR, 1991 – 2021

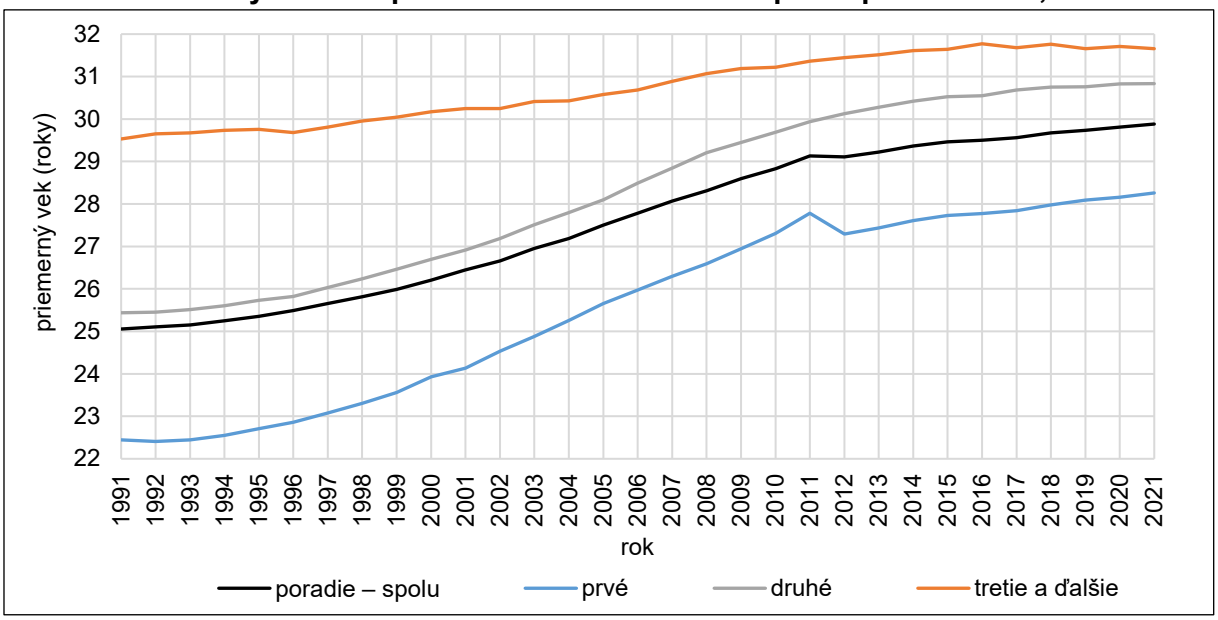

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Najmenej dynamicky sa proces odkladania prejavil u tretích a ďalších detí. Hodnota priemerného veku ženy pri narodení dieťaťa tretieho a vyššieho poradia vzrástla medzi rokmi 1991 a 2021 len o 2,1 roka, a to z 29,5 roka v roku 1991 na 31,7 roka v roku 2021.

Premenou modelu skorej plodnosti žien prišlo k odstráneniu ostrého maxima v mladom veku, poklesu plodnosti vo veku do 27 rokov, a nárastu intenzity rodenia detí, najmä v druhej polovici reprodukčného obdobia žien.

Novovznikajúci model už nemá tak výrazné maximum, a predovšetkým jeho najvyššia úroveň je rozložená do širšieho vekového spektra. So spomínaným rastom intenzity rodenia detí vo vyššom veku prišlo k celkovému starnutiu vekového profilu plodnosti, čo potvrdili aj analyzované hodnoty priemerného veku žien pri narodení živého dieťaťa.

G 2.1.22 Špecifické miery plodnosti žien v SR vo vybraných rokoch

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Dôležitou transformačnou zmenou z hľadiska rodinného správania je určité uvoľnenie dlhodobo pretrvávajúceho úzkeho prepojenia medzi životom v manželskom zväzku a rodením detí. Ešte v roku 1991 bol podiel detí narodených mimo manželstva na úrovni 9 %.

Zmeny v sobášnom správaní, čoraz častejšia prítomnosť predmanželských kohabitácií, ako aj postupne sa presadzujúca spoločenská akceptácia nevydatej matky a nemanželského dieťaťa, prispievali k rastúcemu zastúpeniu detí narodených mimo manželský zväzok. Kontinuálny medziročný rast vrcholil v roku 2016, keď na 100 narodených detí pripadalo viac ako 40 detí narodených nevydatým ženám. K určitému nárastu začalo opätovne dochádzať od roku 2019. V roku 2021 sa podiel nemanželských detí dostal na úroveň 41 %.

G 2.1.23 Podiel detí narodených mimo manželstva v SR, 1991 – 2021

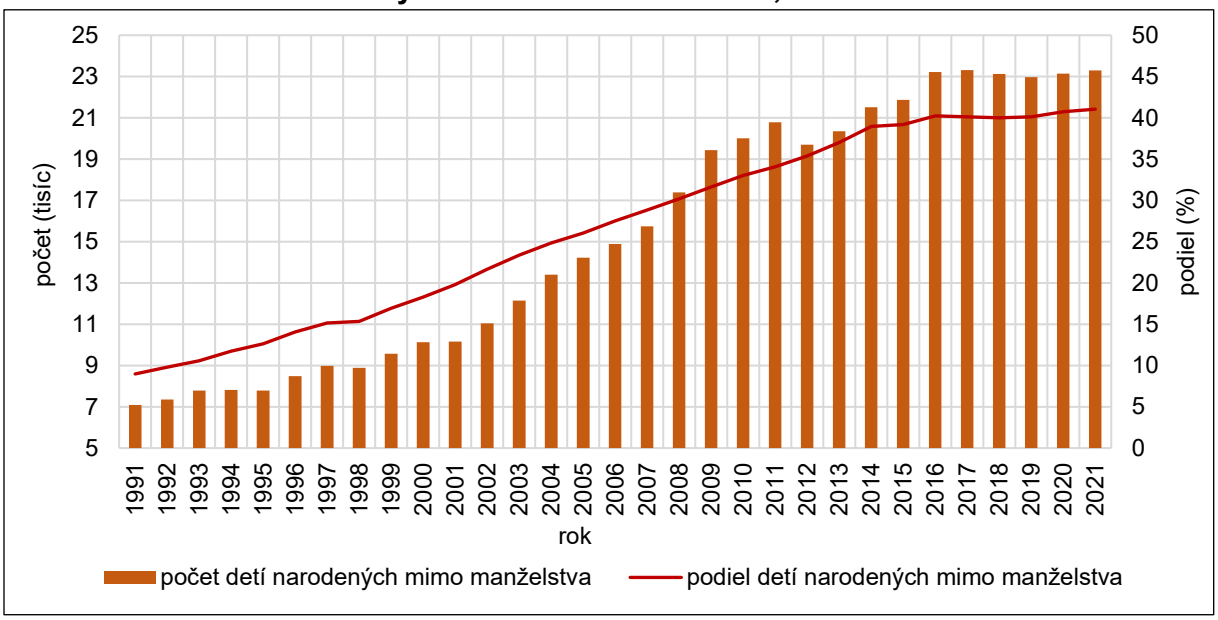

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Potratovosť

Pôsobenie potratovosti môže ovplyvňovať veľkosť rodinných domácností, a to v spojitosti s nenarodením živého dieťaťa. Slovensko sa z hľadiska umelej potratovosti až do 90. rokov vyznačovalo pomerne vysokou intenzitou (Vaňo a kol., 2001, Šprocha, Tišliar, 2018). V prostredí s ťažko dostupnou hormonálnou antikoncepciou, pri existencii viacerých predsudkov voči nej, ako aj slabej informovanosti o možnostiach účinného predchádzania neželaným koncepciám, pri súčasne pomerne ľahko dostupnej interrupcii, vznikla špecifická „potratová klíma“ (Stloukal, 1997). Tá z interrupcií vytvorila veľmi často preferovaný nástroj antikoncepcie ex-post (Kučera, 1994). V tomto období išlo najmä o vydaté ženy s dvomi a tromi deťmi (Šprocha, Tišliar, 2018), ktoré prostredníctvom umelých potratov obmedzovali veľkosť svojich rodín. Vývoj po roku 1989 a zmenené životné podmienky však uvedené nastavenie na Slovensku výrazne transformovali.

V roku 1991 sa na Slovensku realizovalo viac ako 45,9 tisíca umelých potratov, ale na konci 90. rokov to bolo len vyše 19,9 tisíca zákrokov. V relatívnom vyjadrení hodnota hrubej miery umelej potratovosti klesla medzi rokmi 1991 a 1999 z 8,7 ‰ na 3,7 ‰. Pokles pokračoval aj ďalej, a to až do súčasnosti. Čiastočne k tomu mohla prispieť aj metodická zmena vo vykazovaní tzv. ostatných potratov, ktoré sú od roku 2019 klasifikované ako spontánne potraty. V roku 2021 tak počet umelých potratov klesol na takmer 5,6 tisíca, čo znamená, že na 1 000 obyvateľov pripadol už len 1 umelý potrat, zatiaľ čo v roku 1991 dosahovala intenzita umelej potratovosti maximum a na 1 000 obyvateľov pripadalo takmer 9 umelých potratov.

Spontánna potratovosť z hľadiska početnosti, ako aj intenzity, významnú úlohu v procese reprodukcie a na formovaní rodinných domácností, a to najmä z hľadiska prítomnosti a počtu detí, nikdy nezohrávala. Počet spontánnych potratov navyše klesol

zo 7,2 tisíca v roku 1991 na 5,1 tisíca v roku 2000. Pravdepodobne k tomu prispelo nielen znižovanie počtu pôrodov, ale aj zvyšovanie kvality poskytovanej prenatálnej starostlivosti, vďaka čomu viaceré rizikové tehotenstvá nekončili spontánnym potratom.

G 2.1.24 Vývoj umelej a spontánnej potratovosti v SR, 1991 – 2021

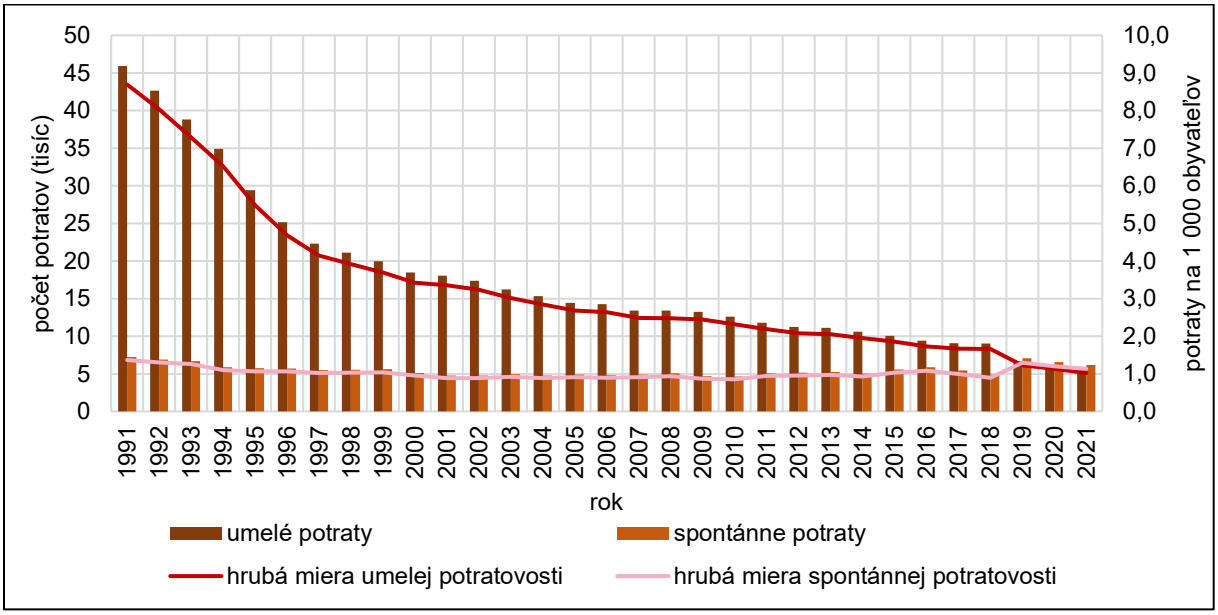

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Hrubá miera spontánnej potratovosti sa vďaka tomuto vývoju stabilizovala pod hranicou 1 spontánneho potratu na 1 000 obyvateľov. So zvyšujúcim sa počtom pôrodov a prehlbujúcim sa vekovým starnutím plodnosti prišlo od roku 2010 k určitému nárastu spontánnych potratov. Ten čiastočne ovplyvnila aj spomínaná metodická zmena. Aj vďaka tomu v roku 2019 bol zaznamenaný druhý najvyšší počet spontánnych potratov od roku 1991 (7,1 tisíca). Hrubá miera spontánnej potratovosti bola 1,3 ‰. Nasleduje opätovný mierny pokles počtu spontánnych potratov.

Vývoj hodnôt úhrnnej umelej potratovosti kopíroval hlavný vývojový trend umelej potratovosti. Do konca 90. rokov jej hodnoty klesli z 1,17 umelých potratov na hodnotu 0,49 umelých potratov na ženu. Tento pozitívny trend pokračoval, aj keď s nižšou dynamikou, aj v ďalšom období. Od roku 2010 sa úhrnná umelá potratovosť dostala pod úroveň 0,3 umelých potratov a v roku 2021 bola na úrovni 0,16 umelého potratu na ženu.

Intenzita spontánnej potratovosti najprv mierne klesla z 0,19 v roku 1991 na 0,13 spontánnych potratov na ženu v roku 2018. V rokoch 2019 – 2021 sa úhrnná spontánna potratovosť pohybovala v rozmedzí 0,19 – 0,17 spontánneho potratu na ženu.

G 2.1.25 Úhrnná umelá a spontánna potratovosť v SR, 1991 – 2021

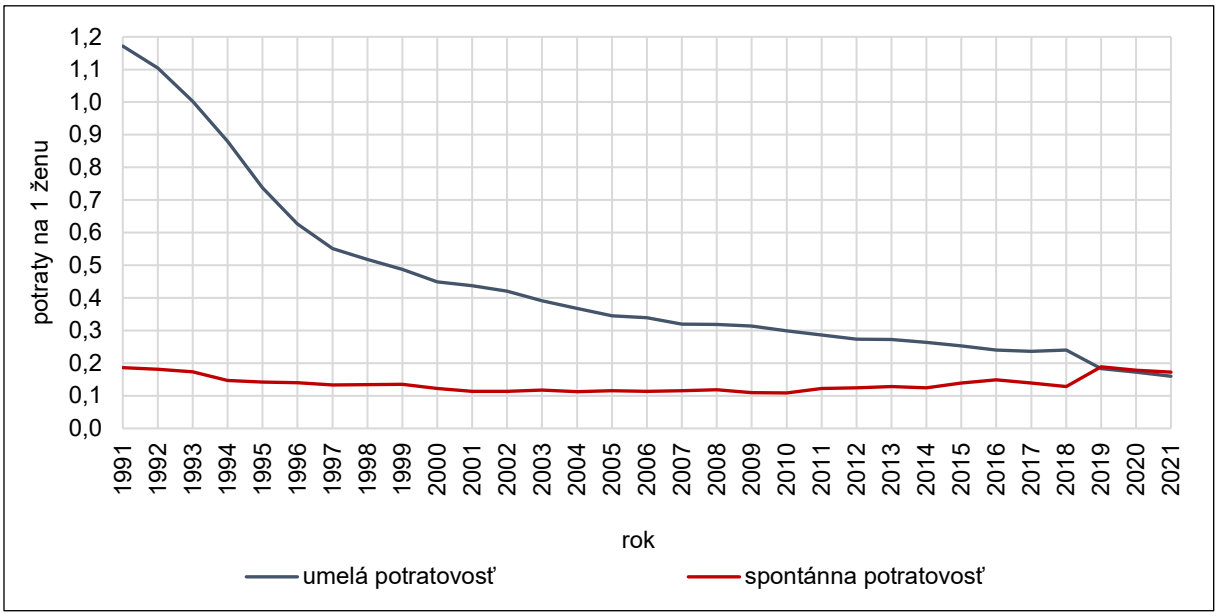

Pozn. Od roku 2019 je zmena metodiky zaraďovania potratov – potraty s diagnózami O021 (Zadržaný potrat) a O028 (Iný abnormálny výtvor počatia) boli preradené zo skupiny umelých potratov (druh potratu – iný) do spontánnych potratov.
Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

V súvislosti s posunom reprodukcie do vyššieho veku rástla aj hodnota priemerného veku žien pri potrate. Do roku 2005 nadobúdala nižšie hodnoty u spontánnych potratov. V spojitosti s hlavnými transformačnými trendmi práve v prípade spontánnej potratovosti bol zaznamenaný pomerne dynamický rast priemerného veku až na hodnotu 31,6 roka. V prípade umelých potratov prišlo k zastaveniu rastu na úrovni 31 rokov.

G 2.1.26 Priemerný vek žien podľa druhu potratu v SR, 1991 – 2021

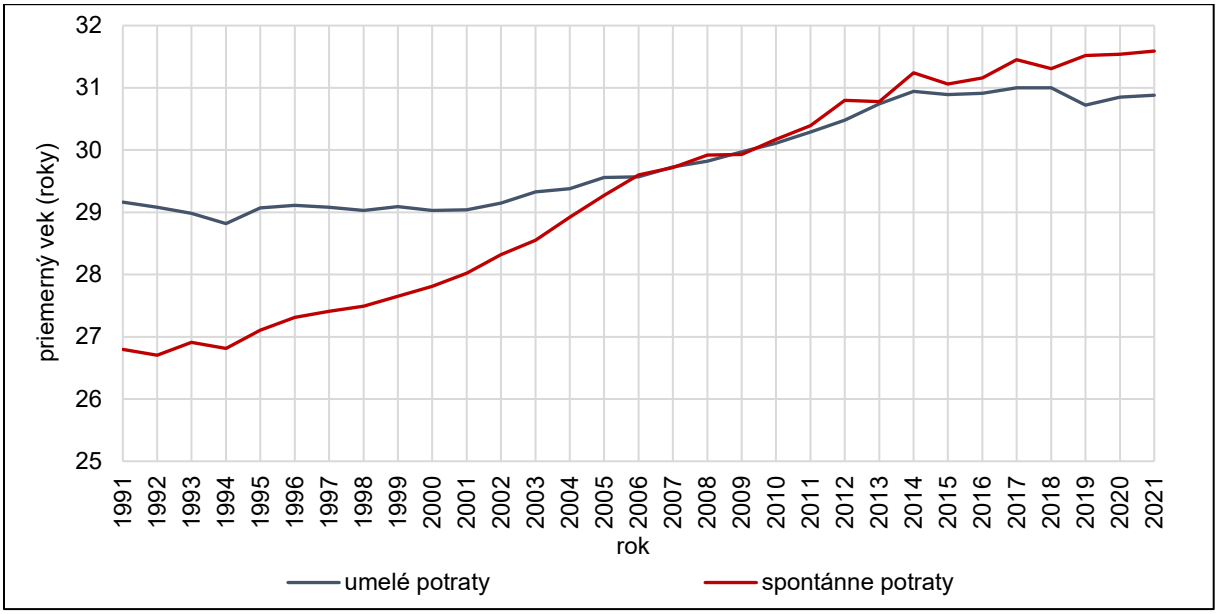

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Miery umelej potratovosti sú úzko prepojené s vekom. Na začiatku 90. rokov existoval na Slovensku model, v ktorom najvyššiu intenzitu umelej potratovosti bol vo veku

24 rokov. Celkový pokles umelej potratovosti sa týkal najmä vekov, v ktorých intenzita tohto procesu bola najvyššia. V roku 2001 sa maximum posunulo do veku 27 rokov a na 1 000 žien pripadalo 22,5 umelého potratu. Nasledujúci vývoj však priniesol ďalšiu vekovú konvergenciu. Vo vekovom rozmedzí 20 – 40 rokov bola miera umelej potratovosti rovnomerne rozložená a predstavovala 6 – 8 umelých potratov na 1 000 žien.

G 2.1.27 Špecifické miery umelej potratovosti v SR vo vybraných rokoch

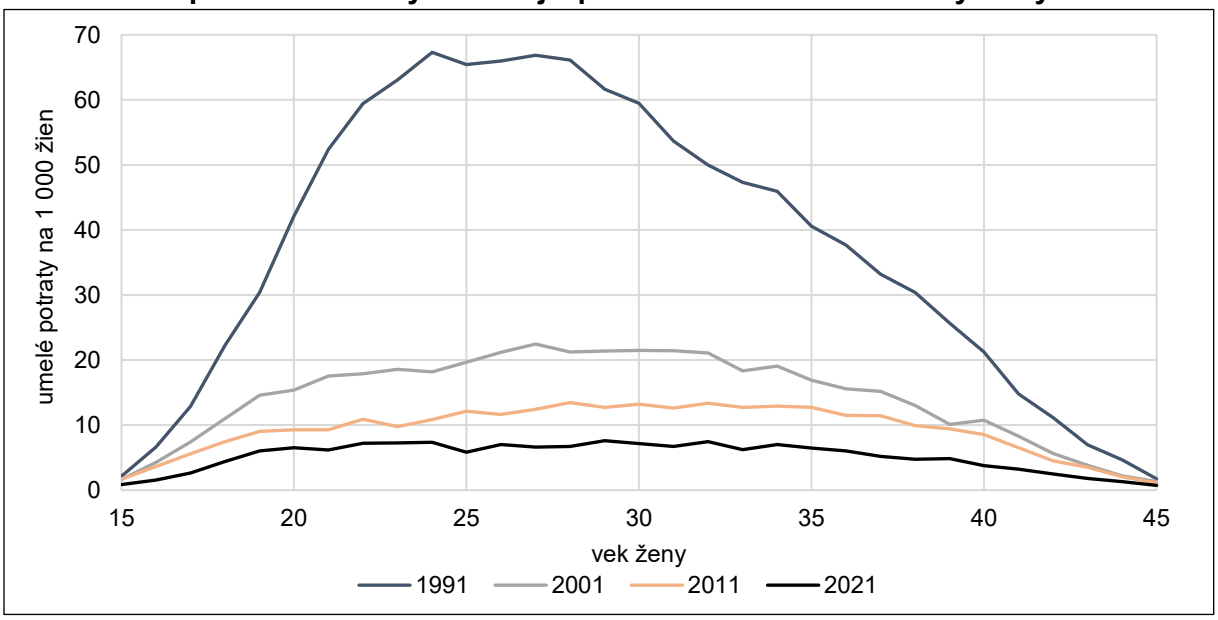

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Umelé potraty boli dlho najmä nástrojom pre vydaté ženy, ktorým regulovali počet živonarodených detí v rodine. Ešte v roku 1991 predstavoval podiel umelých potratov vydatých žien 79,6 %. Situácia sa začala meniť a podiel vydatých žien na realizovaných zákrokoch postupne klesal. V roku 2001 ich váha klesla na 60,2 % a v roku 2008 už predstavovali menej ako polovicu všetkých potratov. Na ich úkor sa do popredia začali dostávať umelé potraty vykonané slobodným ženám, ktoré v posledných rokoch už mali jednoznačnú prevahu. V roku 2021 pripadlo na túto skupinu žien už 55,9 % všetkých potratov, kým vydaté ženy tvorili 36,2 %. Umelé potraty rozvedených a ovdovených žien tvorili 7,9 %, pričom najmä u vdov je ich zastúpenie zanedbateľné (menej ako 1 %).

V súvislosti s rodinným stavom a počtom narodených detí podstupovali umelé potraty najčastejšie vydaté ženy s dvomi deťmi. Ich podiel v roku 1991 predstavoval 43,7 %. Aj v tejto skupine žien nasledoval pokles, a v roku 2021 ich podiel na umelých potratoch predstavoval 15 %. Postupne klesalo tiež zastúpenie vydatých žien s tromi a viac deťmi. Z 20,1 % v roku 1991 ich podiel klesol na menej ako desatinu z celkového počtu realizovaných zákrokov v roku 2021. Opačný trend bol u slobodných žien a najmä slobodných bezdetných (nárast z 11,3 % v roku 1991 na 21,8 % v roku 2021) a s jedným dieťaťom (z 2,6 % v roku 1991 na 16,2 % v roku 2021).

G 2.1.28 Štruktúra umelých potratov podľa rodinného stavu ženy v SR, 1991 – 2021

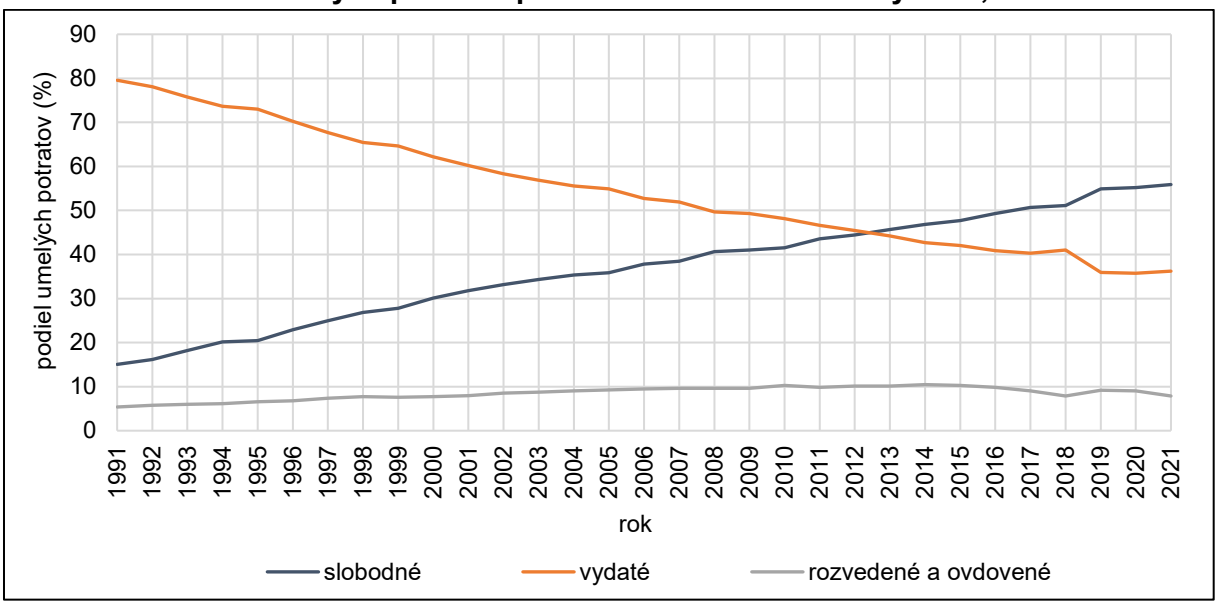

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Uvedené zmeny v štruktúre žien s umelým potratom jednoznačne poukazujú na ich meniacu sa úlohu v kontexte rodinného správania. Významne bola potlačená najmä funkcia regulátora veľkosti rodiny u vydatých žien. Do popredia sa dostáva najmä využitie umelých potratov ako nástroja pri nečakaných (a neželaných) tehotenstvách mladých bezdetných slobodných žien. Súčasne stále existuje nezanedbateľná časť žien, ktorá volí interrupciu ako prostriedok, ktorým sa snaží zabrániť narodeniu dieťaťa vyššieho poradia.

G 2.1.29 Štruktúra umelých potratov podľa rodinného stavu ženy a počtu dovtedy narodených detí v SR, 1991 – 2021

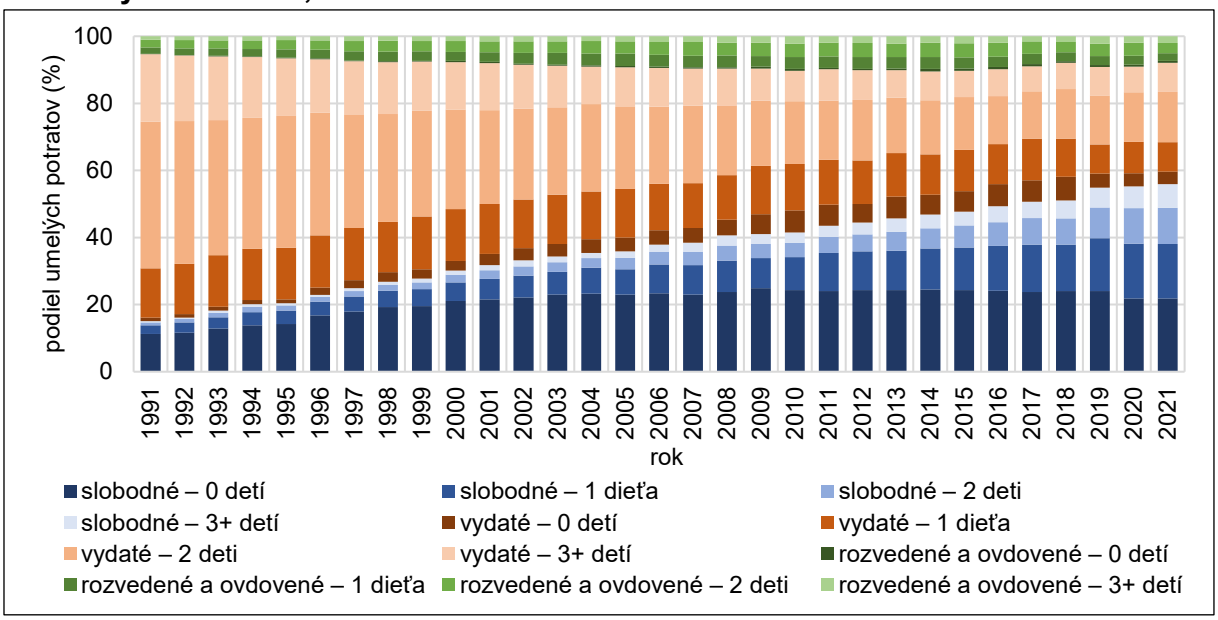

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Úmrtnosť

Úmrtie v spojitosti s osobami žijúcimi v manželskom zväzku, je udalosť, ktorá predstavuje zánik úplnej rodinnej domácnosti a prispieva k vzniku neúplných rodinných domácností a najmä vo vyššom veku prispieva k vzniku domácností jednotlivcov (vdov a vdovcov). Slovensko sa pritom dlho vyznačovalo pomerne nepriaznivým vývojom úmrtnostných pomerov. Až začiatok 90. rokov priniesol prelomenie tohto negatívneho trendu a prišlo ku kontinuálnemu predlžovaniu života (Šprocha, 2022).

Počet zomretých sa na Slovensku v rokoch 1991 – 2019 pohyboval v rozmedzí 51 – 55-tisíc a až nepriaznivá epidemiologická situácia COVID-19 v rokoch 2020 a najmä rok 2021 spôsobili prudký nárast počtu úmrtí až na takmer 73,5 tisíca. V relatívnom vyjadrení sa hrubá miera úmrtnosti dostala na hodnotu 13,5 ‰. Výsledky sčítania v roku 2021 ešte nemohli zachytiť vplyv nárastu úmrtnosti na štruktúru domácností.

G 2.1.30 Vývoj úmrtnosti v SR, 1991 – 2021

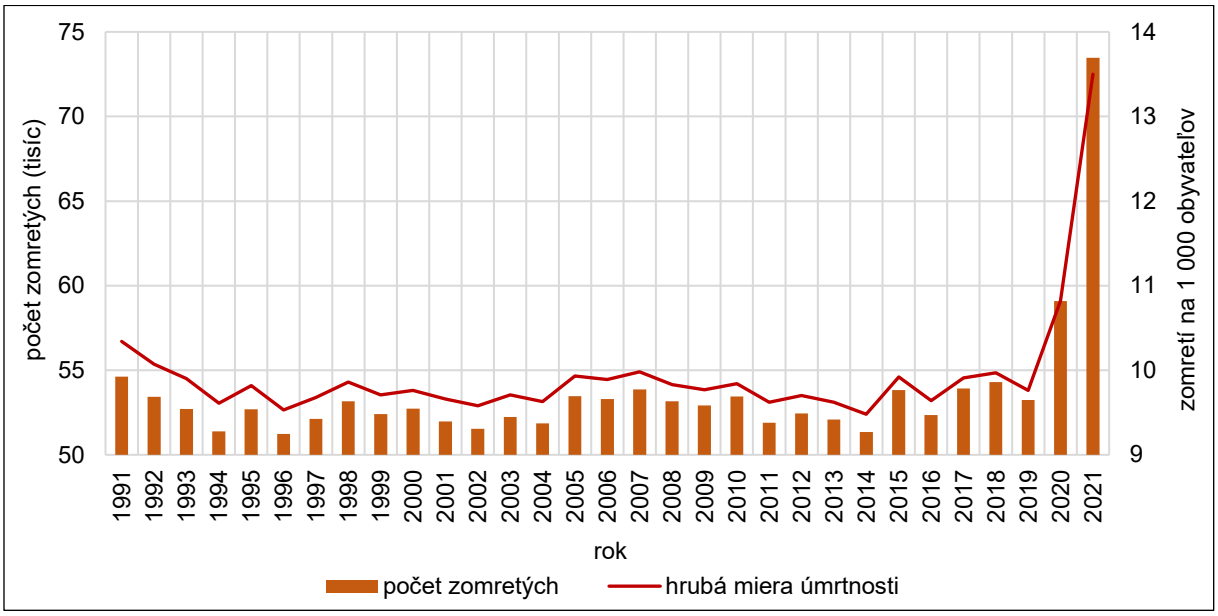

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Stredná dĺžka života pri narodení sa medzi rokmi 1991 a 2019 zvýšila u mužov zo 66,8 roka na 74,3 roka (nárast o 7,5 roka). U žien tento trend znamenal nárast potenciálneho počtu rokov života práve narodených dievčat zo 75,2 roka na 80,8 roka (nárast o 5,6 roku). V rokoch 2020 a najmä 2021 prišlo k výraznému skráteniu dĺžky života vplyvom pandémie COVID-19. Medzi rokmi 1991 a 2019 bolo o niečo dynamickejšie znižovanie úmrtnosti v mužskej časti populácie, čo znamenalo zníženie dovtedy pomerne výraznej nadúmrtnosti mužov. Kým v roku 1991 bola stredná dĺžka života pri narodení u mužov v porovnaní so ženami na Slovensku nižšia o 8,4 roka, v roku 2019 to bolo už len 6,5 roka. V roku 2021 prišlo k opätovnému prehĺbeniu nadúmrtnosti, no predpokladá sa, že ide len o dočasný jav.

G 2.1.31 Stredná dĺžka života pri narodení mužov a žien v SR, 1991 – 2021

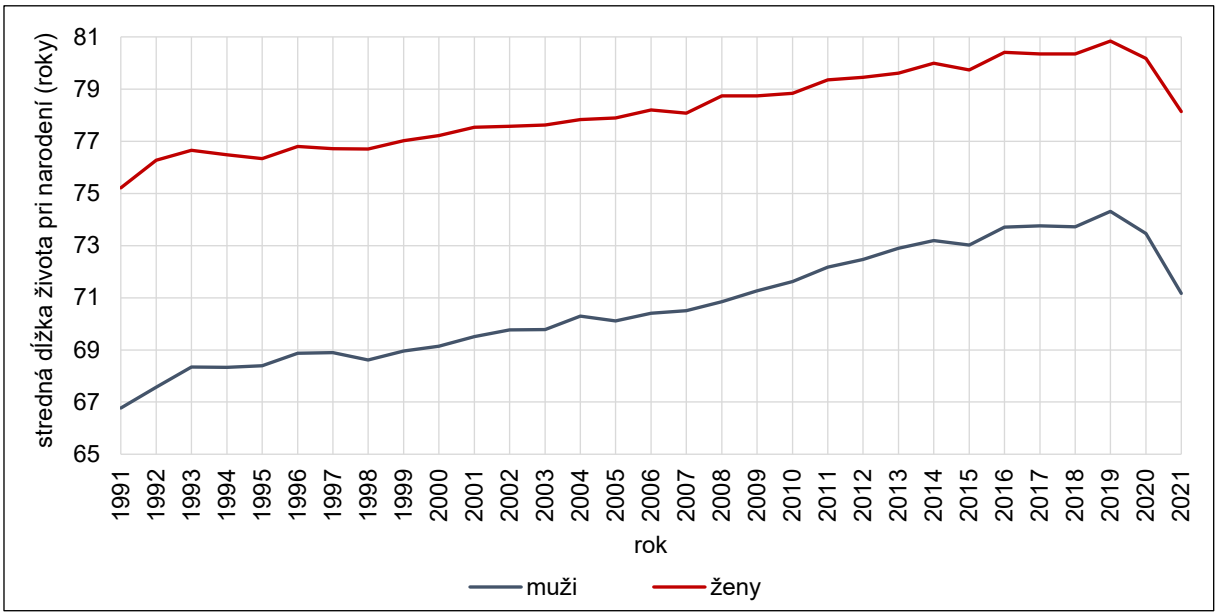

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Vzťah medzi úmrtnosťou a rodinným správaním je obojstranný. Nielen úmrtnosť podmieňuje charakter rodinných domácností a môže prispievať k zániku párového súžitia ovdovením, resp. úmrtím druha a družky, ale aj život v manželskom zväzku alebo mimo neho sa môže odzrkadľovať na úrovni úmrtnosti. Potvrdzujú to hodnoty strednej dĺžky života vo veku 30 rokov u mužov a žien podľa ich rodinného stavu v čase úmrtia.

G 2.1.32 Stredná dĺžka života mužov vo veku 30 rokov podľa rodinného stavu v SR, 2000 – 2021

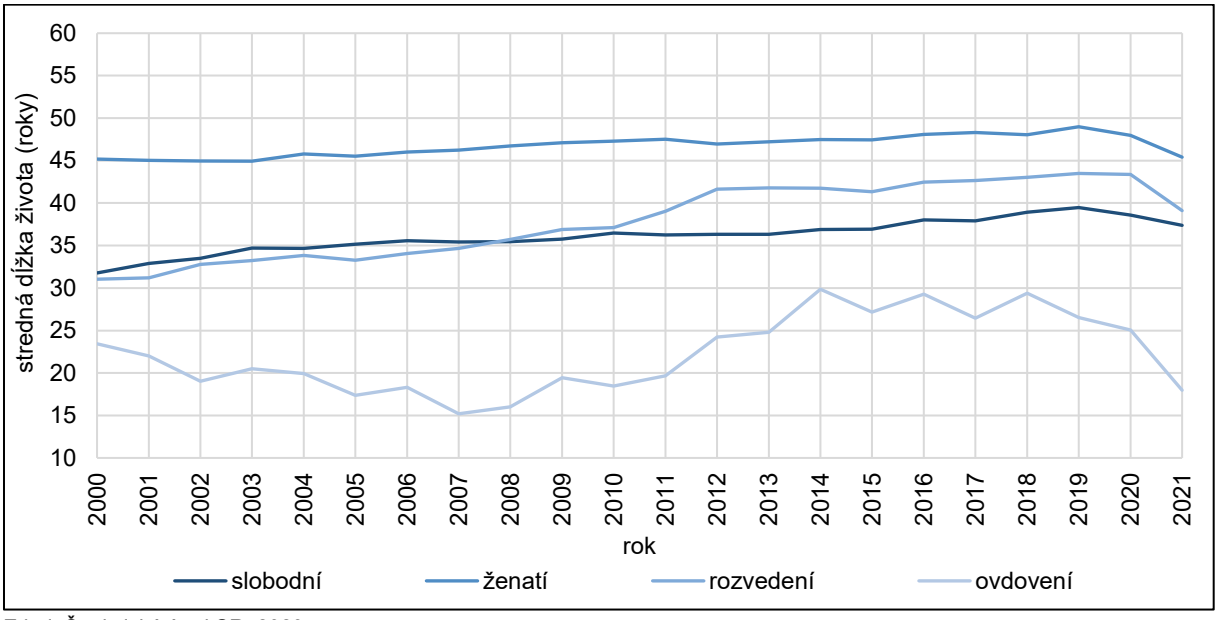

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Vo všeobecnosti na Slovensku platí, že osoby žijúce v manželstve majú dlhodobo pred sebou potenciálne najdlhší počet rokov života. S výrazným odstupom nasledujú

rozvedení a rozvedené, a až následne sú to slobodné osoby. Na základe vývoja strednej dĺžky života pri narodení podľa rodinného stavu majú najmenej rokov života pred sebou vdovci a vdovy. Diferenciácie úmrtnosti mužov a žien podľa rodinného stavu sú štatisticky významné. Najväčší rozdiel je u rodinného stavu ovdovení, kedy 30-roční vdovci majú v priemere o vyše 25 rokov kratší život než 30-ročné vdovy.

G 2.1.33 Stredná dĺžka života žien vo veku 30 rokov podľa rodinného stavu v SR, 2000 – 2021

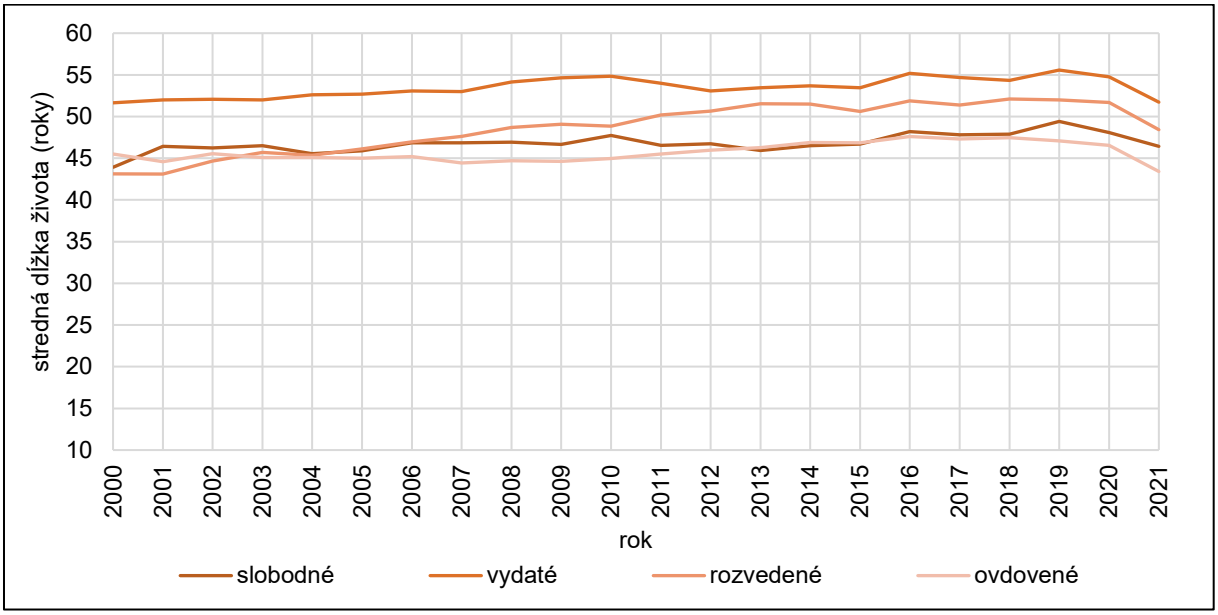

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

V spojitosti s rodinným správaním je zaujímavé pozrieť sa, či počet živonarodených detí ovplyvňuje priemerný počet zostávajúcich rokov života. Na základe údajov zo sčítania obyvateľov 2021 muži a ženy vo veku 50 rokov, ktorí majú 2 živonarodené deti, majú v priemere najdlhší počet rokov života pred sebou.

Kým v roku 2021 50-ročný muž s 2 deťmi sa v priemere dožije ešte ďalších 25 rokov, tak 50-ročný bezdetný muž už len takmer 21 rokov, za predpokladu nezmenených úmrtnostných pomerov.

U žien je rozdiel medzi bezdetnými a ženami s 2 deťmi menej výrazný, ako v prípade mužov, 50-ročná žena s 2 deťmi sa v priemere dožije ešte ďalších 30,5 roka, zatiaľ čo 50-ročná bezdetná žena už len vyše 29 rokov.

Migrácia

Slovensko z hľadiska zahraničnej migrácie je dlhodobo migračne ziskové. V rokoch 1991 – 2021 počet prisťahovaných prevýšil počet vysťahovaných o 88,3 tisíca osôb.

Najvyššie hodnoty migračného salda boli v rokoch 2007 a 2008, keď hrubá miera migračného salda predstavovala 1,3 osoby na 1 000 obyvateľov a v absolútnom vyjadrení migračné saldo dosahovalo 7-tisíc osôb. Následný vývoj migrácie nepriaznivo ovplyvnila globálna hospodárska kríza. Oba ukazovatele migrácie klesali až do roku 2014. Ďalší vývoj sa niesol v znamení určitého oživenia migrácie a hodnôt migračného salda a jeho hrubej miery. V roku 2020 ešte počet imigrantov prevýšil počet emigrantov do zahraničia o viac ako 4,3 tisíca, čo v relatívnom vyjadrení znamenalo prírastok zahraničnou migráciou na úrovni 0,8 osoby na 1 000 obyvateľov. Rok 2021 bol výraznejšie zasiahnutý epidemiologickou situáciou COVID-19, čo prinieslo pokles zahraničného sťahovania a hrubej miery migračného salda.
Z uvedených údajov je zrejmé, že celkové migračné zisky Slovenska sú nízke a významnejšie zatiaľ nemôžu ovplyvniť nielen populačný vývoj, ale ani formovanie a charakter rodinných domácností.

G 2.1.34 Vývoj migrácie v SR, 1991 – 2021

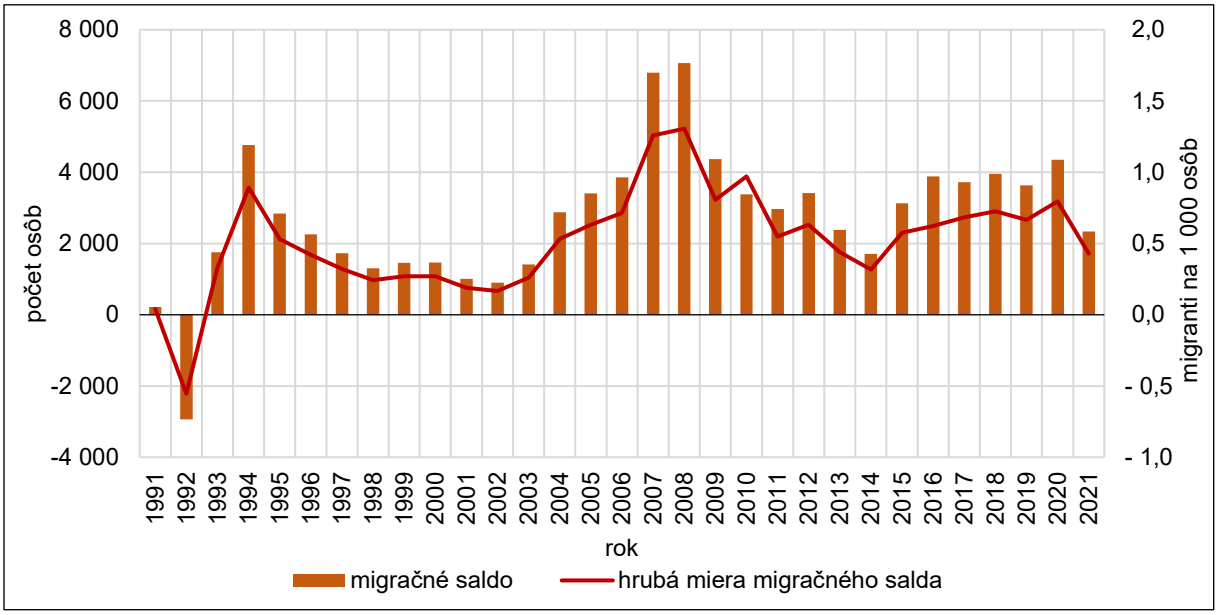

Poznámka: v rokoch 1991 a 1992 je do migračného salda zahrnutá aj migrácia s ČR.
Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Vo všeobecnosti najčastejšie pribúdajú na Slovensku slobodní muži a ženy. V 90. rokoch mali miernu prevahu osoby žijúce v manželskom zväzku. V posledných 15 rokoch začali mať prevahu slobodné osoby. Význam rozvedených a najmä ovdovených v spojitosti s migračným saldom Slovenska zahraničnou migráciou je v podstate minimálny.

G 2.1.35 Migračné saldo mužov podľa rodinného stavu v SR, 1991 – 2021

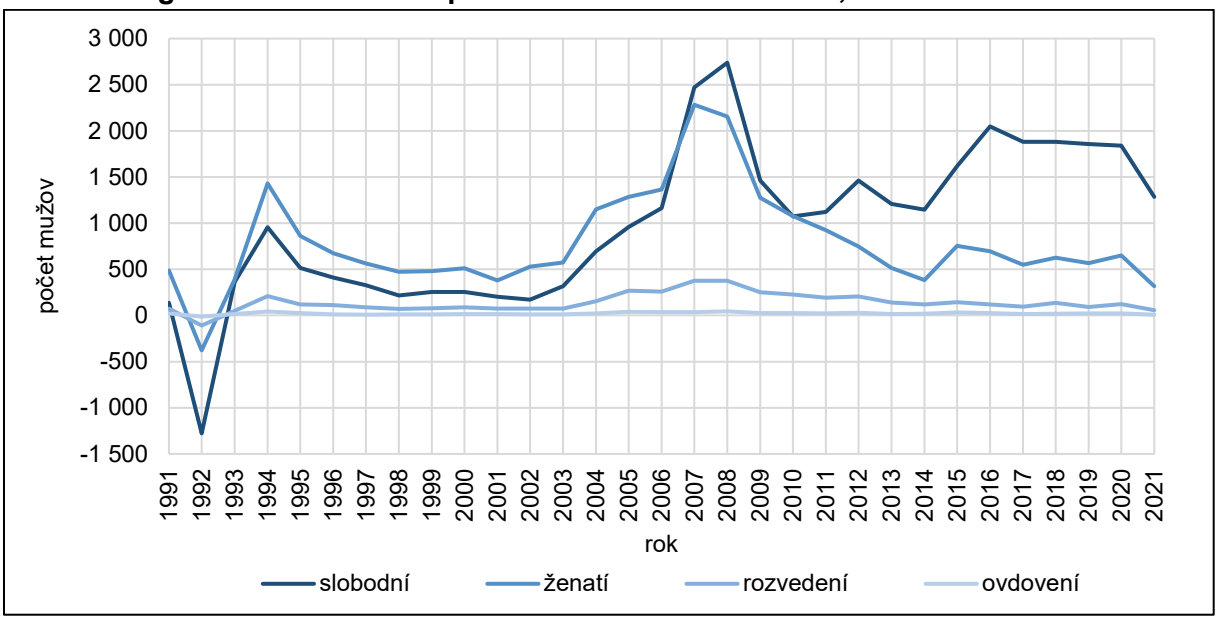

Poznámka: v rokoch 1991 a 1992 je do migračného salda zahrnutá aj migrácia s ČR.
Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Vo všeobecnosti najčastejšie pribúdajú na Slovensku slobodní muži a ženy. V 90. rokoch mali miernu prevahu osoby žijúce v manželskom zväzku. V posledných 15 rokoch začali mať prevahu slobodné osoby. Význam rozvedených a najmä ovdovených v spojitosti s migračným saldom Slovenska zahraničnou migráciou je v podstate minimálny.

G 2.1.36 Migračné saldo žien podľa rodinného stavu v SR, 1991 – 2021

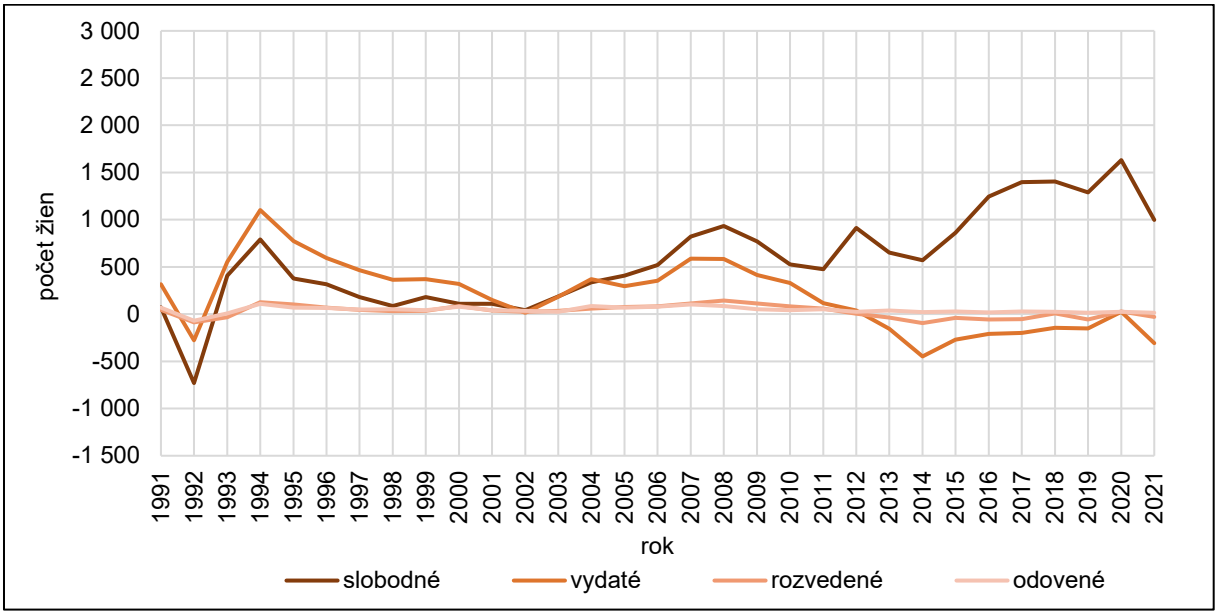

Poznámka: v rokoch 1991 a 1992 je do migračného salda zahrnutá aj migrácia s ČR.
Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

2.2 Legislatíva

Príslušná legislatíva vplýva na rodinné správanie obyvateľov prostredníctvom prijímania zákonov, opatrení a ďalších právnych predpisov. Samotné rodinné právo je špecifické právne odvetvie, ktoré sa zaoberá reguláciou vzťahov medzi manželmi, rodičmi a deťmi a vzťahov, ktoré niektoré rodičovské práva a povinnosti nahrádzajú. Táto problematika je v súčasnosti obsiahnutá najmä v Ústave SR (ústavný zákon č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov), v zákone č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ale aj v ďalších právnych predpisoch a medzinárodných dohovoroch týkajúcich sa rodinného práva.

Rodinné právo nesie v sebe nielen právne aspekty, ale je výrazne prepojené aj s morálnymi, náboženskými a kultúrnymi hodnotami, ktoré ovplyvňujú spôsob, akým spoločnosť vníma a formuje tieto vzťahy. Jeho rozsah sa dotýka intímnych a citlivých aspektov spoločnosti a ľudského života, ako sú manželstvo, rozvod, pôrody, starostlivosť o deti, dedičské práva a iné.

Medzi pozitívne vplyvy legislatívy patria rôzne druhy finančnej pomoci, úpravy dĺžky materskej a rodičovskej dovolenky. Naopak zmeny v legislatíve týkajúcej sa rozvodov a potratov môžu ovplyvniť konania osôb v oblasti rodinného správania negatívne.

V minulosti bol dôležitým legislatívnym dokumentom zákon č. 265/1949 Sb. o rodinnom práve, ktorý vychádzal zo zásady obligatórneho civilného sobáša (keďže v socialistickom rodinnom práve boli odstránené jednotlivé cirkevné vplyvy na právnu reguláciu rodinných vzťahov), odstránenia nerovnoprávnosti medzi mužmi a ženami a nerovnosti manželských a nemanželských detí. Zrušil „rozvod od stola a od lože“, kedy nebolo manželstvo zrušené právne a definoval len rozvod manželstva, a jedine súdne rozhodnutie o rozvode manželstva sa stalo spôsobom zrušenia manželstva.

Zmeny podmienok pre rozvod manželstva boli zabezpečené modifikáciou zákona o rodinnom práve zákonným opatrením č. 61/1955 Zb., ktoré umožnilo vo výnimočných prípadoch manželstvo zrušiť aj bez súhlasu jedného z manželov, ak manželia už dlhú dobu spolu nežili (Zákonné opatrenie predsedníctva Národného zhromaždenia č. 61/1955 Zb. o zmene predpisov o rozvode § 30).

Nový zákon č. 94/1963 o rodine umožnil, aby manželstvo, na návrh niektorého z manželov, mohlo byť rozvedené súdom v prípade, že vzťahy medzi manželmi boli tak vážne rozvrátené, že manželstvo nemohlo ďalej plniť svoj spoločenský účel, avšak podľa § 25 bol súd povinný zistiť príčiny, ktoré viedli k vážnemu rozvráteniu manželstva a svoje zistenia uviesť v odôvodnení rozhodnutia. Pri rozhodovaní o rozvode musel súd prihliadať najmä na záujmy maloletých detí (Zákon č. 94/1963 Zb. o rodine, Piata hlava).

Novým Občianskym zákonníkom z roku 1964 (zákon č. 40/1963 Zb.) vzniklo tzv. prepojenie zákona o rodine s Občianskym súdnym poriadkom (zákon č. 99/1963 Zb.),

v ktorom bolo zavedené obligatórne zmierovacie konanie, ako procesná podmienka v rozvodovom konaní. Konanie pozostávalo z rôznych opatrení vychádzajúcich z výchovného prístupu. Ak bolo vhodné, zahrňovalo spoluprácu so spoločenskými organizáciami alebo diskusie v pracovnom kolektíve alebo v mieste bydliska. Novelou Občianskeho súdneho poriadku č. 49/1973 Zb. bolo obligatórne zmierovacie konanie zrušené a nahradené povinnosťou súdu viesť manželov v rozvodovom konaní k odstráneniu príčin rozvratu a k ich zmiereniu (Rohutná, 2016).
Kým rozvodovosť sa v 50. a 60. rokoch pohybovala pod hranicou 2,5 tisíca rozvodov a hrubá miera rozvodovosti dosahovala úroveň 0,4 – 0,6 ‰, od roku 1968 sa počet rozvodov na území Slovenska začal prudko zvyšovať, čo viedlo k tomu, že v roku 2002, prvýkrát v histórii, počet rozvodov na Slovensku prekročil hranicu 10-tisíc rozvodov. Historicky najvyššia intenzita rozvodovosti bola zaznamenaná v roku 2006 (12 716 rozvodov; 2,4 ‰). Od roku 2008 sa počet rozvodov znižoval a takýto trend sa zachoval až do roku 2016. K ďalšiemu poklesu rozvodov na hodnoty 8,3 tisíca a 8,1 tisíca došlo v rokoch 2020 a 2021 (Štatistika v súvislostiach, Hlavné trendy vývoja rozvodovosti v SR 2021, s. 12).

G 2.2.1 Vývoj rozvodovosti v SR, 1950 – 2022

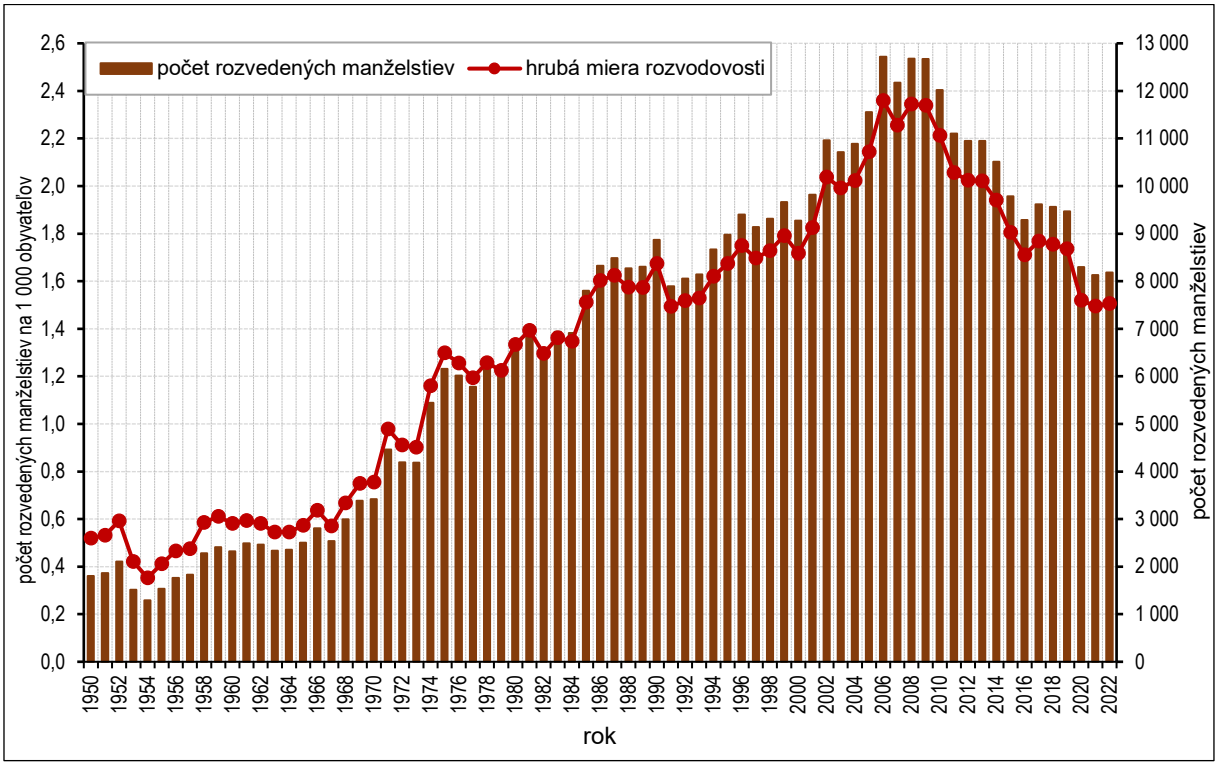

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Ústavnoprávne základy súčasného slovenského rodinného práva sú zakotvené v Ústave SR. Pre oblasť manželstva je osobitne významným článkom Ústavy SR článok 41 odsek 1, podľa ktorého: *„Manželstvo je jedinečný zväzok medzi mužom a ženou. Slovenská republika manželstvo všestranne chráni a napomáha jeho dobru. Manželstvo, rodičovstvo a rodina sú pod ochranou zákona. Zaručuje sa osobitná ochrana detí a mladistvých.“* Týmto článkom sa priznáva ochrana spoločenským

inštitútom, keďže manželstvo, rodičovstvo a rodina požívajú ochranu podľa tohto ustanovenia. Subjektom ochrany sú aj dve skupiny osôb: deti a mladiství (Ústava SR komentár, článok 41).

Zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine, ako základný prameň slovenského rodinného práva, obsahuje 5 hlavných zásad. Ide o tzv. imperfektné normy, ktorými sú morálne pravidlá s normatívnym charakterom. Tieto základné zásady zdôrazňujú manželstvo ako unikátny zväzok medzi mužom a ženou, kde manžel a manželka sú si rovní vo svojich právach a povinnostiach, a dôraz sa kladie na všestrannú ochranu manželstva a podporu jeho rozvoja. Aj keď podľa prvej zásady hlavným účelom manželstva je založenie rodiny a riadna výchova detí, nie je možné uzavrieť, že manželským párom bez detí by nemala byť poskytovaná ochrana, alebo, že by takéto manželstvá nespĺňali svoj účel. Zákon o rodine vo svojich zásadách charakterizuje rodinu, ktorá je založená manželstvom ako základnú bunku spoločnosti (Zákon o rodine, Veľký komentár, 2015, základné zásady čl. 1 – 5).

Vychádzajúc z ustanovenia § 1 ods. 1 zákona o rodine je manželstvo definované v zmysle: *„Manželstvo je zväzok muža a ženy, ktorý vzniká na základe ich dobrovoľného a slobodného rozhodnutia uzavrieť manželstvo po splnení podmienok ustanovených týmto zákonom“* (Zákon o rodine, § 1 ods. 1). Konanie o uzavretí manželstva je upravené aj v zákone č. 154/1994 Z. z. o matrikách a vo vyhláške č. 302/1994 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenie zákona o matrikách.

Predmetom zákona o rodine je aj samotné zrušenie manželského vzťahu rozvodom, ktorý je podľa § 22 určený nasledovne: *„K zrušeniu manželstva rozvodom možno pristúpiť len v odôvodnených prípadoch“.* Toto ustanovenie úzko súvisí s § 23 ods. 1, ktorý vymedzuje, že k zrušeniu manželstva rozvodom možno pristúpiť len v takom prípade, resp. odôvodneným je len taký prípad, ak sú vzťahy medzi manželmi tak vážne narušené a trvalo rozvrátené, že manželstvo nemôže plniť svoj účel a od manželov nemožno očakávať obnovenie manželského spolužitia (Zákon o rodine komentár, § 22, 23, s. 81 – 82, 2014).

Pre rodinné správanie spoločnosti je osobitne dôležitý vývoj pôrodnosti, keďže zohráva zásadnú úlohu a má mimoriadny význam pre reprodukciu celej populácie, a tým pre obnovu generácií. Ústava SR v článku 15 definuje, že *„Každý má právo na život. Ľudský život je hodný ochrany už pred narodením.“* a určuje, že *„Nikto nesmie byť pozbavený života“.* V súvislosti s tým Ústava SR výslovne vylučuje trest smrti. V právnom poriadku SR sa táto ochrana zaručuje v rade právnych predpisov a medzinárodných zmlúv. Osobitný význam má Protokol č. 6 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, kde podľa čl. 1 *„Trest smrti sa zrušuje. Nikoho nemožno na taký trest odsúdiť ani popraviť“.*
Dohovor OSN o právach dieťaťa v časti I, čl. 6 bod 1 ustanovuje, že *„Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou tohto Dohovoru, uznávajú, že každé dieťa má prirodzené právo na*

život". Tým je určená povinnosť zmluvných štátov zabezpečiť neodňateľné právo na život.
Deti sú subjektom ochrany aj podľa článku 41 ods. 3 Ústavy SR, kde účelom ich ochrany je vytvorenie rovnakého právneho postavenia pre všetky deti na území SR, bez rozdielu spočívajúceho v tom, či sa dieťa narodilo v manželstve alebo mimo neho.

V súčasnosti je na Slovensku možné v súlade so zákonom č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov zvoliť si anonymný pôrod v nemocnici, pri ktorom identita matky nie je prezradená. Podľa právneho predpisu môže žena, ktorá sa nachádza v situácii nechceného tehotenstva, prísť do akéhokoľvek nemocničného zariadenia na Slovensku a požiadať o možnosť utajeného pôrodu. Táto možnosť poskytuje bezpečný spôsob riešenia situácie pre obe strany, teda pre matku aj dieťa. Dieťa sa stáva právne voľné a je určené na adopciu. Zároveň sa zabezpečuje zdravotná starostlivosť pre obe strany. (https://sancaoz.sk/utajeny-porod).

T 2.2.1 Utajené pôrody v SR, 2005 – 2022

Rok	Utajené pôrody (abs.)
2005	20
2006	36
2007	24
2008	22
2009	24
2010	43
2011	33
2012	26
2013	38
2014	36
2015	39
2016	33
2017	42
2018	37
2019	56
2020	43
2021	39
2022	45

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

V oblasti ochrany života a zdravia Ministerstvo zdravotníctva SR zabezpečilo tiež novú úpravu formou odborného usmernenia č. 19132, ktoré upravuje postup zdravotníckych pracovníkov pri prevádzkovaní verejného inkubátora a poskytovaní ústavnej zdravotnej starostlivosti novorodencom, prípadne dojčatám odloženým vo verejne

prístupnom inkubátore, ktoré sa nazýva „Hniezdo záchrany“. Hniezda záchrany predstavujú verejné inkubátory, do ktorých môžu ženy v núdzi odložiť novonarodené deti, aby ich ochránili pred ohrozením života (Odborné usmernenie č. 19132-2022-OZS MZ SR).
Aktuálne je v SR 20 “Hniezd záchrany“. Od roku 2005 do 2022 bolo takto zachránených 77 detí (https://sancaoz.sk/zoznam-deti).

Popri vývoji pôrodnosti je jedným z najsledovanejších, ale aj najcitlivejších faktorov demografického vývoja a rodinného správania, potratovosť. Z historického pohľadu je možné konštatovať, že potraty boli zakázané na území Slovenska dvakrát. Prvý krát ešte v 19. storočí, v rakúsko-uhorskej monarchii, kde ich zákon definoval ako vraždu. Počas druhej svetovej vojny bol prijatý zákon č. 66/1941 Sl. z. o ochrane plodu, ktorý sprísnil trestné sadzby a spôsobil kriminalizáciu ďalších konaní, ktoré ohrozovali plodnosť a život plodu. V roku 1957 však národné zhromaždenie interrupcie zlegalizovalo zákonom č. 68/1957 Zb. o umelom prerušení tehotnosti. Zákon bol viackrát upravený vyhláškou. Aktuálne túto problematiku na území Slovenskej republiky upravuje zákon č. 73/1986 Zb. o umelom prerušení tehotenstva, ktorý podľa § 4 ustanovuje, že *„Žene sa umelo preruší tehotenstvo, ak o to písomne požiada, ak tehotenstvo nepresahuje 12 týždňov a ak tomu nebránia jej zdravotné dôvody“* (zákon č. 66/1941 Sl. z. o ochrane plodu, zákon č. 73/1986 Zb. o umelom prerušení tehotenstva).

G 2.2.2 Vývoj potratovosti v SR, 1958* – 2022

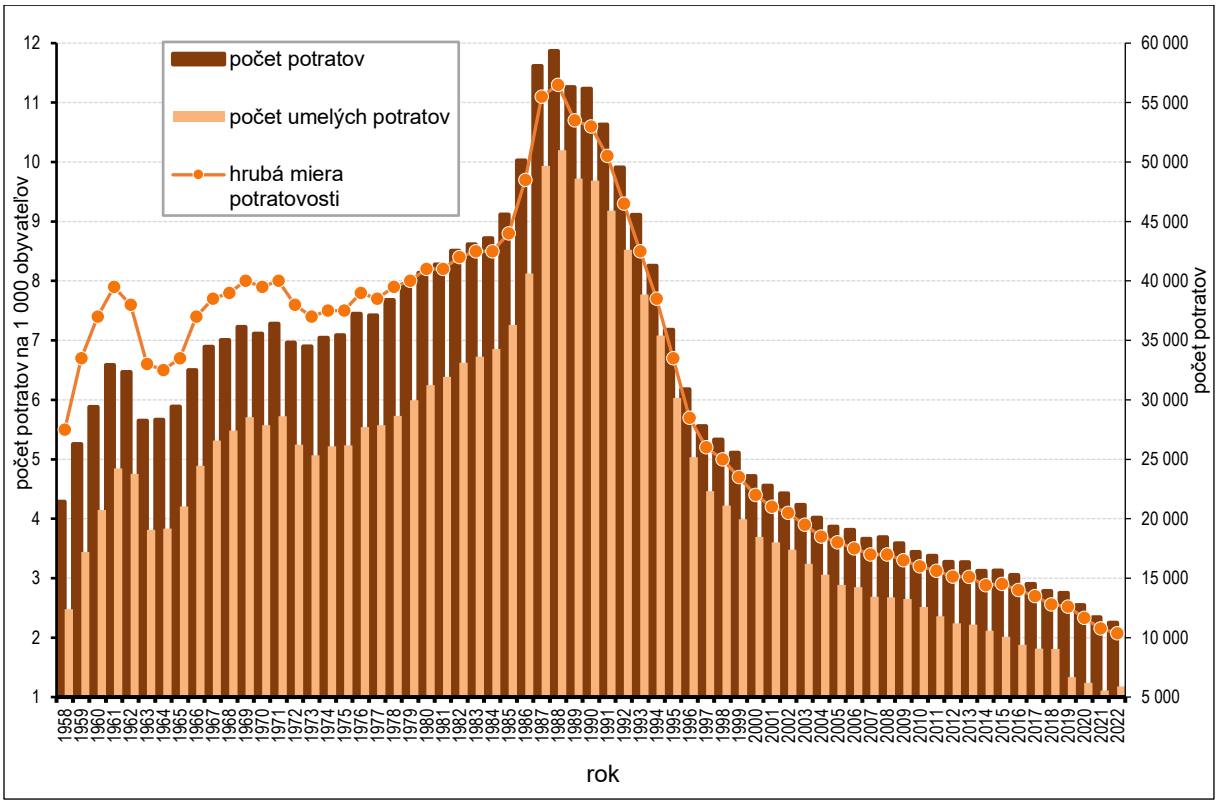

Poznámka: *začiatok platnosti zákona č. 68/1957 Zb. o umelom prerušení tehotnosti.
Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Z hľadiska migrácie je pre rodinné správanie významným faktorom zlúčenie rodiny, ktoré zvyčajne umožňuje osobám s určeným druhom pobytu v danej krajine pozvať svojich rodinných príslušníkov (ako sú napr. manželia, deti) k nim. Podmienky udelenia prechodného pobytu na účel zlúčenia rodiny sú zakotvené v § 27 zákone č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov (zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov). S migráciou súvisí i nadobúdanie a strata štátneho občianstva, tento proces na území SR upravuje zákon č. 40/1993 Z. z. o štátnom občianstve Slovenskej republiky.
Udelenie štátneho občianstva ovplyvňuje právne a praktické aspekty spojené s identitou a právami detí a ich rodín, ako sú prístup rodiny k sociálnym službám, k zdravotnej starostlivosti alebo k vzdelávaniu. Deti so štátnym občianstvom krajiny pobytu majú často nárok na sociálne výhody a služby, ktoré sú v danej krajine k dispozícii.

Nadobudnutie štátneho občianstva Slovenskej republiky je možné získať napr. narodením na území SR za zákonom ustanovených podmienok (zákon č. 40/1993 Z. z. o štátnom občianstve Slovenskej republiky).

2.3 Sekularizácia

Sekularizácia je rôznorodo chápaný pojem, vo všeobecnosti však charakterizuje proces, pri ktorom sa v spoločnosti uskutočňuje určitá reorganizácia jej náboženských štruktúr.

V spoločenských vedách má termín "sekularizácia" opisný, neutrálny význam, nevyjadruje negatívny postoj k odohrávajúcim sa zmenám, ktorých sa týka.

Na sekularizáciu je možné nazerať v rôznych významoch, napr.:
a) sekularizácia ako úpadok alebo zánik náboženstva – znamená, že náboženské a cirkevné ustanovizne, dogmy viery a náboženské hodnoty strácajú vplyv, ktorý mali na spoločnosť, záverečnou etapou tohto procesu je úplne nenáboženská spoločnosť;

b) sekularizácia ako prispôsobenie sa svetu – týka sa náboženských skupín, ktoré sa formujú na špecificky náboženskom základe, na základe nie "zo sveta", ale ktoré časom strácajú svoju odlišnosť vo vzťahu k "svetu", čo sa prejavuje tendenciami transformácie vzorcov náboženského správania do spôsobov a praktík svetskej sféry;

c) sekularizácia ako desakralizácia sveta – predstavuje zanechanie nábožensko-magického chápania sveta a prechod k logicko-kauzálnemu vysvetľovaniu vzťahov medzi objektívnymi javmi v intenciách ľudského rozumu;
d) sekularizácia ako oddelenie spoločnosti od náboženstva – spôsobuje, že náboženstvo sa obmedzuje na oblasť vnútorného a osobného života človeka;

e) sekularizácia ako prenikanie náboženského obsahu do svetského života – ide o zosvetštenie toho, čo je náboženské procesom, v ktorom sa náboženské vzorce myslenia vytrhávajú zo svojho kontextu a stávajú sa súčasťou všeobecnej kultúry. (Skiner, Kehrer, in RaN, 2004).

Z hľadiska rodinného správania je sekularizácia podstatným faktorom, ktorý toto správanie ovplyvňuje. Vplyvom sekularizácie dochádza k oslabovaniu spoločensky sformovaných tradičných hodnôt, na Slovensku najmä kresťanských, a následne k posunom v postojoch k sexuálnemu správaniu, k manželstvu ako stabilnej inštitúcii, k pro- a anti-reprodukčným technológiám, k rozvodom atď. Tieto postoje v súvislosti s rodinným správaním významne ovplyvňujú najmä počty a formy rodín, počty detí v rodinách, počty rozpadnutých rodín.

Samotný proces sekularizácie charakterizoval belgický sociológ Karel Dobbelaere. Sformuloval tri úrovne, na ktorých sa, podľa neho, môže sekularizácia vyskytovať: mikroúroveň, makroúroveň a tzv. medziúroveň. Makro-sekularizácia opisuje zmenšujúci sa vplyv náboženstva na spoločenské a politické sily a rozhodnutia, zatiaľ čo mikro-sekularizácia sa týka toho, ako náboženstvo ustupuje v myslení a správaní jednotlivcov. Medziúroveň sekularizácie sa týka sociálneho priestoru medzi ľuďmi,

meraného organizačnou angažovanosťou ľudí, ktorí patria do farností, navštevujú omše alebo bohoslužby a prispievajú na ne časom a peniazmi (Regnerus, 2023).

V kontexte štatistického prístupu k procesu sekularizácie je možné na základe dostupných dát sledovať len mikroúroveň.

Do akej miery náboženské vyznanie obyvateľov ustupuje, je možno kvantifikovať údajmi zo sčítaní obyvateľov. Metodicky ide o sebadeklaratórny údaj, tzn. obyvateľ odpovedá na otázku o svojom náboženskom vyznaní podľa vlastného rozhodnutia. Náboženské vyznanie zisťované sčítaním je definované ako vzťah obyvateľa k cirkvi, náboženskej spoločnosti alebo náboženstvu. Náboženské vyznanie detí sa uvádza podľa náboženského vyznania rodičov, na základe vzájomnej dohody rodičov. „Bez náboženského vyznania“ sa rozumie, že obyvateľ je bez vzťahu k niektorej z cirkví, náboženskej spoločnosti alebo náboženstvu.

Je dôležité pripomenúť, že pri sčítaní v roku 1950 sa sledovala najmä matriková prináležitosť, tzn. nesledoval sa subjektívny pocit prináležitosti k cirkvi a takto boli vykazovaní ako veriaci a členovia cirkví aj ľudia, ktorí „neverili“ a ľudia k náboženskému životu otvorene nepriateľskí (Tížik, 2013). Počas obdobia 1961 – 1980 náboženské vyznanie nebolo zisťované, až potom sčítanie v roku 1991 poskytlo po 41 rokoch opäť pohľad na náboženskú štruktúru obyvateľstva Slovenska.

Dominantným náboženstvom na Slovensku je kresťanstvo. Pre stručný náčrt obrazu prebiehajúcej sekularizácie na mikroúrovni pomocou štatistík sú použité dáta zo sčítaní o obyvateľoch hlásiacich sa k 5 najpočetnejším kresťanským cirkvám a o obyvateľoch deklarujúcich, že sú bez vyznania.

Výsledky sčítaní skutočne potvrdzujú odklon od kresťanstva. Kým v roku 1950 deklarovalo 99,1 % obyvateľov príslušnosť k niektorej z 5 najpočetnejších kresťanských cirkví na Slovensku, v roku 2021 to bolo už len 67,5 %, čo predstavuje pokles o 31,6 p. b.

Ešte významnejší je údaj o raste početnosti obyvateľov bez vyznania. Kým do roku 1910 sa o takej možnosti ani neuvažovalo, nárast v medzicenzových obdobiach bol evidentný a v poslednom medzicenzovom období mimoriadne vysoký. Tento nárast odôvodňuje slovenský sociológ Miroslav Tížik zmenou formy sčítacieho formulára z papierovej na výlučne elektronickú sa dosiahlo väčšie súkromie respondenta a dvojstupňovým položením otázky na náboženské vyznanie, čím sa objektívne zvýšil počet i podiel respondentov uvádzajúcich, že sú bez náboženského vyznania. Údaje o obyvateľoch bez náboženského vyznania podľa SODB 2021 sú v súlade s výsledkami reprezentatívnych štúdii (ako napr. European Value Survey), takže metodika položenia otázky na náboženské vyznanie umožnila tentoraz zachytiť takmer všetkých obyvateľov bez náboženského vyznania (Tížik, 2022).

T 2.3.1 Obyvatelia podľa náboženského vyznania na Slovensku, 1880 – 2021

Rok	Počet obyvateľov spolu	Náboženské vyznanie						BNV
		RKC	ECAV	GKC	ReKC	PraC	iné a nezistené	
abs.								
1880	2 477 521	1 630 845	377 301	175 942	134 951	895	157 587	-
1890	2 595 180	1 733 325	382 026	183 753	139 999	470	155 607	-
1900	2 782 925	1 904 354	394 810	197 398	148 414	768	137 181	-
1910	2 916 657	2 033 313	395 023	197 809	153 199	1 434	135 879	-
1921	2 993 859	2 128 205	382 428	193 735	144 549	2 877	135 247	6 818
1930	3 324 111	2 384 355	401 627	213 725	145 829	9 076	152 351	17 148
1950	3 442 317	2 623 198	443 251	225 495	111 696	7 975	21 023	9 679
1961	4 174 046	x	x	x	x	x	x	x
1970	4 537 290	x	x	x	x	x	x	x
1980	4 991 168	x	x	x	x	x	x	x
1991	5 274 335	3 187 383	326 524	178 733	82 545	34 376	949 223	515 551
2001	5 379 455	3 708 120	372 858	219 831	109 735	50 363	221 240	697 308
2011	5 397 036	3 347 277	316 250	206 871	98 797	49 133	653 346	725 362
2021	5 449 270	3 038 511	286 907	218 235	85 271	50 677	473 527	1 296 142
%								
1880	100,00	65,83	15,23	7,10	5,45	0,04	6,36	-
1890	100,00	66,79	14,72	7,08	5,39	0,02	6,00	-
1900	100,00	68,43	14,19	7,09	5,33	0,03	4,93	-
1910	100,00	69,71	13,54	6,78	5,25	0,05	4,66	-
1921	100,00	71,09	12,77	6,47	4,83	0,10	4,52	0,23
1930	100,00	71,73	12,08	6,43	4,39	0,27	4,58	0,52
1950	100,00	76,2	12,88	6,55	3,24	0,23	0,61	0,28
1961	x	x	x	x	x	x	x	x
1970	x	x	x	x	x	x	x	x
1980	x	x	x	x	x	x	x	x
1991	100,00	60,43	6,19	3,39	1,57	0,65	18,00	9,77
2001	100,00	68,93	6,93	4,09	2,04	0,94	4,11	12,96
2011	100,00	62,02	5,86	3,83	1,83	0,91	12,11	13,44
2021	100,00	55,76	5,27	4,00	1,56	0,93	8,69	23,79

Poznámka: RKC – Rímskokatolícka cirkev v Slovenskej republike (rímskokatolícke); ECAV – Evanjelická cirkev augsburského vyznania na Slovensku (evanjelické); GKC – Gréckokatolícka cirkev na Slovensku (gréckokatolícke); ReKC – Reformovaná kresťanská cirkev na Slovensku (kalvínske); PraC – Pravoslávna cirkev na Slovensku (pravoslávne); Ostatné – všetky ostatné náboženské vyznania okrem 5 NKC; BNV – bez náboženského vyznania
Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Z hľadiska štruktúry obyvateľstva podľa rodinného stavu tvoria zosobášení medzi obyvateľmi 5 najpočetnejších kresťanských cirkví (ďalej len „5 NKC“) 44 %, kým medzi obyvateľmi „bez vyznania“ je podiel o 8 p. b. nižší (35 %), ale rozvedení tvoria medzi obyvateľmi „bez vyznania“ 10 % a medzi obyvateľmi 5 NKC 7,4 %, tzn. o 2,6 p. b. menej.

T 2.3.2 Obyvatelia podľa náboženského vyznania a rodinného stavu v SR, 2021

Náboženské vyznanie	Spolu		Rodinný stav					
			ženatý/ vydatá		rozvedení		ostatné (slobodní a ovdovení)	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Kresťanstvo (5 NKC)	3 679 601	100,00	1 610 749	43,78	270 904	7,36	1 797 948	48,86
Ostatné	473 527	100,00	116 933	24,69	44 492	9,40	312 102	65,91
Bez vyznania	1 296 142	100,00	454 683	35,08	129 140	9,96	712 319	54,96
Spolu	5 449 270	100,00	2 182 365	40,05	444 536	8,16	2 822 369	51,79

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Podstatnou charakteristikou v kontexte sekulariácie je i počet živonarodených detí.

Najväčšia časť slovenských žien vo veku 15 rokov a viac má dve živonarodené deti, a to platí rovnako pre ženy bez náboženského vyznania, tak aj ženy patriace do 5 NKC a aj ostatné obyvateľky Slovenska. Tri a viac živonarodených detí má však iba 13 % žien (15+) bez náboženského vyznania, kým v prípade žien hlásiacich sa k niektorej z 5 NKC je tento podiel takmer 25 %, rozdiel je až 12 p. b. Rozdiely možno pozorovať aj medzi jednotlivými cirkvami. Najvyšší podiel žien (15+) s troma a viac živonarodenými deťmi je v gréckokatolíckej cirkvi (27 %), potom v rímskokatolíckej (25 %) a pravoslávnej (24 %). U obyvateľov hlásiacich sa k cirkvám vychádzajúcich z reformácie sú tieto podiely nižšie, u žien evanjelického vyznania 19 % a kalvínskeho 16 %.

T 2.3.3 Ženy* podľa náboženského vyznania a počtu živonarodených detí v SR, 2021

Náboženské vyznanie	Počet žien vo veku 15+	Počet živonarodených detí							
		0		1		2		3+	
		abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Kresťanstvo (5 NKC)	1 691 348	385 259	22,78	274 464	16,23	614 849	36,35	416 776	24,64
Ostatné	117 225	17 575	14,99	28 802	24,57	38 802	33,10	32 046	27,33
Bez vyznania	506 657	160 375	31,65	106 135	20,95	174 825	34,51	65 322	12,89

*15-ročné a staršie
Poznámka: Ženy s nezisteným počtom detí nie sú zahrnuté
Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Medzi mužmi vo veku 15 rokov a viac je najvyššia početnosť bezdetných mužov, a to rovnako u mužov bez náboženského vyznania (dve pätiny), ako aj u mužov hlásiacich sa k niektorej z 5 NKC (jedna tretina). Muži bez vyznania majú potom najčastejšie dve deti (29 %) alebo jedno (18 %), tri a viac detí má iba necelých 12 % mužov bez náboženského vyznania. V prípade mužov patriacich k 5 NKC má 32 % dve deti, 21 % má tri a viac detí a 15 % jedno dieťa. Spomedzi nich sa najvyššie podiely mužov s troma a viac deťmi vyskytujú u gréckokatolíkov (23 %), nasledujú rímskokatolíci a pravoslávni (po 21 %), pred evanjelikmi (17 %) a kalvínmi (13 %).

T 2.3.4 Muži* podľa náboženského vyznania a počtu živonarodených detí v SR, 2021

Náboženské vyznanie	Počet mužov vo veku 15+	Počet živonarodených detí							
		0		1		2		3+	
		abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Kresťanstvo (5 NKC)	1 414 392	468 110	33,10	205 662	14,54	447 109	31,61	293 511	20,75
Ostatné	136 469	21 227	22,88	34 157	25,03	40 483	29,66	30 602	22,42
Bez vyznania	587 746	241 269	41,05	104 328	17,75	172 162	29,29	69 987	11,91

*15-roční a starší
Poznámka: Muži s nezisteným počtom detí nie sú zahrnutí
Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

2.4 Socioekonomický status

Socioekonomický status je považovaný za jeden determinantov rodinného správania. Socioekonomický status človeka je najčastejšie definovaný vykonávaným zamestnaním, príjmom, príslušnosťou k sociálnej vrstve, vzdelaním atď.

Dobré ekonomické podmienky, nízka nezamestnanosť, alebo primerané platové ohodnotenie môžu byť dôležitými činiteľmi, ktoré podľa viacerých autorov (napr. Sandberg a Westenberg 2005, Kravdal 2002) podporujú zakladanie rodín a rodenie detí v nich.

Na druhej strane vysoká nezamestnanosť, nízke mzdy a celkovo nepriaznivá ekonomická situácia môžu vytvárať nepriaznivú rodinnú a reprodukčnú klímu, pričom dlhodobé vystavenie takýmto negatívnym štrukturálnym faktorom môže byť na individuálnej úrovni dôležitým pri rozhodovacích procesoch mladých ľudí o vstupe do manželstva, založení rodiny, či narodení ďalších detí (Gauthier a Hatzius 1997, Kravdal 2002).

Ale podľa viacerých autorov (Matoušek, Pazlarová, 2010) pokiaľ ide o znaky používané k určovaniu socioekonomického statusu samostatne, samotný príjem má na rodičovské správanie najslabší vplyv, oveľa dôležitejšími sa ukazujú vzdelanie a zamestnanie rodičov.

V hodnotení vplyvu socioekonomického statusu na rodinné správanie je možné z výsledkov sčítania čiastočne hodnotiť dve jeho zložky, a to zamestnanie a vzdelanie.

Zamestnanie sa zisťovalo (podľa tried ISCO) pri obyvateľoch pracujúcich, pracujúcich dôchodcoch, osobách na materskej alebo rodičovskej dovolenke a nezamestnaných.

Zamestnanie môže zaisťovať zvýšenú ekonomickú stabilitu i väčšiu istotu pre budúcnosť rodiny, čo môže pozitívne ovplyvňovať rozhodnutie o vytvorení rodiny i počte detí. V kontexte vplyvu na rodinné správanie je podstatný i druh zamestnania a vzťah jednotlivca k nemu, pretože to je znakom, ktorý môže následne ovplyvňovať osobnostné kompetencie rodičov, resp. potencionálnych rodičov, spôsob ich správania v rodine i mimo rodiny alebo výber výchovného štýlu a spôsoby riešenia konfliktov.

Z hľadiska štruktúry obyvateľov podľa zamestnania a rodinného stavu sú najvyššie podiely osôb žijúcich v manželstve v skupine „zákonodarcovia, riadiaci pracovníci“, a to u mužov (70,6 %) i žien (60,9 %). Najvyššie podiely slobodných sú u mužov v skupinách „administratívni pracovníci“ a „pomocníci a nekvalifikovaní pracovníci“, vyše 45 %. V skupine žien je podiel slobodných nad 45 % len v skupine „príslušníci ozbrojených síl“. U rozvedených sú rozdiely podielov v jednotlivých skupinách zamestnaní v rozmedzí 4 – 5 p. b.

T 2.4.1 Muži podľa zamestnania a rodinného stavu v SR, 2021

Zamestnanie	Spolu	Rodinný stav				
		slobodný	ženatý	rozvedený	vdovec	nezistený
abs.						
Administratívni pracovníci	52 930	24 170	24 305	4 139	312	4
Kvalifikovaní pracovníci a remeselníci	165 752	60 625	88 806	15 024	1 294	3
Kvalifikovaní pracovníci v poľnohospodárstve, lesníctve a rybárstve	6 887	2 849	3 346	620	72	0
Operátori a montéri strojov a zariadení	170 704	60 742	89 772	18 724	1 464	2
Pomocníci a nekvalifikovaní pracovníci	37 347	17 004	16 277	3 629	436	1
Pracovníci v službách a obchode	96 632	36 540	50 032	9 265	789	6
Príslušníci ozbrojených síl	11 696	4 297	6 618	760	21	0
Špecialisti	151 324	55 907	85 669	8 819	842	87
Technici a odborní pracovníci	129 770	44 668	73 990	10 358	748	6
Zákonodarcovia, riadiaci pracovníci	67 883	13 783	47 910	5 745	445	0
Nezistené	164 260	52 853	77 163	15 888	3 759	14 597
%						
Administratívni pracovníci	100,00	45,66	45,92	7,82	0,59	0,01
Kvalifikovaní pracovníci a remeselníci	100,00	36,58	53,58	9,06	0,78	0,00
Kvalifikovaní pracovníci v poľnohospodárstve, lesníctve a rybárstve	100,00	41,37	48,58	9,00	1,05	0,00
Operátori a montéri strojov a zariadení	100,00	35,58	52,59	10,97	0,86	0,00
Pomocníci a nekvalifikovaní pracovníci	100,00	45,53	43,58	9,72	1,17	0,00
Pracovníci v službách a obchode	100,00	37,81	51,78	9,59	0,82	0,01
Príslušníci ozbrojených síl	100,00	36,74	56,58	6,50	0,18	0,00
Špecialisti	100,00	36,95	56,61	5,83	0,56	0,06
Technici a odborní pracovníci	100,00	34,42	57,02	7,98	0,58	0,00
Zákonodarcovia, riadiaci pracovníci	100,00	20,30	70,58	8,46	0,66	0,00
Nezistené	100,00	32,18	46,98	9,67	2,29	8,89

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

T 2.4.2 Ženy podľa zamestnania a rodinného stavu v SR, 2021

Zamestnanie	Spolu	Rodinný stav				
		slobodná	vydatá	rozvedená	vdova	nezistený
abs.						
Administratívni pracovníci	125 994	36 163	71 418	15 108	3 302	3
Kvalifikovaní pracovníci a remeselníci	30 934	6 772	18 203	4 577	1 377	5
Kvalifikovaní pracovníci v poľnohospodárstve, lesníctve a rybárstve	3 133	623	1 776	472	262	0
Operátori a montéri strojov a zariadení	61 665	15 646	33 894	9 439	2 685	1
Pomocníci a nekvalifikovaní pracovníci	66 642	11 495	39 222	10 190	5 733	2
Pracovníci v službách a obchode	163 020	45 592	85 802	25 191	6 432	3
Príslušníci ozbrojených síl	1 636	743	685	201	7	0
Špecialisti	240 238	65 828	141 798	26 851	5 688	73
Technici a odborní pracovníci	139 308	34 581	82 282	18 060	4 383	2
Zákonodarcovia, riadiaci pracovníci	35 880	8 181	21 867	4 896	936	0
Nezistené	141 694	33 604	67 168	20 259	16 480	4 183

T 2.4.2 Ženy podľa zamestnania a rodinného stavu v SR, 2021 *dokončenie*

Zamestnanie	Spolu	Rodinný stav				
		slobodná	vydatá	rozvedená	vdova	nezistený
	%					
Administratívni pracovníci	100,00	28,70	56,68	11,99	2,62	0,00
Kvalifikovaní pracovníci a remeselníci	100,00	21,89	58,84	14,80	4,45	0,02
Kvalifikovaní pracovníci v poľnohospodárstve, lesníctve a rybárstve	100,00	19,89	56,69	15,07	8,36	0,00
Operátori a montéri strojov a zariadení	100,00	25,37	54,96	15,31	4,35	0,00
Pomocníci a nekvalifikovaní pracovníci	100,00	17,25	58,85	15,29	8,60	0,00
Pracovníci v službách a obchode	100,00	27,97	52,63	15,45	3,95	0,00
Príslušníci ozbrojených síl	100,00	45,42	41,87	12,29	0,43	0,00
Špecialisti	100,00	27,40	59,02	11,18	2,37	0,03
Technici a odborní pracovníci	100,00	24,82	59,06	12,96	3,15	0,00
Zákonodarcovia, riadiaci pracovníci	100,00	22,80	60,94	13,65	2,61	0,00
Nezistené	100,00	23,72	47,40	14,30	11,63	2,95

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Vo vzťahu k vykonávanému zamestnaniu a počtu živonarodených detí sú v mužskej časti populácie „zákonodarcovia, riadiaci pracovníci“ skupinou, v ktorej takmer 81 % sú muži s aspoň jedným živonarodeným dieťaťom. Vo všetkých ostatných skupinách sledovaných zamestnaní tvoria muži s aspoň jedným živonarodeným dieťaťom menej ako 70 %.

Najvyšší podiel mužov bez detí vykazujú „administratívni pracovníci“ (43,4 %).

T 2.4.3 Muži podľa zamestnania a počtu živonarodených detí v SR, 2021

Zamestnanie	Spolu	Počet živonarodených detí						
		0	1	2	3	4	5+	nezistené
	abs.							
Administratívni pracovníci	52 930	22 949	10 445	14 530	3 677	872	353	104
Kvalifikovaní pracovníci a remeselníci	165 752	54 898	31 904	53 850	18 032	4 612	2 058	398
Kvalifikovaní pracovníci v poľnohospodárstve, lesníctve a rybárstve	6 887	2 470	1 108	1 836	887	324	241	21
Operátori a montéri strojov a zariadení	170 704	54 489	34 107	56 254	18 906	4 734	1 920	294
Pomocníci a nekvalifikovaní pracovníci	37 347	14 948	6 357	9 377	4 098	1 387	1 086	94
Pracovníci v službách a obchode	96 632	34 479	20 132	30 334	8 582	2 003	905	197
Príslušníci ozbrojených síl	11 696	4 248	2 687	3 765	834	114	35	13
Špecialisti	151 324	59 214	28 048	47 211	12 702	2 807	1 030	312
Technici a odborní pracovníci	129 770	43 146	27 079	44 459	11 501	2 535	885	165
Zákonodarcovia, riadiaci pracovníci	67 883	13 054	13 646	29 645	8 880	1 954	675	29
Nezistené	164 260	30 619	25 002	49 129	21 621	6 833	4 308	26 748

T 2.4.3 Muži podľa zamestnania a počtu živonarodených detí v SR, 2021

dokončenie

Zamestnanie	Spolu	Počet živonarodených detí						
		0	1	2	3	4	5+	nezistené
	%							
Administratívni pracovníci	100,00	43,36	19,73	27,45	6,95	1,65	0,67	0,20
Kvalifikovaní pracovníci a remeselníci	100,00	33,12	19,25	32,49	10,88	2,78	1,24	0,24
Kvalifikovaní pracovníci v poľnohospodárstve, lesníctve a rybárstve	100,00	35,86	16,09	26,66	12,88	4,70	3,50	0,30
Operátori a montéri strojov a zariadení	100,00	31,92	19,98	32,95	11,08	2,77	1,12	0,17
Pomocníci a nekvalifikovaní pracovníci	100,00	40,02	17,02	25,11	10,97	3,71	2,91	0,25
Pracovníci v službách a obchode	100,00	35,68	20,83	31,39	8,88	2,07	0,94	0,20
Príslušníci ozbrojených síl	100,00	36,32	22,97	32,19	7,13	0,97	0,30	0,11
Špecialisti	100,00	39,13	18,54	31,20	8,39	1,85	0,68	0,21
Technici a odborní pracovníci	100,00	33,25	20,87	34,26	8,86	1,95	0,68	0,13
Zákonodarcovia, riadiaci pracovníci	100,00	19,23	20,10	43,67	13,08	2,88	0,99	0,04
Nezistené	100,00	18,64	15,22	29,91	13,16	4,16	2,62	16,28

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

T 2.4.4 Ženy podľa zamestnania a počtu živonarodených detí v SR, 2021

Zamestnanie	Spolu	Počet živonarodených detí						
		0	1	2	3	4	5+	nezistené
	abs.							
Administratívni pracovníci	125 994	34 021	29 044	49 202	11 171	1 916	558	82
Kvalifikovaní pracovníci a remeselníci	30 934	5 708	5 839	13 157	4 687	1 111	403	29
Kvalifikovaní pracovníci v poľnohospodárstve, lesníctve a rybárstve	3 133	498	473	1 155	632	228	146	1
Operátori a montéri strojov a zariadení	61 665	13 027	11 456	24 149	9 578	2 424	984	47
Pomocníci a nekvalifikovaní pracovníci	66 642	7 981	11 344	28 246	13 096	3 954	1 965	56
Pracovníci v službách a obchode	163 020	39 205	34 268	62 480	20 697	4 612	1 580	178
Príslušníci ozbrojených síl	1 636	661	419	473	74	7		2
Špecialisti	240 238	69 730	51 525	92 048	21 523	3 854	1 212	346
Technici a odborní pracovníci	139 308	33 749	30 545	57 856	13 779	2 505	792	82
Zákonodarcovia, riadiaci pracovníci	35 880	8 273	8 740	15 058	3 155	509	125	20
Nezistené	141 694	19 174	27 954	53 485	22 817	6 318	3 020	8 926
	%							
Administratívni pracovníci	100,00	27,00	23,05	39,05	8,87	1,52	0,44	0,07
Kvalifikovaní pracovníci a remeselníci	100,00	18,45	18,88	42,53	15,15	3,59	1,30	0,09
Kvalifikovaní pracovníci v poľnohospodárstve, lesníctve a rybárstve	100,00	15,90	15,10	36,87	20,17	7,28	4,66	0,03
Operátori a montéri strojov a zariadení	100,00	21,13	18,58	39,16	15,53	3,93	1,60	0,08
Pomocníci a nekvalifikovaní pracovníci	100,00	11,98	17,02	42,38	19,65	5,93	2,95	0,08
Pracovníci v službách a obchode	100,00	24,05	21,02	38,33	12,70	2,83	0,97	0,11
Príslušníci ozbrojených síl	100,00	40,40	25,61	28,91	4,52	0,43	0,00	0,12
Špecialisti	100,00	29,03	21,45	38,32	8,96	1,60	0,50	0,14
Technici a odborní pracovníci	100,00	24,23	21,93	41,53	9,89	1,80	0,57	0,06
Zákonodarcovia, riadiaci pracovníci	100,00	23,06	24,36	41,97	8,79	1,42	0,35	0,06
Nezistené	100,00	13,53	19,73	37,75	16,10	4,46	2,13	6,30

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Ženy s aspoň jedným dieťaťom tvoria vo väčšine skupín zamestnaní viac ako tri štvrtiny, okrem skupín „príslušníci ozbrojených síl“, „špecialisti“ a „administratívni pracovníci“.
Najvyšší podiel žien bez detí vykazujú „príslušníčky ozbrojených síl“ (40,4 %).

Z hľadiska vzdelania sa zisťoval najvyšší stupeň vzdelania, ktorý obyvateľ úspešne ukončil. Najvyššie dosiahnuté vzdelanie a jeho vplyv na rodinné správanie je možné vnímať v priamom i nepriamom prepojení. Štúdium totiž možno iba ťažko zosúladiť s dlhodobými záväzkami, ako je manželstvo a materstvo (napr. Blossfeld a Huinink 1991, Kravdal 1994, Kravdal a Rindfuss 2008), a preto s predlžovaním obdobia štúdia dochádza aj k posúvaniu ďalších životných prechodov. Pozícia absolventov na trhu práce je pritom v postmoderných spoločnostiach vystavená väčšej miere neistoty. Ich snahy nájsť stabilné a dostatočne platovo ohodnotené zamestnanie spolu s rezidenčnou samostatnosťou často dostávajú prednosť pred rodinnými prechodmi. Tým dochádza k posunu v načasovaní uzavretia manželstva a narodenia dieťaťa a predlžovaniu obdobia dospievania. V novom spoločenskom rámci je dospievanie skôr postupným procesom, pričom jednotlivé životné prechody už nie sú koncentrované do začiatku obdobia mladej dospelosti a do úzkeho časového obdobia (Arnett 2004, Džambazovič 2018).

T 2.4.5 Muži podľa najvyššieho dosiahnutého vzdelania a rodinného stavu v SR, 2021

Najvyššie dosiahnuté vzdelanie	Spolu	Rodinný stav				
		slobodný	ženatý	rozvedený	vdovec	nezistený
		abs.				
Základné vzdelanie	395 712	294 010	78 773	13 006	9 526	397
Stredné vzdelanie bez maturity	594 154	165 992	340 086	63 213	24 829	34
Stredné vzdelanie s maturitou	724 986	284 997	361 376	62 929	15 633	51
Vysokoškolské vzdelanie	406 364	124 744	243 869	29 193	8 162	396
		%				
Základné vzdelanie	100,00	74,30	19,91	3,29	2,41	0,10
Stredné vzdelanie bez maturity	100,00	27,94	57,24	10,64	4,18	0,01
Stredné vzdelanie s maturitou	100,00	39,31	49,85	8,68	2,16	0,01
Vysokoškolské vzdelanie	100,00	30,70	60,01	7,18	2,01	0,10

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

T 2.4.6 Ženy podľa najvyššieho dosiahnutého vzdelania a rodinného stavu v SR, 2021

Najvyššie dosiahnuté vzdelanie	Spolu	Rodinný stav				
		slobodná	vydatá	rozvedená	vdova	nezistený
abs.						
Základné vzdelanie	510 708	265 407	112 022	24 347	108 635	297
Stredné vzdelanie bez maturity	426 477	63 712	219 455	55 478	87 817	15
Stredné vzdelanie s maturitou	809 017	209 482	409 333	98 915	91 251	36
Vysokoškolské vzdelanie	521 294	160 298	288 781	50 447	21 577	191
%						
Základné vzdelanie	100,00	51,97	21,93	4,77	21,27	0,06
Stredné vzdelanie bez maturity	100,00	14,94	51,46	13,01	20,59	0,00
Stredné vzdelanie s maturitou	100,00	25,89	50,60	12,23	11,28	0,00
Vysokoškolské vzdelanie	100,00	30,75	55,40	9,68	4,14	0,04

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Dáta zo sčítania naznačujú, že stupeň dosiahnutého vzdelania pozitívne vplýva na proaktívne rodinné správanie, pretože najvyššie podiely osôb žijúcich v manželstve sú medzi vysokoškolsky vzdelanými mužmi (60 %) i ženami (55,4 %). Zároveň relatívne pozitívne vplýva i na stabilitu manželských vzťahov, pretože podiely rozvedených sú v tejto skupine nižšie ako pri obyvateľstve so stredoškolským vzdelaním.

Obyvateľov so základným vzdelaním nie je vhodné z dostupných dát porovnávať s ostatnými, pretože základné vzdelanie môžu dosiahnuť už osoby vo veku, ktorý neumožňuje napr. uzatváranie manželstva, a teda nemôžu sa ani rozvádzať, ani ovdovieť.

Z hľadiska počtu živonarodených detí sú najnižšie podiely detí štvrtého a vyššieho poradia u obyvateľov s vyšším stupňom vzdelania.

T 2.4.7 Muži podľa najvyššieho dosiahnutého vzdelania a počtu živonarodených detí v SR, 2021

Najvyššie dosiahnuté vzdelanie	Spolu	Počet živonarodených detí						
		0	1	2	3	4	5+	nezistené
abs.								
Základné vzdelanie	279 597	140 945	23 801	38 577	28 542	15 463	20 257	12 012
Stredné vzdelanie bez maturity	594 154	144 591	93 056	207 693	99 576	30 696	14 195	4 347
Stredné vzdelanie s maturitou	724 986	269 628	121 944	227 262	76 606	18 552	6 652	4 342
Vysokoškolské vzdelanie	406 364	129 674	70 186	147 111	43 160	9 536	3 361	3 336
%								
Základné vzdelanie	100,00	50,41	8,51	13,80	10,21	5,53	7,25	4,30
Stredné vzdelanie bez maturity	100,00	24,34	15,66	34,96	16,76	5,17	2,39	0,73
Stredné vzdelanie s maturitou	100,00	37,19	16,82	31,35	10,57	2,56	0,92	0,60
Vysokoškolské vzdelanie	100,00	31,91	17,27	36,20	10,62	2,35	0,83	0,82

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

T 2.4.8 Ženy podľa najvyššieho dosiahnutého vzdelania a počtu živonarodených detí v SR, 2021

Najvyššie dosiahnuté vzdelanie	Spolu	Počet živonarodených detí						
		0	1	2	3	4	5+	nezistené
abs.								
Základné vzdelanie	397 089	113 814	34 832	90 827	74 914	37 123	37 625	7 954
Stredné vzdelanie bez maturity	426 477	46 740	63 786	174 592	96 874	29 783	13 725	977
Stredné vzdelanie s maturitou	809 017	184 807	152 950	328 394	109 195	23 310	8 009	2 352
Vysokoškolské vzdelanie	521 294	160 575	117 988	187 209	42 926	7 344	2 427	2 825
%								
Základné vzdelanie	100,00	28,66	8,77	22,87	18,87	9,35	9,48	2,00
Stredné vzdelanie bez maturity	100,00	10,96	14,96	40,94	22,71	6,98	3,22	0,23
Stredné vzdelanie s maturitou	100,00	22,84	18,91	40,59	13,50	2,88	0,99	0,29
Vysokoškolské vzdelanie	100,00	30,80	22,63	35,91	8,23	1,41	0,47	0,54

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

2.5 Individualizmus

Medzi vedcami spoločenských vied dnes existujú rôzne názory na „individualizmus“ ako spoločenský jav, ale panuje akási všeobecná zhoda v tom, že v súčasnosti prebieha výrazná premena spoločenských vzťahov a spolupatričnosti.

Z hľadiska hodnotového charakteru je hlavným znakom individualizmu oslabovanie verejných cností (Tocqueville, 2006). Individualizmus teda ovplyvňuje vymedzenie spoločenských rolí a skupinových cieľov, mení štruktúry členov spoločnosti, ovplyvňuje spoločenské inštitúcie (rodina) a pod. Naplnenie individuálneho života jednotlivca sa stáva veľmi dôležitým cieľom.

Individualistické tendencie boli v spoločnosti od jej počiatkov, ale význam vplyvu individualizmu je podľa mnohých od polovice 20. storočia mimoriadny. Napríklad francúzsky filozof, sociológ a esejista Gilles Lipovetsky v 80-tych rokoch 20. storočia napísal, že v dejinách západného individualizmu nastala nová fáza, a že teraz prežívame akúsi „druhú individualistickú revolúciu“. Tá sa podľa neho vyznačuje tým, že „dochádza k rozširovaniu súkromného priestoru, rozrušovaniu sociálnych identít, odklonu od ideológií a politiky a stále sa zrýchľujúcou destabilizáciou osobnosti“ (Lipovetsky, 2008).

Tieto zmeny sú charakterizované predovšetkým dlhodobou premenou hodnôt a životných orientácií smerom k individualizmu a sú podporované najmä vznikom nových príležitostí. K nim možno zaradiť najmä nárast študijných, pracovných a voľnočasových možností sebarealizácie, rast dôležitosti vzdelania a kariérneho rastu a rastúcu dostupnosť širokej škály kvalitnej hormonálnej antikoncepcie (Hašková, 2006). Hlavným rysom týchto ideových a kultúrnych zmien je preto výrazné zaujatie pre sebarealizáciu, možnosti osobnostného rozvoja a životného štýlu, ako aj emancipácia, ktoré sa následne odrážajú v spôsobe formovania rodiny, postojom smerom k regulácii plodnosti a motiváciách k rodičovstvu (Van de Kaa, 1997).

Jedným z kľúčových nástrojov, ktorý, podľa autorov konceptu druhej demografickej revolúcie, umožnil šírenie predmetných zmien, je moderná antikoncepcia a s ňou spojená kontracepčná revolúcia (Lesthaeghe, 2010, 2014). Moderná a účinná hormonálna antikoncepcia umožnila ženám veľmi ľahko a efektívne nielen ukončiť svoju reprodukčnú kariéru na želanom počte detí, ale predovšetkým poskytla nástroj na načasovanie narodenia prvého dieťa (detí). V kombinácii s dostupnými interrupciami a sterilizáciou definitívne oddelili sex od počatia. S kontracepčnou revolúciou bola úzko prepojená aj sexuálna revolúcia. K jej hlavným znakom patrilo odmietnutie intimity orientovanej do manželskej sféry a s cieľom rodenia detí. Novým cieľom intímnych kontaktov sa stalo predovšetkým vyjadrenie a naplnenie lásky dvoch partnerov. To spoločne viedlo k ďalšiemu prehlbovaniu autonómie mladých ľudí, (Rabušic, 2001).

Zistenie rozsahu a vplyvu individualizmu v spoločnosti je problematické. Jednotlivé spoločnosti sú individualizované v rôznom rozsahu a rôznym spôsobom. Existujú v nich rozmanité spoločenské podmienky, ktoré môžu urýchľovať alebo spomaľovať šírenie a pôsobenie individualizmu.

V kontexte možností štatistického prístupu je možné na základe dostupných dát indikovať tendencie k individualizmu len okrajovo, pomocou údajov o cenzových domácnostiach jednotlivcov.

Domácnosti jednotlivcov sú cenzové domácnosti, v ktorých žije iba jeden obyvateľ. Dôvody existencie domácností jednotlivcov sú rôzne. Niektorí ľudia si aktívne vyberajú životný štýl, v ktorom preferujú žiť individuálne, bez spolubývajúcich alebo partnera, pričom si môžu „užívať" svoju nezávislosť a slobodu. Mladí dospelí môžu zvoliť domácnosť jednotlivca tiež ako prvý krok k svojej nezávislosti, než sa usadia v trvalom partnerstve a rodine. Často je existencia domácností jednotlivcov spojená s migráciou za prácou, v rámci krajiny alebo do inej krajiny. Taktiež rozpad vzťahu (rozvod, úmrtie) často vedie k vzniku domácnosti jednotlivcov, pokiaľ aspoň jedna z osôb zostane po rozpade vzťahu žiť samostatne.

Domácnosti jednotlivcov sú v rámci rodinného správania síce nerodinné domácnosti, avšak dokresľujú obraz rodinného správania obyvateľstva Slovenska.

V roku 2021 došlo oproti roku 2011 k poklesu priemerného počtu členov cenzových domácností z 2,6 na 2,2. Tento prepad je doposiaľ najvýraznejší v časovom rade sledovanom od roku 1991. Je to spôsobené aj nárastom počtu cenzových domácnosti s 1 členom. Tieto v roku 2021 tvorili viac ako 35 % zo všetkých cenzových domácností a boli najviac početným typom. Jednočlenné domácnosti boli najpočetnejšie už v rokoch 2011 a 2001. V roku 1991 boli najpočetnejšími 2-členné cenzové domácnosti. V celom časovom rade je pozorovateľný trend zvyšovania podielu cenzových domácností s 1, 2 a 3 členmi, naopak klesá podiel domácností so 4 a viac členmi. (Ivančíková a kol., 2023).

T 2.5.1 Jednočlenné cenzové domácnosti v SR, 1991 – 2021

Rok	Počet cenzových domácností	z toho jednočlenné cenzové domácnosti		Nárast/pokles
		abs.	%	
1991	1 832 484	399 288	21,79	x
2001	2 071 743	622 023	30,02	222 735
2011	2 064 635	607 857	29,44	-14 166
2021	2 376 103	835 614	35,17	227 757

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Podľa pohlavia početne prevažujú medzi domácnosťami jednotlivcov ženy (55 % z celkového počtu 835 614).

T 2.5.2 Domácnosti jednotlivcov v SR podľa pohlavia jednotlivca, 2021

Domácnosti jednotlivcov	Spolu	Pohlavie jednotlivcov			
		muži		ženy	
	abs.	abs.	%	abs.	%
Spolu	835 614	375 383	44,92	460 231	55,08

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Z hľadiska veku prevažujú v mladších ročníkoch domácnosti mužských jednotlivcov. V seniorskom veku výrazne prevládajú domácnosti žien, čo súvisí najmä s ich dlhšou strednou dĺžkou života.

G 2.5.1 Jednotlivci v SR podľa pohlavia a vekových skupín, 2021

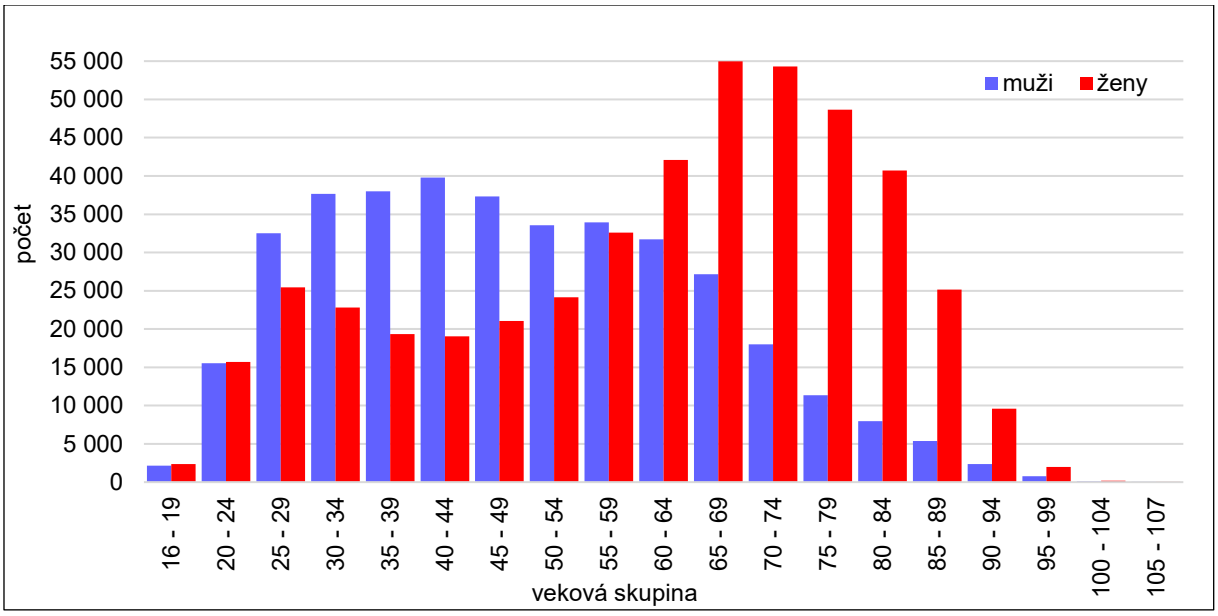

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Najvyšší podiel z počtu domácností mužov jednotlivcov tvoria slobodní muži (47,3 %), za nimi nasledujú rozvedení muži s podielom 24,1 %. U žien jednotlivkýň je situácia odlišná, najvyšší podiel tvoria 43,2 % vdovy a až za nimi nasledujú s podielom 27,8 % slobodné ženy. U mužov jednotlivcov je tretím najvyšším podielom 12,5 % ženatých jednotlivcov, zatiaľ čo u žien jednotlivkýň je tretím najvyšším podielom 20,0 % rozvedených žien.

T 2.5.3 Jednotlivci v SR podľa pohlavia a rodinného stavu, 2021

Rodinný stav jednotlivcov	Spolu		Pohlavie jednotlivcov			
			muži		ženy	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Slobodný, slobodná	305 721	36,59	177 710	47,34	128 011	27,81
Ženatý, vydatá	81 037	9,70	47 043	12,53	33 994	7,39
Rozvedený, rozvedená	182 453	21,83	90 543	24,12	91 910	19,97
Vdovec, vdova	235 732	28,21	37 021	9,86	198 711	43,18
Nezistený	30 671	3,67	23 066	6,14	7 605	1,65
Spolu	835 614	100,00	375 383	100,00	460 231	100,00

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Pri ovdovelých a rozvedených jednotlivcoch možno predpokladať, že si individualizmus ako životný štýl nevybrali, ale je výsledkom istého vývoja ich rodiny. Z domácností jednotlivcov tvoria bezdetné ženy 26,8 % a bezdetní muži až 38,6 %.

G 2.5.2 Jednotlivci v SR podľa vekových skupín, pohlavia a rodinného stavu, 2021

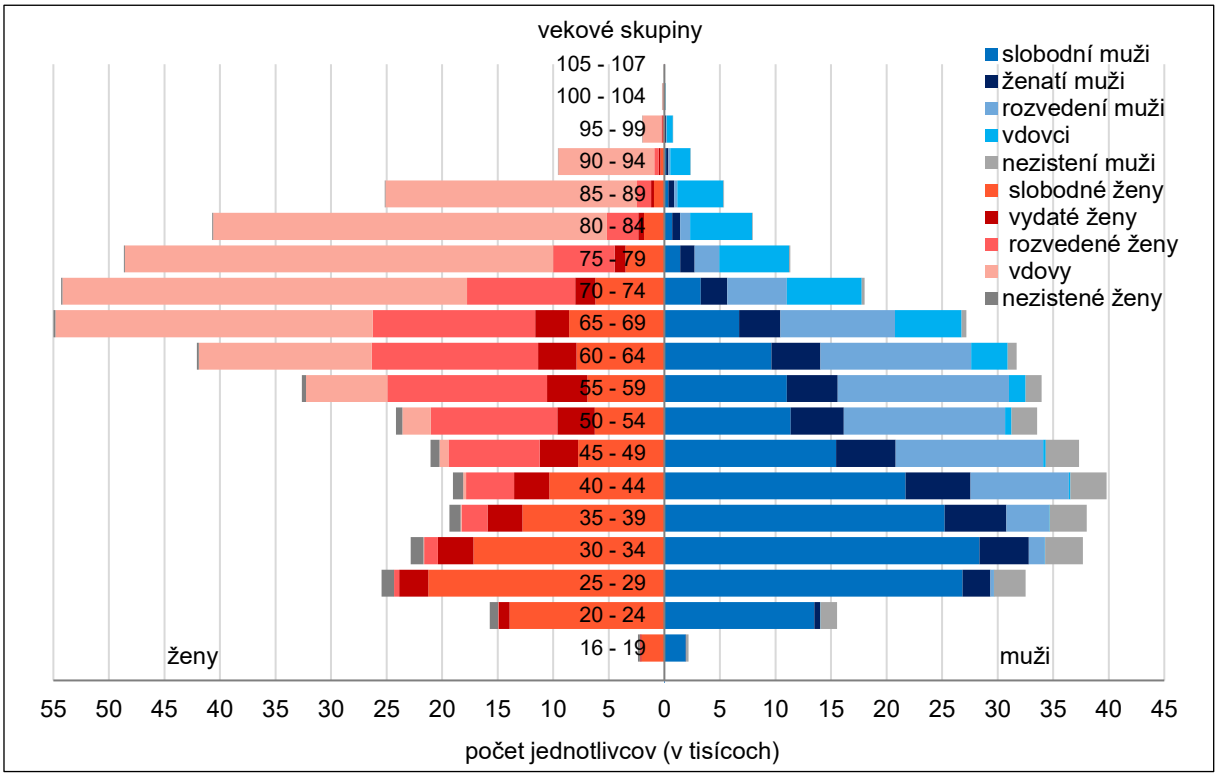

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

T 2.5.4 Jednotlivci v SR podľa pohlavia, rodinného stavu a počtu živonarodených detí, 2021

Rodinný stav	Pohlavie	Spolu	Počet živonarodených detí						
			0	1	2	3	4	5+	nezistené
abs.									
Ženatý, vydatá	muž	47 043	5 439	11 165	18 600	6 633	2 030	1 410	1 766
	žena	33 994	5 823	7 352	12 860	4 353	1 133	785	1 688
Slobodný, slobodná	muž	177 710	131 028	17 439	6 297	2 022	784	907	19 233
	žena	128 011	101 738	12 126	3 610	1 183	607	628	8 119
Rozvedený, rozvedená	muž	90 543	6 365	24 829	37 902	13 948	4 058	1 729	1 712
	žena	91 910	7 581	24 643	40 908	13 289	3 198	1 235	1 056
Vdovec, vdova	muž	37 021	1 856	4 959	16 545	8 620	2 892	1 651	498
	žena	198 711	8 193	23 018	86 351	51 674	17 964	10 389	1 122
Nezistený	muž	23 066	22	921	678	170	38	18	21 219
	žena	7 605	18	344	169	44	10	4	7 016
Spolu	muž	375 383	144 710	59 313	80 022	31 393	9 802	5 715	44 428
	žena	460 231	123 353	67 483	143 898	70 543	22 912	13 041	19 001

T 2.5.4 Jednotlivci v SR podľa pohlavia, rodinného stavu a počtu živonarodených detí, 2021 *dokončenie*

Rodinný stav	Pohlavie	Spolu	Počet živonarodených detí						
			0	1	2	3	4	5+	nezistené
%									
Ženatý, vydatá	muž	100,00	11,56	23,73	39,54	14,10	4,32	3,00	3,75
	žena	100,00	17,13	21,63	37,83	12,81	3,33	2,31	4,97
Slobodný, slobodná	muž	100,00	73,73	9,81	3,54	1,14	0,44	0,51	10,82
	žena	100,00	79,48	9,47	2,82	0,92	0,47	0,49	6,34
Rozvedený, rozvedená	muž	100,00	7,03	27,42	41,86	15,40	4,48	1,91	1,89
	žena	100,00	8,25	26,81	44,51	14,46	3,48	1,34	1,15
Vdovec, vdova	muž	100,00	5,01	13,40	44,69	23,28	7,81	4,46	1,35
	žena	100,00	4,12	11,58	43,46	26,00	9,04	5,23	0,56
Nezistený	muž	100,00	0,10	3,99	2,94	0,74	0,16	0,08	91,99
	žena	100,00	0,24	4,52	2,22	0,58	0,13	0,05	92,26
Spolu	muž	100,00	38,55	15,80	21,32	8,36	2,61	1,52	11,84
	žena	100,00	26,80	14,66	31,27	15,33	4,98	2,83	4,13

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Samostatnou skupinou sú jednotlivci, ktorých súčasným pobytom sú ubytovacie zariadenia, v ktorých obyvatelia žijú z dôvodu vysokého veku (seniori), odkázanosti (obyvatelia so závažným fyzickým neurologickým, mentálnym či nevyliečiteľným ochorením a pod.), deti do 18 rokov (z dôvodu sociálnej ochrany a sociálnej kurately), ale aj obyvatelia, ktorí žijú v cirkevných inštitúciách, kláštoroch a konventoch.
Takíto obyvatelia, podľa SODB 2021, tvoria cenzovú domácnosť jednotlivca, bez ohľadu na to, koľko obyvateľov s nimi žije v jednej miestnosti či ubytovacej bunke.

T 2.5.5 Jednotlivci v SR žijúci vo vybraných ubytovacích zariadeniach, 2021

Typ zariadenia		Počet
Spolu		64 126
z toho:	domov sociálnych služieb	16 348
	zariadenie pre seniorov	10 504
	zariadenie opatrovateľskej služby	1 181
	špecializované zariadenie	1 245
	hospic	172
	dom ošetrovateľskej starostlivosti	112
	centrum pre deti a rodiny	2 390
	náboženská alebo cirkevná inštitúcia	2 827

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

3 Hlavné trendy vývoja rodinných domácností

Cenzové domácnosti, vzhľadom na ich konštrukciu, sú jedným z najdôležitejších nástrojov na skúmanie štruktúry a formovania rodín. Cenzové domácnosti sú zostavené na základe dvoch kritérií, a to na spoločnom bývaní a príbuzenských alebo iných vzťahoch. Koncept cenzových domácností bol zavedený v roku 1961. V sčítaniach od roku 1961 do roku 2001 sa údaje o cenzových domácnostiach viažu k trvalému pobytu obyvateľov, v roku 2011 boli domácnosti zisťované na základe miesta sčítania. V sčítaní v roku 2021 sú cenzové domácnosti vytvorené na základe súčasného pobytu, čo umožnilo zachovať reálnosť vzájomných vzťahov medzi osobami žijúcimi v spoločnej domácnosti v mieste ich skutočného bydliska. V rámci cenzových domácností sa rozlišujú dva základné typy: rodinné domácnosti a nerodinné domácnosti.

Údaje o rodinných domácnostiach sú smerodajné pre analýzu zmien rodinného správania, pretože poskytujú detailný pohľad na ich štruktúru a na osoby, ktoré spolu žijú v jednej domácnosti a majú medzi sebou rodinné vzťahy. Rodinná domácnosť môže byť úplná alebo neúplná. Úplnú rodinnú domácnosť tvorí manželský pár (s deťmi alebo bez detí) alebo kohabitujúci pár (s deťmi alebo bez detí). Za neúplnú rodinnú domácnosť sa považuje domácnosť osamelých matiek a osamelých otcov s aspoň jedným dieťaťom.
Vývoj rodinných domácností je komplexným procesom, ktorý odzrkadľuje zmeny v sociálnej, ekonomickej, kultúrnej a hodnotovej sfére spoločnosti. Dynamika zmien rodinných domácností je zachytená od roku 1961, resp. pri vybraných ukazovateľoch od roku 1991 po posledné sčítanie v roku 2021.

3.1 Početnosť a štruktúra rodinných domácností

Od roku 1961, odkedy sú na Slovensku dostupné údaje o rodinných domácnostiach, došlo k zmenám v početnostiach i štruktúre rodinných domácností. Najvýznamnejšie z nich boli spojené so zmenami v reprodukčnom modeli, ktoré sa udiali koncom 20. storočia. V priebehu celého sledovaného obdobia plní rodina svoje základné role, biologické, výchovné, ekonomické funkcie, ale po roku 1989 sa aj rodinné správanie prispôsobilo novej politickej, ekonomickej a sociálnej situácii, a tak začiatok 90. rokov možno považovať za začiatok obdobia zásadných zmien v štruktúre rodiny a rodinného správania (Pilinská a kol., 2005).
V sledovanom období rokov 1961 až 2021 pribudlo na Slovensku viac ako 376-tisíc rodinných domácností, čo v relatívnom vyjadrení predstavuje nárast o 35,5 %. Počet rodinných domácností od roku 1961 kontinuálne rástol až do roku 1991, pričom najväčší medzicenzálny prírastok 11,7 % (137 542) bol dosiahnutý medzi sčítaniami 1970 a 1980. V začiatkoch transformácie reprodukčného správania bolo v Slovenskej republike 1,425 milióna rodinných domácností (rok 1991). Následne v sčítaní obyvateľov, domov a bytov 2001 došlo k poklesu o viac ako 11-tisíc rodinných domácností a prvýkrát počas sledovaného obdobia bol zaznamenaný pokles počtu rodinných domácností v SR. Trend úbytku rodinných domácností sa prejavil aj v roku

2011. Na Slovensku bolo sčítaných vyše 1,411 milióna rodinných domácností, pričom v porovnaní s rokom 2001 došlo k poklesu o 0,2 %, čo v absolútnom vyjadrení znamená pokles o 3-tisíc rodinných domácností. Sčítanie 2021 ukázalo nárast v počte rodinných domácností. Medzicenzálny prírastok bol takmer 25-tisíc rodinných domácností a celkový počet rodinných domácností dosiahol 1,436 milióna.

T 3.1.1 Rodinné domácnosti podľa typu v SR, 1961 – 2021

Rok	Rodinné domácnosti spolu (abs.)	Medzicenzálna zmena		Typy rodinných domácností							
				úplné rodiny		medzicenzálna zmena		neúplné rodiny		medzicenzálna zmena	
		abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
1961	1 060 000	x	x	960 400	90,60	x	x	99 600	9,40	x	x
1970	1 170 794	110 794	10,45	1 055 744	90,17	95 344	9,93	115 050	9,83	15 450	15,51
1980	1 308 336	137 542	11,75	1 171 976	89,58	116 232	11,01	136 360	10,42	21 310	18,52
1991	1 425 404	117 068	8,95	1 234 473	86,61	62 497	5,33	190 931	13,39	54 571	40,02
2001	1 414 381	-11 023	-0,77	1 168 023	82,58	-66 450	-5,38	246 358	17,42	55 427	29,03
2011	1 411 382	-2 999	-0,21	1 079 858	76,51	-88 165	-7,55	331 524	23,49	85 166	34,57
2021	1 436 078	24 696	1,75	1 078 879	75,13	-979	-0,09	357 199	24,87	25 675	7,74

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

V štruktúre rodinných domácností podľa typu prišlo počas sledovaných dekád k významným zmenám.
Najväčší medzicenzálny nárast úplných rodín možno pozorovať medzi sčítaniami v roku 1970 a 1980 (11,0 %), naopak najvýraznejší medzicenzálny pokles (-7,6 %) sa prejavil medzi cenzami 2001 a 2011, pričom už v roku 2001 oproti roku 1991, vôbec po prvý raz za sledované obdobie, prišlo k výraznému poklesu počtu úplných rodín, o 66,5 tisíca.

Hoci si dominantné postavenie úplné rodiny udržiavajú, rastúci trend početnosti neúplných rodín je evidentný. Kým na začiatku sledovaného obdobia tvorili úplné rodiny vyše 90 % a neúplné rodiny menej ako 10 % rodinných domácnosti, v roku 2021 tvorili neúplné rodiny takmer jednu štvrtinu. Kontinuálny nárast tohto typu domácnosti možno interpretovať najmä ako prejav, resp. dôsledok rozvodovosti, ale i nízkej sobášnosti.

Z hľadiska vnútornej štruktúry úplných rodín tvorili do roku 2001 úplné rodiny založené manželstvom vyše 98 %, v roku 2011 nastal pokles o 6 p. b. na 92 % a v roku 2021 tvorili rodiny založené manželstvom necelých 88 % zo všetkých úplných rodín.

Úplné rodiny založené kohabitáciou sa z hľadiska početnosti podľa výsledkov sčítaní obyvateľov 1980 – 2001 pohybovali v rozpätí 21 – 31-tisíc, v roku 2011 deklarovalo 89-tisíc párov takúto formu spolužitia a v roku 2021 už 134-tisíc.

G 3.1.1 Rodinné domácnosti podľa typu v SR, 1961 – 2021

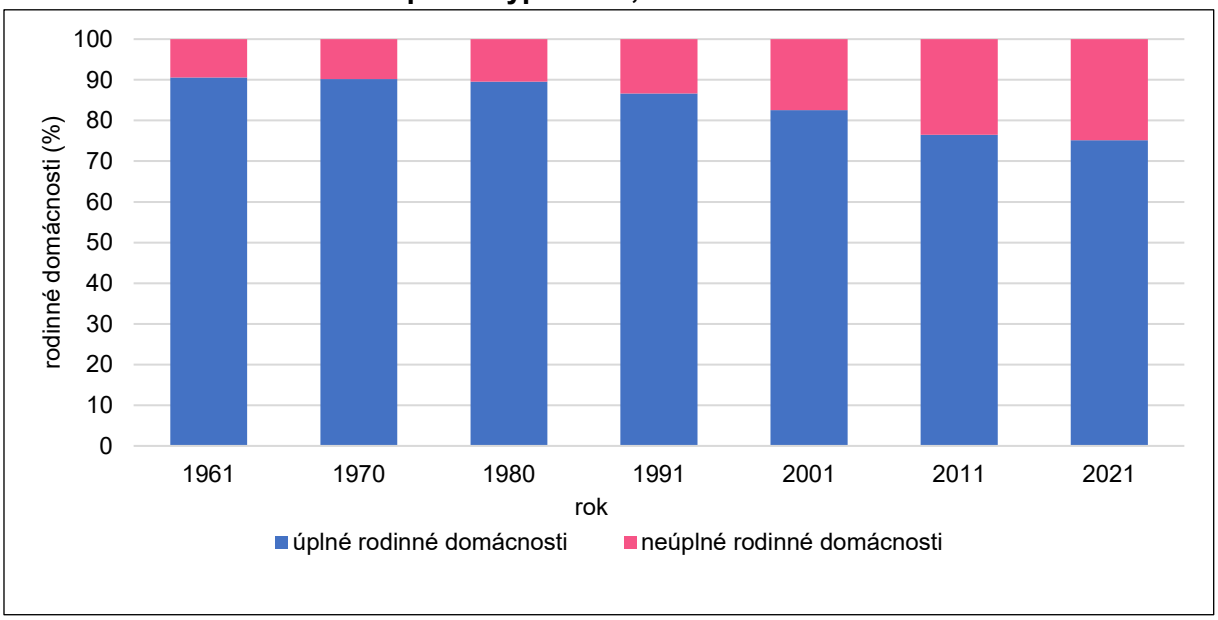

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Priemerný počet členov rodinných domácností, sledovaný od roku 1991, poskytuje informácie o veľkostiach rodín a pomáha sledovať ich demografický vývoj.
Pre rodinné domácnosti je z hľadiska ich priemerného počtu členov charakteristické postupné znižovanie počtu členov. K zníženiu priemerného počtu členov došlo počas sledovaných rokov v úplných rodinách i v neúplných rodinách. Jedným z hlavných dôvodov poklesu priemerného počtu členov rodinných domácností je predovšetkým nižšia pôrodnosť, rodiny majú menej detí. Tento trend môže odzrkadľovať aj ďalšie demografické javy, ako je neskoršie uzatváranie manželstiev a odkladanie rodičovstva.

T 3.1.2 Rodinné domácnosti podľa priemerného počtu členov v SR, 1991 – 2021

Rok	Priemerný počet členov úplných rodín	Priemerný počet členov úplných rodín		Priemerný počet členov neúplných rodín	Priemerný počet členov neúplných rodín	
		úplné rodiny so závislými deťmi	úplné rodiny bez závislých detí		neúplné rodiny so závislými deťmi	neúplné rodiny bez závislých detí
1991	3,52	4,18	2,45	2,58	2,85	2,28
2001	3,44	4,11	2,62	2,64	2,73	2,53
2011	3,46	4,13	2,88	2,70	2,78	2,63
2021	3,06	3,89	2,43	2,43	2,64	2,21

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

V roku 1991 mala úplná rodinná domácnosť v priemere 3,5 člena, v roku 2021 tvorilo úplnú rodinnú domácnosť priemerne 3,1 člena. Najvyšší medzicenzálny pokles nastal medzi rokmi 2011 a 2021.

V neúplných rodinných domácnostiach počas prvých dvoch sledovaných dekád priemerný počet členov stúpal a pokles bol zaznamenaný až pri poslednom sčítaní.

V roku 2021 mali neúplné rodiny v priemere 2,4 člena, kým v roku 2011 bol ich priemerný počet členov 2,7.

G 3.1.2 Priemerný počet členov úplných a neúplných rodinných domácností v SR, 1991 – 2021

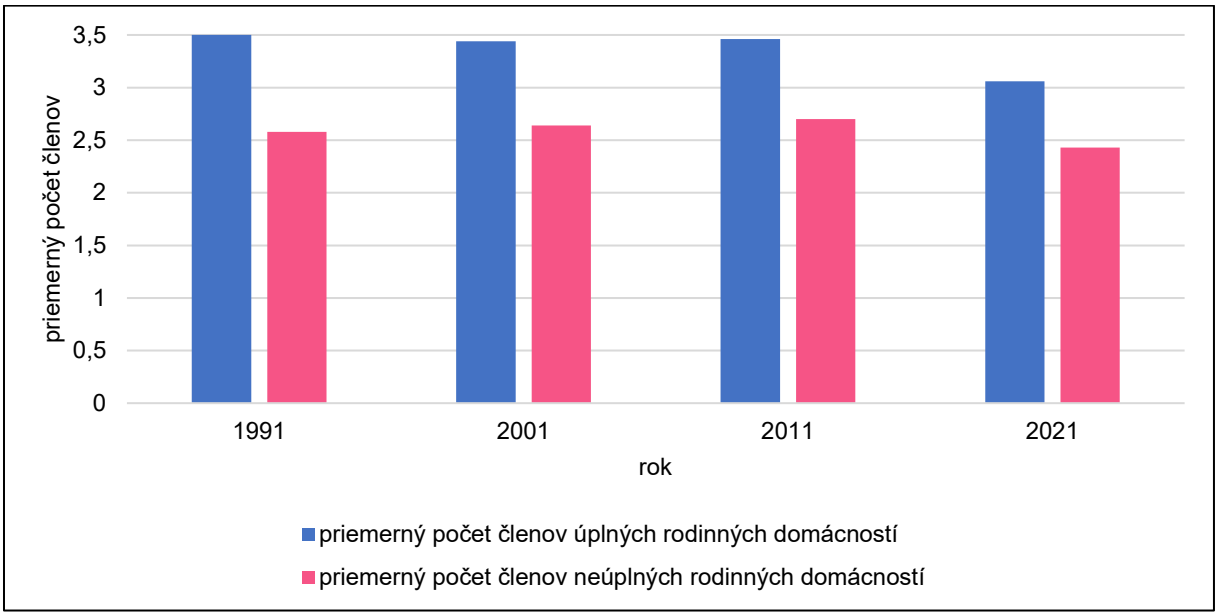

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

3.2 Rodinné domácnosti s deťmi

Rodinné domácnosti so závislými deťmi tvoria rodiny s deťmi, ktoré potrebujú rodičovskú starostlivosť. V týchto domácnostiach teda žijú deti, ktoré sú stále závislé na rodičoch svojimi základnými potrebami, vrátane stravy, ošetrovania, vzdelávania, emocionálnej podpory atď.

Úplné rodiny tvorené párom s deťmi alebo bez detí zaznamenali za 60 rokov (1961 – 2021) nárast o 12,3 %, v absolútnom vyjadrení o 118 479. Neúplné rodiny s deťmi (či už závislými alebo nezávislými) v rovnakom období zvýšili svoju početnosť o 257,6 tisíca, čo predstavuje nárast o 258,6 %.

Porovnateľnosť rodín so závislými deťmi v čase je narušená rôznymi definíciami závislého dieťaťa. Kým v roku 1961 boli závislé deti vo veku do 14 rokov vrátane, v rokoch 1970 a 1980 do 15 rokov vrátane, v roku 1991 ekonomicky neaktívne do 26 rokov vrátane, v roku 2001 ekonomicky neaktívne do 28 rokov vrátane, v rokoch 2011 a 2021 ekonomicky neaktívne do 25 rokov vrátane.

V štruktúre rodinných domácností podľa počtu závislých detí dlhodobo prevládali rodinné domácnosti so závislými deťmi. Zlom nastal pri sčítaní 2011, kedy počet rodinných domácností bez závislých detí prvýkrát v sledovanom období prevýšil počet rodinných domácnosti so závislými deťmi.

T 3.2.1 Rodinné domácnosti podľa počtu závislých detí v SR, 1961 – 2021

Rok	RD spolu	RD so závislými deťmi spolu	RD podľa počtu závislých detí				Podiel RD so závislými deťmi (%)
			0	1	2	3 a viac závislých detí	
1961	1 060 000	594 500	465 500	234 100	197 000	163 400	56,08
1970	1 170 794	744 097	426 697	278 161	270 338	195 598	63,55
1980	1 308 336	828 032	480 304	303 668	341 757	182 607	63,29
1991	1 425 404	861 482	563 922	316 682	380 608	164 192	60,44
2001	1 414 381	782 432	631 949	347 803	319 570	115 059	55,32
2011	1 411 382	670 805	740 577	334 169	254 600	82 036	47,53
2021	1 436 078	640 923	795 155	323 000	242 523	75 400	44,63

Poznámka: Závislé deti: 1961 – do 14 r. vrátane; 1970 a 1980 – do 15 r. vrátane; 1991 – ekonomicky neaktívne do 26 r. vrátane; 2001 – ekonomicky neaktívne do 28 r. vrátane; 2011 a 2021 – ekonomicky neaktívne do 25 r. vrátane
Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Na začiatku 60-tych rokov 20. storočia bolo v slovenskej spoločnosti takmer 600-tisíc domácností s aspoň jedným závislým dieťaťom a tieto tvorili viac ako 56 % všetkých rodinných domácností. Počet rodinných domácností so závislými deťmi sa o 10 rokov neskôr zvýšil ešte o viac ako 149-tisíc domácností a v roku 1970 tvorili 63,6 % rodinných domácností. A pre tieto dva cenzy je navyše definícia závislého dieťa podstatne vekovo zúžená. Najviac rodín so závislými deťmi žilo v SR v roku 1991, viac ako 861-tisíc, avšak je potrebné uviesť, že v tomto cenze došlo k výraznejšej zmene charakteristiky závislého dieťaťa. V roku 2021 bol počet rodín s jedným závislým dieťaťom (323-tisíc) po prvý raz väčší ako súčet počtu rodinných domácností s dvomi a viac závislými deťmi.

T 3.2.2 Úplné rodinné domácnosti podľa počtu závislých detí v SR, 1961 – 2021

Rok	ÚRD spolu	ÚRD so závislými deťmi spolu	ÚRD podľa počtu závislých detí				Podiel ÚRD so závislými deťmi (%)
			0	1	2	3 a viac závislých detí	
1961	960 400	563 500	396 900	214 400	189 700	159 400	58,70
1970	1 055 744	688 637	367 107	244 682	256 070	187 885	65,20
1980	1 171 976	746 892	425 084	253 639	319 586	173 667	63,70
1991	1 234 473	762 336	472 137	255 343	351 968	155 025	61,80
2001	1 168 023	644 103	523 920	259 250	280 674	104 179	55,10
2011	1 079 858	503 030	576 828	226 378	208 317	68 335	46,60
2021	1 078 879	460 386	618 493	207 608	193 817	58 961	42,70

Poznámka: Závislé deti: 1961 – do 14 r. vrátane; 1970 a 1980 – do 15 r. vrátane; 1991 – ekonomicky neaktívne do 26 r. vrátane; 2001 – ekonomicky neaktívne do 28 r. vrátane; 2011 a 2021 – ekonomicky neaktívne do 25 r. vrátane
Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Úplné rodinné domácnosti so závislými deťmi vykazovali do roku 1991 rast početnosti, najviac domácností pribudlo do roku 1970, išlo o medzicenzálny nárast o 22 %. V rámci úplných rodín so závislými deťmi prevažoval dvojdetný model (1970 – 2001), ale od roku 2011 je dominantnou kategóriou úplná rodina s jedným závislým dieťaťom. Obdobie po roku 1991 prinieslo pokles počtu i podielu úplných rodín so závislými deťmi a nárast početnosti i relatívneho zastúpenia úplných rodinných domácností bez

závislých detí. Od roku 1961 pribudlo na Slovensku viac ako 221,5 tisíca úplných rodín bez závislého dieťaťa a počet úplných rodín so závislým dieťaťom/závislými deťmi klesol o viac ako 100-tisíc.

G 3.2.1 Úplné rodinné domácnosti podľa počtu závislých detí v SR, 1961 – 2021

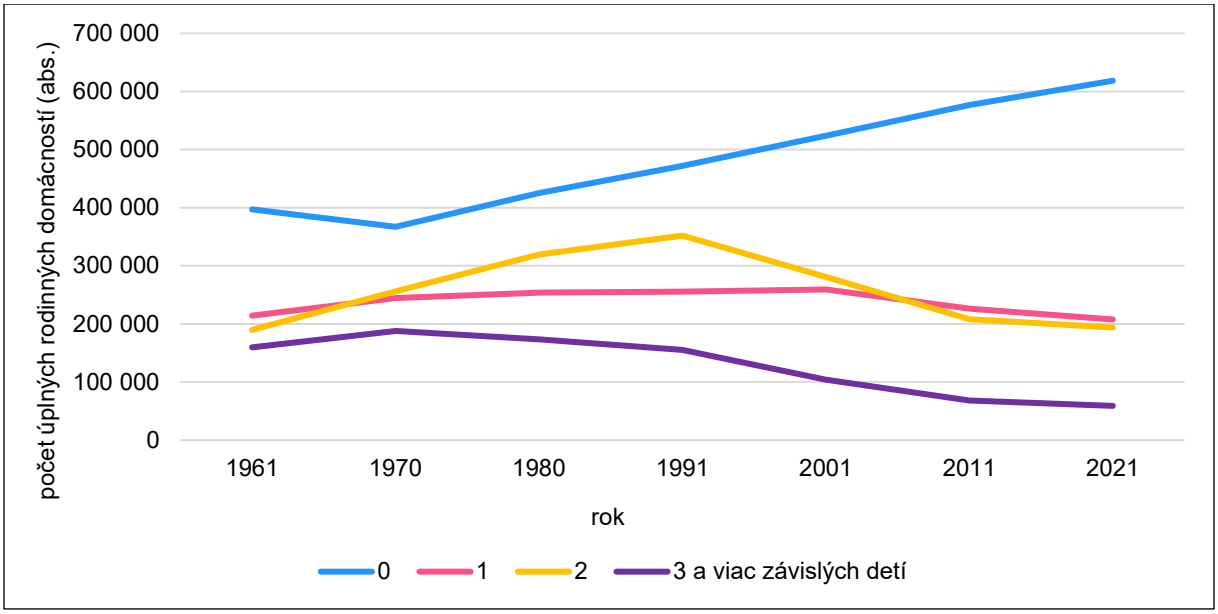

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

U neúplných rodín so závislými deťmi bol zaznamenaný výrazný, viac ako 5,8-násobný nárast početnosti. Kým v roku 1961 bolo na Slovensku 31-tisíc takýchto domácností, v roku 2021 už vyše 180-tisíc.

T 3.2.3 Neúplné rodinné domácnosti podľa počtu závislých detí v SR, 1961 – 2021

Rok	NRD spolu	NRD so závislými deťmi spolu	NRD podľa počtu závislých detí				Podiel NRD so závislými deťmi (%)
			0	1	2	3 a viac závislých detí	
1961	99 600	31 000	68 600	19 700	7 300	4 000	31,12
1970	115 050	55 460	59 590	33 479	14 268	7 713	48,21
1980	136 360	81 140	55 220	50 029	22 171	8 940	59,50
1991	190 931	99 146	91 785	61 339	28 640	9 167	51,93
2001	246 358	138 329	108 029	88 553	38 896	10 880	56,15
2011	331 524	167 775	163 749	107 791	46 283	13 701	50,61
2021	357 199	180 537	176 662	115 392	48 706	16 439	50,54

Poznámka: Závislé deti: 1961 – do 14 r. vrátane; 1970 a 1980 – do 15 r. vrátane; 1991 – ekonomicky neaktívne do 26 r. vrátane; 2001 – ekonomicky neaktívne do 28 r. vrátane; 2011 a 2021 – ekonomicky neaktívne do 25 r. vrátane
Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Dominantné postavenie si v každom sledovanom roku sčítania udržali neúplné rodiny s jedným závislým dieťaťom. Pri porovnaní vývoja početnosti neúplných rodín so závislým dieťaťom/deťmi a neúplných rodín so žiadnym závislým dieťaťom je od roku 1980 viditeľná mierna prevaha rodín so závislými deťmi. V roku 2021 bol na Slovensku počet neúplných rodinných domácností s aspoň jedným závislým dieťaťom (50,5 %) a počet neúplných rodinných domácností bez závislého dieťaťa (49,5 %) takmer vyrovnaný.

G 3.2.2 Neúplné rodinné domácnosti podľa počtu závislých detí v SR, 1961 – 2021

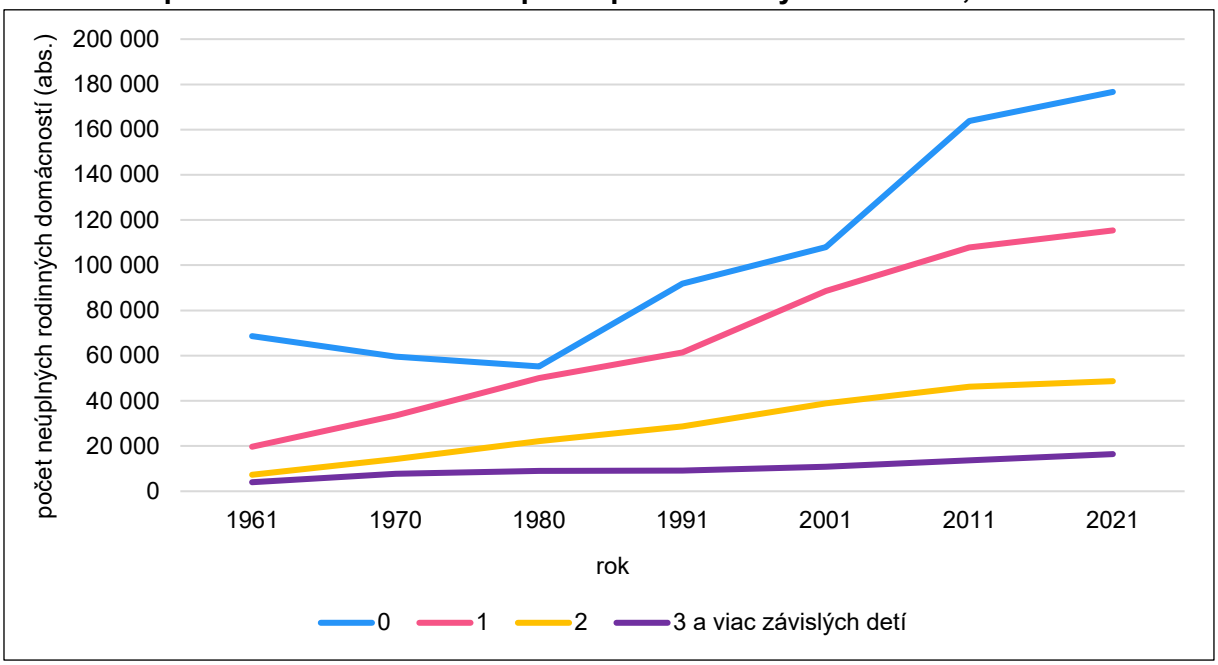

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

M 3.2.1 Úplné rodinné domácnosti so závislými deťmi v okresoch SR, 1991

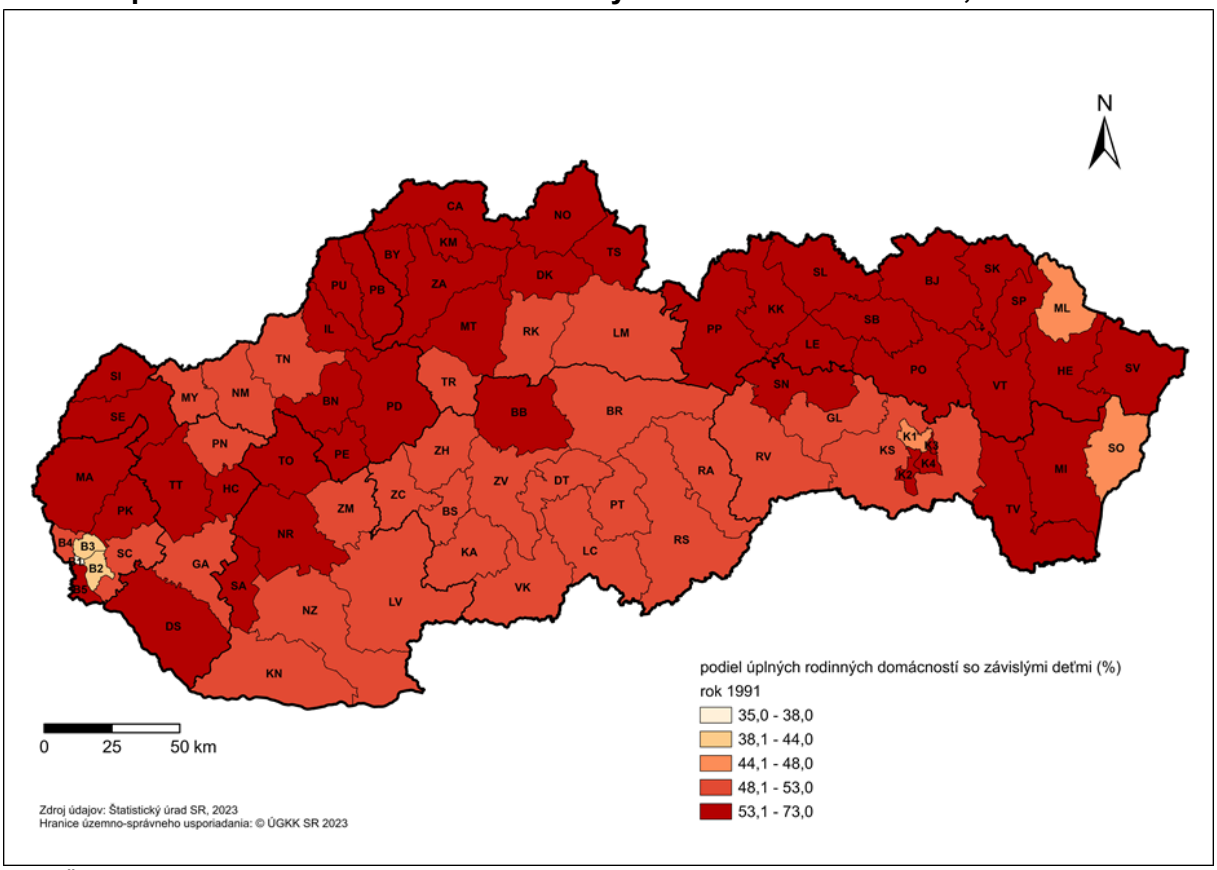

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

M 3.2.2 Úplné rodinné domácnosti so závislými deťmi v okresoch SR, 2021

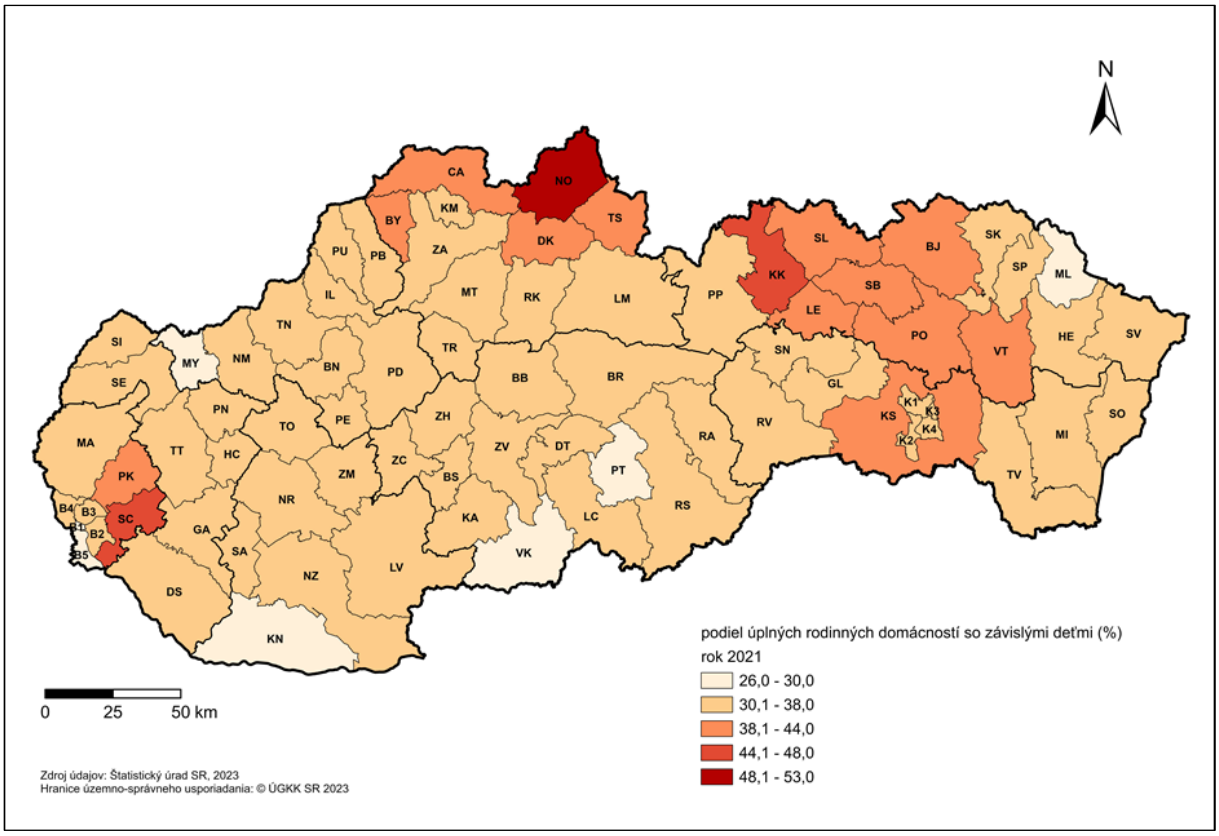

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

M 3.2.3 Úplné rodinné domácnosti bez závislých detí v okresoch SR, 1991

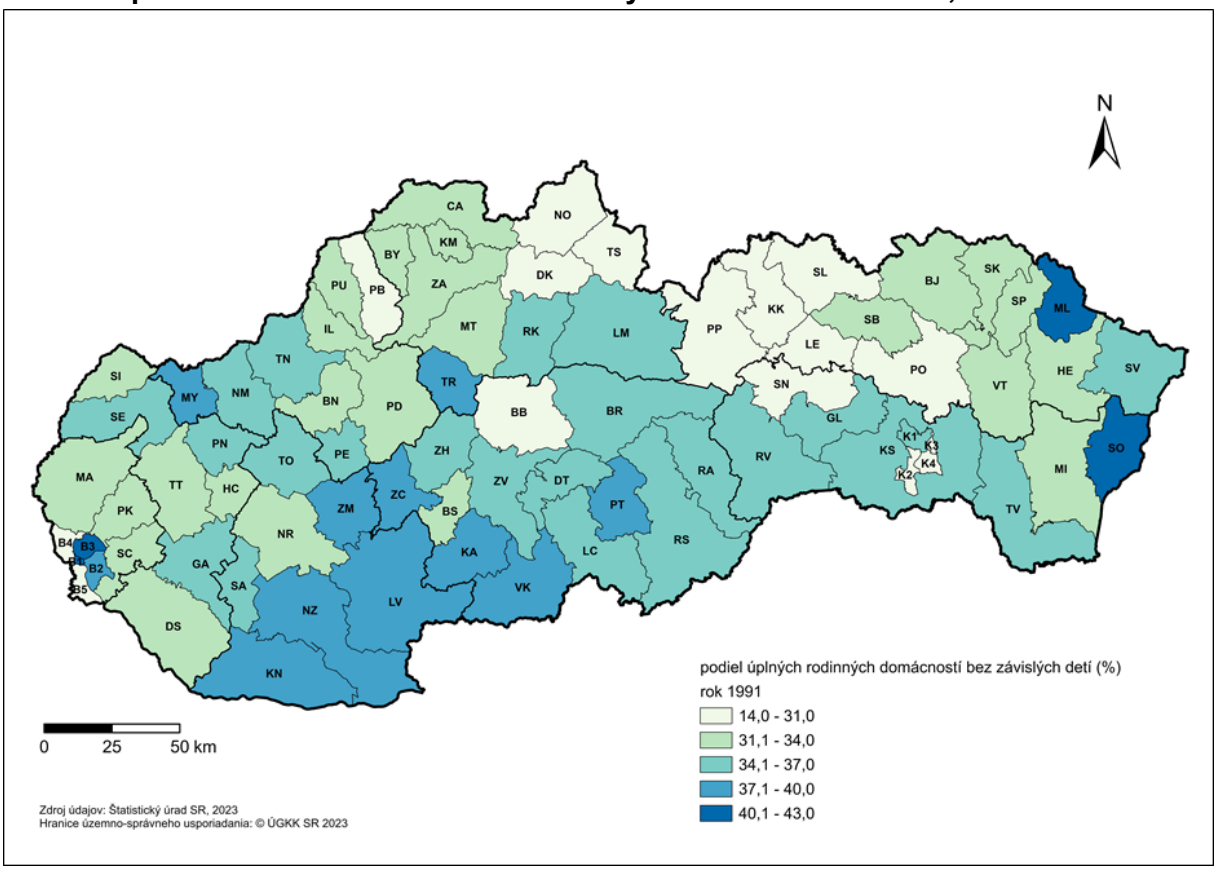

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

M 3.2.4 Úplné rodinné domácnosti bez závislých detí v okresoch SR, 2021

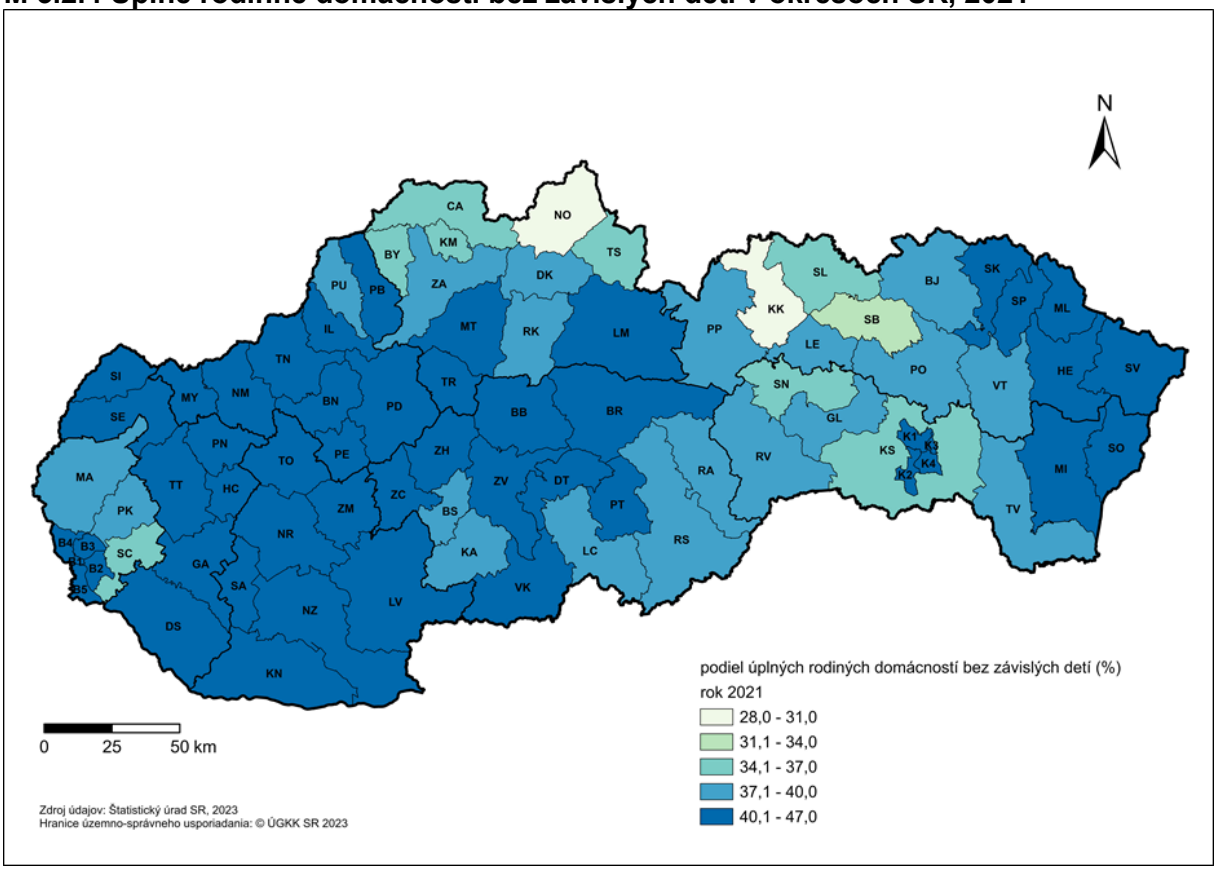

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

M 3.2.5 Neúplné rodinné domácnosti so závislými deťmi v okresoch SR, 1991

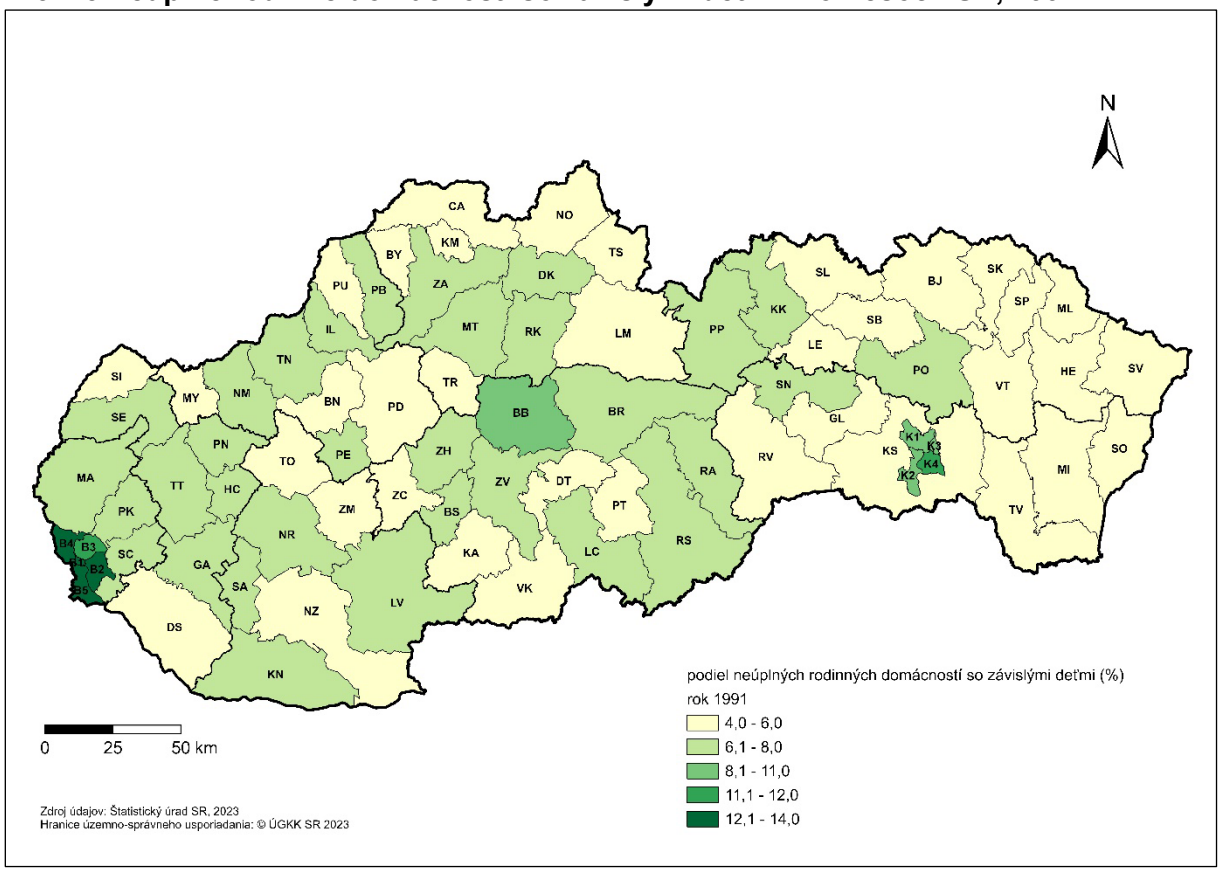

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

M 3.2.6 Neúplné rodinné domácnosti so závislými deťmi v okresoch SR, 2021

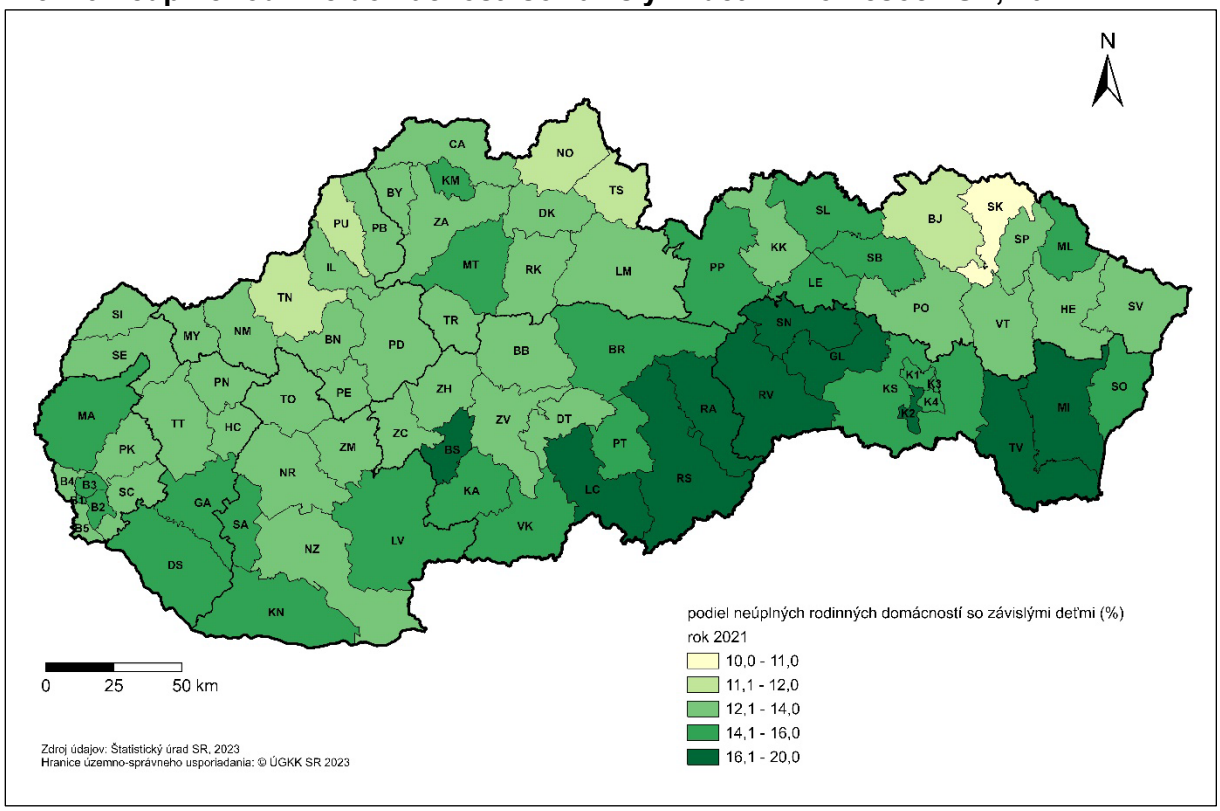

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

M 3.2.7 Neúplné rodinné domácnosti bez závislých detí v okresoch SR, 1991

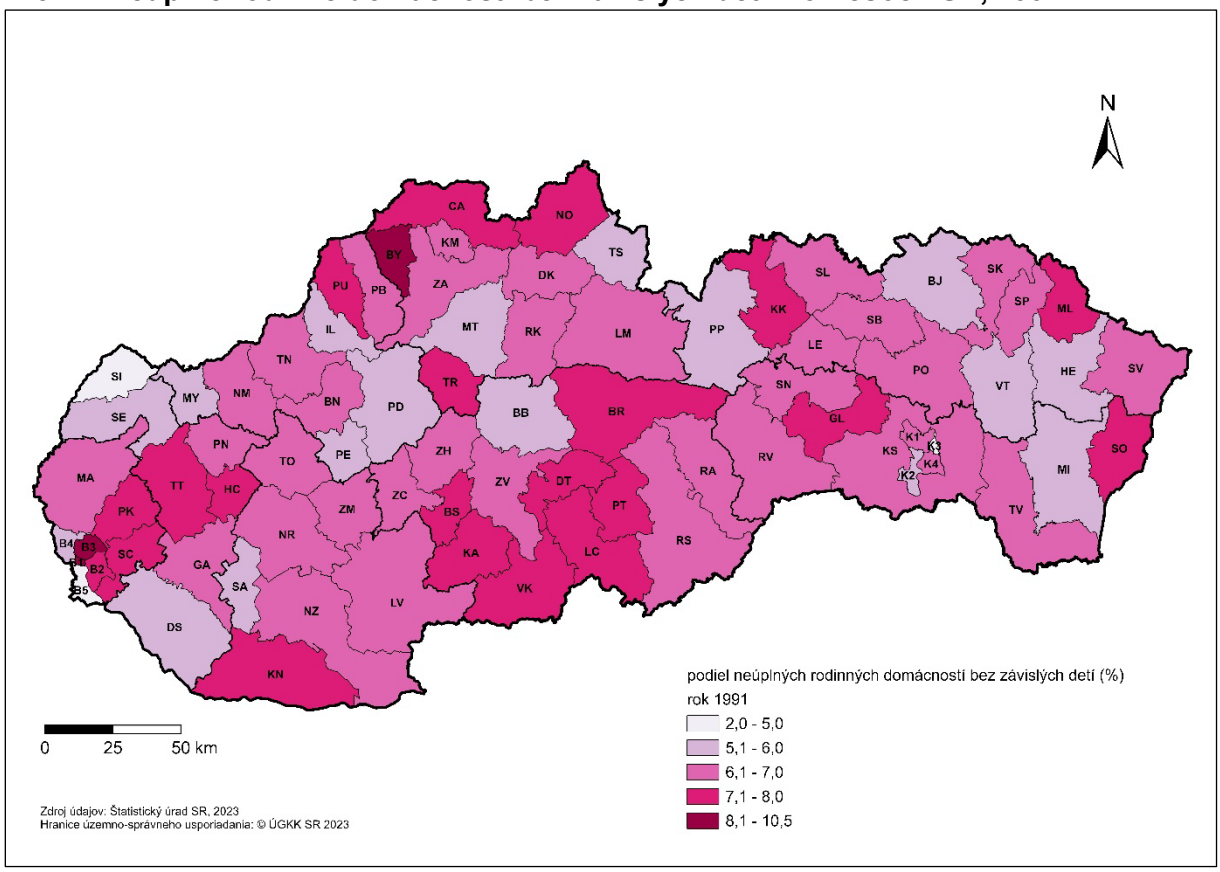

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

M 3.2.8 Neúplné rodinné domácnosti bez závislých detí v okresoch SR, 2021

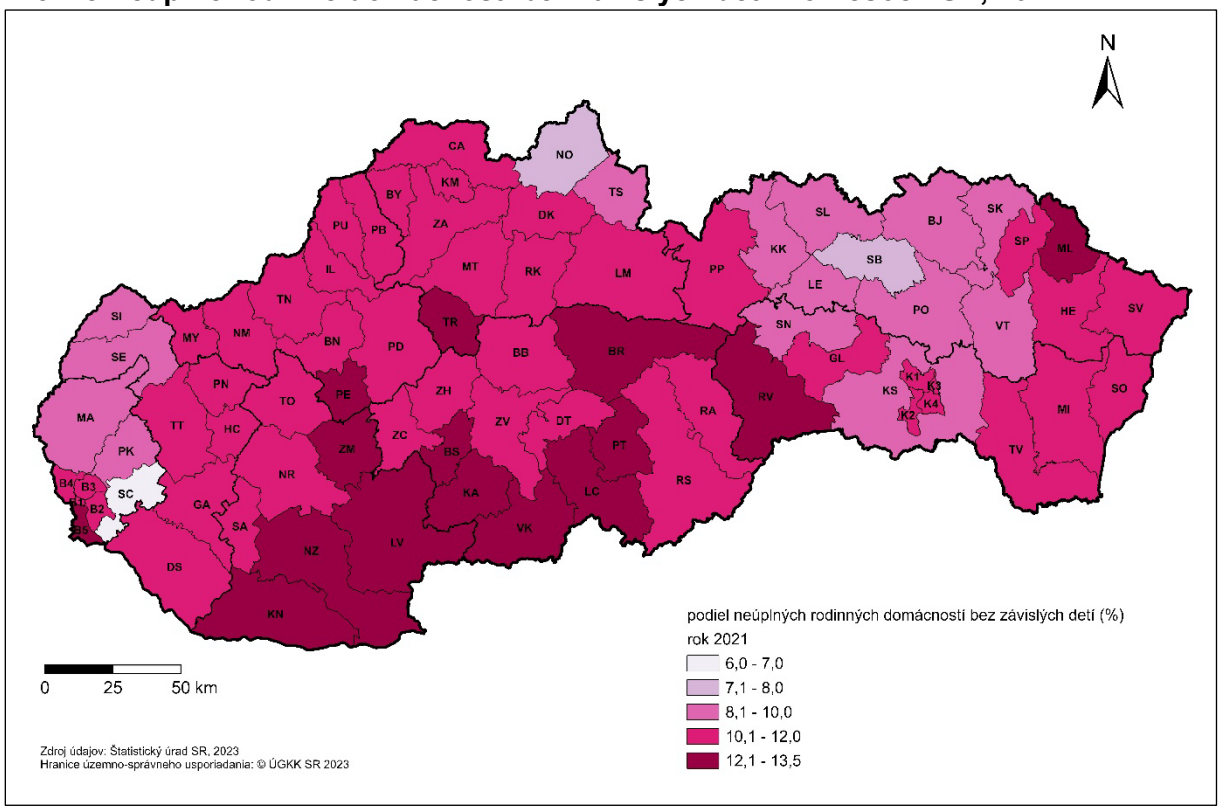

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

4 Rodinné domácnosti

Za posledné tri desaťročia zaznamenala slovenská rodina i v dôsledku transformačných procesov v spoločnosti významné zmeny. Dochádza k odklonu od tradícií najmä v tom zmysle, že rodičovstvo už nie je spájané striktne s manželstvom, prehodnocujú sa priority, najmä vo voľbe rodičovstvo verzus profesijná dráha, rozvod je chápaný ako jedno z riešení nezhôd partnerov, neúplná rodina sa už nepovažuje za nevítaný aspekt, dochádza k dezintegrácii rodiny, tzn. vzájomná podpora členov rodiny sa dostáva do konfliktu s nárokmi na osobnú nezávislosť.

Aktuálny obraz slovenskej rodiny po týchto transformačných zmenách možno sformovať na základe dát zo Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021.

K 1. januáru 2021 bolo na Slovensku 1 436 078 rodinných domácností. Tento počet predstavuje 60 % zo všetkých cenzových domácností, ale žije v nich takmer 4,2 milióna obyvateľov, tzn. v rodinných domácnostiach žije 80 % obyvateľov, ktorí deklarovali k 1. januáru 2021 súčasný pobyt na území Slovenska.
Do rodinných domácností sú zahrnuté nasledujúce typy domácností: úplné rodiny, ktoré sú tvorené rodinami manželských párov a rodinami kohabitujúcich párov a neúplné rodiny, ktoré tvoria osamelí/é otcovia/matky s dieťaťom/deťmi.
Rodiny manželských párov tvoria 66 % rodinných domácností, rodiny kohabitujúcich párov (9 %) a rodiny osamelých rodičov s deťmi (25 %).

G 4.1 Štruktúra rodinných domácností v SR, 2021

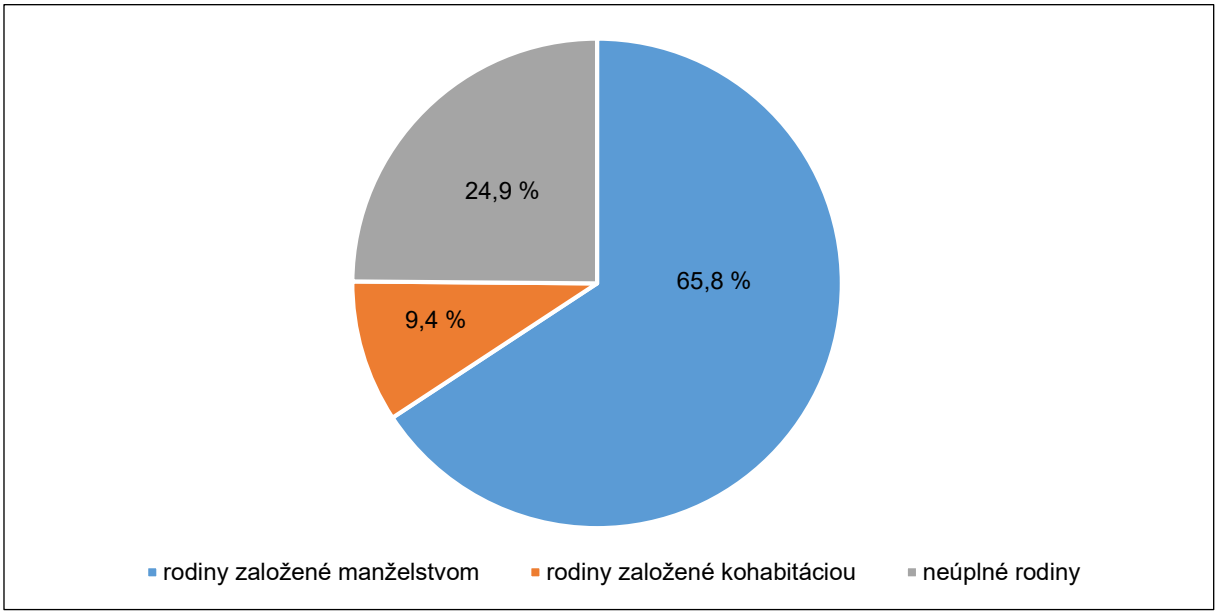

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Z pohľadu územného členenia vo všetkých typoch rodinných domácností prevláda bývanie v meste. V mestskom prostredí je vyšší podiel netradičných zväzkov napr. rodiny založené kohabitáciou mali podiel žijúcich v meste 58,2 %, nasledovali neúplné rodiny, z ktorých 55,7 % žilo v meste. V rodinách založených manželstvom bolo

rozloženie rodín žijúcich v meste a na vidieku relatívne vyrovnané s miernou prevahou života v meste (51 : 49).

G 4.2 Rodinné domácnosti podľa typu sídla v SR, 2021

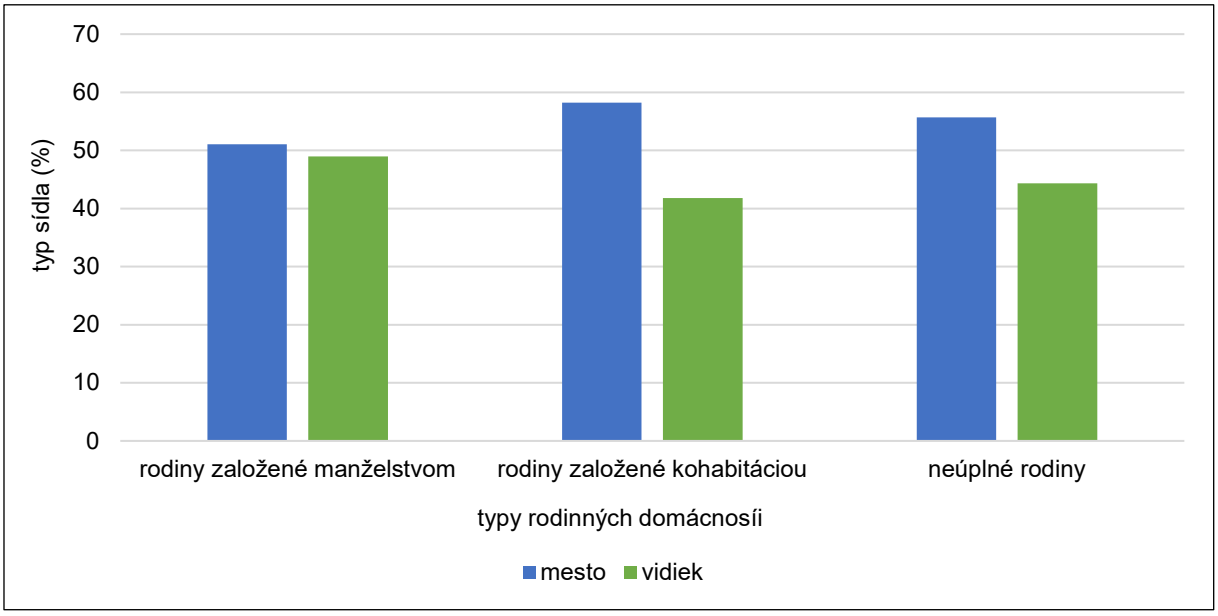

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Väčšina rodinných domácností sú rodiny s deťmi.
Z výsledkov SODB 2021 bolo identifikovaných takmer 944,3 tisíca rodín založených manželstvom (RZM), z ktorých 360-tisíc bolo bez detí (38,1 %) a 584,3 tisíca s deťmi (61,9 %). V rámci manželstiev s deťmi prevládali manželstvá s jedným dieťaťom (47 %), nasledovali manželstvá žijúce s dvomi deťmi (40,5 %) a s výrazným odstupom manželstvá s tromi a viac deťmi (12,5 %). V porovnaní s ostatnými typmi rodinných domácností s deťmi mali rodiny založené manželstvom najvyšší podiel rodín s dvomi deťmi.

K 1. januáru 2021 bolo v SR viac ako 134,6 tisíca rodín založených kohabitáciou (RZK), 50,8 tisíca bolo bez detí (37,7 %) a 83,8 tisíca s deťmi (62,3 %). V rámci kohabitácií s deťmi prevládali kohabitácie s jedným dieťaťom (54,7 %), nasledovali kohabitácie s dvomi deťmi (32,5 %) a najnižšie zastúpenie mali kohabitácie s tromi a viac deťmi (12,8 %). V porovnaní s ostatnými typmi rodinných domácností žijúcimi s deťmi mali kohabitácie najvyšší podiel v rámci rodín s tromi a viac deťmi.

T 4.1 Rodinné domácnosti podľa počtu detí v SR, 2021

Typ rodinnej domácnosti (RD)	RD spolu	RD bez detí		RD s deťmi		v tom s počtom detí					
						1		2		3+	
	abs.	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
RZM	944 264	360 007	38,13	584 257	61,87	274 562	46,99	236 536	40,48	73 159	12,52
RZK	134 615	50 792	37,73	83 823	62,27	45 821	54,66	27 266	32,53	10 736	12,81
Neúplné rodiny	357 199	x	x	357 199	100,00	246 089	68,89	85 303	23,88	25 807	7,22
Spolu	1 436 078	410 799	28,61	1 025 279	71,39	566 472	55,25	349 105	34,05	109 702	10,70

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Rodiny osamelých rodičov, tzv. neúplné rodiny, tvorili druhú najpočetnejšiu skupinu rodinných domácností, s početnosťou takmer 357,2 tisíca. Prevládali neúplné rodiny s jedným dieťaťom (68,9 %), nasledovali neúplné rodiny s dvomi deťmi (23,9 %) a s tromi a viac deťmi (7,2 %). Zo všetkých troch typoch rodinných domácností mali neúplné rodiny výrazne najvyšší podiel medzi rodinami s jedným dieťaťom (68,9 %).

Z hľadiska bývania, väčšina rodín založených manželstvom býva v rodinných domoch (60,6 %). Ako jediný typ rodiny s prevahou bývania v bytových domoch boli rodiny založené kohabitáciou (47,1 %), čo zase môže súvisieť s prevahou kohabitácií v mestskom type sídla. Podiely neúplných rodín v rodinných a bytových domoch sú relatívne vyrovnané, takmer každá druhá neúplná rodina žije v rodinnom dome (49,6 %), v bytových domov si vytvorilo svoj domov 44,6 % neúplných rodín.

T 4.2 Rodinné domácnosti podľa typu domu, v ktorom rodina býva v SR, 2021

Typ rodinnej domácnosti (RD)		RD spolu	Typ domu			
			rodinný dom	bytový dom	ostatné typy domov	nezistený
Rodiny založené manželstvom	abs.	944 264	572 414	347 713	23 730	407
	%	100,00	60,62	36,82	2,51	0,04
Rodiny založené kohabitáciou	abs.	134 615	60 949	63 369	10 110	187
	%	100,00	45,28	47,07	7,51	0,14
Neúplné rodiny	abs.	357 199	177 311	159 123	20 321	444
	%	100,00	49,64	44,55	5,69	0,12
Spolu	abs.	1 436 078	810 674	570 205	54 161	1 038
	%	100,00	56,45	39,71	3,77	0,07

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

4.1 Rodiny založené manželstvom

Na Slovensku bolo k 1. 1. 2021 takmer 944-tisíc cenzových domácností, ktoré sú tvorené rodinami založenými manželstvom (RZM) a v týchto rodinách žije 2,9 milióna obyvateľov, tzn. 53 % populácie Slovenska.

T 4.1.1 Rodiny založené manželstvom v SR, 2021

Typ rodiny založenej manželstvom (RZM)	Počet RZM		Počet obyvateľov v RZM		Priemerný počet členov RZM
	abs.	%	abs.	%	
RZM bez detí	360 007	38,13	720 014	24,95	2,00
RZM s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov, ale bez závislých detí	36 231	3,84	128 646	4,46	3,55
RZM s aspoň jedným závislým dieťaťom	387 519	41,04	1 520 136	52,67	3,92
RZM s najmladším dieťaťom vo veku 25 rokov a viac	160 507	17,00	517 142	17,92	3,22
Spolu	944 264	100,00	2 885 938	100,00	3,06

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Takmer dve pätiny (38 %) RZM má iba dvoch členov v domácnosti. Trojčlenných RZM je 29 %, štvorčlenné tvoria štvrtinu (25 %). Najvyšší podiel RZM s piatimi a viac členmi je medzi manželskými pármi s aspoň jedným závislým dieťaťom (17 %), pričom polovica z týchto domácností (50,2 %) je tvorená 4-člennými domácnosťami.

Na druhej strane, až 80 % RZM s najmladším dieťaťom vo veku 25 rokov a viac je tvorených troma členmi domácnosti, tzn. rodičmi a jedným dieťaťom vo veku 25 rokov alebo starším. Trojčlenné RZM tiež tvoria nadpolovičnú väčšinu (55 %) v skupine manželských párov s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov, ktoré nie je závislým dieťaťom.

T 4.1.2 Rodiny založené manželstvom podľa počtu členov v SR, 2021

Typ rodiny založenej manželstvom (RZM)	RZM spolu	Počet členov RZM			
		2	3	4	5+
abs.					
RZM bez detí	360 007	360 007	x	x	x
RZM s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov, ale bez závislých detí	36 231	x	20 079	13 189	2 963
RZM s aspoň jedným závislým dieťaťom	387 519	x	125 920	194 676	66 923
RZM s najmladším dieťaťom vo veku 25 rokov a viac	160 507	x	128 563	28 671	3 273
Spolu	944 264	360 007	274 562	236 536	73 159
%					
RZM bez detí	100,00	100,00	x	x	x
RZM s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov, ale bez závislých detí	100,00	x	55,42	36,40	8,18
RZM s aspoň jedným závislým dieťaťom	100,00	x	32,49	50,24	17,27
RZM s najmladším dieťaťom vo veku 25 rokov a viac	100,00	x	80,10	17,86	2,04
Spolu	100,00	38,13	29,08	25,05	7,75

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

V štruktúre RZM so závislými deťmi, tzn. deťmi vo veku do 15 rokov a vo veku 16 – 25 rokov, ak sú ekonomicky neaktívne, tvoria RZM s 1 alebo 2 závislými deťmi 87 % zo všetkých RZM so závislými deťmi. Prevládajú RZM s 2 závislými deťmi (44 %), RZM s 1 závislým dieťaťom majú len o 1 p. b. podiel menší (43 %).

T 4.1.3 Rodiny založené manželstvom s aspoň jedným závislým dieťaťom podľa počtu závislých detí v SR, 2021

Počet závislých detí	Počet rodín založených manželstvom s aspoň 1 závislým dieťaťom	
	abs.	%
1	166 268	42,91
2	170 682	44,04
3+	50 569	13,05
Spolu	387 519	100,00

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

4.1.1 Rodiny založené manželstvom podľa veku

Zastúpenie jednotlivých vekových skupín medzi RZM bez detí sa s pribúdajúcim vekom postupe zvyšuje. Podiel 60- a viacročných v RZM bez detí dosahuje vyše 65 %. Podobne aj RZM s najmladším dieťaťom vo veku 25 rokov a viac sú koncentrované vo vyšších vekových skupinách, pričom všetky takéto páry sú staršie ako 40 rokov, 65 % manželov v tomto type rodiny má 60 rokov a viac a 52 % manželiek v tomto veku má 60 rokov a viac.

RZM s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov sú z hľadiska veku rodičov koncentrované vo vekových skupinách rodičov 30 – 49 rokov, takmer 80 % z tohto typu RZM.

T 4.1.1.1 Rodiny založené manželstvom podľa vekových kategórií manželov v SR, 2021

Typ rodiny založenej manželstvom (RZM)	Pohlavie	Počet osôb		Vekové skupiny					
		abs.	%	16 – 19 (%)	20 – 29 (%)	30 – 39 (%)	40 – 49 (%)	50 – 59 (%)	60+ (%)
RZM bez detí	muži	360 007	100,00	0,01	2,06	5,37	4,87	18,09	69,60
	ženy	360 007	100,00	0,03	3,52	4,90	6,13	24,03	61,39
	spolu	720 014	100,00	0,02	2,79	5,13	5,50	21,06	65,49
RZM s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov	muži	423 750	100,00	0,03	3,93	27,76	45,08	19,99	3,20
	ženy	423 750	100,00	0,11	7,58	35,07	43,84	12,47	0,94
	spolu	847 500	100,00	0,07	5,76	31,42	44,46	16,23	2,07
RZM s najmladším dieťaťom vo veku 25 rokov a viac	muži	160 507	100,00	x	x	0,03	2,30	32,58	65,09
	ženy	160 507	100,00	x	x	0,01	6,25	41,34	52,41
	spolu	321 014	100,00	x	x	0,02	4,27	36,96	58,75

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

V RZM s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov majú muži priemerný aj mediánový vek okolo 44 rokov, ženy okolo 41 rokov. V ostatných typoch RZM, tzn. RZM bez detí a RZM s najmladším dieťaťom vo veku 25 rokov a viac, majú priemerný vek aj mediánový vek muži vyšší ako 63 rokov, ženy vyšší ako 60 rokov, čo, okrem iného, znamená, že polovica obyvateľov žijúcich v manželstvách bez detí a v manželstvách s deťmi vo veku 25 rokov a viac je vo veku vyše 60 rokov.

T 4.1.1.2 Priemerný a mediánový vek manželov v rodinách založených manželstvom v SR, 2021

Typ rodiny založenej manželstvom (RZM)	Manžel		Manželka	
	priemerný vek (roky)	mediánový vek (roky)	priemerný vek (roky)	mediánový vek (roky)
RZM bez detí	63,24	65,46	60,67	63,12
RZM s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov	43,59	44,03	40,88	41,58
RZM s najmladším dieťaťom vo veku 25 rokov a viac	63,36	63,18	60,71	60,52

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

V každom z typov RZM je staršou osobou muž približne v troch štvrtinách prípadov. Ženy boli staršie u 14 % manželských párov, najvyšší podiel žien starších ako mužov je medzi manželskými pármi s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov (16 %). Manželia sú v rovnakom veku v každom deviatom manželskom páre.

T 4.1.1.3 Rodiny založené manželstvom podľa vekového rozdielu manželov v SR, 2021

Typ rodiny založenej manželstvom (RZM)	RZM spolu		Rozdiel veku manželov		
	abs.	%	rovnaký vek (%)	starší manžel (%)	staršia manželka (%)
RZM bez detí	360 007	100,00	11,06	75,51	13,43
RZM s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov	423 750	100,00	11,35	72,78	15,87
RZM s najmladším dieťaťom vo veku 25 rokov a viac	160 507	100,00	10,46	77,16	12,37
Spolu	944 264	100,00	11,09	74,57	14,35

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Ak je v RZM starší muž, tak najčastejšie v rozmedzí o 3 – 5 rokov (41 %), ak je staršia žena, tak väčšinou o 1 – 2 roky (65 %). Ak je muž starší, tak v 36 % prípadov je vekový rozdiel 1 až 2 roky, v 41 % prípadov je rozdiel 3 až 5 rokov, a v 23 % je rozdiel o 6 a viac rokov. Z tých párov, v ktorých je staršia žena, v takmer dvoch tretinách (65 %) je rozdiel 1 alebo 2 roky, v štvrtine párov je rozdiel 3 až 5 rokov a v 10 % RZM je manželka staršia o 6 a viac rokov.

T 4.1.1.4 Rodiny založené manželstvom podľa vekového rozdielu manželov v SR, 2021

Typ rodiny založenej manželstvom (RZM)	Pohlavie staršej osoby									
	muži					ženy				
	spolu		vekový rozdiel (roky)			spolu		vekový rozdiel (roky)		
	abs.	%	1 – 2 (%)	3 – 5 (%)	6+ (%)	abs.	%	1 – 2 (%)	3 – 5 (%)	6+ (%)
RZM bez detí	271 831	100,00	36,81	42,50	20,69	48 351	100,00	64,51	24,23	11,26
RZM s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov	308 417	100,00	34,98	38,96	26,06	67 247	100,00	63,95	26,38	9,67
RZM s najmladším dieťaťom vo veku 25 rokov a viac	123 848	100,00	35,54	44,13	20,33	19 862	100,00	68,34	23,92	7,75
Spolu	704 096	100,00	35,79	41,24	22,98	135 460	100,00	64,79	25,25	9,96

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

V domácnosti s rodičmi, ktorí sú zosobášení, žije vyše 300-tisíc nezávislých detí. V mladších vekových kategóriách môže byť dôvodom jednak to, že bývanie u rodičov je pohodlné i relatívne bezstarostné. Tento dôvod nepriamo potvrdzuje aj štruktúra nezávislých detí podľa pohlavia, vo všetkých vekových kategóriách prevládajú potomkovia mužského pohlavia, najvýraznejšie medzi 30- až 49-ročnými, ktorí tvoria takmer ¾ zo všetkých nezávislých detí žijúcich s rodičmi. Ale na druhej strane môžu byť dôvodom i sociálne a ekonomické prekážky, ktoré môžu sťažovať cestu detí k vlastnému bývaniu a osamostatneniu sa.

V starších vekových kategóriách sa pomer pohlaví nezávislých detí žijúcich s rodičmi vyrovnáva, čo môže byť dôsledkom napr. poskytovania starostlivosti o starých rodičov, častejšie zo strany detí ženského pohlavia.

T 4.1.1.5 Nezávislé deti v rodinách založených manželstvom podľa veku a pohlavia v SR, 2021

Vek nezávislého dieťaťa žijúceho s rodičmi	Nezávislé deti žijúce s rodičmi spolu		Nezávislé deti žijúce s rodičmi podľa pohlavia	
	abs.	%	muži (%)	ženy (%)
Menej ako 20 rokov	9 079	100,00	64,58	35,42
20 – 29	154 156	100,00	65,68	34,32
30 – 39	99 393	100,00	73,51	26,49
40 – 49	42 271	100,00	74,07	25,93
50 – 59	7 960	100,00	68,02	31,98
60 rokov a viac	528	100,00	57,39	42,61
Spolu	313 387	100,00	69,31	30,69

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

4.1.2 Rodiny založené manželstvom podľa národnosti

Z hľadiska národnosti sú rodiny založené manželstvom (RZM) rozlišované na národnostne homogamné a heterogamné. Jav je sledovaný z pohľadu národnosti mužov a výberu ich manželiek podľa národnosti, a tiež z pohľadu národnosti žien a výberu ich manželov podľa národnosti. Pod pojmom národnostne homogamné RZM sa rozumie, že obaja manželia majú rovnakú národnosť, v prípade národnostne heterogamných RZM majú manželia národnosť vzájomne odlišnú.

V štruktúre RZM podľa národnostnej homogamie/heterogamie jednoznačne prevládajú národnostne homogamné manželstvá, tvoria viac ako 91 % (860 695 RZM). Početnosť národnostne heterogamných RZM a RZM, v ktorých u manžela, manželky, resp. oboch nebola národnosť zistená je 83 569.

Najvyšší podiel národnostne homogamných RZM bol zistený u mužov slovenskej národnosti, 96 % mužov slovenskej národnosti si zobralo za manželku ženu slovenskej národnosti. Vysoká miera národnostnej homogamie mužov je aj u rómskej národnosti (81 %), maďarskej národnosti (77 %) a rusínskej národnosti (53 %). V prípade českej národnosti je miera národnostnej homogamie mužov iba 5 %.

U mužov sú spomedzi menej početných národností vysokou mierou národnostnej homogamie charakteristické národnosti, ako čínska (76 %), vietnamská (68 %), iránska (66 %), ukrajinská (57 %) a ruská národnosť (52 %). Naopak, nízku mieru homogamie u mužov majú írska (0 %), sliezska (0 %), anglická (1 %), rakúska, talianska, grécka (po 4 %), moravská (6 %), poľská a francúzska (po 7 %).

V prípade národnostnej heterogamie, ak manžel nemá slovenskú národnosť, jeho manželka má najčastejšie slovenskú národnosť. Je to tak najmä u Čechov (88 %), časté tiež u Rusínov (44 %), zriedkavejšie u Maďarov (22 %) a Rómov (15 %).

T 4.1.2.1 Rodiny založené manželstvom podľa národnosti manžela a jeho manželky v SR, 2021

Národnosť manžela	Rodiny založené manželstvom spolu	Národnosť manželky						
		slovenská	maďarská	rómska	rusínska	česká	ostatné	nezistená
abs.								
Slovenská	821 016	788 419	14 863	820	1 554	6 228	4 161	4 971
Maďarská	79 324	17 196	60 948	114	28	386	216	436
Rómska	6 702	997	139	5402	7	13	11	133
Rusínska	5 873	2 557	38	3	3100	30	122	23
Česká	6 581	5 822	285	7	19	353	51	44
Ostatné	9 061	5 767	314	9	84	70	2735	82
Nezistená	15 707	8 071	657	150	45	82	77	6 625
Spolu	944 264	828 829	77 244	6505	4837	7162	7373	12314
%								
Slovenská	100,00	96,03	1,81	0,10	0,19	0,76	0,51	0,61
Maďarská	100,00	21,68	76,83	0,14	0,04	0,49	0,27	0,55
Rómska	100,00	14,88	2,07	80,60	0,10	0,19	0,16	1,98
Rusínska	100,00	43,54	0,65	0,05	52,78	0,51	2,08	0,39
Česká	100,00	88,47	4,33	0,11	0,29	5,36	0,77	0,67
Ostatné	100,00	63,65	3,47	0,10	0,93	0,77	30,18	0,90
Nezistená	100,00	51,38	4,18	0,96	0,29	0,52	0,49	42,18
Spolu	100,00	87,78	8,18	0,69	0,51	0,76	0,78	1,30

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Podobné tendencie sú i v ženskej časti populácie, 95 % žien slovenskej národnosti má manžela slovenskej národnosti. Vysokú mieru národnostnej homogamie žien si možno všimnúť tiež u rómskej (83 %) a maďarskej národnosti (79 %), nasleduje rusínska národnosť (64 %). Naopak, nízka miera národnostnej homogamie žien je u obyvateliek českej národnosti (5 %). U žien je medzi menej početnými národnosťami najvyššia miera homogamie pri vietnamskej (81 %), iránskej a kórejskej (po 74 %), albánskej (73 %), tureckej (67 %) a čínskej (66 %) národnosti. Naopak, najnižšia je v prípade sliezskej (takmer žiadna), poľskej (3 %) a anglickej národnosti (10 %).
V prípade národnostnej heterogamie žien je manžel najčastejšie Slovák. Je to tak najčastejšie u Češiek (87 %). Taktiež 5 % žien českej národnosti má manžela maďarskej národnosti.

T 4.1.2.2 Rodiny založené manželstvom podľa národnosti manželky a jej manžela v SR, 2021

Národnosť manželky	Rodiny založené manželstvom spolu	Národnosť manžela						
		slovenská	maďarská	rómska	rusínska	česká	ostatné	nezistená
abs.								
Slovenská	828 829	788 419	17 196	997	2 557	5 822	5 767	8 071
Maďarská	77 244	14 863	60 948	139	38	285	314	657
Rómska	6 505	820	114	5 402	3	7	9	150
Rusínska	4 837	1 554	28	7	3 100	19	84	45
Česká	7 162	6 228	386	13	30	353	70	82
Ostatné	7 373	4 161	216	11	122	51	2 735	77
Nezistená	12 314	4 971	436	133	23	44	82	6 625
Spolu	944 264	821 016	79 324	6 702	5 873	6 581	9 061	15 707
%								
Slovenská	100,00	95,12	2,07	0,12	0,31	0,70	0,70	0,97
Maďarská	100,00	19,24	78,90	0,18	0,05	0,37	0,41	0,85
Rómska	100,00	12,61	1,75	83,04	0,05	0,11	0,14	2,31
Rusínska	100,00	32,13	0,58	0,14	64,09	0,39	1,74	0,93
Česká	100,00	86,96	5,39	0,18	0,42	4,93	0,98	1,14
Ostatné	100,00	56,44	2,93	0,15	1,65	0,69	37,09	1,04
Nezistená	100,00	40,37	3,54	1,08	0,19	0,36	0,67	53,80
Spolu	100,00	86,95	8,40	0,71	0,62	0,70	0,96	1,66

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

V takmer 40 % národnostne homogamných RZM nie je v domácnosti prítomné ani jedno dieťa, nasledujú RZM s jedným a následne s dvoma deťmi. Výnimku predstavujú rómske RZM, ktoré majú najčastejšie dve deti žijúce v domácnosti (22 %), nasledované jedným (21 %) a žiadnym dieťaťom (20 %) v domácnosti.
Odlišné rodinné správanie jednotlivých národností je viditeľné napríklad v podiele RZM s troma a viac deťmi. Vo viac ako tretine (37 %) rómskych RZM žije 3 a viac detí. V rodinách majoritnej slovenskej národnosti tento podiel dosahuje 8 %, u Rusínov menej ako 8 % a v RZM, kde obaja manželia sú maďarskej národnosti iba 3 %.

T 4.1.2.3 Národnostne homogamné manželstvá podľa počtu detí v rodine v SR, 2021

Národnosť manželov	Národnostne homogamné manželstvá spolu	Počet detí v rodine					
		0	1	2	3	4	5+
abs.							
Slovenský pár	788 419	295 824	227 223	202 737	48 075	9 627	4 933
Maďarský pár	60 948	25 745	20 148	12 728	1 791	324	212
Rómsky pár	5 402	1 077	1 135	1 180	891	441	678
Rusínsky pár	3 100	1 563	762	542	188	34	11
Český pár	353	252	57	38	5	1	0
Iná nár. homogamia	2 473	1 085	709	540	114	19	6
Spolu	860 695	325 546	250 034	217 765	51 064	10 446	5 840

T 4.1.2.3 Národnostne homogamné manželstvá podľa počtu detí v rodine v SR, 2021

dokončenie

Národnosť manželov	Národnostne homogamné manželstvá spolu	Počet detí v rodine					
		0	1	2	3	4	5+
	%						
Slovenský pár	100,00	37,52	28,82	25,71	6,10	1,22	0,63
Maďarský pár	100,00	42,24	33,06	20,88	2,94	0,53	0,35
Rómsky pár	100,00	19,94	21,01	21,84	16,49	8,16	12,55
Rusínsky pár	100,00	50,42	24,58	17,48	6,06	1,10	0,35
Český pár	100,00	71,39	16,15	10,76	1,42	0,28	0,00
Iná nár. homogamia	100,00	43,87	28,67	21,84	4,61	0,77	0,24
Spolu	100,00	37,82	29,05	25,30	5,93	1,21	0,68

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

V prípade detí v homogamných RZM s deťmi má časť detí vo veku 0 – 14 rokov majú uvedenú inú národnosť ako rodičia. V prípade párov českej národnosti iba 62 % ich detí v sledovanom veku má uvedenú českú národnosť a až 36 % slovenskú. Taktiež, 9 % detí rusínskych a 7 % detí rómskych RZM má uvedenú slovenskú národnosť.

T 4.1.2.4 Deti vo veku 0 – 14 rokov v národnostne homogamných manželstvách v SR, 2021

Národnosť manželov	Deti spolu (0 – 14)	Národnosť detí (0 – 14)						
		slovenská	maďarská	rómska	rusínska	česká	ostatné	nezistené
	abs.							
Slovenský pár	414 528	400 445	317	443	17	28	96	13 182
Maďarský pár	20 062	378	19 091	28	0	0	1	564
Rómsky pár	7 378	531	69	6 552	3	0	1	222
Rusínsky pár	951	81	0	0	860	0	3	7
Český pár	58	21	0	0	0	36	0	1
Iná nár. homogamia	1 326	99	2	1	0	0	1 193	31
Spolu	444 303	401 555	19 479	7 024	880	64	1 294	14 007
	%							
Slovenský pár	100,00	96,60	0,08	0,11	0,00	0,01	0,02	3,18
Maďarský pár	100,00	1,88	95,16	0,14	0,00	0,00	0,00	2,81
Rómsky pár	100,00	7,20	0,94	88,80	0,04	0,00	0,01	3,01
Rusínsky pár	100,00	8,52	0,00	0,00	90,43	0,00	0,32	0,74
Český pár	100,00	36,21	0,00	0,00	0,00	62,07	0,00	1,72
Iná nár. homogamia	100,00	7,47	0,15	0,08	0,00	0,00	89,97	2,34
Spolu	100,00	90,38	4,38	1,58	0,20	0,01	0,29	3,15

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

V prípade detí národnostne homogamných RZM vo veku 15 rokov a starších je zreteľná nižšia miera prenosu národnosti rodičov na deti, ako u detí do 15 rokov.

T 4.1.2.5 Deti vo veku 15 rokov a viac v národnostne homogamných manželstvách v SR, 2021

Národnosť manželov	Deti spolu (15+)	Národnosť detí (15+) v rodine						
		slovenská	maďarská	rómska	rusínska	česká	ostatné	nezistené
abs.								
Slovenský pár	429 600	417 384	529	828	388	58	309	10 104
Maďarský pár	33 514	1 650	31 102	71	1	2	8	680
Rómsky pár	4 786	730	66	3 745	1	1	0	243
Rusínsky pár	1 659	437	0	1	1 191	0	5	25
Český pár	94	40	0	0	0	47	0	7
Iná nár. homogamia	915	141	1	1	10	2	734	26
Spolu	470 568	420 382	31 698	4 646	1 591	110	1 056	11 085
%								
Slovenský pár	100,00	97,16	0,12	0,19	0,09	0,01	0,07	2,35
Maďarský pár	100,00	4,92	92,80	0,21	0,00	0,01	0,02	2,03
Rómsky pár	100,00	15,25	1,38	78,25	0,02	0,02	0,00	5,08
Rusínsky pár	100,00	26,34	0,00	0,06	71,79	0,00	0,30	1,51
Český pár	100,00	42,55	0,00	0,00	0,00	50,00	0,00	7,45
Iná nár. homogamia	100,00	15,41	0,11	0,11	1,09	0,22	80,22	2,84
Spolu	100,00	89,34	6,74	0,99	0,34	0,02	0,22	2,36

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Maďarskú národnosť si uchová 93 % detí maďarských manželských párov, 78 % detí rómskych, 72 % detí rusínskych a iba polovica detí českých manželských párov. Najvýraznejší rozdiel je v prípade rusínskej národnosti, ku ktorej sa hlási o 19 p. b. menej detí rusínskych manželských párov 15-ročných a starších ako u detí do 15 rokov. V prípade českej národnosti je tento rozdiel 12 p. b., v prípade rómskej 11 p. b. a v prípade maďarskej je rozdiel najmenší, iba 2 p. b.

V národnostne zmiešaných RZM, kde jeden z manželskej dvojice je slovenskej národnosti a druhý má menšinovú národnosť, je zreteľný fakt, že deti vo veku 0 – 14 rokov preberajú slovenskú národnosť. Jediný typ národnostnej kombinácie rodičov, pri ktorej je väčšina detí prihlásená k menšinovej národnosti, je kombinácia manžela Slováka a manželky Rómky, v tomto type kombinácie malo rómsku národnosť uvedenú 51 % detí.

U detí v predproduktívnom veku je častejšie preberanie menšinovej národnosti, pokiaľ k menšinovej národnosti patrí matka. Najúspešnejšie v prenose menšinovej národnosti sú rómske (51 %) a maďarské (31 %) matky, v prípade otcov sa najlepšie darí preniesť menšinovú národnosť Rómom (27 %) a Rusínom (20 %).

T 4.1.2.6 Deti vo veku 0 – 14 rokov v národnostne heterogamných manželstvách v SR, 2021

Národnosť otca a matky	Deti spolu (0 – 14)	Národnosť detí (0 – 14) v rodine						
		slovenská	maďarská	rómska	rusínska	česká	ostatné	nezistené
abs.								
Slovák – Maďarka	6 144	3 988	1 919	14	0	0	8	215
Maďar – Slovenka	6 912	5 588	1 065	5	0	2	6	246
Slovák – Rómka	1 102	486	9	566	0	0	1	40
Róm – Slovenka	1 202	807	10	323	4	0	0	58
Slovák – Rusínka	681	459	0	0	196	0	0	26
Rusín – Slovenka	1 432	1 108	0	2	282	0	2	38
Slovák – Češka	1 948	1 766	0	0	0	94	7	81
Čech – Slovenka	1 805	1 683	1	0	0	30	6	85
Slovák – ostatná	2 251	1 967	4	0	1	1	147	131
Ostatný – Slovenka	3 849	3 400	9	0	4	0	240	196
Iná nár. heterogamia	996	215	364	122	32	33	181	49
Spolu	28 322	21 467	3 381	1 032	519	160	598	1 165
%								
Slovák – Maďarka	100,00	64,91	31,23	0,23	0,00	0,00	0,13	3,50
Maďar – Slovenka	100,00	80,84	15,41	0,07	0,00	0,03	0,09	3,56
Slovák – Rómka	100,00	44,10	0,82	51,36	0,00	0,00	0,09	3,63
Róm – Slovenka	100,00	67,14	0,83	26,87	0,33	0,00	0,00	4,83
Slovák – Rusínka	100,00	67,40	0,00	0,00	28,78	0,00	0,00	3,82
Rusín – Slovenka	100,00	77,37	0,00	0,14	19,69	0,00	0,14	2,65
Slovák – Češka	100,00	90,66	0,00	0,00	0,00	4,83	0,36	4,16
Čech – Slovenka	100,00	93,24	0,06	0,00	0,00	1,66	0,33	4,71
Slovák – ostatná	100,00	87,38	0,18	0,00	0,04	0,04	6,53	5,82
Ostatný – Slovenka	100,00	88,33	0,23	0,00	0,10	0,00	6,24	5,09
Iná nár. heterogamia	100,00	21,59	36,55	12,25	3,21	3,31	18,17	4,92
Spolu	100,00	75,80	11,94	3,64	1,83	0,56	2,11	4,11

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

U detí vo veku 15 rokov a starších existuje predpoklad, že sčítací formulár už nevypĺňajú ich rodičia, ale deti samotné. Možno si všimnúť, že v národnostne zmiešaných manželstvách sa na deti prenáša najmä slovenská národnosť, pričom opäť pravdepodobnosť prenosu menšinovej národnosti je väčšia, pokiaľ patrí k menšinovej národnosti matka.

Pri týchto deťoch sú najúspešnejšie pri prenose menšinovej národnosti rómske (41 %) a maďarské matky (29 %) a rómski (29 %) a rusínski (17 %) otcovia.

T 4.1.2.7 Deti vo veku 15 rokov a viac v heterogamných manželstvách v SR, 2021

Národnosť otca a matky	Deti spolu (15+)	Národnosť detí (15+) v rodine						
		slovenská	maďarská	rómska	rusínska	česká	ostatné	nezistené
				abs.				
Slovák – Maďarka	7 029	4 786	2 050	17	0	1	6	169
Maďar – Slovenka	8 617	6 942	1 446	12	1	0	8	208
Slovák – Rómka	664	356	6	272	0	0	1	29
Róm – Slovenka	777	500	3	224	1	0	2	47
Slovák – Rusínka	792	616	1	1	155	0	2	17
Rusín – Slovenka	1 248	994	0	2	214	0	1	37
Slovák – Češka	2 542	2 222	2	2	1	218	5	92
Čech – Slovenka	2 274	2 125	0	2	0	65	3	79
Slovák – ostatná	1 470	1 282	1	2	9	6	120	50
Ostatný – Slovenka	1 937	1 708	8	3	14	4	134	66
Iná nár. heterogamia	959	337	284	63	63	68	117	27
Spolu	28 309	21 868	3 801	600	458	362	399	821
				%				
Slovák – Maďarka	100,00	68,09	29,16	0,24	0,00	0,01	0,09	2,40
Maďar – Slovenka	100,00	80,56	16,78	0,14	0,01	0,00	0,09	2,41
Slovák – Rómka	100,00	53,61	0,90	40,96	0,00	0,00	0,15	4,37
Róm – Slovenka	100,00	64,35	0,39	28,83	0,13	0,00	0,26	6,05
Slovák – Rusínka	100,00	77,78	0,13	0,13	19,57	0,00	0,25	2,15
Rusín – Slovenka	100,00	79,65	0,00	0,16	17,15	0,00	0,08	2,96
Slovák – Češka	100,00	87,41	0,08	0,08	0,04	8,58	0,20	3,62
Čech – Slovenka	100,00	93,45	0,00	0,09	0,00	2,86	0,13	3,47
Slovák – ostatná	100,00	87,21	0,07	0,14	0,61	0,41	8,16	3,40
Ostatný – Slovenka	100,00	88,18	0,41	0,15	0,72	0,21	6,92	3,41
Iná nár. heterogamia	100,00	35,14	29,61	6,57	6,57	7,09	12,20	2,82
Spolu	100,00	77,25	13,43	2,12	1,62	1,28	1,41	2,90

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

4.1.3 Rodiny založené manželstvom podľa náboženského vyznania

Z hľadiska náboženského vyznania sú rodiny založené manželstvom (RZM) rozlišované na nábožensky homogamné a heterogamné. Pod pojmom nábožensky homogamné RZM sa rozumie, že obaja manželia deklarovali pri sčítaní obyvateľov rovnaké náboženské vyznanie alebo sú obaja bez náboženského vyznania.

V prípade nábožensky heterogamných RZM majú manželia náboženské vyznanie vzájomne odlišné, resp. jeden z manželov je bez vyznania. Jav je sledovaný aj z pohľadu náboženského vyznania mužov a výberu ich manželiek podľa náboženského vyznania, a tiež z pohľadu náboženského vyznania žien a výberu ich manželov podľa náboženského vyznania.

Vzhľadom na početnosť rôznych náboženských vyznaní a relatívne nízke zastúpenie mnohých z nich, do analýzy vstúpilo 5 najpočetnejších náboženských vyznaní (NNV),

a to rímskokatolícke; evanjelické, gréckokatolícke, kalvínske a pravoslávne. Všetky ostatné náboženské vyznania sú pre tento prípad zaradené do kategórie „ostatné“.

V štruktúre RZM podľa náboženskej homogamie/heterogamie jednoznačne prevládajú nábožensky homogamné manželstvá, tvoria takmer 75 % (703 591 RZM). Početnosť nábožensky heterogamných RZM a RZM, v ktorých u manžela, manželky, alebo oboch nebolo náboženské vyznanie zistené je 240 673.

Najvyššia miera náboženskej homogamie mužov sa vyskytuje medzi rímskokatolíkmi. Vyše 87 % rímskokatolíkov má manželku rímskokatolíčku. Nasledujú manželské páry, ktoré deklarovali náboženské vyznanie Svedkovia Jehovovi (87 %), Apoštolská cirkev (83 %), Cirkev bratská (77 %), Bratská jednota baptistov (77 %).

Spomedzi mužov bez náboženského vyznania má 62 % z nich manželku bez náboženského vyznania. V prípade pravoslávnych je miera náboženskej homogamie mužov 57 %, u gréckokatolíkov 56 %, u evanjelikov 49 % a u kalvínov 44 %.

Pokiaľ sú muži nábožensky heterogamní, a teda majú manželku iného vierovyznania, tak je to najčastejšie rímskokatolíčka (u kalvínov 41 % prípadov, u evanjelikov 38 %) alebo žena bez náboženského vyznania (u obyvateľov iných vyznaní ako 5 NKC 16 %, u evanjelikov 8 %), s výnimkou pravoslávnych, kde 10 % má manželku gréckokatolíčku.

Z menej početných cirkví najnižšiu mieru homogamie majú muži hlásiaci sa k Cirkvi československej husitskej (14 %), Novoapoštolskej cirkvi (17 %), ad hoc hnutiam (19 %), budhizmu (19 %) a hinduizmu (22 %).

T 4.1.3.1 Rodiny založené manželstvom podľa náboženského vyznania manžela a jeho manželky v SR, 2021

Náboženské vyznanie manžela	Rodiny založené manželstvom spolu	Náboženské vyznanie manželky							
		RKC	ECAV	GKC	ReKC	PraC	ostatné	BNV	nezistené
	abs.								
RKC	568 088	496 791	18 394	12 592	6 047	1 864	2 206	26 856	3 338
ECAV	56 354	21 571	27 694	1 101	490	219	460	4 515	304
GKC	41 819	14 195	1 187	23 257	753	805	149	1 247	226
ReKC	15 783	6 409	525	705	7 010	77	145	804	108
PraC	9 170	2 088	222	924	93	5 252	59	471	61
Ostatné	20 493	4 270	639	251	144	85	11 596	3 248	260
BNV	213 496	61 521	8 933	3 080	1 620	953	2 717	132 663	2 009
Nezistené	19 061	6 107	527	431	134	103	306	2 474	8 979
Spolu	944 264	612 952	58 121	42 341	16 291	9 358	17 638	172 278	15 285

T 4.1.3.1 Rodiny založené manželstvom podľa náboženského vyznania manžela a jeho manželky v SR, 2021 *dokončenie*

Náboženské vyznanie manžela	Rodiny založené manželstvom spolu	Náboženské vyznanie manželky							
		RKC	ECAV	GKC	ReKC	PraC	ostatné	BNV	nezistené
	%								
RKC	100,00	87,45	3,24	2,22	1,06	0,33	0,39	4,73	0,59
ECAV	100,00	38,28	49,14	1,95	0,87	0,39	0,82	8,01	0,54
GKC	100,00	33,94	2,84	55,61	1,80	1,92	0,36	2,98	0,54
ReKC	100,00	40,61	3,33	4,47	44,41	0,49	0,92	5,09	0,68
PraC	100,00	22,77	2,42	10,08	1,01	57,27	0,64	5,14	0,67
Ostatné	100,00	20,84	3,12	1,22	0,70	0,41	56,59	15,85	1,27
BNV	100,00	28,82	4,18	1,44	0,76	0,45	1,27	62,14	0,94
Nezistené	100,00	32,04	2,76	2,26	0,70	0,54	1,61	12,98	47,11
Spolu	100,00	64,91	6,16	4,48	1,73	0,99	1,87	18,24	1,62

Poznámka: RKC – Rímskokatolícka cirkev v Slovenskej republike (rímskokatolícke); ECAV – Evanjelická cirkev augsburského vyznania na Slovensku (evanjelické); GKC – Gréckokatolícka cirkev na Slovensku (gréckokatolícke); ReKC – Reformovaná kresťanská cirkev na Slovensku (kalvínske); PraC – Pravoslávna cirkev na Slovensku (pravoslávne); Ostatné – všetky ostatné náboženské vyznania okrem 5 NKC; BNV – bez náboženského vyznania
Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Aj v prípade žien je zreteľná najvyššia miera náboženskej homogamie v prípade rímskokatolíckeho vyznania (81 %), nasledované ženami bez náboženského vyznania (77 %). Tretia najvyššia miera náboženskej homogamie medzi ženami je v Cirkvi bratskej (76 %), nasleduje Bratská jednota baptistov (76 %) a Apoštolská cirkev (75 %).
Viac ako polovica pravoslávnych (56 %) a gréckokatolíckych (55 %) manželiek má manžela zhodného náboženského vyznania. Menej ako polovica manželiek s evanjelickým (48 %) a kalvínskym (43 %) vyznaním má manžela zhodného vierovyznania.

Podobne ako v prípade náboženskej heterogamie mužov, manžel odlišného vierovyznania býva najčastejšie rímskokatolík alebo bez vyznania.

V rámci ostatných náboženských vyznaní najnižšie miery náboženskej homogamie sa u žien vyskytujú v Novoapoštolskej cirkvi (11 %), Cirkvi československej husitskej (23 %), Evanjelickej cirkvi metodistickej (25 %), budhizmu (35 %) a Bahájskeho spoločenstva (37 %.)

T 4.1.3.2 Rodiny založené manželstvom podľa náboženského vyznania manželky a jej manžela v SR, 2021

Náboženské vyznanie manželky	Rodiny založené manželstvom spolu	Náboženské vyznanie manžela							
		RKC	ECAV	GKC	ReKC	PraC	ostatné	BNV	nezistené
abs.									
RKC	612 952	496 791	21 571	14 195	6 409	2 088	4 270	61 521	6 107
ECAV	58 121	18 394	27 694	1 187	525	222	639	8 933	527
GKC	42 341	12 592	1 101	23 257	705	924	251	3 080	431
ReKC	16 291	6 047	490	753	7 010	93	144	1 620	134
PraC	9 358	1 864	219	805	77	5 252	85	953	103
Ostatné	17 638	2 206	460	149	145	59	11 596	2 717	306
BNV	172 278	26 856	4 515	1 247	804	471	3 248	132 663	2 474
Nezistené	15 285	3 338	304	226	108	61	260	2 009	8 979
Spolu	944 264	568 088	56 354	41 819	15 783	9 170	20 493	213 496	19 061
%									
RKC	100,00	81,05	3,52	2,32	1,05	0,34	0,70	10,04	1,00
ECAV	100,00	31,65	47,65	2,04	0,90	0,38	1,10	15,37	0,91
GKC	100,00	29,74	2,60	54,93	1,67	2,18	0,59	7,27	1,02
ReKC	100,00	37,12	3,01	4,62	43,03	0,57	0,88	9,94	0,82
PraC	100,00	19,92	2,34	8,60	0,82	56,12	0,91	10,18	1,10
Ostatné	100,00	12,51	2,61	0,84	0,82	0,33	65,74	15,40	1,73
BNV	100,00	15,59	2,62	0,72	0,47	0,27	1,89	77,01	1,44
Nezistené	100,00	21,84	1,99	1,48	0,71	0,40	1,70	13,14	58,74
Spolu	100,00	60,16	5,97	4,43	1,67	0,97	2,17	22,61	2,02

Poznámka: RKC – Rímskokatolícka cirkev v Slovenskej republike (rímskokatolícke); ECAV – Evanjelická cirkev augsburského vyznania na Slovensku (evanjelické); GKC – Gréckokatolícka cirkev na Slovensku (gréckokatolícke); ReKC – Reformovaná kresťanská cirkev na Slovensku (kalvínske); PraC – Pravoslávna cirkev na Slovensku (pravoslávne); Ostatné – všetky ostatné náboženské vyznania okrem 5 NKC; BNV – bez náboženského vyznania
Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Z hľadiska počtu detí nábožensky homogamné manželstvá majú najčastejšie buď žiadne, jedno alebo dve deti v rodine. RZM bez detí tvoria u párov evanjelických 46 %, kalvínskych a pravoslávnych 43 %, pod 40 % u rímskokatolíckych (37 %) a gréckokatolíckych (38 %). RZM s jedným dieťaťom v domácnosti sú najčastejšie v kalvínskych RZM (31 %) a párov bez vyznania (30 %).

RZM s dvoma deťmi sú najčastejšie medzi rímskokatolíkmi, takmer štvrtina rodín rímskokatolíkov žije s 2 deťmi, u rodín evanjelikov, kalvínov a pravoslávnych tvoria okolo 22 %. Medzi nábožensky homogamnými pármi majú najčastejšie tri alebo štyri deti RZM iného náboženského vyznania ako 5 NNV, nasledované gréckokatolíkmi. Najvyššie podiely RZM s piatimi a viac deťmi majú RZM, v ktorých sú manželia pravoslávni (2 %).

T 4.1.3.3 Nábožensky homogamné manželstvá podľa počtu detí v rodine v SR, 2021

Náboženské vyznanie manželov	Rodiny založené manželstvom spolu	Počet detí v rodine					
		0	1	2	3	4	5+
abs.							
RKC pár	496 791	186 210	141 263	123 614	33 771	7 666	4 267
ECAV pár	27 694	12 780	7 560	6 004	1 152	141	57
GKC pár	23 257	8 811	6 160	5 539	1 911	490	346
ReKC pár	7 010	2 990	2 150	1 533	236	54	47
PraC pár	5 252	2 234	1 376	1 132	316	99	95
BNV pár	132 663	55 177	40 143	31 599	4 656	656	432
Iná náb. homogamia	10 924	4 232	2 708	2 563	952	284	185
Spolu	703 591	272 434	201 360	171 984	42 994	9 390	5 429
%							
RKC pár	100,00	37,48	28,44	24,88	6,80	1,54	0,86
ECAV pár	100,00	46,15	27,30	21,68	4,16	0,51	0,21
GKC pár	100,00	37,89	26,49	23,82	8,22	2,11	1,49
ReKC pár	100,00	42,65	30,67	21,87	3,37	0,77	0,67
PraC pár	100,00	42,54	26,20	21,55	6,02	1,88	1,81
BNV pár	100,00	41,59	30,26	23,82	3,51	0,49	0,33
Iná náb. homogamia	100,00	38,74	24,79	23,46	8,71	2,60	1,69
Spolu	100,00	38,72	28,62	24,44	6,11	1,33	0,77

Poznámka: RKC – Rímskokatolícka cirkev v Slovenskej republike (rímskokatolícke); ECAV – Evanjelická cirkev augsburského vyznania na Slovensku (evanjelické); GKC – Gréckokatolícka cirkev na Slovensku (gréckokatolícke); ReKC – Reformovaná kresťanská cirkev na Slovensku (kalvínske); PraC – Pravoslávna cirkev na Slovensku (pravoslávne); Ostatné – všetky ostatné náboženské vyznania okrem 5 NKC; BNV – bez náboženského vyznania
Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

V prípade detí podľa vekových skupín v nábožensky homogamných manželstvách, v každom z 5 NNV je uvedené vo viac ako 90 % prípadoch aj totožné náboženské vyznanie detí do 14 rokov (vrátane). V prípade najpočetnejšieho, rímskokatolíckeho, vyznania až 95 % detí vo veku 0 – 14 rokov, ktorých obaja rodičia deklarovali rímskokatolícke náboženské vyznanie, sú rímskokatolíci.
V nábožensky homogamných RZM v skupine v „ostatné“ (nie 5 NNV) je podiel s rovnakým náboženským vyznaním ako rodičia nižší, na úrovni 80 %. A až 11 % detí v týchto RZM má uvedené, že sú bez náboženského vyznania.
Zároveň 92 % detí do 14 rokov (vrátane) v RZM, kde sú obaja manželia bez náboženského vyznania, je tiež bez náboženského vyznania. Bez náboženského vyznania má deklarovaných necelých 5 % detí (0 – 14), ktorých obidvaja rodičia sú evanjelického vyznania.
Na druhej strane, k rímskokatolíckemu náboženskému vyznaniu sa prihlásili takmer 3 % detí (0 – 14) z RZM, v ktorých obidvaja rodičia deklarovali, že sú bez vyznania, ako aj necelé 2,5 % detí z rodín, v ktorých obaja rodičia majú iné ako z NNV.

T 4.1.3.4 Deti vo veku 0 – 14 rokov v nábožensky homogamných manželstvách v SR, 2021

Náboženské vyznanie manželov	Deti spolu (0 – 14)	Náboženské vyznanie detí (0 – 14) v rodine							
		RKC	ECAV	GKC	ReKC	PraC	ostatné	BNV	nezistené
abs.									
RKC pár	251 053	239 363	132	516	73	90	106	3 877	6 896
ECAV pár	9 646	81	8 872	1	8	0	23	437	224
GKC pár	12 951	236	6	12 267	6	34	9	126	267
ReKC pár	2 459	42	6	3	2 269	0	7	64	68
PraC pár	2 750	12	0	18	0	2 602	0	60	58
Iná náb. homogamia	7 171	181	32	18	5	2	5 792	819	322
BNV pár	62 741	1 755	197	111	35	29	108	57 794	2 712
Spolu	348 771	241 670	9 245	12 934	2 396	2 757	253	63 177	10 547
%									
RKC pár	100,00	95,34	0,05	0,21	0,03	0,04	0,04	1,54	2,75
ECAV pár	100,00	0,84	91,98	0,01	0,08	0,00	0,24	4,53	2,32
GKC pár	100,00	1,82	0,05	94,72	0,05	0,26	0,07	0,97	2,06
ReKC pár	100,00	1,71	0,24	0,12	92,27	0,00	0,28	2,60	2,77
PraC pár	100,00	0,44	0,00	0,65	0,00	94,62	0,00	2,18	2,11
Iná náb. homogamia	100,00	2,52	0,45	0,25	0,07	0,03	80,77	11,42	4,49
BNV pár	100,00	2,80	0,31	0,18	0,06	0,05	0,17	92,12	4,32
Spolu	100,00	69,29	2,65	3,71	0,69	0,79	0,07	18,11	3,02

Poznámka: RKC – Rímskokatolícka cirkev v Slovenskej republike (rímskokatolícke); ECAV – Evanjelická cirkev augsburského vyznania na Slovensku (evanjelické); GKC – Gréckokatolícka cirkev na Slovensku (gréckokatolícke); ReKC – Reformovaná kresťanská cirkev na Slovensku (kalvínske); PraC – Pravoslávna cirkev na Slovensku (pravoslávne); Ostatné – všetky ostatné náboženské vyznania okrem 5 NKC; BNV – bez náboženského vyznania
Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

U detí vo veku 15 rokov a viac v nábožensky homogamných RZM je oproti deťom do 14 rokov nižší podiel tých, ktoré sa hlásia k náboženskému vyznaniu oboch svojich rodičov. K náboženskému vyznaniu rodičov sa prihlásilo 70 – 90 % týchto detí (najvyšší podiel, 87 %, je medzi gréckokatolíkmi a pravoslávnymi).

Deti rodičov hlásiacich sa k iným ako k 5 NNV, vo veku 15 rokov a viac, sa prihlásili k náboženskému vyznaniu obidvoch svojich rodičov iba v 71 % prípadoch.

Z detí (15+) rodičov bez náboženského vyznania je 86 % tiež bez náboženského vyznania.

Významný však je podiel detí vo veku 15 rokov a viac z nábožensky homogamných RZM, ktoré sú bez náboženského vyznania. V prípade iných ako 5 NNV je tento podiel až takmer 17 % detí bez náboženského vyznania, z evanjelických RZM 12 % detí, rímskokatolíckych RZM 10 % detí, nasledujú potomkovia z reformovaných (8 %), pravoslávnych (6 %) a gréckokatolíckych (6 %) RZM. A naopak, rímskokatolícke náboženské vyznanie uviedlo 6 % detí 15-ročných a starších z homogamných manželstiev, v ktorých sú obidvaja rodičia bez náboženského vyznania.

T 4.1.3.5 Deti vo veku 15 rokov a viac v nábožensky homogamných manželstvách v SR, 2021

Náboženské vyznanie manželov	Deti spolu (15+)	Náboženské vyznanie detí (15+) v rodine							
		RKC	ECAV	GKC	ReKC	PraC	ostatné	BNV	nezistené
abs.									
RKC pár	294 316	251 093	715	1 229	417	155	4 414	29 642	6 651
ECAV pár	14 278	126	11 992	8	21	2	199	1 680	250
GKC pár	14 056	509	13	12 350	13	41	102	776	252
ReKC pár	3 987	78	40	5	3 436	5	24	318	81
PraC pár	2 799	31	3	66	1	2 428	20	174	76
Iná náb. homogamia	5 747	352	66	27	13	7	4 073	976	233
BNV pár	59 905	3 836	544	186	104	68	1 540	51 382	2 245
Spolu	395 088	256 025	13 373	13 871	4 005	2 706	10 372	84 948	9 788
%									
RKC pár	100,00	85,31	0,24	0,42	0,14	0,05	1,50	10,07	2,26
ECAV pár	100,00	0,88	83,99	0,06	0,15	0,01	1,39	11,77	1,75
GKC pár	100,00	3,62	0,09	87,86	0,09	0,29	0,73	5,52	1,79
ReKC pár	100,00	1,96	1,00	0,13	86,18	0,13	0,60	7,98	2,03
PraC pár	100,00	1,11	0,11	2,36	0,04	86,75	0,71	6,22	2,72
Iná náb. homogamia	100,00	6,12	1,15	0,47	0,23	0,12	70,87	16,98	4,05
BNV pár	100,00	6,40	0,91	0,31	0,17	0,11	2,57	85,77	3,75
Spolu	100,00	64,80	3,38	3,51	1,01	0,68	2,63	21,50	2,48

Poznámka: RKC – Rímskokatolícka cirkev v Slovenskej republike (rímskokatolícke); ECAV – Evanjelická cirkev augsburského vyznania na Slovensku (evanjelické); GKC – Gréckokatolícka cirkev na Slovensku (gréckokatolícke); ReKC – Reformovaná kresťanská cirkev na Slovensku (kalvínske); PraC – Pravoslávna cirkev na Slovensku (pravoslávne); Ostatné – všetky ostatné náboženské vyznania okrem 5 NKC; BNV – bez náboženského vyznania
Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

V nábožensky heterogamných manželstvách, v ktorých jeden z rodičov má rímskokatolícke vyznanie žije vyše 100-tisíc detí vo veku od 0 do 14 rokov (vrátane), pričom nadpolovičná väčšina z tohto počtu detí (56 %) má uvedené rímskokatolícke vierovyznanie. Najčastejšími kombináciami boli: otec bez vyznania a matka rímskokatolíčka (37-tisíc), otec rímskokatolík a matka bez vyznania (17-tisíc), otec evanjelik a matka rímskokatolíčka (9-tisíc).

Takmer vo všetkých kombináciách heterogamných manželstiev, v ktorých je jeden z rodičov rímskokatolíckeho vyznania, sa častejšie prenáša rímskokatolícke náboženské vyznanie na deti do 15 rokov (0 – 14), ak je rímskokatolíckeho vyznania matka a otec iného alebo bez náboženského vyznania) v porovnaní s opačnou kombináciou, ak je rímskokatolíckeho vyznania otec a matka iného alebo žiadneho vierovyznania. V prípade heterogamných manželstiev rímskokatolíkov s evanjelikmi, 51 % detí prevezme evanjelické náboženské vyznanie po matke a len 31 % po otcovi. Rovnako aj pri ostatných vierovyznaniach (iných ako 5 NNV) a ľuďmi bez náboženského vyznania preberajú náboženské vyznanie deti vo väčšej miere po matke. Výnimkou sú manželstvá rímskokatolíkov a gréckokatolíkov, v ktorých deti do 14 rokov (vrátane) majú uvedené náboženské vyznanie podľa otca. Gréckokatolícke vyznanie majú uvedené aj 4 % detí, v ktorých je jeden z manželov rímskokatolíckeho

a druhý pravoslávneho náboženského vyznania. Z nábožensky heterogamných manželstiev je tiež výrazná časť detí vo veku do 14 rokov (vrátane), ktoré majú uvedené, že sú bez náboženského vyznania. Najväčšie podiely sú v prípade kombinácie rímskokatolíkov a ostatných (16 až 17 %), nasledujú deti zo zmiešaných rímskokatolícko-evanjelických manželstiev (7 až 8 %) a rímskokatolícko-kalvínskych manželstiev (6 až 7 %). V kombinácii rímskokatolícko-gréckokatolíckych manželov je tento podiel pod 2 %. Najúspešnejšie v prenose minoritného náboženského vyznania na deti v heterogamných manželstvách s rímskokatolíkmi sú evanjelické (51 %) a kalvínske (50 %) matky, v prípade otcov gréckokatolíci (49 %) a kalvíni (34 %).

T 4.1.3.6 Deti vo veku 0 – 14 rokov v nábožensky heterogamných manželstvách, v ktorých je jeden z manželov rímskokatolík/rímskokatolíčka v SR, 2021

Náboženské vyznanie otca a matky	Deti spolu (0 – 14)	Náboženské vyznanie detí (0 – 14) v rodine							
		RKC	ECAV	GKC	ReKC	PraC	ostatné	BNV	nezistené
abs.									
ECAV – RKC	9 351	5 435	2 924	28	17	1	8	680	258
RKC – ECAV	8 404	3 127	4 292	24	10	1	16	671	263
GKC – RKC	8 376	3 825	6	4 136	2	24	1	124	258
RKC – GKC	7 609	3 925	8	3 294	11	14	2	113	242
ReKC – RKC	2 475	1 354	16	28	842	1	3	162	69
RKC – ReKC	2 409	963	3	26	1 201	0	5	144	67
PraC – RKC	1 357	831	3	48	0	365	4	53	53
RKC – PraC	1 149	606	3	49	0	415	1	32	43
Ostatný – RKC	3 548	2 393	30	16	1	6	328	613	161
RKC – ostatná	1 267	574	19	8	1	5	368	202	90
BNV – RKC	37 279	25 213	161	210	30	28	29	9 984	1624
RKC – BNV	16 880	7 458	73	81	20	8	36	8 384	820
Spolu	100 104	55 704	7 538	7 948	2 135	868	801	21 162	3948
%									
ECAV – RKC	100,00	58,12	31,27	0,30	0,18	0,01	0,09	7,27	2,76
RKC – ECAV	100,00	37,21	51,07	0,29	0,12	0,01	0,19	7,98	3,13
GKC – RKC	100,00	45,67	0,07	49,38	0,02	0,29	0,01	1,48	3,08
RKC – GKC	100,00	51,58	0,11	43,29	0,14	0,18	0,03	1,49	3,18
ReKC – RKC	100,00	54,71	0,65	1,13	34,02	0,04	0,12	6,55	2,79
RKC – ReKC	100,00	39,98	0,12	1,08	49,85	0,00	0,21	5,98	2,78
PraC – RKC	100,00	61,24	0,22	3,54	0,00	26,90	0,29	3,91	3,91
RKC – PraC	100,00	52,74	0,26	4,26	0,00	36,12	0,09	2,79	3,74
Ostatný – RKC	100,00	67,45	0,85	0,45	0,03	0,17	9,24	17,28	4,54
RKC – ostatná	100,00	45,30	1,50	0,63	0,08	0,39	29,04	15,94	7,10
BNV – RKC	100,00	67,63	0,43	0,56	0,08	0,08	0,08	26,78	4,36
RKC – BNV	100,00	44,18	0,43	0,48	0,12	0,05	0,21	49,67	4,86
Spolu	100,00	55,65	7,53	7,94	2,13	0,87	0,80	21,14	3,94

Poznámka: RKC – Rímskokatolícka cirkev v Slovenskej republike (rímskokatolícke); ECAV – Evanjelická cirkev augsburského vyznania na Slovensku (evanjelické); GKC – Gréckokatolícka cirkev na Slovensku (gréckokatolícke); ReKC – Reformovaná kresťanská cirkev na Slovensku (kalvínske); PraC – Pravoslávna cirkev na Slovensku (pravoslávne); Ostatné – všetky ostatné náboženské vyznania okrem 5 NKC; BNV – bez náboženského vyznania
Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Vyše 80-tisíc detí (0 – 14) žije v rodinách nábožensky heterogamných rodičov, z ktorých jeden má rímskokatolícke náboženské vyznanie Z týchto detí je 43 % rímskokatolíckeho vierovyznania a tretina bez náboženského vyznania. Najčastejšími kombináciami boli otec bez náboženského vyznania a matka rímskokatolíčka (27-tisíc), matka bez náboženského vyznania a otec rímskokatolík (13-tisíc), nasleduje kombinácia evanjelik – rímskokatolíčka (10-tisíc).

Aj v prípade detí 15-ročných a starších si možno všimnúť väčší vplyv prenosu náboženského vyznania zo strany matky, najvýraznejšie to ostáva v prípade kombinácie manželov rímskokatolíckeho a evanjelického náboženského vyznania. Zároveň v kombinácii manželov rímskokatolíckeho a gréckokatolíckeho vierovyznania ostáva zachovaný dominantný vplyv otca.
V porovnaní s deťmi do 15 rokov (0 – 14) je vyšší podiel detí (15+) bez náboženského vyznania. V prípade kombinácie manželov rímskokatolíckeho a ostatného vyznania až 26 – 27 % ich detí je bez náboženského vyznania. Bez náboženského vyznania sa deklarovalo tiež 21 % detí (15+) zo zmiešaných rímskokatolícko-evanjelických manželstiev. Kombináciou s najnižším podielom detí nad 15 rokov bez náboženského vyznania je kombinácia rímskokatolíckych a gréckokatolíckych manželov, tento podiel je necelých 9 %.
Pri týchto deťoch (15+) sú najúspešnejšie pri prenose minoritného náboženského vyznania na svojich potomkov (kalvínske (46 %) a evanjelické matky (44 %) a na strane otcov gréckokatolíci (42 %) a kalvíni (38 %).

T 4.1.3.7 Deti vo veku 15 a viac rokov v nábožensky heterogamných manželstvách, v ktorých je jeden z manželov rímskokatolík/rímskokatolíčka v SR, 2021

Náboženské vyznanie otca a matky	Deti spolu (15+)	Náboženské vyznanie detí (15+) v rodine							
		RKC	ECAV	GKC	ReKC	PraC	ostatné	BNV	nezistené
	abs.								
ECAV – RKC	10 239	5 095	2 526	45	25	4	179	2 135	230
RKC – ECAV	8 512	2 521	3 753	37	25	4	151	1 826	195
GKC – RKC	7 512	3 381	14	3 184	10	20	82	638	183
RKC – GKC	6 687	3 721	20	2 075	16	20	101	576	158
ReKC – RKC	3 333	1 430	25	39	1 254	2	28	481	74
RKC – ReKC	3 059	1 018	40	22	1 402	5	25	489	58
PraC – RKC	976	532	6	60	0	191	27	133	27
RKC – PraC	808	416	2	31	2	210	20	112	15
Ostatný – RKC	1 954	1 006	19	10	9	7	305	528	70
RKC – ostatná	1 274	501	25	14	6	3	337	327	61
BNV – RKC	27 163	12 635	220	163	56	25	752	12 412	900
RKC – BNV	12 654	3 819	102	55	39	15	382	7 797	445
Spolu	84 171	36 075	6 752	5 735	2 844	506	2 389	27 454	2 416

T 4.1.3.7 Deti vo veku 15 a viac rokov v nábožensky heterogamných manželstvách, v ktorých je jeden z manželov rímskokatolík/rímskokatolíčka v SR, 2021 *dokončenie*

Náboženské vyznanie otca a matky	Deti spolu (15+)	Náboženské vyznanie detí (15+) v rodine							
		RKC	ECAV	GKC	ReKC	PraC	ostatné	BNV	nezistené
	%								
ECAV – RKC	100,00	49,76	24,67	0,44	0,24	0,04	1,75	20,85	2,25
RKC – ECAV	100,00	29,62	44,09	0,43	0,29	0,05	1,77	21,45	2,29
GKC – RKC	100,00	45,01	0,19	42,39	0,13	0,27	1,09	8,49	2,44
RKC – GKC	100,00	55,65	0,30	31,03	0,24	0,30	1,51	8,61	2,36
ReKC – RKC	100,00	42,90	0,75	1,17	37,62	0,06	0,84	14,43	2,22
RKC – ReKC	100,00	33,28	1,31	0,72	45,83	0,16	0,82	15,99	1,90
PraC – RKC	100,00	54,51	0,61	6,15	0,00	19,57	2,77	13,63	2,77
RKC – PraC	100,00	51,49	0,25	3,84	0,25	25,99	2,48	13,86	1,86
Ostatný – RKC	100,00	51,48	0,97	0,51	0,46	0,36	15,61	27,02	3,58
RKC – ostatná	100,00	39,32	1,96	1,10	0,47	0,24	26,45	25,67	4,79
BNV – RKC	100,00	46,52	0,81	0,60	0,21	0,09	2,77	45,69	3,31
RKC – BNV	100,00	30,18	0,81	0,43	0,31	0,12	3,02	61,62	3,52
Spolu	100,00	42,86	8,02	6,81	3,38	0,60	2,84	32,62	2,87

Poznámka: RKC – Rímskokatolícka cirkev v Slovenskej republike (rímskokatolícke); ECAV – Evanjelická cirkev augsburského vyznania na Slovensku (evanjelické); GKC – Gréckokatolícka cirkev na Slovensku (gréckokatolícke); ReKC – Reformovaná kresťanská cirkev na Slovensku (kalvínske); PraC – Pravoslávna cirkev na Slovensku (pravoslávne); Ostatné – všetky ostatné náboženské vyznania okrem 5 NKC; BNV – bez náboženského vyznania
Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

V rodinách heterogamných manželstiev, v ktorých jeden z manželov je bez náboženského vyznania, žije 70-tisíc detí do 15 rokov (0 – 14), z ktorých takmer polovica (48 %) má rímskokatolícke náboženské vyznanie, 37 % je bez náboženského vyznania a z týchto viac ako tri štvrtiny žijú v rodinách, v ktorých jeden z rodičov nemá náboženské vyznanie a druhý je rímskokatolíckeho náboženského vyznania.

Aj v nábožensky heterogamných RZM, v ktorých je jeden z manželov bez náboženského vyznania si možno všimnúť vyššiu pravdepodobnosť prenosu náboženského vyznania po matke. Najúspešnejšie v prenose svojho náboženského vyznania na deti v manželstve s partnerom bez náboženského vyznania sú rímskokatolíčky (68 %) a gréckokatolíčky (56 %).

T 4.1.3.8 Deti vo veku 0 – 14 rokov v nábožensky heterogamných manželstvách, v ktorých je jeden z manželov bez náboženského vyznania v SR, 2021

Náboženské vyznanie otca a matky	Deti spolu (0 – 14)	Náboženské vyznanie detí (0 – 14) v rodine							
		RKC	ECAV	GKC	ReF	PraC	ostatné	BNV	nezistené
abs.									
RKC – BNV	16 880	7 458	73	81	20	8	36	8 384	820
BNV – RKC	37 279	25 213	161	210	30	28	29	9 984	1 624
ECAV – BNV	2 442	73	814	7	6	0	7	1 428	107
BNV – ECAV	4 743	143	2 646	5	4	0	14	1 735	196
GKC – BNV	851	75	4	304	2	2	0	429	35
BNV – GKC	1 721	210	19	957	5	7	0	414	109
ReKC – BNV	462	20	9	0	143	0	0	269	21
BNV – ReKC	851	40	10	3	454	1	4	305	34
PraC – BNV	279	7	0	7	2	93	0	154	16
BNV – PraC	492	32	4	6	1	229	0	196	24
Ostatný – BNV	2 713	115	8	2	3	3	252	2 160	170
BNV – ostatná	1 611	105	13	5	4	0	486	893	105
Spolu	70 324	33 491	3 761	1 587	674	371	828	26 351	3 261
%									
RKC – BNV	100,00	44,18	0,43	0,48	0,12	0,05	0,21	49,67	4,86
BNV – RKC	100,00	67,63	0,43	0,56	0,08	0,08	0,08	26,78	4,36
ECAV – BNV	100,00	2,99	33,33	0,29	0,25	0,00	0,29	58,48	4,38
BNV – ECAV	100,00	3,01	55,79	0,11	0,08	0,00	0,30	36,58	4,13
GKC – BNV	100,00	8,81	0,47	35,72	0,24	0,24	0,00	50,41	4,11
BNV – GKC	100,00	12,20	1,10	55,61	0,29	0,41	0,00	24,06	6,33
ReKC – BNV	100,00	4,33	1,95	0,00	30,95	0,00	0,00	58,23	4,55
BNV – ReKC	100,00	4,70	1,18	0,35	53,35	0,12	0,47	35,84	4,00
PraC – BNV	100,00	2,51	0,00	2,51	0,72	33,33	0,00	55,20	5,73
BNV – PraC	100,00	6,50	0,81	1,22	0,20	46,54	0,00	39,84	4,88
Ostatný – BNV	100,00	4,24	0,29	0,07	0,11	0,11	9,29	79,62	6,27
BNV – ostatná	100,00	6,52	0,81	0,31	0,25	0,00	30,17	55,43	6,52
Spolu	100,00	47,62	5,35	2,26	0,96	0,53	1,18	37,47	4,64

Poznámka: RKC – Rímskokatolícka cirkev v Slovenskej republike (rímskokatolícke); ECAV – Evanjelická cirkev augsburského vyznania na Slovensku (evanjelické); GKC – Gréckokatolícka cirkev na Slovensku (gréckokatolícke); ReKC – Reformovaná kresťanská cirkev na Slovensku (kalvínske); PraC – Pravoslávna cirkev na Slovensku (pravoslávne); Ostatné – všetky ostatné náboženské vyznania okrem 5 NKC; BNV – bez náboženského vyznania
Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Vo veku 15 rokov a viac žije v nábožensky heterogamných RZM, kde jeden z manželov je bez vyznania, viac ako 52-tisíc detí. Z týchto detí je viac ako polovica (51 %) bez náboženského vyznania a tretina má rímskokatolícke náboženské vyznanie. Náboženské vyznanie sa opäť častejšie prenáša, pokiaľ sa k nejakému náboženskému vyznaniu hlási matka a otec je bez náboženského vyznania. Najvyššiu vplyv v kontexte prenosu náboženského vyznania na deti v tomto veku majú rímskokatolíčky (47 %) a kalvínky (45 %). Rovnako pri prenose náboženského vyznania zo strany otca, pokiaľ je bez náboženského vyznania matka, sú

najúspešnejší rímskokatolíci (30 %) a kalvíni (29 %). Zaujímavý je tiež vysoký podiel detí s rímskokatolíckym vyznaním z iných heterogamných kombinácií, v ktorých je jeden z manželov bez náboženského vyznania a druhý iného ako rímskokatolíckeho náboženského vyznania. Vo všetkých kombináciách je tento podiel väčší ako 3 %, najvyšší je však v prípade kombinácie „manžel bez vyznania, manželka gréckokatolíčka“, a to 13 %.

T 4.1.3.9 Deti vo veku 15 a viac rokov v nábožensky heterogamných manželstvách, v ktorých je jeden z manželov bez náboženského vyznania v SR, 2021

Náboženské vyznanie otca a matky	Deti spolu (15+)	Náboženské vyznanie detí (15+) v rodine							
		RKC	ECAV	GKC	ReF	PraC	ostatné	BNV	nezistené
abs.									
RKC – BNV	12 654	3 819	102	55	39	15	382	7 797	445
BNV – RKC	27 163	12 635	220	163	56	25	752	12 412	900
ECAV – BNV	2 132	76	604	3	9	4	49	1 320	67
BNV – ECAV	3 819	120	1 650	5	9	3	102	1 818	112
GKC – BNV	569	42	5	129	3	6	18	344	22
BNV – GKC	1 383	177	9	499	5	9	33	601	50
ReKC – BNV	411	20	13	1	120	0	5	235	17
BNV – ReKC	708	40	13	6	320	0	6	301	22
PraC – BNV	202	9	1	8	0	40	7	124	13
BNV – PraC	341	15	6	15	0	121	8	157	19
Ostatný – BNV	1 314	90	13	8	7	2	219	920	55
BNV – ostatná	1 346	78	27	8	9	7	399	758	60
Spolu	52 042	17 121	2 663	900	577	232	1 980	26 787	1 782
%									
RKC – BNV	100,00	30,18	0,81	0,43	0,31	0,12	3,02	61,62	3,52
BNV – RKC	100,00	46,52	0,81	0,60	0,21	0,09	2,77	45,69	3,31
ECAV – BNV	100,00	3,56	28,33	0,14	0,42	0,19	2,30	61,91	3,14
BNV – ECAV	100,00	3,14	43,21	0,13	0,24	0,08	2,67	47,60	2,93
GKC – BNV	100,00	7,38	0,88	22,67	0,53	1,05	3,16	60,46	3,87
BNV – GKC	100,00	12,80	0,65	36,08	0,36	0,65	2,39	43,46	3,62
ReKC – BNV	100,00	4,87	3,16	0,24	29,20	0,00	1,22	57,18	4,14
BNV – ReKC	100,00	5,65	1,84	0,85	45,20	0,00	0,85	42,51	3,11
PraC – BNV	100,00	4,46	0,50	3,96	0,00	19,80	3,47	61,39	6,44
BNV – PraC	100,00	4,40	1,76	4,40	0,00	35,48	2,35	46,04	5,57
Ostatný – BNV	100,00	6,85	0,99	0,61	0,53	0,15	16,67	70,02	4,19
BNV – ostatná	100,00	5,79	2,01	0,59	0,67	0,52	29,64	56,32	4,46
Spolu	100,00	32,90	5,12	1,73	1,11	0,45	3,80	51,47	3,42

Poznámka: RKC – Rímskokatolícka cirkev v Slovenskej republike (rímskokatolícke); ECAV – Evanjelická cirkev augsburského vyznania na Slovensku (evanjelické); GKC – Gréckokatolícka cirkev na Slovensku (gréckokatolícke); ReKC – Reformovaná kresťanská cirkev na Slovensku (kalvínske); PraC – Pravoslávna cirkev na Slovensku (pravoslávne); Ostatné – všetky ostatné náboženské vyznania okrem 5 NKC; BNV – bez náboženského vyznania
Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

4.1.4 Rodiny založené manželstvom podľa najvyššieho dosiahnutého vzdelania

Vzdelaním manželských párov a s tým súvisiacim rodinným správaním sa zaoberá mnoho výskumov. Vo všeobecnosti viaceré práce poukazujú na klesajúcu pravdepodobnosť rozpadu rodiny so stúpajúcim vzdelaním partnerov (napr. Lyngstad, 2004; Zeman, 2008). Vzdelanie tiež významnou mierou ovplyvňuje legitimitu narodených detí, v slovenskom priestore sa ukazuje negatívny gradient, keď s rastúcim vzdelaním žien klesá podiel detí narodených mimo manželský zväzok (Vaňo, 2012).

Na vyjadrenie vzdelanostnej homogamie manželov bolo porovnávané najvyššie dosiahnuté vzdelanie v 5 základných skupinách: bez vzdelania, základné vzdelanie, stredné vzdelanie bez maturity, stredné vzdelanie s maturitou a vysokoškolské vzdelanie.

V rámci sledovaných typov RZM je podiel v jednotlivých skupinách (rovnaké vzdelanie, rôzne vzdelanie, nezistené) približne rovnaký. V týchto typoch RZM je viac ako polovica manželských párov dosahujúcich rovnaké najvyššie dosiahnuté vzdelanie, najvyššia miera zhody je v RZM s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov (53 %). Zistený rôzny stupeň vzdelania má 45,5 % RZM, najvyšší podiel v skupine s rôznym vzdelaním je v RZM s najmladším dieťaťom vo veku 25 rokov a viac (47,1 %).

T 4.1.4.1 Rodiny založené manželstvom podľa najvyššieho dosiahnutého vzdelania manželov v SR, 2021

Typ rodiny založenej manželstvom (RZM)	RZM spolu	Rovnaké vzdelanie manželov	Rôzne vzdelanie manželov	Nezistené
abs.				
RZM bez detí	360 007	185 207	167 068	7 732
RZM s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov	423 750	226 049	187 268	10 433
RZM s najmladším dieťaťom, vo veku 25 rokov a viac	160 507	80 518	75 553	4 436
Spolu	944 264	491 774	429 889	22 601
%				
RZM bez detí	100,00	51,45	46,41	2,15
RZM s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov	100,00	53,34	44,19	2,46
RZM s najmladším dieťaťom, vo veku 25 rokov a viac	100,00	50,16	47,07	2,76
Spolu	100,00	52,08	45,53	2,39

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

V slovenskej populácii sú teda viditeľné tendencie k vzdelanostnej homogamii. Všeobecne je najvyššia miera vzdelanostnej homogamie u párov s vysokoškolským vzdelaním a so vzdelaním najnižším. Tento postulát platí aj pre manželské páry RZM na Slovensku.

Muži s vysokoškolským vzdelaním mali v 67 % aj manželky s vysokoškolským vzdelaním a muži so základným vzdelaním mali v 65 % aj manželku so základným vzdelaním.

Ženy s vysokoškolským vzdelaním mali v 57 % prípadoch aj manžela s vysokoškolským vzdelaním, ale najvyššia homogamia z pohľadu ženy je pri strednom vzdelaní bez maturity, 62 % žien s týmto dosiahnutým vzdelaním má aj manžela so stredným vzdelaním bez maturity.

T 4.1.4.2 Rodiny založené manželstvom podľa najvyššieho dosiahnutého vzdelania manželov v SR, 2021

Vzdelanie manžela	Vzdelanie manželky						
	bez vzdelania (15 a viac rokov)	základné	stredné bez maturity	stredné s maturitou	vysokoškolské	nezistené	manželky spolu
abs.							
Bez vzdelania (15 a viac rokov)	252	166	108	129	81	34	770
Základné	207	42 339	11 958	8 534	1 309	949	65 296
Stredné bez maturity	185	38 250	125 092	122 762	26 471	2 147	314 907
Stredné s maturitou	95	12 739	55 761	178 533	80 060	2 064	329 252
Vysokoškolské	20	1 377	7 826	61 851	145 558	1 167	217 799
Nezistené	41	1 518	2 128	3 312	1 841	7 400	16 240
Manželia spolu	800	96 389	202 873	375 121	255 320	13 761	944 264
podiely manželiek podľa vzdelania (%)							
Bez vzdelania (15 a viac rokov)	32,73	21,56	14,03	16,75	10,52	4,42	100,00
Základné	0,32	64,84	18,31	13,07	2,00	1,45	100,00
Stredné bez maturity	0,06	12,15	39,72	38,98	8,41	0,68	100,00
Stredné s maturitou	0,03	3,87	16,94	54,22	24,32	0,63	100,00
Vysokoškolské	0,01	0,63	3,59	28,40	66,83	0,54	100,00
Nezistené	0,25	9,35	13,10	20,39	11,34	45,57	100,00
Spolu	0,08	10,21	21,48	39,73	27,04	1,46	100,00
podiely manželov podľa vzdelania (%)							
Bez vzdelania (15 a viac rokov)	31,50	0,17	0,05	0,03	0,03	0,25	0,08
Základné	25,88	43,93	5,89	2,27	0,51	6,90	6,92
Stredné bez maturity	23,13	39,68	61,66	32,73	10,37	15,60	33,35
Stredné s maturitou	11,88	13,22	27,49	47,59	31,36	15,00	34,87
Vysokoškolské	2,50	1,43	3,86	16,49	57,01	8,48	23,07
Nezistené	5,13	1,57	1,05	0,88	0,72	53,78	1,72
Spolu	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Pri manželoch s rôznym dosiahnutým stupňom vzdelania vyššie vzdelanie dosahujú ženy, oproti mužom je ich vzdelanie vyššie v pomere 59 : 41. Tento vyšší pomer je u žien viditeľný najmä v RZM s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov, v ktorých ženy majú dosiahnuté vyššie vzdelanie ako muži až v 68,6 % RZM.

T 4.1.4.3 Rodiny založené manželstvom podľa najvyššieho dosiahnutého vzdelania manželov s rôznym vzdelaním v SR, 2021

Typ rodiny založenej manželstvom (RZM)	Manželia s rôznym vzdelaním				
	spolu	vyššie vzdelanie u muža		vyššie vzdelanie u ženy	
		abs.	%	abs.	%
RZM bez detí	167 068	83 514	49,99	83 554	50,01
RZM s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov	187 268	58 855	31,43	128 413	68,57
RZM s najmladším dieťaťom, vo veku 25 rokov a viac	75 553	35 942	47,57	39 611	52,43
Spolu	429 889	178 311	41,48	251 578	58,52

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Podľa kombinácií vzdelania manžela a manželky a počtu detí v RZM značná variabilita. Spracovaných bolo 15 kombinácií vzdelania, ktoré sa v domácnostiach manželských párov vyskytujú najčastejšie. Bezdetné manželské páry sú najčastejšie zastúpené v RZM, v ktorých manželky dosahujú základné vzdelanie. Ide o kombinácie vzdelania „stredné bez maturity – základné“ a „stredné s maturitou – základné“, v ktorých je podiel bezdetných RZM vyšší ako 50 %. Najnižší podiel bezdetných RZM (približne 25 %) je pozorovaný v RZM, v ktorých manželka dosahuje vysokoškolské vzdelanie a manžel má buď stredné vzdelanie s maturitou alebo stredné bez maturity. RZM s jedným dieťaťom sa naprieč jednotlivými kombináciami vyskytovali približne rovnomerne a všade tvorili podiel okolo 30 %. Vyššia rozmanitosť bola prítomná v dvojdetnom modeli a pohybovala sa od 11 % v RZM s kombináciou vzdelania „stredné bez maturity – základné“ až po 35 % v RZM s kombináciou vzdelania „stredné s maturitou – vysokoškolské“. Z hľadisku počtu detí boli najčastejšie RZM s tromi a viacerými deťmi, v ktorých obaja manželia dosiahli základné vzdelanie s podielom 21 %.

T 4.1.4.4 Rodiny založené manželstvom podľa počtu detí a kombinácií najvyššieho dosiahnutého vzdelania rodičov v SR, 2021

Vzdelanie manžela – vzdelanie manželky	Počet detí v rodine				
	spolu	0	1	2	3+
	abs.				
Stredné s maturitou – stredné s maturitou	178 533	67 220	52 548	47 479	11 286
Vysokoškolské – vysokoškolské	145 558	46 028	39 744	46 966	12 820
Stredné bez maturity – stredné bez maturity	125 092	54 934	38 263	23 810	8 085
Stredné bez maturity – stredné s maturitou	122 762	46 986	37 525	29 919	8 332
Stredné s maturitou – vysokoškolské	80 060	20 233	25 149	28 383	6 295
Vysokoškolské – stredné s maturitou	61 851	28 379	16 307	13 655	3 510
Stredné s maturitou – stredné bez maturity	55 761	21 701	16 862	13 239	3 959
Základné – základné	42 339	16 935	9 914	6 600	8 890
Stredné bez maturity – základné	38 250	21 398	10 313	4 314	2 225
Stredné bez maturity – vysokoškolské	26 471	6 871	8 550	8 870	2 180
Stredné s maturitou – základné	12 739	7 295	3 291	1 595	558
Základné – stredné bez maturity	11 958	5 198	3 598	1 985	1 177
Základné – stredné s maturitou	8 534	3 753	2 488	1 719	574
Ostatné kombinácie	34 356	13 076	10 010	8 002	3 268
Spolu	944 264	360 007	274 562	236 536	73 159

T 4.1.4.4 Rodiny založené manželstvom podľa počtu detí a kombinácií najvyššieho dosiahnutého vzdelania rodičov v SR, 2021 *dokončenie*

Vzdelanie manžela – vzdelanie manželky	Počet detí v rodine				
	spolu	0	1	2	3+
	%				
Stredné s maturitou – stredné s maturitou	100,00	37,65	29,43	26,59	6,32
Vysokoškolské – vysokoškolské	100,00	31,62	27,30	32,27	8,81
Stredné bez maturity – stredné bez maturity	100,00	43,91	30,59	19,03	6,46
Stredné bez maturity – stredné s maturitou	100,00	38,27	30,57	24,37	6,79
Stredné s maturitou – vysokoškolské	100,00	25,27	31,41	35,45	7,86
Vysokoškolské – stredné s maturitou	100,00	45,88	26,36	22,08	5,67
Stredné s maturitou – stredné bez maturity	100,00	38,92	30,24	23,74	7,10
Základné – základné	100,00	40,00	23,42	15,59	21,00
Stredné bez maturity – základné	100,00	55,94	26,96	11,28	5,82
Stredné bez maturity – vysokoškolské	100,00	25,96	32,30	33,51	8,24
Stredné s maturitou – základné	100,00	57,27	25,83	12,52	4,38
Základné – stredné bez maturity	100,00	43,47	30,09	16,60	9,84
Základné – stredné s maturitou	100,00	43,98	29,15	20,14	6,73
Ostatné kombinácie	100,00	38,06	29,14	23,29	9,51
Spolu	100,00	38,13	29,08	25,05	7,75

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

4.1.5 Rodiny založené manželstvom podľa štátneho občianstva

Rodiny založené manželstvom (RZM) v závislosti od štátneho občianstva boli pre účely analýzy rozdelené do 4 základných foriem: manželstvo tvorené výhradne občanmi Slovenskej republiky, manželstvo tvorené výhradne cudzincami, tzn. obaja manželia majú iné štátne občianstvo ako slovenské, manželstvo, v ktorom je aspoň jeden z manželov cudzinec a manželstvo, v ktorom nie je zistené občianstvo jedného alebo oboch manželov.

Je zrejmé, že vo všetkých typoch RZM dominujú rodiny, v ktorých sú obaja manželia občanmi Slovenskej republiky, a to s podielom v rozmedzí 98 – 99 %.

RZM, v ktorých sú obaja manželia cudzinci je menej ako 2,1 tisíca a tvoria 0,2 % zo všetkých RZM. Najčastejšie ido o ukrajinské manželstvá (781 RZM, v ktorých majú obaja manželia ukrajinské štátne občianstvo) alebo ruské manželstvá (231 RZM, v ktorých majú obaja manželia ruské štátne občianstvo), tieto tvoria takmer polovicu všetkých RZM cudzincov. Podľa jednotlivých typov RZM je najvyššie zastúpenie manželstiev cudzincov v RZM bez detí (0,3 %).

T 4.1.5.1 Rodiny založené manželstvom podľa štátneho občianstva manželov v SR, 2021

Typ rodiny založenej manželstvom (RZM)	Štátne občianstvo manželov				
	spolu	slovenské	iné ako slovenské	zmiešané	nezistené
abs.					
RZM bez detí	360 007	355 133	955	3 871	48
RZM s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov	423 750	416 827	1 071	5 850	2
RZM s najmladším dieťaťom, vo veku 25 rokov a viac	160 507	159 817	37	620	33
Spolu	944 264	931 777	2 063	10 341	83
%					
RZM bez detí	100,00	98,65	0,27	1,08	0,01
RZM s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov	100,00	98,37	0,25	1,38	0,00
RZM s najmladším dieťaťom, vo veku 25 rokov a viac	100,00	99,57	0,02	0,39	0,02
Spolu	100,00	98,68	0,22	1,10	0,01

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Občiansky zmiešané RZM majú veľmi nízku početnosť, len 10,3 tisíca, a tvoria 1,1 % zo všetkých RZM, z nich je v 5 880 prípadoch (56,9 %) cudzincom manžel.

T 4.1.5.2 Rodiny založené manželstvom podľa počtu detí a štátneho občianstva manželov v SR, 2021

Počet detí	Rodiny založené manželstvom (RZM)			
	spolu	bez detí	s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov	s najmladším dieťaťom, vo veku 25 rokov a viac
abs.				
0 detí (spolu)	360 007	360 007	x	x
v tom				
manželstvo Slovákov	355 133	355 133	x	x
manželstvo cudzincov	955	955	x	x
zmiešané manželstvo	3 871	3 871	x	x
nezistené	48	48	x	x
1 dieťa (spolu)	274 562	x	145 999	128 563
v tom				
manželstvo Slovákov	270 991	x	142 992	127 999
manželstvo cudzincov	582	x	546	36
zmiešané manželstvo	2 972	x	2 461	511
nezistené	17	x	0	17
2 deti (spolu)	236 536	x	207 865	28 671
v tom				
manželstvo Slovákov	233 338	x	204 777	28 561
manželstvo cudzincov	432	x	431	1
zmiešané manželstvo	2 753	x	2 656	97
nezistené	13	x	1	12
3 a viac detí (spolu)	73 159	x	69 886	3 273
v tom				
manželstvo Slovákov	72 315	x	69 058	3 257
manželstvo cudzincov	94	x	94	0
zmiešané manželstvo	745	x	733	12
nezistené	5	x	1	4
Spolu	944 264	360 007	423 750	160 507

T 4.1.5.2 Rodiny založené manželstvom podľa počtu detí a štátneho občianstva manželov v SR, 2021 *dokončenie*

Počet detí	Rodiny založené manželstvom (RZM)			
	spolu	bez detí	s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov	s najmladším dieťaťom, vo veku 25 rokov a viac
	%			
0 detí (spolu)	100,00	100,00	x	x
v tom				
manželstvo Slovákov	98,65	98,65	x	x
manželstvo cudzincov	0,27	0,27	x	x
zmiešané manželstvo	1,08	1,08	x	x
nezistené	0,01	0,01	x	x
1 dieťa (spolu)	100,00	x	100,00	100,00
v tom				
manželstvo Slovákov	98,70	x	97,94	99,56
manželstvo cudzincov	0,21	x	0,37	0,03
zmiešané manželstvo	1,08	x	1,69	0,40
nezistené	0,01	x	0,00	0,01
2 deti (spolu)	100,00	x	100,00	100,00
v tom				
manželstvo Slovákov	98,65	x	98,51	99,62
manželstvo cudzincov	0,18	x	0,21	0,00
zmiešané manželstvo	1,16	x	1,28	0,34
nezistené	0,01	x	0,00	0,04
3 a viac detí (spolu)	100,00	x	100,00	100,00
v tom				
manželstvo Slovákov	98,85	x	98,82	99,51
manželstvo cudzincov	0,13	x	0,13	0,00
zmiešané manželstvo	1,02	x	1,05	0,37
nezistené	0,01	x	0,00	0,12

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Najčastejšie je v zmiešanej RZM, či už na strane manžela alebo aj manželky, štátny príslušník Českej republiky (v 2 681 RZM). Z hľadiska typu RZM sú zmiešané manželstvá najpočetnejšie v RZM s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov (1,4 %).

V RZM slovenských štátnych občanov je v 61,9 % prítomné dieťa, v RZM cudzincov je dieťa prítomné len v 53,7 % prípadoch. V zmiešaných manželstvách je tento podiel najvyšší a tvorí 62,6 %. Z hľadiska podľa počtu detí v RZM, 99 % týchto detí žije v RZM slovenskými štátnymi občanmi.

4.1.6 Rodiny založené manželstvom podľa ekonomickej aktivity

Za ekonomicky aktívne sa považujú osoby s ekonomickou aktivitou pracujúci, pracujúci dôchodca, osoba na materskej dovolenke, osoba na rodičovskej dovolenke a nezamestnaná osoba.

Ekonomická aktivita je analyzovaná z pohľadu, či sú obaja manželia ekonomicky aktívni, obaja ekonomicky neaktívni, ekonomicky aktívny je iba jeden z nich. Nezistená ekonomická aktivita sa uvádza v prípade, ak je ekonomická aktivita nezistená aspoň u jedného z manželov.

T 4.1.6.1 Rodiny založené manželstvom podľa ekonomickej aktivity manželov v SR, 2021

Typ rodiny založenej manželstvom (RZM)	RZM spolu	Obaja manželia sú ekonomicky aktívni	Iba jeden z manželov je ekonomicky aktívny	Obaja manželia sú ekonomicky neaktívni	Nezistené
abs.					
RZM bez detí	360 007	135 154	82 648	141 303	902
RZM s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov	423 750	330 666	83 648	7 248	2 188
RZM s najmladším dieťaťom, vo veku 25 rokov a viac	160 507	67 471	41 287	51 092	657
Spolu	944 264	533 291	207 583	199 643	3 747
%					
RZM bez detí	100,00	37,54	22,96	39,25	0,25
RZM s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov	100,00	78,03	19,74	1,71	0,52
RZM s najmladším dieťaťom, vo veku 25 rokov a viac	100,00	42,04	25,72	31,83	0,41
Spolu	100,00	56,48	21,98	21,14	0,40

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Celkový prehľad RZM ukázal, že najvyšší podiel, 56,5 %, predstavujú RZM, v ktorých sú obaja manželia ekonomicky aktívni.

V rámci jednotlivých typov RZM je najvyššia ekonomická aktivita v RZM s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov (78,0 %). V RZM s najmladším dieťaťom vo veku 25 rokov a viac podiel oboch ekonomicky aktívnych partnerov klesá na 42,0 %, čo je dôsledkom toho, že manželia sú už zrejme dôchodcami.

Podiel RZM, v ktorých sú obaja partneri ekonomicky neaktívni dosiahol úroveň 21,1 % a najvyšší bol v RZM bez detí (39,3 %).

V prípade ekonomicky aktívneho iba jedného z manželov je v rámci všetkých RZM ich podiel približne 22 %. V takmer dvoch tretinách domácností, kde je ekonomicky aktívny iba jeden z partnerov, je ekonomicky aktívny muž (62,1 %), pričom najvýraznejšie sú muži ekonomicky aktívni v RZM s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov, v nich tvoria ekonomicky aktívni muži 83,0 %.

Medzi RZM, v ktorých sú obaja manželia ekonomicky aktívni (533 291 RZM) bola najčastejšia zhoda ekonomickej aktivity manželov v kategórii pracujúci, v 351 863 RZM, tzn. s podielom 66,0 %.
Homogenita ekonomickej aktivity v kategórii pracujúci je vysoká z pohľadu manžela aj z pohľadu manželky. Pracujúci manželia žijú s pracujúcimi manželkami v 80,4 % RZM, z pohľadu žien tento podiel dosahuje až 86,3 %.

Kombinácie mimo skupiny, kde sú obaja manželia s ekonomickou aktivitou pracujúci, už vytvárajú rôzne kombinácie, napríklad muži s ekonomickou aktivitou pracujúci dôchodca, osoba na materskej dovolenke a osoba na rodičovskej dovolenke sú najčastejšie v RZM so ženami s ekonomickou aktivitou pracujúci. V prípade nezamestnaných mužov sa pri nich v RZM najčastejšie objavujú pracujúce ženy

s podielom 57,8 %, druhou najčastejšou kategóriou žien pri nezamestnaných mužoch sú nezamestnané ženy (32,0 %).

Z pohľadu žien je to podobné ako u mužov, s tým rozdielom, že ženy s ekonomickou aktivitou pracujúci dôchodca majú manžela s rovnakou ekonomickou aktivitou. V rámci ostatných kategórií, ženy na rodičovskej dovolenke, materskej dovolenke a nezamestnané ženy v RZM s manželmi s ekonomickou aktivitou pracujúci.

T 4.1.6.2 Rodiny založené manželstvom ekonomicky aktívnych manželov v SR, 2021

Ekonomická aktivita manžela	Ekonomická aktivita manželky					
	pracujúci (okrem dôchodcov)	pracujúci dôchodca	osoba na materskej dovolenke	osoba na rodičovskej dovolenke	nezamestnaný	spolu
Pracujúci (okrem dôchodcov)	351 863	19 683	9 251	26 671	29 966	437 434
Pracujúci dôchodca	38 827	23 594	129	520	3 693	66 763
Osoba na materskej dovolenke	697	5	375	129	210	1 416
Osoba na rodičovskej dovolenke	1 052	19	10	6	466	1 553
Nezamestnaný	15 095	1 359	258	1 048	8 365	26 125
Spolu	407 534	44 660	10 023	28 374	42 700	533 291
podiel manželiek podľa ekonomickej aktivity (%)						
Pracujúci (okrem dôchodcov)	80,44	4,50	2,11	6,10	6,85	100,00
Pracujúci dôchodca	58,16	35,34	0,19	0,78	5,53	100,00
Osoba na materskej dovolenke	49,22	0,35	26,48	9,11	14,83	100,00
Osoba na rodičovskej dovolenke	67,74	1,22	0,64	0,39	30,01	100,00
Nezamestnaný	57,78	5,20	0,99	4,01	32,02	100,00
Spolu	76,42	8,37	1,88	5,32	8,01	100,00
podiel manželov podľa ekonomickej aktivity (%)						
Pracujúci (okrem dôchodcov)	86,34	44,07	92,30	94,00	70,18	82,03
Pracujúci dôchodca	9,53	52,83	1,29	1,83	8,65	12,52
Osoba na materskej dovolenke	0,17	0,01	3,74	0,45	0,49	0,27
Osoba na rodičovskej dovolenke	0,26	0,04	0,10	0,02	1,09	0,29
Nezamestnaný	3,70	3,04	2,57	3,69	19,59	4,90
Spolu	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

V RZM, v ktorých je iba jeden z manželov ekonomicky aktívny (t. j. v 207 583 RZM), je 78 767 takých, kde je ekonomicky aktívna žena a 128 816 takých, kde ekonomicky aktívny je muž.

Vo väčšine prípadov, v ktorých je muž ekonomicky neaktívny, má manželku s ekonomickou aktivitou pracujúca (okrem dôchodcov). Výnimku tvoria RZM, kde je manžel dôchodca, v týchto RZM najvyšší podiel tvoria manželky s ekonomickou aktivitou pracujúci dôchodca (46,2 %).

T 4.1.6.3 Rodiny založené manželstvom s ekonomicky neaktívnym manželom v SR, 2021

Ekonomická aktivita manžela	Ekonomická aktivita manželky					
	spolu	pracujúci (okrem dôchodcov)	pracujúci dôchodca	osoba na materskej dovolenke	osoba na rodičovskej dovolenke	nezamestnaný
abs.						
Dôchodca	66 289	30 413	30 629	11	98	5 138
Osoba v domácnosti	10 259	7 168	531	50	324	2 186
Príjemca kapitálových príjmov	1 261	1 001	47	33	106	74
Študent vysokej školy	870	609	13	57	153	38
Žiak strednej školy	11	3	0	1	3	4
Iná	77	52	2	0	3	20
Spolu	78 767	39 246	31 222	152	687	7 460
%						
Dôchodca	100,00	45,88	46,21	0,02	0,15	7,75
Osoba v domácnosti	100,00	69,87	5,18	0,49	3,16	21,31
Príjemca kapitálových príjmov	100,00	79,38	3,73	2,62	8,41	5,87
Študent vysokej školy	100,00	70,00	1,49	6,55	17,59	4,37
Žiak strednej školy	100,00	27,27	0,00	9,09	27,27	36,36
Iná	100,00	67,53	2,60	0,00	3,90	25,97
Spolu	100,00	49,83	39,64	0,19	0,87	9,47

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

V prípade, ak v RZM je ekonomicky aktívny muž a ekonomicky neaktívna žena, potom sú ženy najčastejšie ako osoby v domácnosti. Výnimku tvoria RZM, v ktorých je muž pracujúci dôchodca, ktorí tvoria najčastejšie domácnosť s dôchodkyňou (93 %).

T 4.1.6.4 Rodiny založené manželstvom s ekonomicky neaktívnou manželkou v SR, 2021

Ekonomická aktivita manžela	Ekonomická aktivita manželky							
	spolu	dôchodca	osoba v domácnosti	príjemca kapitálových príjmov	študent vysokej školy	žiak strednej školy	žiak základnej školy	iná
abs.								
Pracujúci (okrem dôchodcov)	79 680	16 381	60 756	869	1 620	28	0	26
Pracujúci dôchodca	41 582	38 680	2 750	110	41	0	0	1
Osoba na materskej dovolenke	466	8	429	14	15	0	0	0
Osoba na rodičovskej dovolenke	605	42	520	13	22	7	0	1
Nezamestnaný	6 483	2 018	4 372	40	44	7	1	1
Spolu	128 816	57 129	68 827	1 046	1 742	42	1	29
%								
Pracujúci (okrem dôchodcov)	100,00	20,56	76,25	1,09	2,03	0,04	0,00	0,03
Pracujúci dôchodca	100,00	93,02	6,61	0,26	0,10	0,00	0,00	0,00
Osoba na materskej dovolenke	100,00	1,72	92,06	3,00	3,22	0,00	0,00	0,00
Osoba na rodičovskej dovolenke	100,00	6,94	85,95	2,15	3,64	1,16	0,00	0,17
Nezamestnaný	100,00	31,13	67,44	0,62	0,68	0,11	0,02	0,02
Spolu	100,00	44,35	53,43	0,81	1,35	0,03	0,00	0,02

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

V rámci RZM, ktoré tvoria ekonomicky aktívne osoby, je najvyšší podiel RZM s jedným alebo dvomi deťmi. RZM s jedným dieťaťom tvoria takmer vo všetkých kombináciách ekonomickej aktivity manželov približne 1/3 RMZ, s výnimkou takých, v ktorých sú obaja manželia dôchodcovia (pracujúci alebo nepracujúci). RZM s dvomi deťmi sú najčastejšie v kombinácii ekonomickej aktivity manželov „pracujúci (okrem dôchodcov) – osoba na rodičovskej dovolenke“ alebo „pracujúci (okrem dôchodcov) – osoba v domácnosti“, s podielom približne 42 %.

T 4.1.6.5 Rodiny založené manželstvom podľa počtu detí a ekonomickej aktivity manželov v SR, 2021

Ekonomická aktivita manžela – ekonomická aktivita manželky	Počet detí				
	spolu	0	1	2	3+
abs.					
Pracujúci (okrem dôchodcov) – pracujúci (okrem dôchodcov)	351 863	80 099	107 499	131 991	32 274
Dôchodca – dôchodca	188 265	138 000	41 264	7 716	1 285
Pracujúci (okrem dôchodcov) – osoba v domácnosti	60 756	3 447	20 126	25 854	11 329
Pracujúci dôchodca – pracujúci (okrem dôchodcov)	38 827	16 177	12 856	7 894	1 900
Pracujúci dôchodca – dôchodca	38 680	27 271	9 108	1 989	312
Dôchodca – pracujúci dôchodca	30 629	20 688	7 996	1 658	287
Dôchodca – pracujúci (okrem dôchodcov)	30 413	15 811	10 024	3 699	879
Pracujúci (okrem dôchodcov) – nezamestnaný	29 966	6 149	8 966	10 598	4 253
Pracujúci (okrem dôchodcov) – osoba na rodičovskej dovolenke	26 671	613	10 621	11 260	4 177
Pracujúci dôchodca – pracujúci dôchodca	23 594	15 687	6 018	1 616	273
Pracujúci (okrem dôchodcov) – pracujúci dôchodca	19 683	7 001	7 005	4 653	1 024
Pracujúci (okrem dôchodcov) – dôchodca	16 381	6 748	5 690	3 034	909
Nezamestnaný – pracujúci (okrem dôchodcov)	15 095	4 204	4 877	4 593	1 421
Ostatné kombinácie	73 441	18 112	22 512	19 981	12 836
Spolu	944 264	360 007	274 562	236 536	73 159
%					
Pracujúci (okrem dôchodcov) – pracujúci (okrem dôchodcov)	100,00	22,76	30,55	37,51	9,17
Dôchodca – dôchodca	100,00	73,30	21,92	4,10	0,68
Pracujúci (okrem dôchodcov) – osoba v domácnosti	100,00	5,67	33,13	42,55	18,65
Pracujúci dôchodca – pracujúci (okrem dôchodcov)	100,00	41,66	33,11	20,33	4,89
Pracujúci dôchodca – dôchodca	100,00	70,50	23,55	5,14	0,81
Dôchodca – pracujúci dôchodca	100,00	67,54	26,11	5,41	0,94
Dôchodca – pracujúci (okrem dôchodcov)	100,00	51,99	32,96	12,16	2,89
Pracujúci (okrem dôchodcov) – nezamestnaný	100,00	20,52	29,92	35,37	14,19
Pracujúci (okrem dôchodcov) – osoba na rodičovskej dovolenke	100,00	2,30	39,82	42,22	15,66
Pracujúci dôchodca – pracujúci dôchodca	100,00	66,49	25,51	6,85	1,16
Pracujúci (okrem dôchodcov) – pracujúci dôchodca	100,00	35,57	35,59	23,64	5,20
Pracujúci (okrem dôchodcov) – dôchodca	100,00	41,19	34,74	18,52	5,55
Nezamestnaný – pracujúci (okrem dôchodcov)	100,00	27,85	32,31	30,43	9,41
Ostatné kombinácie	100,00	24,66	30,65	27,21	17,48
Spolu	100,00	38,13	29,08	25,05	7,75

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

V RZM, v ktorých sú obaja partneri pracujúci, sa dve deti vyskytujú pri 37,5 % RZM. Podiel RZM s tromi alebo viacerými deťmi je najvyšší v RZM s kombináciou "pracujúci (okrem dôchodcov) – osoba v domácnosti". Najvyšší podiel RZM, v ktorých nie sú žiadne deti, je v RZM s prítomnosťou dôchodcov, či už pracujúcich alebo nepracujúcich, sa pohybuje na úrovni okolo 70 %.

4.1.7 Rodiny založené manželstvom a podmienky bývania

Z hľadiska typov sídla je počet rodín založených manželstvom (RZM) mierne vyšší v meste ako na vidieku. Z takmer 945-tisíc manželských párov žilo v meste 482-tisíc (51 %) a na vidieku viac ako 462-tisíc (49 %).

T 4.1.7.1 Rodiny založené manželstvom podľa typu sídla a počtu členov v SR, 2021

Typ sídla	Rodiny založené manželstvom spolu	Počet členov RZM							
		2		3		4		5+	
		abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Mesto	481 904	203 097	56,41	141 501	51,54	111 390	47,09	25 916	35,42
Vidiek	462 360	156 910	43,59	133 061	48,46	125 146	52,91	47 243	64,58
Spolu	944 264	360 007	100,00	274 562	100,00	236 536	100,00	73 159	100,00

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

V kontexte typu domu a typu sídla je vidieť rozdiel medzi RZM bývajúcich v rodinných domoch a pri RZM bývajúcich v bytových domoch. Z celkového počtu viac ako 572-tisíc RZM bývajúcich v rodinných domoch žilo trojnásobne viac RZM na vidieku ako v meste. Na vidieku bývalo viac ako 415,5 tisíca RZM v rodinných domoch (72,6 %), v meste menej ako 157-tisíc (27,4 %).

T 4.1.7.2 Rodiny založené manželstvom v bytoch rodinných domov podľa typu sídla a počtu členov v SR, 2021

Typ sídla	Rodiny založené manželstvom v rodinných domoch spolu	Počet členov RZM							
		2		3		4		5+	
		abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Mesto	156 726	60 395	29,89	43 897	26,90	40 525	26,32	11 909	22,41
Vidiek	415 688	141 675	70,11	119 317	73,10	113 466	73,68	41 230	77,59
Spolu	572 414	202 070	100,00	163 214	100,00	153 991	100,00	53 139	100,00

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Pri RZM v bytových domoch je rozdiel ešte výraznejší. Z takmer 348-tisíc RZM bývajúcich v bytových domoch bývalo takmer 313-tisíc v meste (89,9 %) a necelých 35-tisíc na vidieku (10,1 %).

T 4.1.7.3 Rodiny založené manželstvom v bytoch bytových domov podľa typu sídla a počtu členov v SR, 2021

Typ sídla	Rodiny založené manželstvom v bytových domoch spolu	Počet členov RZM							
		2		3		4		5+	
		abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Mesto	312 765	137 859	92,00	94 102	89,64	67 928	88,54	12 876	79,70
Vidiek	34 948	11 994	8,00	10 878	10,36	8 796	11,46	3 280	20,30
Spolu	347 713	149 853	100,00	104 980	100,00	76 724	100,00	16 156	100,00

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Podľa počtu členov RZM, najvyšší podiel RZM bez detí býval v obciach patriacich do veľkostnej skupiny obcí (VSO) 20 000 až 49 999 obyvateľov. V tejto VSO tvorili dvojčlenné RZM podiel viac ako 43 %. Trojčlenné RZM predstavovali najvyšší podiel vo VSO 100 000 a viac obyvateľov, viac ako 29,5 % zo všetkých RZM žijúcich v mestách nad 100 000 obyvateľov. Štvorčlenné a päťčlenné RZM predstavovali najvyšší podiel v obciach s nižším počtom obyvateľov. Pri štvorčlenných RZM to boli obce patriace do VSO 1 000 – 1 999 obyvateľov, kde tvorili podiel viac ako 27 %. Najvyšší podiel päťčlenných RZM býval v obciach vo veľkostnej skupine 2 000 – 4 999 obyvateľov, podiel takmer 11 % z celkového počtu RZM v danej VSO.

T 4.1.7.4 Rodiny založené manželstvom podľa veľkostných skupín obcí a počtu členov v SR, 2021

Veľkostná skupina obce podľa počtu obyvateľov (VSO)	Rodiny založené manželstvom spolu		Počet členov RZM							
			2		3		4		5+	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
0 až 199	10 129	100,00	4 012	39,61	2 865	28,29	2 317	22,87	935	9,23
200 až 499	49 684	100,00	17 935	36,10	14 260	28,70	12 859	25,88	4 630	9,32
500 až 999	96 957	100,00	33 464	34,51	27 839	28,71	25 810	26,62	9 844	10,15
1 000 až 1 999	153 040	100,00	52 308	34,18	44 246	28,91	41 912	27,39	14 574	9,52
2 000 až 4 999	150 592	100,00	50 795	33,73	43 362	28,79	40 402	26,83	16 033	10,65
5 000 až 9 999	77 462	100,00	29 130	37,61	22 462	29,00	19 291	24,90	6 579	8,49
10 000 až 19 999	85 622	100,00	35 355	41,29	24 946	29,14	20 199	23,59	5 122	5,98
20 000 až 49 999	134 396	100,00	58 100	43,23	39 655	29,51	30 214	22,48	6 427	4,78
50 000 až 99 999	76 588	100,00	32 531	42,48	22 480	29,35	17 728	23,15	3 849	5,03
100 000 a viac	109 794	100,00	46 377	42,24	32 447	29,55	25 804	23,50	5 166	4,71
Spolu	944 264	100,00	360 007	38,13	274 562	29,08	236 536	25,05	73159	7,75

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

G 4.1.7.1 Rodiny založené manželstvom podľa veľkostných skupín obcí a počtu členov v SR, 2021

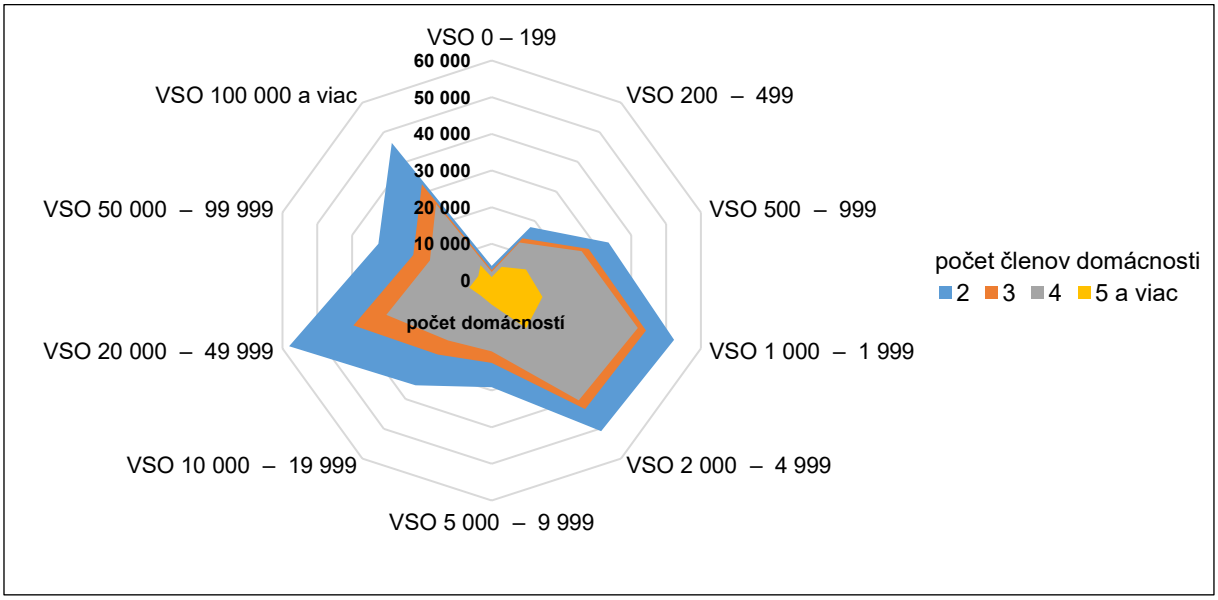

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Z hľadiska typu domu najvyšší počet RZM býval v rodinných domoch, viac ako 572-tisíc (60,6 %), v bytových domoch bývalo takmer 37 % RZM, tzn. 348-tisíc. Takmer 3,7 tisíca RZM bývalo v bytoch v neskolaudovaných rodinných domoch.

T 4.1.7.5 Rodiny založené manželstvom podľa typu domu a počtu členov v SR, 2021

Typ domu	Rodiny založené manželstvom spolu	Počet členov RZM							
		2		3		4		5+	
		abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Rodinný dom	572 414	202 070	56,13	163 214	59,45	153 991	65,10	53 139	72,63
Bytový dom	347 713	149 853	41,63	104 980	38,24	76 724	32,44	16 156	22,08
Polyfunkčná budova	4 788	1 627	0,45	1 515	0,55	1 348	0,57	298	0,41
Prevádzková budova s bytmi	1 480	535	0,15	468	0,17	340	0,14	137	0,19
Ostatné budovy na bývanie	4 887	1 922	0,53	1 322	0,48	1 106	0,47	537	0,73
Núdzové ubytovanie na pracovisku	146	30	0,01	30	0,01	25	0,01	61	0,08
Neskolaudovaný rodinný dom	3 670	742	0,21	925	0,34	1 041	0,44	962	1,31
Rekreačný objekt	1 151	509	0,14	289	0,11	272	0,11	81	0,11
Núdzový objekt, neurčený na bývanie	2 892	587	0,16	537	0,20	539	0,23	1 229	1,68
Mobilné obydlie	46	13	0,00	8	0,00	10	0,00	15	0,02
Fiktívny objekt	4 670	1 947	0,54	1 172	0,43	1 047	0,44	504	0,69
Nezistený	407	172	0,05	102	0,04	93	0,04	40	0,05
Spolu	944 264	360 007	100,00	274 562	100,00	236 536	100,00	73 159	100,00

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Prevládajúci počet členov v bytoch v bytových a v rodinných domoch je dva (t. j. RZM bez detí), za ktorými nasledovali trojčlenné a štvorčlenné RZM (t. j. RZM s jedným a dvomi deťmi).

Pri RZM bývajúcich v bytoch v neskolaudovaných rodinných domoch tvorili najvyšší podiel štvorčlenné RZM, za ktorými nasledovali RZM pozostávajúce z 5 a viac členov.

Najvyšší podiel RZM býval v bytoch v rodinných domoch s celkovou podlahovou plochou 150 m² a viac, kde žilo viac ako 181-tisíc RZM (31,6 %).

Z viac ako 202-tisíc RZM bez detí bývalo v bytoch v rodinných domoch s výmerou 150 m² a viac takmer 63-tisíc (31,0 %).

Pri bytoch v bytových domoch prevládali RZM žijúce v bytoch s celkovou podlahovou plochou 60 až 80 m², kde žilo takmer 62 % všetkých RZM. Z celkového počtu takmer 150-tisíc dvojčlenných RZM bývalo v bytoch v bytových domoch s celkovou podlahovou plochou 60 až 80 m² viac ako 92-tisíc (61,7 %).

G 4.1.7.2 Rodiny založené manželstvom podľa typu domu a počtu členov v SR, 2021

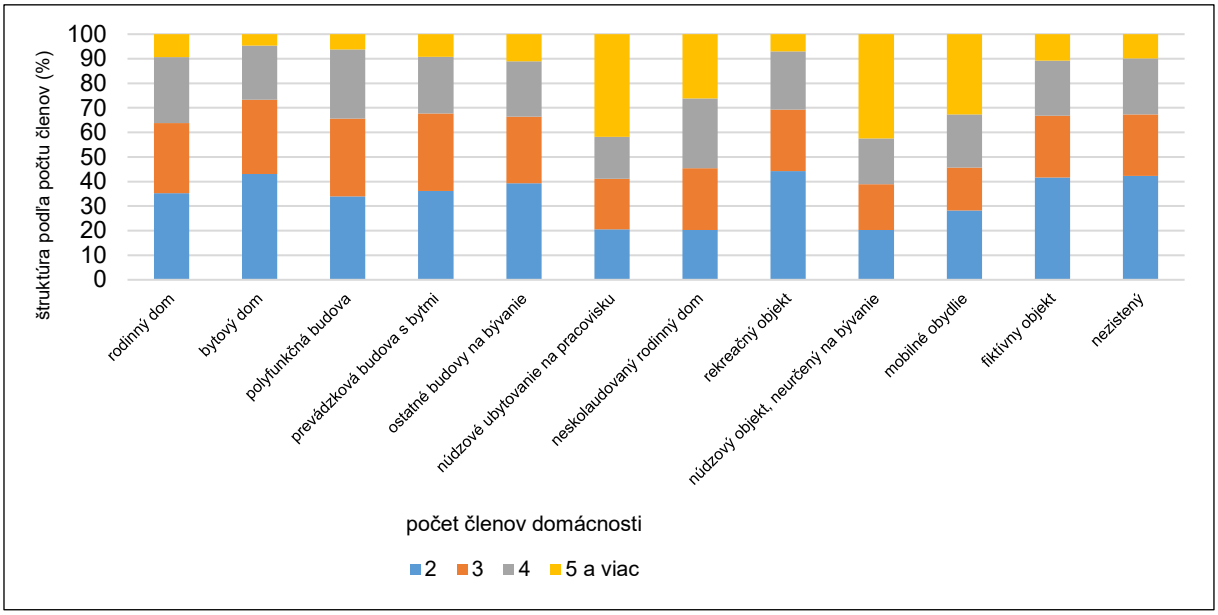

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Pri trojčlenných RZM to bolo viac ako 66-tisíc z takmer 105-tisíc (63,2 %), pri štvorčlenných RZM viac ako 47-tisíc z takmer 77-tisíc (61,5 %) a pri päť a viac členných RZM viac ako 8-tisíc z takmer 16,2 tisíca (52,0 %).

G 4.1.7.3 Rodiny založené manželstvom v bytoch rodinných a bytových domov podľa celkovej podlahovej plochy bytov v SR, 2021

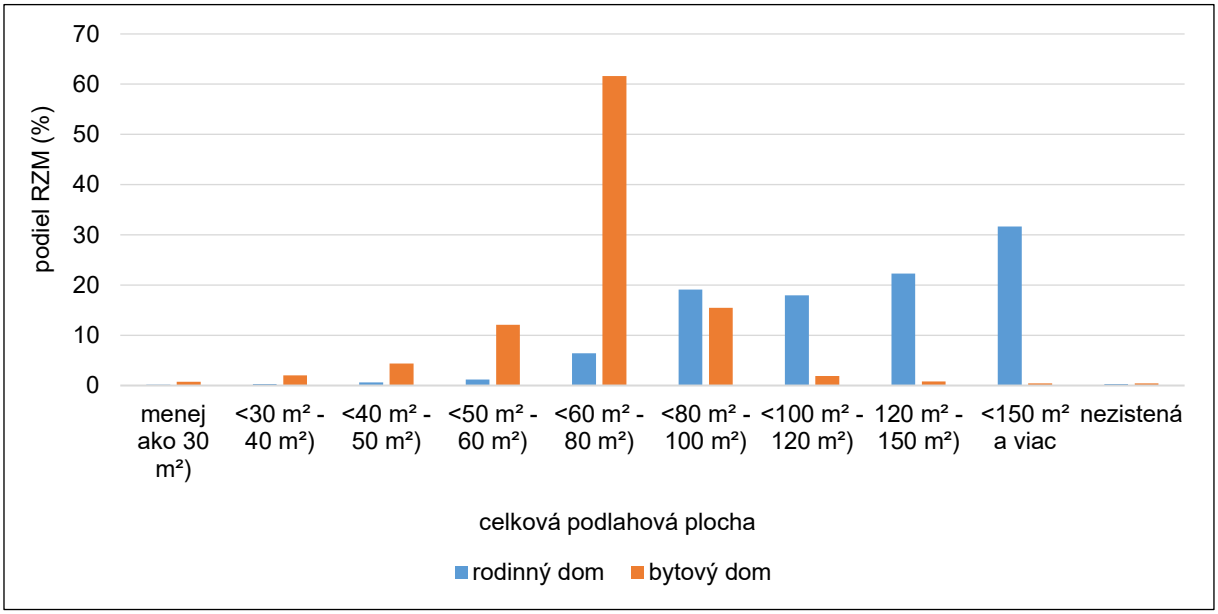

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Z celkového počtu 572-tisíc RZM bývajúcich v bytoch v rodinných domoch žilo viac ako 175-tisíc (30,6 %) v bytoch, ktoré neprešli rekonštrukciou. Najvyšší počet bytov v rodinných domoch, ktoré obývali RZM, prešiel rekonštrukciou v období rokov 2010 – 2015, kedy ich bolo zrekonštruovaných takmer 158-tisíc (27,5 %). Na druhej strane zrekonštruovaných bytov v rodinných domoch, ktoré obývali RZM bolo viac ako 397-tisíc. Z týchto 397-tisíc bytov v rodinných domoch prešlo najviac bytov rekonštrukciou okien, viac ako 369-tisíc (93,0 %).

G 4.1.7.4 Rodiny založené manželstvom v bytoch rodinných a bytových domov podľa obdobia poslednej obnovy v SR, 2021

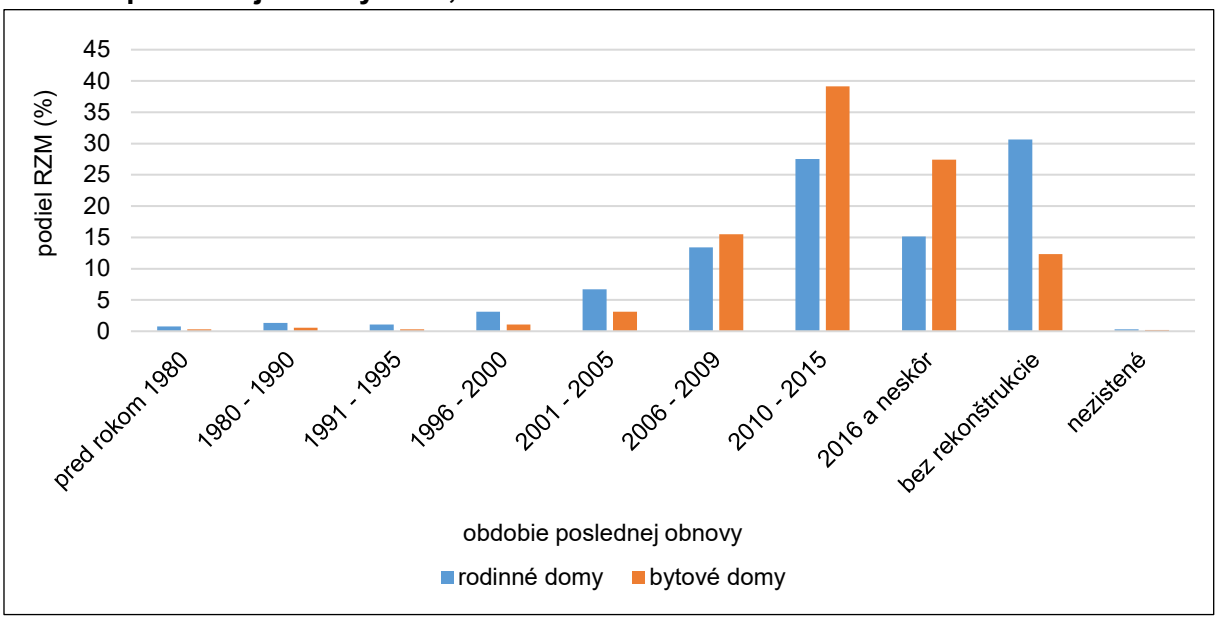

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Z 347,7 tisíca bytov bytových domoch obývaných RZM takmer 305-tisíc bolo zrekonštruovaných, najviac bytov prešlo rekonštrukciou okien, ktorá bola vykonaná na viac ako 293-tisíc bytoch v bytových domoch, čo z celkového počtu 305-tisíc zrekonštruovaných bytov v bytových domoch predstavovalo podiel 96,2 %.

Z hľadiska typu kúrenia a zdroja energie používaného na vykurovanie vykurovalo takmer 70 % bytov v rodinných domoch, ktoré obývali RZM, plynom (397 543 bytov v rodinných domoch z 572 414).

Takmer 72 % RZM v bytoch v bytových domoch využívalo na vykurovanie plyn (249 256 z 347 713). Okrem plynu využívali RZM na kúrenie bytov v bytových domoch vo väčšej miere aj pevné palivo, ktorým vykurovalo viac ako 15,5 % bytov obývaných RZM (54 050 z 347 713).

V bytoch v rodinných domoch obývaných RZM malo takmer 564-tisíc vaňu alebo sprchovací kút v byte, podiel 98,5 %. Bez vane alebo sprchovacieho kúta v byte bolo takmer 7-tisíc RZM v bytoch v rodinných domoch (1,2 %) a spoločnú vaňu alebo sprchovací kút na chodbe domu využívalo takmer 800 RZM (0,1 %).

Z takmer 348-tisíc RZM bývajúcich v bytoch v bytových domoch malo vaňu alebo kúpeľňu v byte viac ako 346-tisíc (99,6 %). Bez vane alebo sprchovacieho kúta bolo 833 RZM v bytoch v bytových domoch (0,2 %) a spoločnú vaňu alebo sprchovací kút na chodbe domu využívalo 201 RZM v bytoch v bytových domoch (0,1 %).

Splachovací záchod v byte malo takmer 560-tisíc RZM žijúcich v bytoch v rodinných domoch, čo z celkového počtu viac ako 572-tisíc RZM predstavovalo podiel 97,7 %. Bez splachovacieho záchodu bolo viac ako 6-tisíc bytov v rodinných domoch obývaných RZM (1,1 %) a splachovací záchod mimo bytu malo takmer 5,8 tisíca RZM v bytoch v rodinných domoch (1,0 %).

Z celkového počtu takmer 348-tisíc RZM v bytoch v bytových domoch malo splachovací záchod v byte takmer 347-tisíc (99,7 %). Splachovací záchod mimo bytu malo 269 RZM v bytoch v bytových domoch (0,1 %) a bez splachovacieho záchodu bolo 598 RZM (0,2 %).

Z hľadiska typu kúrenia a zdroja energie používaného na vykurovanie vykurovalo takmer 70 % bytov v rodinných domoch, ktoré obývali RZM plynom (397 543 bytov v rodinných domoch z 572 414).

Takmer 72 % RZM v bytoch v bytových domoch využívalo na vykurovanie plyn (249 256 z 347 713). Okrem plynu využívali RZM na kúrenie bytov v bytových domoch vo väčšej miere aj pevné palivo, ktorým vykurovalo viac ako 15,5 % bytov obývaných RZM (54 050 z 347 713).

V bytoch v rodinných domoch obývaných RZM malo takmer 564-tisíc vaňu alebo sprchovací kút v byte, podiel 98,5 %. Bez vane alebo sprchovacieho kúta v byte bolo takmer 7-tisíc RZM v bytoch v rodinných domoch (1,2 %) a spoločnú vaňu alebo sprchovací kút na chodbe domu využívalo takmer 800 RZM (0,1 %).

Z takmer 348-tisíc RZM bývajúcich v bytoch v bytových domoch malo vaňu alebo kúpeľňu v byte viac ako 346-tisíc (99,6 %), bez vane alebo sprchovacieho kúta bolo 833 RZM v bytoch v bytových domoch (0,2 %) a spoločnú vaňu alebo sprchovací kút na chodbe domu využívalo 201 RZM v bytoch v bytových domoch (0,1 %).

Splachovací záchod v byte malo takmer 560-tisíc RZM žijúcich v bytoch v rodinných domoch, čo z celkového počtu viac ako 572-tisíc RZM predstavovalo podiel 97,7 %. Bez splachovacieho záchodu bolo viac ako 6-tisíc bytov v rodinných domoch obývaných RZM (1,1 %) a splachovací záchod mimo bytu malo takmer 5,8 tisíca RZM v bytoch v rodinných domoch (1,0 %).

Z celkového počtu takmer 348-tisíc RZM v bytoch v bytových domoch malo splachovací záchod v byte takmer 347-tisíc (99,7 %). Splachovací záchod mimo bytu malo 269 RZM v bytoch v bytových domoch (0,1 %) a bez splachovacieho záchodu bolo 598 RZM (0,2 %).

M 4.1.1 Rodiny založené manželstvom podľa počtu závislých detí v okresoch SR, 2021

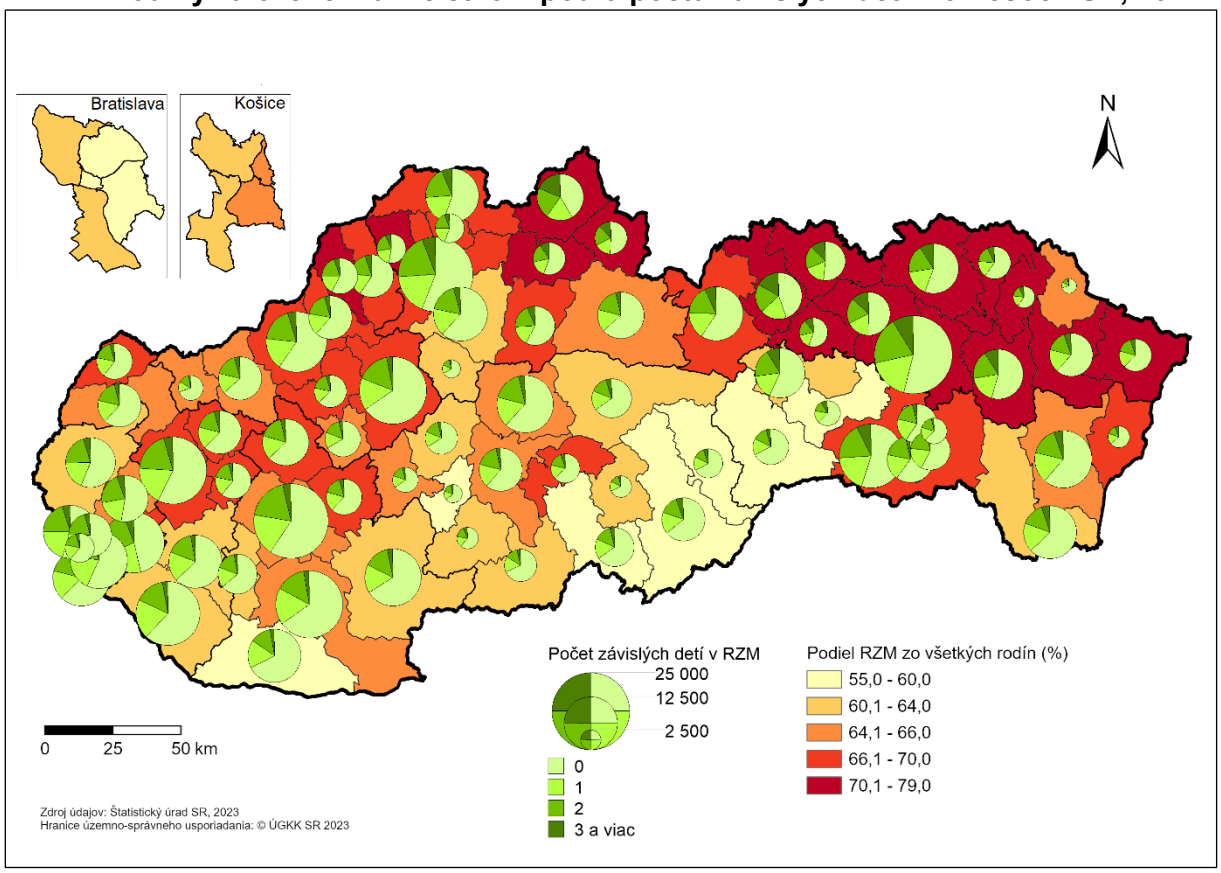

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

M 4.1.2 Obyvatelia žijúci v rodinách založených manželstvom v okresoch SR, 2021

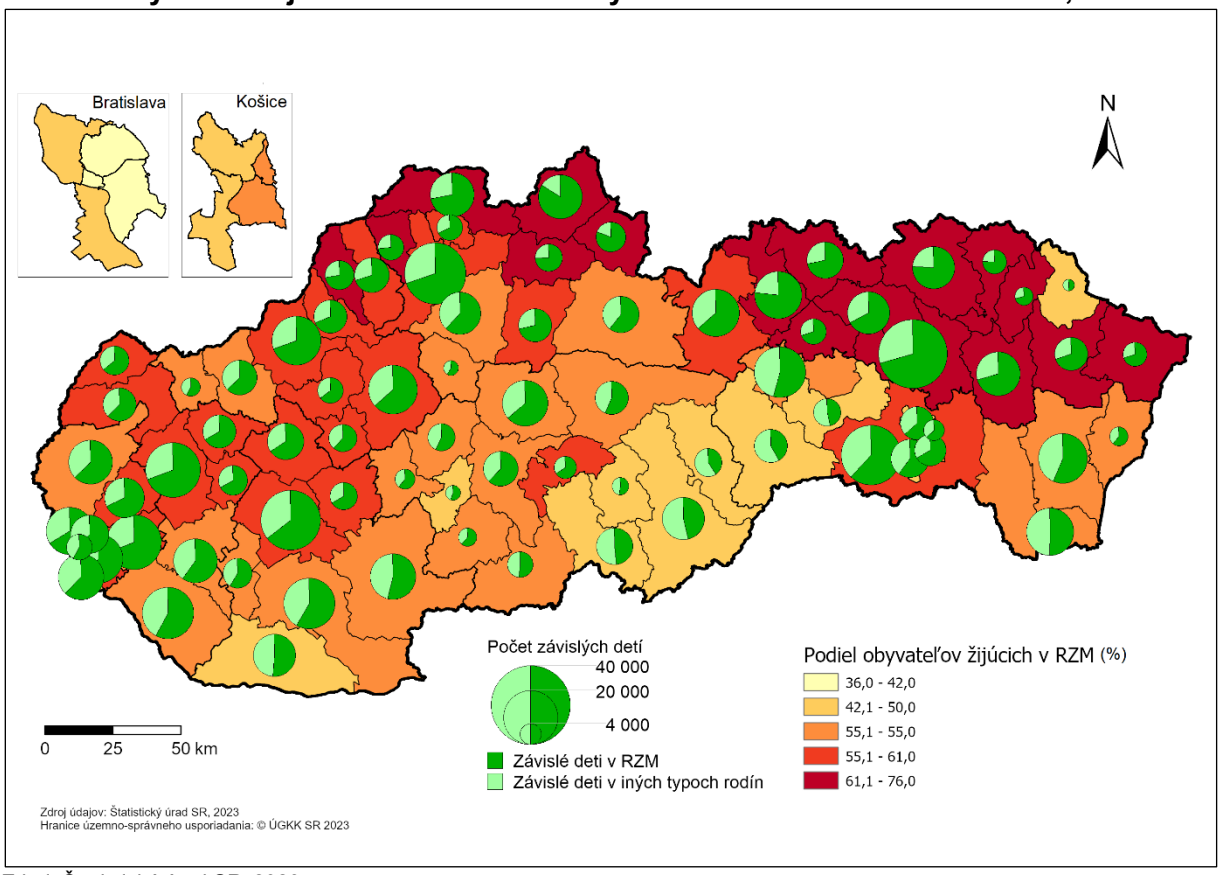

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

M 4.1.3 RZM v bytoch rodinných domov podľa počtu členov v okresoch SR, 2021

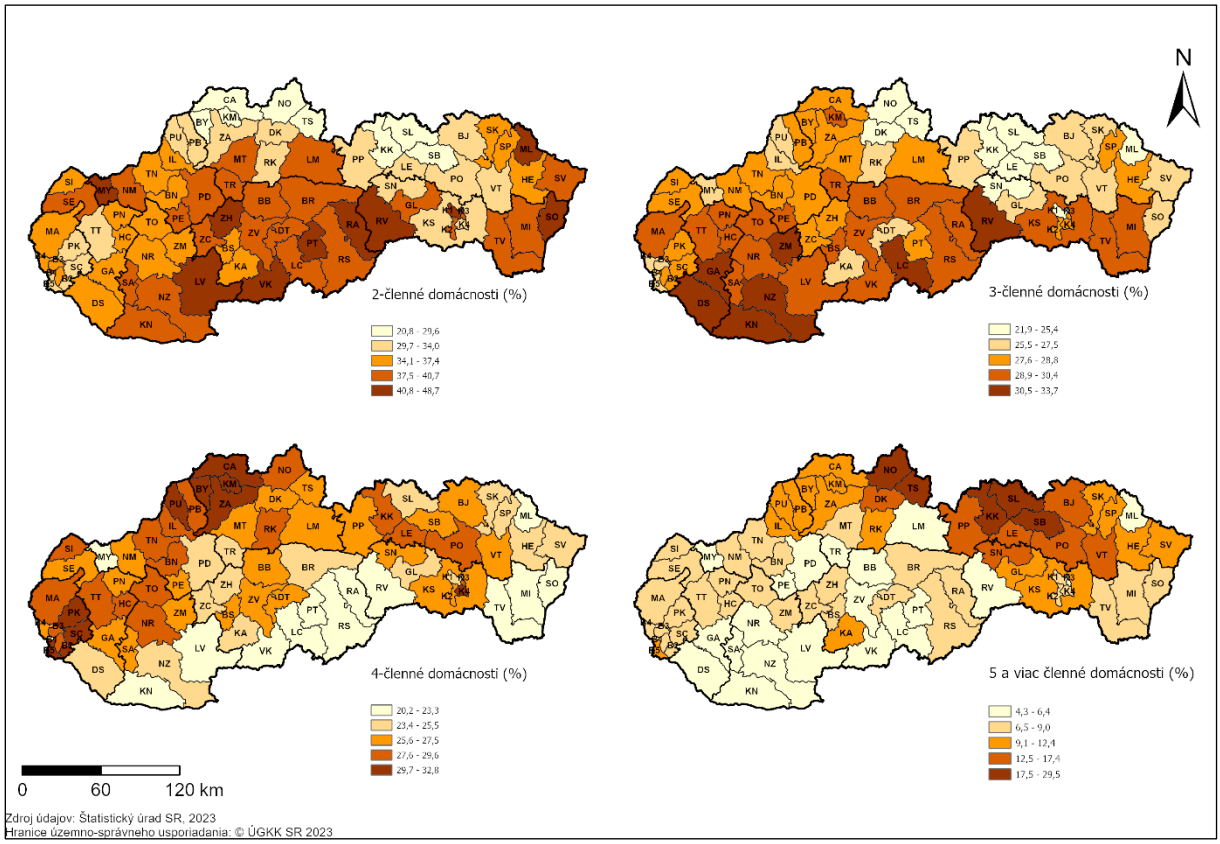

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

M 4.1.4 RZM v bytoch bytových domov podľa počtu členov v okresoch SR, 2021

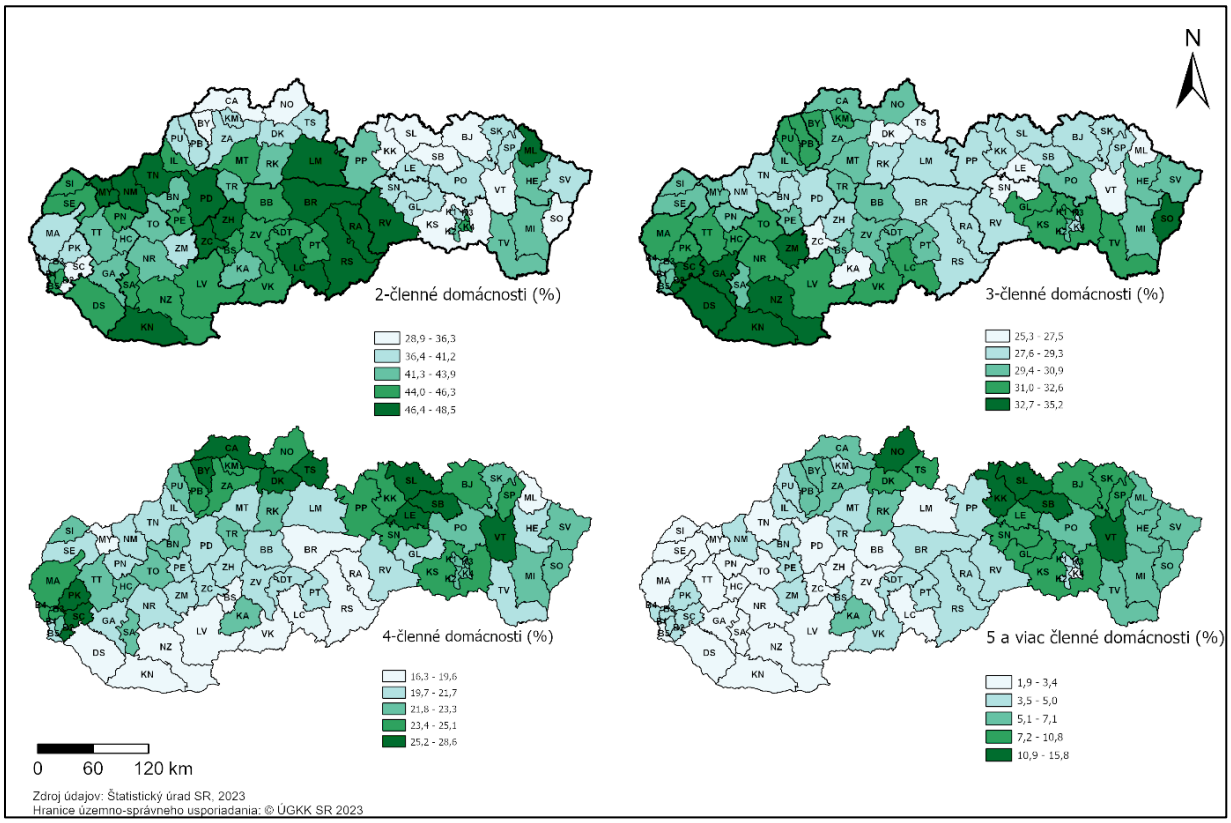

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

4.2 Rodiny založené kohabitáciou

K 1. januáru 2023 bolo na Slovensku 133 498 cenzových domácností založených kohabitáciou heterosexuálneho páru, čo predstavuje 9,4 % z rodinných domácností a v tomto type rodín žije 408 077 obyvateľov, tzn. 7,5 % populácie SR.

Rodiny založené kohabitáciou (RZK) sa považujú za úplné rodiny a podobne ako v rodinách založených manželstvom, aj tu sa rozlišujú RZK so závislými deťmi a bez závislých detí.

Samotný charakter kohabitácie je ovplyvňovaný vekom kohabitujúcich, ich názorom na spôsob budúceho spolužitia a predchádzajúce partnerské a manželské skúsenosti. Podľa viacerých autorov, vrátane Možného (1987), Kráľovej (1995) a Rabušica (2001) je možné identifikovať niekoľko základných typov kohabitácií: kohabitácie po rozvode, snúbenecké súžitie („predmanželské kohabitácie“), dočasné súžitie, súžitie ako (viac menej trvalá) alternatíva k manželstvu.

T 4.2.1 Rodiny založené kohabitáciou v SR, 2021

Typ rodiny založenej kohabitáciou (RZK)	Počet RZK		Počet obyvateľov v RZK		Priemerný počet členov RZK
	abs.	%	abs.	%	
RZK bez detí	49 705	37,23	99 410	24,36	2,00
RZK s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov, ale bez závislých detí	3 655	2,74	12 632	3,10	3,46
RZK s aspoň jedným závislým dieťaťom	72 841	54,56	272 590	66,80	3,74
RZK s najmladším dieťaťom vo veku 25 rokov a viac	7 297	5,47	23 445	5,75	3,21
Spolu	133 498	100,00	408 077	100,00	3,06

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Najčastejším typom RZK sú RZK s aspoň jedným závislým dieťaťom, ktorých je 73-tisíc a žije v nich 273-tisíc osôb. Z celkového počtu RZK tvoria viac ako polovicu (55 %) a žije v nich 67 % osôb žijúcich v RZK.

Druhým najčastejším typom RZK sú RZK bez detí, ktorých je 50-tisíc, tvoria 37 % všetkých RZK a žije v nich takmer štvrtina (24 %) osôb žijúcich v RZK.

Ďalšie typy RZK sú menej početné. RZK s najmladším dieťaťom vo veku 25 rokov a viac je 5 % z celkového počtu RZK na Slovensku a žije v nich 6 % z počtu osôb žijúcich v RZK.

Napokon najzriedkavejším typom sú RZK s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov, ale bez závislých detí, ktoré tvoria necelé 3 % všetkých RZK na Slovensku, a v ktorých žije necelých 13-tisíc obyvateľov, čo predstavuje 2 % obyvateľov žijúcich v RZK na Slovensku.

V ostatných typoch RZK okrem RZK bez detí sú najčastejšie traja členovia rodiny. V type RZK s najmladším dieťaťom vo veku 25 rokov a viac je to až v 81 % rodín tohto typu, v RZK s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov, ale bez závislých detí je to 64 % a aj v RZK s aspoň jedným závislým dieťaťom sú vo viac ako polovici (52 %) rodinách traja členovia. Štyria členovia sú v tomto type RZK iba v tretine (34 %) prípadov. V tomto type RZK bol aj najvyšší podiel rodín s piatimi a viacerými členmi rodiny (14 %).

T 4.2.2 Rodiny založené kohabitáciou podľa počtu členov v SR, 2021

Typ rodiny založenej kohabitáciou (RZK)	RZK spolu	Počet členov RZK			
		2	3	4	5+
abs.					
RZK bez detí	49 705	49 705	x	x	x
RZK s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov, ale bez závislých detí	3 655	x	2 346	1 055	254
RZK s aspoň jedným závislým dieťaťom	72 841	x	37 533	24 986	10 322
RZK s najmladším dieťaťom vo veku 25 rokov a viac	7 297	x	5 923	1 219	155
Spolu	133 498	49 705	45 802	27 260	10 731
%					
RZK bez detí	100,00	100,00	x	x	x
RZK s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov, ale bez závislých detí	100,00	x	64,19	28,86	6,95
RZK s aspoň jedným závislým dieťaťom	100,00	x	51,53	34,30	14,17
RZK s najmladším dieťaťom vo veku 25 rokov a viac	100,00	x	81,17	16,71	2,12
Spolu	100,00	37,23	34,31	20,42	8,04

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Takmer 57 % RZK s aspoň jedným závislým dieťaťom má práve jedno závislé dieťa. Takmer tretina (32 %) má dve závislé deti a 12 % RZK so závislými deťmi má 3 a viac závislých detí.

T 4.2.3 Rodiny založené kohabitáciou s aspoň jedným závislým dieťaťom podľa počtu závislých detí v SR, 2021

Počet závislých detí	Počet rodín založených kohabitáciou s aspoň 1 závislým dieťaťom	
	abs.	%
1	41 325	56,73
2	23 129	31,75
3+	8 387	11,51
Spolu	72 841	100,00

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

4.2.1 Rodiny založené kohabitáciou podľa veku

Spomedzi typov RZK, najpočetnejším typom sú RZK s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov. V tomto type rodiny žije 76-tisíc párov, pričom partneri sú najčastejšie vo veku 30 až 39 rokov (38 % druhov v tomto type rodiny a 43 % družiek v tomto type rodiny), alebo vo veku 40 až 49 rokov (36 % druhov v tomto type rodiny a 31 % družiek).

V type RZK bez detí žije 50-tisíc párov, pričom najčastejšou vekovou skupinou v tomto type rodiny sú družky vo veku 20 až 29 rokov (31 % družiek) a druhovia vo veku 30 až 39 rokov (27 % druhov).

Napokon v type RZK s najmladším dieťaťom vo veku 25 a viac rokov žije 7-tisíc párov, pričom 90 % druhov v týchto typoch kohabitácií je starších ako 50 rokov a 86 % družiek takisto.

T 4.2.1.1 Rodiny založené kohabitáciou podľa vekových kategórií kohabitantov v SR, 2021

Typ rodiny založenej kohabitáciou (RZK)	Pohlavie	Počet osôb		Vekové skupiny					
		abs.	%	15 – 19 (%)	20 – 29 (%)	30 – 39 (%)	40 – 49 (%)	50 – 59 (%)	60+ (%)
RZK bez detí	muži	49 705	100,00	0,16	20,69	27,26	16,52	15,41	19,96
	ženy	49 705	100,00	0,83	30,62	21,89	14,60	15,93	16,14
	spolu	99 410	100,00	0,49	25,66	24,58	15,56	15,67	18,05
RZK s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov	muži	76 496	100,00	0,24	12,13	37,75	36,48	11,20	2,20
	ženy	76 496	100,00	0,82	19,68	42,84	30,92	5,40	0,34
	spolu	152 992	100,00	0,53	15,90	40,29	33,70	8,30	1,27
RZK s najmladším dieťaťom, vo veku 25 rokov alebo viac	muži	7 297	100,00	x	0,04	0,82	9,06	42,07	48,01
	ženy	7 297	100,00	x	0,00	0,22	13,96	49,76	36,06
	spolu	14 594	100,00	x	0,02	0,52	11,51	45,92	42,03

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Vo všetkých troch typoch RZK sú zreteľné vyššie priemerné aj mediánové veky druhov oproti družkám. V prípade bezdetných kohabitujúcich párov je priemerný vek druhov 44 rokov a mediánový 41 rokov, u družiek je v obidvoch prípadoch o 3 roky nižší: priemerný vek 41 rokov a mediánový vek 38 rokov.

Rovnaký vekový rozdiel (3 roky) medzi priemerným a mediánovým vekom druha a družky je v kohabitujúcom páre s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov. Druhovia majú v tomto type rodiny priemerný aj mediánový vek 40 rokov, družky priemerný aj mediánový vek 37 rokov.

V RZK s najmladším dieťaťom 25-ročným alebo starším je priemerný vek druhov 59 rokov a mediánový vek 60 rokov, kým priemerný a mediánový vek družiek je 57 rokov, rozdiel je teda 2 až 3 roky.

T 4.2.1.2 Priemerný a mediánový vek kohabitantov v rodinách založených kohabitáciou v SR, 2021

Typ rodiny založenej kohabitáciou (RZK)	Druh		Družka	
	priemerný vek (roky)	mediánový vek (roky)	priemerný vek (roky)	mediánový vek (roky)
RZK bez detí	44,00	41,05	41,30	37,57
RZK s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov	39,78	39,97	36,65	36,97
RZK s najmladším dieťaťom, vo veku 25 rokov alebo viac	59,00	59,55	57,41	57,02

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

V každom z typov RZK sú najčastejšie starší druhovia (v jednotlivých typoch RZK je tento podiel v rozmedzí od 66 % po 69 %). Družky sú staršie od svojich druhov v 23 % RZK a rovnaký dokončený vek majú druh a družka v 9 % RZK.

T 4.2.1.3 Rodiny založené kohabitáciou podľa vekového rozdielu kohabitantov v SR, 2021

Typ rodiny založenej kohabitáciou (RZK)	RZK spolu		Rozdiel veku kohabitantov		
	abs.	%	rovnaký vek (%)	starší druh (%)	staršia družka (%)
RZK bez detí	49 705	100,00	9,51	66,66	23,84
RZK s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov	76 496	100,00	8,64	69,35	22,01
RZK s najmladším dieťaťom, vo veku 25 rokov alebo viac	7 297	100,00	9,31	65,73	24,97
Spolu	133 498	100,00	9,00	68,15	22,85

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Ak je v RZK starší druh, tak najčastejšie je starší o šesť a viac rokov (38 %), o tri až päť rokov v tretine prípadov (33 %) a v 28 % prípadov je druh starší o jeden alebo dva roky. Ak je staršia družka, tak je to najčastejšie iba o jeden alebo dva roky (44 %), menej často 3 až 5 rokov (30 %) a v štvrtine prípadov aj o 6 a viac rokov (26 %).

V najčastejšom type RZK, v RZK s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov, je častejší vyšší vekový rozdiel. Ak je druh v tomto type RZK starší, tak v 4 z 10 prípadov je vekový rozdiel v 6 a viac rokov, v tretine prípadov medzi 3 a 5 rokmi.

T 4.2.1.4 Rodiny založené kohabitáciou podľa vekového rozdielu kohabitantov v SR, 2021

Typ rodiny založenej kohabitáciou (RZK)	Pohlavie staršej osoby									
	muži					ženy				
	spolu		vekový rozdiel (roky)			spolu		vekový rozdiel (roky)		
	abs.	%	1 – 2 (%)	3 – 5 (%)	6+ (%)	abs.	%	1 – 2 (%)	3 – 5 (%)	6+ (%)
RZK bez detí	33 131	100,00	29,85	33,04	37,11	11 848	100,00	42,36	28,02	29,62
RZK s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov	53 049	100,00	27,22	33,01	39,77	16 840	100,00	45,83	32,02	22,16
RZK s najmladším dieťaťom, vo veku 25 rokov alebo viac	4 796	100,00	31,23	37,78	30,98	1 822	100,00	41,88	28,21	29,91
Spolu	90 976	100,00	28,39	33,27	38,34	30 510	100,00	44,24	30,24	25,52

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Vyše 20-tisíc nezávislých detí žije v RZK, pričom tri pätiny (61 %) z nich je vo veku 20 – 29 rokov. V každej z vekových skupín prevládajú nezávislé deti mužského pohlavia, ktorých podiel s pribúdajúcim vekom postupne narastá. Vo veku pod 20 rokov tvoria necelých 61 % nezávislých detí v RZK, vo vekovej skupine 60 a viac rokov však už tvoria 83 % nezávislých detí v RZK.

T 4.2.1.5 Rodiny založené kohabitáciou podľa veku a pohlavia nezávislého dieťaťa, v SR, 2021

Vek nezávislého dieťaťa žijúceho s rodičmi	Nezávislé deti žijúce s rodičmi spolu		Nezávislé deti žijúce s rodičmi podľa pohlavia	
	abs.	%	muži (%)	ženy (%)
Menej ako 20 rokov	1 639	100,00	60,77	39,23
20 – 29	12 427	100,00	66,70	33,30
30 – 39	4 908	100,00	72,43	27,57
40 – 49	1 276	100,00	75,94	24,06
50 – 59	141	100,00	74,47	25,53
60 rokov a viac	12	100,00	83,33	16,67
Spolu	20 403	100,00	68,24	31,76

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

4.2.2 Rodiny založené kohabitáciou podľa rodinného stavu

V RZK môže byť, na rozdiel od rodín založených manželstvom, rodinný stav kohabitantov rôzny. Výsledky starších sčítaní ukazovali, že hlavnou skupinou osôb deklarujúcich spolužitie a RZK boli rozvedení (Pilinská a kol., 2005), ich podiely, u mužov i žien, sa pohybovali medzi 40 – 50 %. Sčítanie z roku 2021 však ukázalo výrazné zmeny v štruktúre kohabitantov podľa rodinného stavu.

T 4.2.2.1 Rodiny založené kohabitáciou podľa rodinného stavu kohabitantov v SR, 2021

Rodinný stav druha	Rodinný stav družky					
	slobodná	vydatá	rozvedená	vdova	nezistené	družky spolu
Slobodný	70 337	1 510	10 944	1 539	84	84 414
Ženatý	1 592	6 854	1 313	141	33	9 933
Rozvedený	10 879	951	23 076	2 227	28	37 161
Vdovec	447	44	769	474	1	1 735
Nezistené	117	43	71	9	15	255
Druhovia spolu	83 372	9 402	36 173	4 390	161	133 498
podiely družiek podľa rodinného stavu (%)						
Slobodný	83,32	1,79	12,96	1,82	0,10	100,00
Ženatý	16,03	69,00	13,22	1,42	0,33	100,00
Rozvedený	29,28	2,56	62,10	5,99	0,08	100,00
Vdovec	25,76	2,54	44,32	27,32	0,06	100,00
Nezistené	45,88	16,86	27,84	3,53	5,88	100,00
Spolu	62,45	7,04	27,10	3,29	0,12	100,00
podiely druhov podľa rodinného stavu (%)						
Slobodný	84,37	16,06	30,25	35,06	52,17	63,23
Ženatý	1,91	72,90	3,63	3,21	20,50	7,44
Rozvedený	13,05	10,11	63,79	50,73	17,39	27,84
Vdovec	0,54	0,47	2,13	10,80	0,62	1,30
Nezistené	0,14	0,46	0,20	0,21	9,32	0,19
Spolu	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Až 63 % osôb v kohabitantskom vzťahu sú slobodní, rozvedené osoby tvoria podiel okolo 27 % a 7 % má administratívny rodinný stav ženatí/vydaté.

V rámci RZK je zrejmá vysoká miera homogamie rodinného stavu muža a ženy, najmä u vzájomne slobodných, vydatých resp. ženatých a rozvedených kohabitantoch. Slobodní druhovia tvoria v 83,3 % prípadoch RZK so slobodnými družkami, z pohľadu družiek je tento podiel ešte vyšší a so slobodnými druhmi tvoria 84,4 % RZK. Ženatí druhovia v RZK sú v 69 % v kohabitáciách s vydatými družkami, z pohľadu družiek je tento podiel vyšší a vydaté družky tvoria RZK s 72,9 % ženatých druhov. Homogamne sa správajú aj rozvedení kohabitanti, rozvedení druhovia tvoria RZK najčastejšie s rozvedenými družkami (62,1 %), u rozvedených družiek v RZK je podiel spolužití s rozvedenými druhmi v 63,8 % rodinách. Na strane ovdovených druhov aj družiek sa ukázalo, že najčastejšie tvoria RZK s rozvedenými.

Z hľadiska počtu detí a kombinácií rodinného stavu v RZK je v najpočetnejších homogamných kombináciách najvyšší podiel domácností bez detí, t. j. u oboch slobodných kohabitantov je podiel bezdetných RZK 37,1 % a u oboch rozvedených kohabitantov 40,4 %. Najvyšší podiel bezdetných RZK je v kombinácii „rozvedený – vdova“ s podielom 63,1 %. Jedno dieťa sa vyskytuje približne v jednej tretine RZK, nižšie zastúpenie jednodetných rodín je medzi RZK, v ktorých sú prítomné vdovy, najnižší podiel je v kombinácii „vdovec – vdova“ (15,6 %). Dve deti v RZK sú najčastejšie, ak je druh slobodný a žena buď rozvedená (27,5 % RZK s dvomi deťmi), alebo vydatá (26,6 %). RZK s tromi a viacerými deťmi boli najčastejšie v kombinácii rodinného stavu kohabitantov „slobodný – vydatá“ (17,8 %).

T 4.2.2.2 Rodiny založené kohabitáciou podľa rodinného stavu a počtu detí v rodine kohabitantov v SR, 2021

Rodinný stav druha – rodinný stav družky	Počet detí v rodine				
	spolu	0	1	2	3+
	abs.				
Slobodný – slobodná	70 337	26 078	24 936	13 673	5 650
Rozvedený – rozvedená	23 076	9 325	7 576	4 697	1 478
Slobodný – rozvedená	10 944	3 383	3 425	3 011	1 125
Rozvedený – slobodná	10 879	3 913	4 342	2 055	569
Ženatý – vydatá	6 854	2 377	2 120	1 634	723
Rozvedený – vdova	2 227	1 405	537	206	79
Ženatý – slobodná	1 592	357	562	398	275
Slobodný – vdova	1 539	695	394	293	157
Slobodný – vydatá	1 510	295	545	402	268
Ženatý – rozvedená	1 313	391	470	339	113
Rozvedený – vydatá	951	308	310	220	113
Vdovec – rozvedená	769	463	167	76	63
Vdovec – vdova	474	374	74	16	10
Ostatné kombinácie	1 507	715	418	256	118
Spolu	133 498	49 705	45 802	27 260	10 731

T 4.2.2.2 Rodiny založené kohabitáciou podľa rodinného stavu a počtu detí v rodine kohabitantov v SR, 2021 *dokončenie*

Rodinný stav druha – rodinný stav družky	Počet detí v rodine				
	spolu	0	1	2	3+
	%				
Slobodný – slobodná	100,00	37,08	35,45	19,44	8,03
Rozvedený – rozvedená	100,00	40,41	32,83	20,35	6,40
Slobodný – rozvedená	100,00	30,91	31,30	27,51	10,28
Rozvedený – slobodná	100,00	35,97	39,91	18,89	5,23
Ženatý – vydatá	100,00	34,68	30,93	23,84	10,55
Rozvedený – vdova	100,00	63,09	24,11	9,25	3,55
Ženatý – slobodná	100,00	22,42	35,30	25,00	17,27
Slobodný – vdova	100,00	45,16	25,60	19,04	10,20
Slobodný – vydatá	100,00	19,54	36,09	26,62	17,75
Ženatý – rozvedená	100,00	29,78	35,80	25,82	8,61
Rozvedený – vydatá	100,00	32,39	32,60	23,13	11,88
Vdovec – rozvedená	100,00	60,21	21,72	9,88	8,19
Vdovec – vdova	100,00	78,90	15,61	3,38	2,11
Ostatné kombinácie	100,00	47,45	27,74	16,99	7,83
Spolu	100,00	37,23	34,31	20,42	8,04

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

4.2.3 Rodiny založené kohabitáciou podľa národnosti

Pri pohľade na národnostný faktor pri kohabitáciách si možno všimnúť vysokú mieru homogamie u druhov (mužov) slovenskej (94 %) a rómskej národnosti (73 %). O niečo nižšia miera homogamie je medzi druhmi maďarskej národnosti (67 %). Nízka miera homogamie je medzi druhmi rusínskej národnosti (28 %), českej (5 %) a ostatných národností (19 %). Druhovia českej (88 %), ostatných (76 %) a rusínskej národnosti (61 %) väčšinou žijú s družkou slovenskej národnosti. Podobne 30 % druhov maďarskej národnosti žije s družkou slovenskej národnosti, ako aj 19 % druhov rómskej národnosti. Spomedzi všetkých druhov žijúcich v kohabitáciách, 83 % z nich je slovenskej národnosti a v 78 % všetkých kohabitácií je aj druh, aj družka slovenskej národnosti.

Z hľadiska družiek, podobne ako v prípade ich druhov, je najvyššia miera homogamie v prípade slovenskej národnosti (92 %), nasledovaná rómskou (75 %) a maďarskou národnosťou (70 %), kým nízka miera homogamie je charakteristická pre družky rusínskej (35 %), ostatných (26 %) a najmä českej národnosti (4 %). U družiek týchto národností je väčšinou druh slovenskej národnosti. S druhom slovenskej národnosti žije 86 % družiek českej národnosti, 68 % družiek ostatných národností, 56 % družiek rusínskej národnosti, ako aj viac ako štvrtina (26 %) družiek maďarskej národnosti a 17 % družiek rómskej národnosti.

T 4.2.3.1 Rodiny založené kohabitáciou podľa národnosti druha a jeho družky v SR, 2021

Národnosť druha	Rodiny založené kohabitáciou spolu	Národnosť družky						
		slovenská	maďarská	rómska	rusínska	česká	ostatné	nezistená
abs.								
Slovenská	111 394	104 499	2 967	368	147	1 051	1 128	1 234
Maďarská	11 884	3 560	7 955	75	5	66	52	171
Rómska	2 227	425	105	1 624	2	4	4	63
Rusínska	327	200	6	4	92	3	13	9
Česká	915	804	46	7	0	45	7	6
Ostatné	2 343	1 771	76	1	12	19	437	27
Nezistená	4 408	2 441	216	94	6	29	29	1 593
Spolu	133 498	113 700	11 371	2 173	264	1 217	1 670	3 103
%								
Slovenská	100,00	93,81	2,66	0,33	0,13	0,94	1,01	1,11
Maďarská	100,00	29,96	66,94	0,63	0,04	0,56	0,44	1,44
Rómska	100,00	19,08	4,71	72,92	0,09	0,18	0,18	2,83
Rusínska	100,00	61,16	1,83	1,22	28,13	0,92	3,98	2,75
Česká	100,00	87,87	5,03	0,77	0,00	4,92	0,77	0,66
Ostatné	100,00	75,59	3,24	0,04	0,51	0,81	18,65	1,15
Nezistená	100,00	55,38	4,90	2,13	0,14	0,66	0,66	36,14
Spolu	100,00	85,17	8,52	1,63	0,20	0,91	1,25	2,32

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

T 4.2.3.2 Rodiny založené kohabitáciou podľa národnosti družky a jej druha v SR, 2021

Národnosť družky	Rodiny založené kohabitáciou spolu	Národnosť druha						
		slovenská	maďarská	rómska	rusínska	česká	ostatné	nezistená
abs.								
Slovenská	113 700	104 499	3 560	425	200	804	1 771	2 441
Maďarská	11 371	2 967	7 955	105	6	46	76	216
Rómska	2 173	368	75	1 624	4	7	1	94
Rusínska	264	147	5	2	92	0	12	6
Česká	1 217	1 051	66	4	3	45	19	29
Ostatné	1 670	1 128	52	4	13	7	437	29
Nezistená	3 103	1 234	171	63	9	6	27	1 593
Spolu	133 498	111 394	11 884	2 227	327	915	2 343	4 408
%								
Slovenská	100,00	91,91	3,13	0,37	0,18	0,71	1,56	2,15
Maďarská	100,00	26,09	69,96	0,92	0,05	0,40	0,67	1,90
Rómska	100,00	16,94	3,45	74,74	0,18	0,32	0,05	4,33
Rusínska	100,00	55,68	1,89	0,76	34,85	0,00	4,55	2,27
Česká	100,00	86,36	5,42	0,33	0,25	3,70	1,56	2,38
Ostatné	100,00	67,54	3,11	0,24	0,78	0,42	26,17	1,74
Nezistená	100,00	39,77	5,51	2,03	0,29	0,19	0,87	51,34
Spolu	100,00	83,44	8,90	1,67	0,24	0,69	1,76	3,30

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Štruktúra národnostne homogamných RZK podľa počtu detí ukazuje odlišné reprodukčné správanie RZK párov z hľadiska ich národnosti. Slovenské a rusínske páry najčastejšie dieťa nemajú alebo majú dieťa jedno (39 % bez detí, 34 % s jedným dieťaťom).

V maďarských RZK je najčastejšie jedno dieťa, nasledujú páry bez detí (30 %). Väčšina českých RZK (71 %) a RZK párov ostatných národností (73 %) nežije v rodine s deťmi.

Naopak u rómskej národnosti si možno všimnúť relatívne vyrovnanú štruktúru podľa počtu detí, ale takmer polovica (45 %) rómskych RZK má 3 a viac detí žijúcich v rodine.

T 4.2.3.3 Národnostne homogamné kohabitácie podľa počtu detí v SR, 2021

Národnosť kohabitantov	Národnostne homogamné kohabitácie spolu	Počet detí					
		0	1	2	3	4	5+
	abs.						
Slovenský pár	104 499	40 895	35 624	20 659	4 809	1 325	1 187
Maďarský pár	7 955	2 377	3 106	1 779	391	141	161
Rómsky pár	1 624	190	316	381	264	175	298
Rusínsky pár	92	39	31	17	1	2	2
Český pár	45	32	8	3	1	1	0
Iná nár. homogamia	375	272	45	48	9	0	1
Spolu	114 590	43 805	39 130	22 887	5 475	1 644	1 649
	%						
Slovenský pár	100,00	39,13	34,09	19,77	4,60	1,27	1,14
Maďarský pár	100,00	29,88	39,04	22,36	4,92	1,77	2,02
Rómsky pár	100,00	11,70	19,46	23,46	16,26	10,78	18,35
Rusínsky pár	100,00	42,39	33,70	18,48	1,09	2,17	2,17
Český pár	100,00	71,11	17,78	6,67	2,22	2,22	0,00
Iná nár. homogamia	100,00	72,53	12,00	12,80	2,40	0,00	0,27
Spolu	100,00	38,23	34,15	19,97	4,78	1,43	1,44

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Deti do 15 rokov (0 – 14 rokov) vyrastajúce v RZK, v ktorej aj druh aj družka sú rovnakej národnosti majú väčšinou národnosť rodičov, pričom výnimku tvorí RZK českej národnosti.

Pokiaľ sú aj druh aj družka slovenskej národnosti, tak 94 % ich detí má slovenskú národnosť, v prípade maďarskej národnosti je to o 1 p. b. menej, 93 %. Nasledujú Rómovia (90 %) a Rusíni (77 %). Dieťa českej RZK však iba v tretine (33 %) prípadov má uvedenú národnosť svojich rodičov, v dvoch tretinách prípadov má uvedenú slovenskú národnosť (67 %). Slovenskú národnosť má uvedenú tiež 30 % detí do 15 rokov narodených v iných homogamných RZK .

T 4.2.3.4 Deti vo veku 0 – 14 rokov v národnostne homogamných kohabitáciách v SR, 2021

Národnosť kohabitantov	Deti spolu (0 – 14)	Národnosť detí (0 – 14) v rodine						
		slovenská	maďarská	rómska	rusínska	česká	ostatné	nezistené
abs.								
Slovenský pár	74 667	70 435	178	225	0	17	33	3 779
Maďarský pár	6 440	152	6 006	35	0	1	0	246
Rómsky pár	3 347	185	46	3 005	3	0	0	108
Rusínsky pár	61	11	0	0	47	0	0	3
Český pár	15	10	0	0	0	5	0	0
Iná nár. homogamia	111	33	0	0	0	0	77	1
Spolu	84 641	70 826	6 230	3 265	50	23	110	4 137
%								
Slovenský pár	100,00	94,33	0,24	0,30	0,00	0,02	0,04	5,06
Maďarský pár	100,00	2,36	93,26	0,54	0,00	0,02	0,00	3,82
Rómsky pár	100,00	5,53	1,37	89,78	0,09	0,00	0,00	3,23
Rusínsky pár	100,00	18,03	0,00	0,00	77,05	0,00	0,00	4,92
Český pár	100,00	66,67	0,00	0,00	0,00	33,33	0,00	0,00
Iná nár. homogamia	100,00	29,73	0,00	0,00	0,00	0,00	69,37	0,90
Spolu	100,00	83,68	7,36	3,86	0,06	0,03	0,13	4,89

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Deti žijúce v RZK 15-ročné a staršie majú v národnostne homogamných rodinách o niečo nižšiu mieru hlásenia sa k menšinovej národnostnej identite.

T 4.2.3.5 Deti vo veku 15 rokov a viac v národnostne homogamných kohabitáciách v SR, 2021

Národnosť kohabitantov	Deti spolu (15+)	Národnosť detí (15+) v rodine						
		slovenská	maďarská	rómska	rusínska	česká	ostatné	nezistené
abs.								
Slovenský pár	29 321	27 619	119	164	5	11	31	1 372
Maďarský pár	2 995	198	2 667	29	0	1	1	99
Rómsky pár	1 154	126	17	931	0	0	1	79
Rusínsky pár	28	13	0	0	15	0	0	0
Český pár	6	5	0	0	0	1	0	0
Iná nár. homogamia	64	17	0	0	0	0	44	3
Spolu	33 568	27 978	2 803	1 124	20	13	77	1 553
%								
Slovenský pár	100,00	94,20	0,41	0,56	0,02	0,04	0,11	4,68
Maďarský pár	100,00	6,61	89,05	0,97	0,00	0,03	0,03	3,31
Rómsky pár	100,00	10,92	1,47	80,68	0,00	0,00	0,09	6,85
Rusínsky pár	100,00	46,43	0,00	0,00	53,57	0,00	0,00	0,00
Český pár	100,00	83,33	0,00	0,00	0,00	16,67	0,00	0,00
Iná nár. homogamia	100,00	26,56	0,00	0,00	0,00	0,00	68,75	4,69
Spolu	100,00	83,35	8,35	3,35	0,06	0,04	0,23	4,63

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

K maďarskej národnosti sa prihlásilo 89 % detí z maďarských RZK párov nad 15 rokov, v prípade rómskej to bolo 81 %, v prípade rusínskej 54 %, u Čechov 17 %. V porovnaní s deťmi vo veku 0 – 14 rokov sa tieto deti z maďarských RZK hlásia k národnosti rodičov o 4 p. b. menej, k rómskej o 9 p. b. menej, k rusínskej o 23 p. b. menej a k českej o 16 p. b. menej. Z detí nad 15 rokov z národnostne homogamných RZK, ktoré sa neprihlásili k národnosti svojich rodičov, väčšia časť má uvedenú slovenskú národnosť. Až 83 % potomkov českých párov v RZK nad 15 rokov má uvedenú slovenskú národnosť, podobne ako 46 % detí z rusínskych a 11 % rómskych párov, ako aj 7 % detí nad 15 rokov párov s maďarskou národnosťou. Tiež si možno všimnúť, že spomedzi detí nad 15 rokov, žijúcich v rómskej RZK, 7 % má nezistenú národnosť.

V prípade národnostne heterogamných RZK je častejší prenos menšinovej národnosti, pokiaľ k nej patrí matka.

T 4.2.3.6 Deti vo veku 0 – 14 rokov v národnostne heterogamných kohabitáciách v SR, 2021

Národnosť otca a matky	Deti spolu (0 – 14)	Národnosť detí (0 – 14) v rodine						
		slovenská	maďarská	rómska	rusínska	česká	ostatné	nezistené
abs.								
Slovák – Maďarka	1 872	959	814	8	0	0	3	88
Maďar – Slovenka	2 488	1 901	454	2	0	0	0	131
Slovák – Rómka	611	239	9	325	0	0	0	38
Róm – Slovenka	618	440	6	134	0	0	0	38
Slovák – Rusínka	70	38	0	0	28	0	0	4
Rusín – Slovenka	121	100	0	0	14	0	0	7
Slovák – Češka	760	667	0	0	0	45	4	44
Čech – Slovenka	522	489	1	0	0	7	0	25
Slovák – ostatná	731	670	2	0	0	0	31	28
Ostatný – Slovenka	1 379	1 221	2	0	0	3	80	73
Iná nár. heterogamia	474	56	240	109	14	11	14	30
Spolu	9 646	6 780	1 528	578	56	66	132	506
%								
Slovák – Maďarka	100,00	51,23	43,48	0,43	0,00	0,00	0,16	4,70
Maďar – Slovenka	100,00	76,41	18,25	0,08	0,00	0,00	0,00	5,27
Slovák – Rómka	100,00	39,12	1,47	53,19	0,00	0,00	0,00	6,22
Róm – Slovenka	100,00	71,20	0,97	21,68	0,00	0,00	0,00	6,15
Slovák – Rusínka	100,00	54,29	0,00	0,00	40,00	0,00	0,00	5,71
Rusín – Slovenka	100,00	82,64	0,00	0,00	11,57	0,00	0,00	5,79
Slovák – Češka	100,00	87,76	0,00	0,00	0,00	5,92	0,53	5,79
Čech – Slovenka	100,00	93,68	0,19	0,00	0,00	1,34	0,00	4,79
Slovák – ostatná	100,00	91,66	0,27	0,00	0,00	0,00	4,24	3,83
Ostatný – Slovenka	100,00	88,54	0,15	0,00	0,00	0,22	5,80	5,29
Iná nár. heterogamia	100,00	11,81	50,63	23,00	2,95	2,32	2,95	6,33
Spolu	100,00	70,29	15,84	5,99	0,58	0,68	1,37	5,25

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

V prípade zmiešaných slovensko-rómskych kohabitácií je rozdiel až 32 p. b. Ak je druh slovenskej a družka rómskej národnosti, 53 % ich detí sa hlási k rómskej národnosti, pokiaľ je to naopak, tak sa k rómskej národnosti prihlásilo len 22 % detí vo veku 0 až 14 rokov. V prípade rusínskej národnosti je tento rozdiel 28 p. b., v prípade maďarskej národnosti je rozdiel 25 p. b. Najmenšie rozdiely sú v prípade českej národnosti (necelých 5 p. b.) a opačný fenomén je prítomný v heterogamných kohabitáciách s ostatnými národnosťami (o 1 p. b. častejší prenos ostatnej národnosti po otcovi, ako po matke v prípade zmiešanej RZK).

V národnostne heterogamných kohabitáciách sú najúspešnejšie v prenose minoritnej národnosti rómske (53 %) a maďarské (43 %) matky, v prípade otcov sa tiež najviac darí rómskym (22 %) a maďarským (18 %) otcom.

Slovenskú národnosť majú v prevažnej väčšine uvedené deti do 15 rokov z heterogamných RZK, v ktorých otec je Čech a matka Slovenka (94 %), otec Slovák a matka patrí k ostatným národnostiam (92 %) alebo naopak (89 %), ak je otcom Slovák a matkou Česka (88 %) či otec Rusín a matka Slovenka (83 %). Tesná väčšina (51 %) detí do 15 rokov žijúcich v RZK, v ktorom otec je Slovák a matka Maďarka má tiež uvedenú slovenskú národnosť, a jedinou kombináciou, v ktorej slovenská národnosť neprevláda, je kombinácia slovenský otec, rómska matka, v ktorej sa k slovenskej národnosti hlási iba 39 % detí.

Pri deťoch nad 15 rokov žijúcich v národnostne heterogamných RZK si možno všimnúť, ešte výraznejšie ako v prípade ich mladších súrodencov, rozhodujúci vplyv matky. Rozdiel medzi podielom detí z národnostne zmiešaných RZK, v ktorých otec je Slovák a matka Rusínka, hlásiacich sa k rusínskej národnosti a podielom detí, kde je otec Rusín a matka Slovenka, je až 34 p. b. V prípade maďarskej národnosti je tento rozdiel 28 p. b., u Čechov 8 p. b. Zaujímavý je však prípad zmiešaných slovensko-rómskych kohabitácií, kedy sa tento rozdiel vo veku nad 15 rokov stiera a blíži sa k 12 p. b. (čo je výrazný rozdiel oproti 32 p. b. pre deti vo veku do 15 rokov).

Najúspešnejší v prenose minoritnej národnosti na svojich potomkom nad 15 rokov sú maďarské (46 %) a rusínske (40 %) matky a rómski (27 %) a maďarskí (18 %) otcovia. Väčšina detí nad 15 rokov z národnostne zmiešaných RZK sa však hlási k slovenskej národnosti. V niektorých kombináciách je to tesná väčšina: slovenský druh, maďarská družka (nad 50 %), slovenský druh, rómska družka (51 %), slovenský druh, rusínska družka (59 %). V kombinácii rómsky druh, slovenská družka sú to vyše dve tretiny (67 %) a v ďalších kombináciách je to viac ako tri štvrtiny detí 15-ročných a starších, hlásiacich sa k slovenskej národnosti.

T 4.2.3.7 Deti vo veku 15 rokov a viac v národnostne heterogamných kohabitáciách v SR, 2021

Národnosť otca a matky	Deti spolu (15+)	Národnosť detí (15+) v rodine						
		slovenská	maďarská	rómska	rusínska	česká	ostatné	nezistené
abs.								
Slovák – Maďarka	833	420	379	4	0	0	0	30
Maďar – Slovenka	1 114	852	198	1	0	0	2	61
Slovák – Rómka	194	98	1	75	0	0	0	20
Róm – Slovenka	206	137	3	55	0	0	0	11
Slovák – Rusínka	44	26	0	0	18	0	0	0
Rusín – Slovenka	60	53	0	0	4	0	0	3
Slovák – Češka	202	172	0	0	0	18	1	11
Čech – Slovenka	244	227	1	1	0	3	0	12
Slovák – ostatná	307	276	0	0	1	1	19	10
Ostatný – Slovenka	374	326	3	0	1	0	20	24
Iná nár. heterogamia	212	47	87	37	4	7	15	15
Spolu	3 790	2 634	672	173	28	29	57	197
%								
Slovák – Maďarka	100,00	50,42	45,50	0,48	0,00	0,00	0,00	3,60
Maďar – Slovenka	100,00	76,48	17,77	0,09	0,00	0,00	0,18	5,48
Slovák – Rómka	100,00	50,52	0,52	38,66	0,00	0,00	0,00	10,31
Róm – Slovenka	100,00	66,50	1,46	26,70	0,00	0,00	0,00	5,34
Slovák – Rusínka	100,00	59,09	0,00	0,00	40,91	0,00	0,00	0,00
Rusín – Slovenka	100,00	88,33	0,00	0,00	6,67	0,00	0,00	5,00
Slovák – Češka	100,00	85,15	0,00	0,00	0,00	8,91	0,50	5,45
Čech – Slovenka	100,00	93,03	0,41	0,41	0,00	1,23	0,00	4,92
Slovák – ostatná	100,00	89,90	0,00	0,00	0,33	0,33	6,19	3,26
Ostatný – Slovenka	100,00	87,17	0,80	0,00	0,27	0,00	5,35	6,42
Iná nár. heterogamia	100,00	22,17	41,04	17,45	1,89	3,30	7,08	7,08
Spolu	100,00	69,50	17,73	4,56	0,74	0,77	1,50	5,20

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

4.2.4 Rodiny založené kohabitáciou podľa náboženského vyznania

Z hľadiska náboženského vyznania sú rodiny založené kohabitáciou (RZK) rozlišované na nábožensky homogamné a heterogamné. Vzhľadom na početnosť rôznych náboženských vyznaní a relatívne nízke zastúpenie mnohých z nich, do analýzy vstupuje najmä 5 najpočetnejších náboženských vyznaní (NNV), a to rímskokatolícke, evanjelické, gréckokatolícke, kalvínske a pravoslávne. Všetky ostatné náboženské vyznania sú zaradené do kategórie „ostatné“.

Pri pohľade na faktor náboženského vyznania RZK si možno všimnúť vysokú mieru homogamie druhov, najmä v prípade rímskokatolíkov, ktorá dosahuje takmer tri štvrtiny (73 %) a druhov bez náboženského vyznania, u ktorých presahuje tri pätiny (61 %). Pomerne vysoká (41 %) je ešte v prípade pravoslávnych, u gréckokatolíkov dosahuje okolo tretiny (34 %) a u ostatných je pod 30 %.

U evanjelikov (45 %), kalvínov (44 %) aj gréckokatolíkov (41 %) je najčastejšia družka rímskokatolíčka, v prípade druhov ostatných ako 5 NNV je najčastejšia družka bez náboženského vyznania (35 %). Dvojciferný podiel druhov v RZK z každého náboženského vyznania má družku bez vyznania. Okrem druhov bez náboženského vyznania a ostatných má družku bez vyznania aj jedna pätina druhov evanjelického vyznania.

Z hľadiska náboženskej štruktúry druhov žijúcich v RZK, najpočetnejšiu skupinu tvoria rímskokatolíci (45 %), nasledovaní druhmi bez náboženského vyznania (38 %). S veľkým odstupom nasledujú evanjelici (5 %) a obyvatelia s nezisteným vyznaním (4 %).

T 4.2.4.1 Rodiny založené kohabitáciou podľa náboženského vyznania druha a jeho družky v SR, 2021

Náboženské vyznanie druha	Rodiny založené kohabitáciou spolu	Náboženské vyznanie družky							
		RKC	ECAV	GKC	ReKC	PraC	ostatné	BNV	nezistené
abs.									
RKC	60 328	44 161	2 847	1 440	928	352	570	9 216	814
ECAV	6 383	2 874	1 757	151	57	53	92	1 331	68
GKC	3 696	1 515	166	1 239	104	117	35	469	51
ReKC	1 967	860	64	103	563	10	28	317	22
PraC	1 119	351	37	93	10	460	14	137	17
Ostatné	3 872	1 093	171	68	39	24	1 054	1 354	69
BNV	50 603	14 900	2 099	743	440	243	795	30 679	704
Nezistené	5 530	1 676	148	101	44	45	93	1 111	2 312
Spolu	133 498	67 430	7 289	3 938	2 185	1 304	2 681	44 614	4 057
%									
RKC	100,00	73,20	4,72	2,39	1,54	0,58	0,94	15,28	1,35
ECAV	100,00	45,03	27,53	2,37	0,89	0,83	1,44	20,85	1,07
GKC	100,00	40,99	4,49	33,52	2,81	3,17	0,95	12,69	1,38
ReKC	100,00	43,72	3,25	5,24	28,62	0,51	1,42	16,12	1,12
PraC	100,00	31,37	3,31	8,31	0,89	41,11	1,25	12,24	1,52
Ostatné	100,00	28,23	4,42	1,76	1,01	0,62	27,22	34,97	1,78
BNV	100,00	29,44	4,15	1,47	0,87	0,48	1,57	60,63	1,39
Nezistené	100,00	30,31	2,68	1,83	0,80	0,81	1,68	20,09	41,81
Spolu	100,00	50,51	5,46	2,95	1,64	0,98	2,01	33,42	3,04

Poznámka: RKC – Rímskokatolícka cirkev v Slovenskej republike (rímskokatolícke); ECAV – Evanjelická cirkev augsburského vyznania na Slovensku (evanjelické); GKC – Gréckokatolícka cirkev na Slovensku (gréckokatolícke); ReKC – Reformovaná kresťanská cirkev na Slovensku (kalvínske); PraC – Pravoslávna cirkev na Slovensku (pravoslávne); Ostatné – všetky ostatné náboženské vyznania okrem 5 NNV; BNV – bez náboženského vyznania
Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Štruktúra družiek žijúcich v RZK podľa náboženského vyznania je mierne odlišná, keďže tesnú väčšinu družiek (51 %) tvoria rímskokatolíčky a družky bez náboženského vyznania tretinu (33 %) družiek žijúcich v RZK na Slovensku. Zvyšných 16 % tvoria najmä evanjeličky (5 %), gréckokatolíčky (3 %) a ženy s nezisteným náboženským vyznaním (3 %).

Družky rímskokatolíckeho (65 %) a bez náboženského vyznania (69 %) majú mieru náboženskej homogamie okolo dvoch tretín. Náboženská štruktúra druhov/družiek evanjelického, gréckokatolíckeho, kalvínskeho, pravoslávneho, ako aj ostatných vierovyznaní ukazuje na porovnateľné zastúpenie rímskokatolíckych druhov, homogamných druhov a druhov bez náboženského vyznania.

T 4.2.4.2 Rodiny založené kohabitáciou podľa náboženského vyznania družky a jej druha v SR, 2021

Náboženské vyznanie družky	Rodiny založené kohabitáciou spolu	Náboženské vyznanie druha							
		RKC	ECAV	GKC	ReKC	PraC	ostatné	BNV	nezistené
abs.									
RKC	67 430	44 161	2 874	1 515	860	351	1 093	14 900	1 676
ECAV	7 289	2 847	1 757	166	64	37	171	2 099	148
GKC	3 938	1 440	151	1 239	103	93	68	743	101
ReKC	2 185	928	57	104	563	10	39	440	44
PraC	1 304	352	53	117	10	460	24	243	45
Ostatné	2 681	570	92	35	28	14	1 054	795	93
BNV	44 614	9 216	1 331	469	317	137	1 354	30 679	1 111
Nezistené	4 057	814	68	51	22	17	69	704	2 312
Spolu	133 498	60 328	6 383	3 696	1 967	1 119	3 872	50 603	5 530
%									
RKC	100,00	65,49	4,26	2,25	1,28	0,52	1,62	22,10	2,49
ECAV	100,00	39,06	24,10	2,28	0,88	0,51	2,35	28,80	2,03
GKC	100,00	36,57	3,83	31,46	2,62	2,36	1,73	18,87	2,56
ReKC	100,00	42,47	2,61	4,76	25,77	0,46	1,78	20,14	2,01
PraC	100,00	26,99	4,06	8,97	0,77	35,28	1,84	18,63	3,45
Ostatné	100,00	21,26	3,43	1,31	1,04	0,52	39,31	29,65	3,47
BNV	100,00	20,66	2,98	1,05	0,71	0,31	3,03	68,77	2,49
Nezistené	100,00	20,06	1,68	1,26	0,54	0,42	1,70	17,35	56,99
Spolu	100,00	45,19	4,78	2,77	1,47	0,84	2,90	37,91	4,14

Poznámka: RKC – Rímskokatolícka cirkev v Slovenskej republike (rímskokatolícke); ECAV – Evanjelická cirkev augsburského vyznania na Slovensku (evanjelické); GKC – Gréckokatolícka cirkev na Slovensku (gréckokatolícke); ReKC – Reformovaná kresťanská cirkev na Slovensku (kalvínske); PraC – Pravoslávna cirkev na Slovensku (pravoslávne); Ostatné – všetky ostatné náboženské vyznania okrem 5 NNV; BNV – bez náboženského vyznania
Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Štruktúra nábožensky homogamných RZK ukazuje na veľmi podobné rodinné správanie rímskokatolíckych a evanjelických párov v RZK. V obidvoch prípadoch vedú tesne RZK bez detí (35 % u rímskokatolíkov a 36 % u evanjelikov) pred RZK s jedným dieťaťom (34 % u katolíkov a 35 % u evanjelikov), nasledujú, s výrazným odstupom, RZK s dvoma deťmi (po 21 % u obidvoch vierovyznaní).
Kohabitujúce páry gréckokatolíkov sa odlišujú v tom, že najpočetnejšie sú u nich RZK s jedným dieťaťom (31 %), následne RZK bez detí (29 %) a RZK s dvoma deťmi (21 %). Nápadný je najmä výrazne vyšší podiel RZK s troma deťmi, ktorý prekračuje 10 %. Kalvínske RZK majú najčastejšie práve 1 dieťa (36 %), pred žiadnym (28 %) alebo dvoma deťmi (25 %).

Hoci jedna tretina pravoslávnych RZK (34 %) nemá deti, 26 % z nich má 3 a viac detí, pričom 5 a viac detí má 10 % pravoslávnych RZK. Oproti gréckokatolíckym RZK sa pravoslávne vyznačujú častejšími bezdetnými rodinami a rodinami s 5 a viac deťmi, a menej častými rodinami s jedným dieťaťom.

Štruktúra počtu detí RZK bez náboženského vyznania a iných nábožensky homogamných rodín je veľmi podobná, s jasnou dominanciou bezdetných párov (bez vyznania 41 %, iné homogamné 39 %), nasledované jednodetnými (bez vyznania 33 %, iné homogamné 30 %) a dvojdetnými (bez vyznania 19 %, iné homogamné 20 %) rodinami. Najmenší podiel RZK s 3 a viac deťmi je medzi RZK bez náboženského vyznania (pod 6 %) a evanjelickými RZK (pod 8 %).

T 4.2.4.3 Nábožensky homogamné kohabitácie podľa počtu detí v rodine v SR, 2021

Náboženské vyznanie kohabitantov	Nábožensky homogamné kohabitácie spolu	Počet detí v rodine					
		0	1	2	3	4	5+
		abs.					
RKC pár	44 161	15 307	15 092	9 247	2 667	921	927
ECAV pár	1 757	633	615	376	83	20	30
GKC pár	1 239	354	387	257	127	50	64
ReKC pár	563	159	202	140	14	18	30
PraC pár	460	155	100	87	44	28	46
BNV pár	30 679	12 705	10 273	5 945	1 134	315	307
Iná náb. homogamia	919	357	274	188	58	22	20
Spolu	79 778	29 670	26 943	16 240	4 127	1 374	1 424
		%					
RKC pár	100,00	34,66	34,17	20,94	6,04	2,09	2,10
ECAV pár	100,00	36,03	35,00	21,40	4,72	1,14	1,71
GKC pár	100,00	28,57	31,23	20,74	10,25	4,04	5,17
ReKC pár	100,00	28,24	35,88	24,87	2,49	3,20	5,33
PraC pár	100,00	33,70	21,74	18,91	9,57	6,09	10,00
BNV pár	100,00	41,41	33,49	19,38	3,70	1,03	1,00
Iná náb. homogamia	100,00	38,85	29,82	20,46	6,31	2,39	2,18
Spolu	100,00	37,19	33,77	20,36	5,17	1,72	1,78

Poznámka: RKC – Rímskokatolícka cirkev v Slovenskej republike (rímskokatolícke); ECAV – Evanjelická cirkev augsburského vyznania na Slovensku (evanjelické); GKC – Gréckokatolícka cirkev na Slovensku (gréckokatolícke); ReKC – Reformovaná kresťanská cirkev na Slovensku (kalvínske); PraC – Pravoslávna cirkev na Slovensku (pravoslávne); Ostatné – všetky ostatné náboženské vyznania okrem 5 NNV; BNV – bez náboženského vyznania
Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

V nábožensky homogamných RZK žije 61-tisíc detí do 15 rokov (0 – 14 ročných), z čoho 34-tisíc vyrastá v rímskokatolíckej RZK a 20-tisíc v RZK bez náboženského vyznania.

Väčšina detí vyrastajúcich v homogamných RZK rodičov bez náboženského vyznania (95 %), rímskokatolíckeho (93 %), gréckokatolíckeho (87 %), reformovaného (83 %) a evanjelického (80 %) vyznania má deklarované rovnaké náboženské vyznanie ako

ich rodičia, kým deti do 15 rokov (0 – 14) vyrastajúce v RZK pravoslávnych alebo rodičov ostatných vyznaní majú deklarované náboženské vyznanie svojich rodičov iba v 25 % prípadoch. Druhou najpočetnejšou skupinou sú deti bez náboženského vyznania, v prípade detí do 15 rokov evanjelického páru je to 13 %.

T 4.2.4.4 Deti vo veku 0 – 14 rokov v nábožensky homogamných kohabitáciách v SR, 2021

Náboženské vyznanie kohabitantov	Deti spolu (0 – 14)	Náboženské vyznanie detí (0 – 14) v rodine							
		RKC	ECAV	GKC	ReKC	PraC	ostatné	BNV	nezistené
abs.									
RKC pár	33 756	31 480	66	157	41	70	17	1 878	47
ECAV pár	1 267	38	1 019	0	0	0	0	167	43
GKC pár	1 271	60	1	1 102	6	9	1	73	19
ReKC pár	556	16	1	3	461	0	2	52	21
PraC pár	2 076	3	5	2	0	527	0	9	1530
Iná náb. homogamia	2 065	47	4	2	0	1	515	154	1342
BNV pár	20 311	773	87	50	16	19	32	19 285	49
Spolu	61 302	32 417	1 183	1 316	524	626	567	21 618	3 051
%									
RKC pár	100,00	93,26	0,20	0,47	0,12	0,21	0,05	5,56	0,14
ECAV pár	100,00	3,00	80,43	0,00	0,00	0,00	0,00	13,18	3,39
GKC pár	100,00	4,72	0,08	86,70	0,47	0,71	0,08	5,74	1,49
ReKC pár	100,00	2,88	0,18	0,54	82,91	0,00	0,36	9,35	3,78
PraC pár	100,00	0,14	0,24	0,10	0,00	25,39	0,00	0,43	73,70
Iná náb. homogamia	100,00	2,28	0,19	0,10	0,00	0,05	24,94	7,46	64,99
BNV pár	100,00	3,81	0,43	0,25	0,08	0,09	0,16	94,95	0,24
Spolu	100,00	52,88	1,93	2,15	0,85	1,02	0,92	35,26	4,98

Poznámka: RKC – Rímskokatolícka cirkev v Slovenskej republike (rímskokatolícke); ECAV – Evanjelická cirkev augsburského vyznania na Slovensku (evanjelické); GKC – Gréckokatolícka cirkev na Slovensku (gréckokatolícke); ReKC – Reformovaná kresťanská cirkev na Slovensku (kalvínske); PraC – Pravoslávna cirkev na Slovensku (pravoslávne); Ostatné – všetky ostatné náboženské vyznania okrem 5 NNV; BNV – bez náboženského vyznania
Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

V nábožensky homogamných RZK žije 25-tisíc detí nad 15 rokov, z ktorých 15-tisíc žije v RZK rímskokatolíckych párov a takmer 7-tisíc v pároch bez náboženského vyznania. Najčastejšie majú uvedené rovnaké náboženské vyznanie ako ich rodičia deti párov bez náboženského vyznania (88 %), párov s kalvínskym (86 %) a párov s rímskokatolíckym náboženským vyznaním (84 %), nasledujú deti nad 15 rokov (15-ročné a staršie) gréckokatolíckych párov (83 %).

Naopak, nízky podiel detí 15- a viacročných s rovnakým vyznaním ako rodičia bol u pravoslávnych (22 %) a ostatných (27 %) RZK.

T 4.2.4.5 Deti vo veku 15 rokov a viac v nábožensky homogamných kohabitáciách v SR, 2021

Náboženské vyznanie kohabitantov	Deti spolu (15+)	Náboženské vyznanie detí (15+) v rodine							
		RKC	ECAV	GKC	ReKC	PraC	ostatné	BNV	nezistené
abs.									
RKC pár	15 086	12 608	101	127	53	24	194	1 963	16
ECAV pár	591	25	431	1	0	1	13	106	14
GKC pár	579	25	5	480	1	11	1	50	6
ReKC pár	236	6	2	0	204	0	0	22	2
PraC pár	1 037	1	0	5	0	233	1	13	784
Iná náb. homogamia	624	17	3	3	0	0	169	64	368
BNV pár	6 819	516	81	30	14	7	122	6 029	20
Spolu	24 972	13 198	623	646	272	276	500	8 247	1 210
%									
RKC pár	100,00	83,57	0,67	0,84	0,35	0,16	1,29	13,01	0,11
ECAV pár	100,00	4,23	72,93	0,17	0,00	0,17	2,20	17,94	2,37
GKC pár	100,00	4,32	0,86	82,90	0,17	1,90	0,17	8,64	1,04
ReKC pár	100,00	2,54	0,85	0,00	86,44	0,00	0,00	9,32	0,85
PraC pár	100,00	0,10	0,00	0,48	0,00	22,47	0,10	1,25	75,60
Iná náb. homogamia	100,00	2,72	0,48	0,48	0,00	0,00	27,08	10,26	58,97
BNV pár	100,00	7,57	1,19	0,44	0,21	0,10	1,79	88,41	0,29
Spolu	100,00	52,85	2,49	2,59	1,09	1,11	2,00	33,02	4,85

Poznámka: RKC – Rímskokatolícka cirkev v Slovenskej republike (rímskokatolícke); ECAV – Evanjelická cirkev augsburského vyznania na Slovensku (evanjelické); GKC – Gréckokatolícka cirkev na Slovensku (gréckokatolícke); ReKC – Reformovaná kresťanská cirkev na Slovensku (kalvínske); PraC – Pravoslávna cirkev na Slovensku (pravoslávne); Ostatné – všetky ostatné náboženské vyznania okrem 5 NNV; BNV – bez náboženského vyznania
Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

V nábožensky heterogamných RZK, v ktorých aspoň jeden z partnerov má rímskokatolícke náboženské vyznanie, žije 25-tisíc detí do 15 rokov, z ktorých 10-tisíc žije v RZK, v ktorej druh je rímskokatolík a družka bez náboženského vyznania a do 7-tisíc v RZK, v ktorých je druh bez náboženského vyznania a družka rímskokatolíčka. Podobne, ako pri iných typoch heterogamie, aj v prípade náboženskej heterogamie RZK je častejší prenos minoritného náboženského vyznania na deti do 15 rokov, pokiaľ sa k minoritnému náboženskému vyznaniu hlási matka. Rozdiel medzi podielom detí do 15 rokov s greckokatolíckym náboženským vyznaním v RZK, v ktorej je otec rímskokatolík a matka gréckokatolíčka (46 %) a RZK, v ktorej je otec gréckokatolík (27 %) a matka rímskokatolíčka, je 19 p. b. Menšie rozdiely sú v zmiešaných RZK rímskokatolíkov s evanjelikmi (16 p. b.) a kalvínmi (15 p. b.). V prípade heterogamných RZK v kombinácii rímskokatolíckeho náboženského vyznania a bez náboženského vyznania je však tento jav opačný. Kým 31 % detí v RZK do 15 rokov, v ktorých je druh bez vyznania a družka rímskokatolíčka, má rímskokatolícke náboženské vyznanie, v opačnej kombinácii (rímskokatolícky druh a družka bez náboženského vyznania) je k rímskokatolíckemu náboženskému vyznaniu prihlásených 59 % detí. Najúspešnejšie v prenose minoritného náboženského vyznania pri kohabitáciách s rímskokatolíkmi sú

gréckokatolícke (46 %) a kalvínske matky (44 %) a pravoslávni (29 %) a kalvínski (28 %) otcovia.

T 4.2.4.6 Deti vo veku 0 – 14 rokov v nábožensky heterogamných kohabitáciách, v ktorých je jeden z kohabitantov rímskokatolík/rímskokatolíčka v SR, 2021

Náboženské vyznanie otca a matky	Deti spolu (0 – 14)	Náboženské vyznanie detí (0 – 14) v rodine							
		RKC	ECAV	GKC	ReF	PraC	ostatné	BNV	nezistené
abs.									
ECAV - RKC	1 794	909	495	8	2	1	2	308	69
RKC – ECAV	1 831	538	802	8	5	0	5	373	100
GKC – RKC	1 040	621	3	284	7	6	0	73	46
RKC – GKC	978	384	3	454	3	11	0	74	49
ReKC – RKC	648	303	3	11	184	1	0	121	25
RKC – ReKC	680	203	6	8	297	0	1	127	38
PraC – RKC	274	139	0	12	0	80	3	30	10
RKC – PraC	230	93	2	5	1	89	0	23	17
Ostatný – RKC	790	482	7	1	1	1	80	165	53
RKC – Ostatná	412	177	4	2	0	1	104	100	24
BNV – RKC	6 579	2 013	33	33	23	5	9	4 069	394
RKC – BNV	9 971	5 872	49	43	14	17	8	3 361	607
Spolu	25 227	11 734	1 407	869	537	212	212	8 824	1432
%									
ECAV - RKC	100,00	50,67	27,59	0,45	0,11	0,06	0,11	17,17	3,85
RKC – ECAV	100,00	29,38	43,80	0,44	0,27	0,00	0,27	20,37	5,46
GKC – RKC	100,00	59,71	0,29	27,31	0,67	0,58	0,00	7,02	4,42
RKC – GKC	100,00	39,26	0,31	46,42	0,31	1,12	0,00	7,57	5,01
ReKC – RKC	100,00	46,76	0,46	1,70	28,40	0,15	0,00	18,67	3,86
RKC – ReKC	100,00	29,85	0,88	1,18	43,68	0,00	0,15	18,68	5,59
PraC – RKC	100,00	50,73	0,00	4,38	0,00	29,20	1,09	10,95	3,65
RKC – PraC	100,00	40,43	0,87	2,17	0,43	38,70	0,00	10,00	7,39
Ostatný – RKC	100,00	61,01	0,89	0,13	0,13	0,13	10,13	20,89	6,71
RKC – Ostatná	100,00	42,96	0,97	0,49	0,00	0,24	25,24	24,27	5,83
BNV – RKC	100,00	30,60	0,50	0,50	0,35	0,08	0,14	61,85	5,99
RKC – BNV	100,00	58,89	0,49	0,43	0,14	0,17	0,08	33,71	6,09
Spolu	100,00	46,51	5,58	3,44	2,13	0,84	0,84	34,98	5,68

Poznámka: RKC – Rímskokatolícka cirkev v Slovenskej republike (rímskokatolícke); ECAV – Evanjelická cirkev augsburského vyznania na Slovensku (evanjelické); GKC – Gréckokatolícka cirkev na Slovensku (gréckokatolícke); ReKC – Reformovaná kresťanská cirkev na Slovensku (kalvínske); PraC – Pravoslávna cirkev na Slovensku (pravoslávne); Ostatné – všetky ostatné náboženské vyznania okrem 5 NNV; BNV – bez náboženského vyznania
Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

V nábožensky heterogamných RZK, v ktorých jeden z partnerov je rímskokatolíckeho náboženského vyznania, žije 9-tisíc detí 15-ročných a starších, z ktorých 4-tisíc žije v RZK s otcom rímskokatolíkom a matkou bez vyznania a 2-tisíc žije v RZK s matkou rímskokatolíčkou a otcom bez vyznania. V každej z ostatných kombinácií žije menej ako tisíc detí.

V porovnaní s ich mladšími súrodencami, medzi deťmi 15-ročnými a staršími v RZK si možno všimnúť výraznejší vplyv matky pri prenose náboženského vyznania. Ak je v zmiešanej kalvínsko-rímskokatolíckej RZK kalvínska matka, je až o 26 p. b. častejšie, že dieťa 15-ročné a staršie je kalvín, ako keď je kalvínom otec. V prípade evanjelikov je vplyv matky o 25 p. b. silnejší ako otca, kým u gréckokatolíkov (8 p. b.) a pravoslávnych (5 p. b.) je tento rozdiel výrazne menší.

Najúspešnejšie v prenose minoritného vyznania na potomkov 15-ročných a starších sú kalvínske (50 %) a evanjelické (43 %) matky a gréckokatolícki (29 %) a kalvínski (24 %) otcovia.

V prípade rímskokatolíckej družky vo väčšine kombinácií prevláda jej vplyv na náboženské vyznanie detí, s výnimkou kombinácie s druhom bez náboženského vyznania, pri kombinácii s gréckokatolíckym druhom je to 48 %, v ostatných kombináciách viac ako polovica detí deklarovala rímskokatolícke náboženské vyznanie.

Významná časť detí z nábožensky heterogamných RZK tiež deklarovala, že sú bez náboženského vyznania, najvyššie podiely boli pri kombinácii partnerov rímskokatolíckeho a ostatných náboženských vyznaní (iných ako 5 NNV) a pri kombinácii partnerov rímskokatolíckeho a evanjelického náboženského vyznania, v ktorých dosahovali podiely medzi 23 a 25 %.

T 4.2.4.7 Deti vo veku 15 a viac rokov v nábožensky heterogamných kohabitáciách, v ktorých je jeden z kohabitantov rímskokatolík/rímskokatolíčka v SR, 2021

Náboženské vyznanie otca a matky	Deti spolu (15+)	Náboženské vyznanie detí (15+) v rodine							
		RKC	ECAV	GKC	ReF	PraC	ostatné	BNV	nezistené
	abs.								
ECAV - RKC	769	402	138	10	5	0	10	178	26
RKC – ECAV	708	169	307	6	6	1	22	167	30
GKC – RKC	475	230	2	139	2	4	8	65	25
RKC – GKC	486	190	5	181	5	6	10	72	17
ReKC – RKC	260	141	2	7	62	0	4	39	5
RKC – ReKC	234	61	3	1	116	0	1	46	6
PraC – RKC	105	53	1	5	0	24	1	15	6
RKC – PraC	85	36	0	9	0	24	0	13	3
Ostatný – RKC	248	127	1	1	2	1	28	61	27
RKC – Ostatná	173	72	3	2	0	0	47	42	7
BNV – RKC	2 251	588	36	22	5	6	51	1 408	135
RKC – BNV	3 550	1 859	28	33	8	3	61	1 350	208
Spolu	9 344	3 928	526	416	211	69	243	3 456	495

T 4.2.4.7 Deti vo veku 15 a viac rokov v nábožensky heterogamných kohabitáciách, v ktorých je jeden z kohabitantov rímskokatolík/rímskokatolíčka v SR, 2021

Dokončenie

Náboženské vyznanie otca a matky	Deti spolu (15+)	Náboženské vyznanie detí (15+) v rodine							
		RKC	ECAV	GKC	ReF	PraC	ostatné	BNV	nezistené
	%								
ECAV - RKC	100,00	52,28	17,95	1,30	0,65	0,00	1,30	23,15	3,38
RKC – ECAV	100,00	23,87	43,36	0,85	0,85	0,14	3,11	23,59	4,24
GKC – RKC	100,00	48,42	0,42	29,26	0,42	0,84	1,68	13,68	5,26
RKC – GKC	100,00	39,09	1,03	37,24	1,03	1,23	2,06	14,81	3,50
ReKC – RKC	100,00	54,23	0,77	2,69	23,85	0,00	1,54	15,00	1,92
RKC – ReKC	100,00	26,07	1,28	0,43	49,57	0,00	0,43	19,66	2,56
PraC – RKC	100,00	50,48	0,95	4,76	0,00	22,86	0,95	14,29	5,71
RKC – PraC	100,00	42,35	0,00	10,59	0,00	28,24	0,00	15,29	3,53
Ostatný – RKC	100,00	51,21	0,40	0,40	0,81	0,40	11,29	24,60	10,89
RKC – Ostatná	100,00	41,62	1,73	1,16	0,00	0,00	27,17	24,28	4,05
BNV – RKC	100,00	26,12	1,60	0,98	0,22	0,27	2,27	62,55	6,00
RKC – BNV	100,00	52,37	0,79	0,93	0,23	0,08	1,72	38,03	5,86
Spolu	100,00	42,04	5,63	4,45	2,26	0,74	2,60	36,99	5,30

Poznámka: RKC – Rímskokatolícka cirkev v Slovenskej republike (rímskokatolícke); ECAV – Evanjelická cirkev augsburského vyznania na Slovensku (evanjelické); GKC – Gréckokatolícka cirkev na Slovensku (gréckokatolícke); ReKC – Reformovaná kresťanská cirkev na Slovensku (kalvínske); PraC – Pravoslávna cirkev na Slovensku (pravoslávne); Ostatné – všetky ostatné náboženské vyznania okrem 5 NNV; BNV – bez náboženského vyznania
Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

V nábožensky heterogamných RZK, v ktorých jeden z partnerov je bez náboženského vyznania, žije na Slovensku 22-tisíc detí do 15 rokov, z ktorých 10-tisíc žije v RZK, kde je druh bez náboženského vyznania a družka je rímskokatolíčka a takmer 7-tisíc v RZK, kde druh je rímskokatolík a družka je bez náboženského vyznania. Pokiaľ je družka bez náboženského vyznania, tak viac ako polovica detí do 15 rokov v takýchto RZK je tiež bez náboženského vyznania. Najvyšší podiel detí bez náboženského vyznania (81 %) je, ak druh má ostatné náboženské vyznanie (iné ako 5 NNV), kým najnižší je, ak je otec kalvín (59 %). Opäť sa ukazuje významný vplyv matky na náboženské vyznanie detí do 15 rokov. Pri každej z kombinácií je rozdiel okolo 20 p. b. medzi podielom detí s náboženským vyznaním po matke a náboženským vyznaním po otcovi. Najúspešnejšie v prenose náboženského vyznania na svoje deti do 15 rokov sú rímskokatolícke (59 %) a pravoslávne (54 %) družky a rímskokatolícki (31 %) a pravoslávni druhovia (30 %) v RZK, v ktorých jeden s partnerov nemá náboženské vyznanie. Tiež si možno všimnúť, že 11 % detí vyrastajúcich v RZK kde jeden z partnerov je gréckokatolíckeho a druhý bez náboženského vyznania, má uvedené rímskokatolícke vyznanie.

T 4.2.4.8 Deti vo veku 0 – 14 rokov v nábožensky heterogamných kohabitáciách, v ktorých je jeden z kohabitantov bez náboženského vyznania v SR, 2021

Náboženské vyznanie otca a matky	Deti spolu (0 – 14)	Náboženské vyznanie detí (0 – 14) v rodine							
		RKC	ECAV	GKC	ReF	PraC	ostatné	BNV	nezistené
abs.									
RKC – BNV	6 579	2 013	33	33	23	5	9	4 069	394
BNV – RKC	9 971	5 872	49	43	14	17	8	3 361	607
ECAV – BNV	939	34	242	3	1	0	6	610	43
BNV – ECAV	1 448	55	672	6	5	0	2	626	82
GKC – BNV	336	38	1	62	2	0	2	200	31
BNV – GKC	482	52	0	228	1	2	0	173	26
ReKC – BNV	238	14	0	2	66	0	0	140	16
BNV – ReKC	323	24	4	0	155	0	1	127	12
PraC – BNV	73	3	0	0	0	22	0	44	4
BNV – PraC	147	5	0	2	0	79	0	51	10
Ostatný – BNV	845	32	0	2	0	1	64	684	62
BNV - Ostatná	516	42	8	2	0	0	139	264	61
Spolu	21 897	8 184	1 009	383	267	126	231	10 349	1 348
%									
RKC – BNV	100,00	30,60	0,50	0,50	0,35	0,08	0,14	61,85	5,99
BNV – RKC	100,00	58,89	0,49	0,43	0,14	0,17	0,08	33,71	6,09
ECAV – BNV	100,00	3,62	25,77	0,32	0,11	0,00	0,64	64,96	4,58
BNV – ECAV	100,00	3,80	46,41	0,41	0,35	0,00	0,14	43,23	5,66
GKC – BNV	100,00	11,31	0,30	18,45	0,60	0,00	0,60	59,52	9,23
BNV – GKC	100,00	10,79	0,00	47,30	0,21	0,41	0,00	35,89	5,39
ReKC – BNV	100,00	5,88	0,00	0,84	27,73	0,00	0,00	58,82	6,72
BNV – ReKC	100,00	7,43	1,24	0,00	47,99	0,00	0,31	39,32	3,72
PraC – BNV	100,00	4,11	0,00	0,00	0,00	30,14	0,00	60,27	5,48
BNV – PraC	100,00	3,40	0,00	1,36	0,00	53,74	0,00	34,69	6,80
Ostatný – BNV	100,00	3,79	0,00	0,24	0,00	0,12	7,57	80,95	7,34
BNV - Ostatná	100,00	8,14	1,55	0,39	0,00	0,00	26,94	51,16	11,82
Spolu	100,00	37,37	4,61	1,75	1,22	0,58	1,05	47,26	6,16

Poznámka: RKC – Rímskokatolícka cirkev v Slovenskej republike (rímskokatolícke); ECAV – Evanjelická cirkev augsburského vyznania na Slovensku (evanjelické); GKC – Gréckokatolícka cirkev na Slovensku (gréckokatolícke); ReKC – Reformovaná kresťanská cirkev na Slovensku (kalvínske); PraC – Pravoslávna cirkev na Slovensku (pravoslávne); Ostatné – všetky ostatné náboženské vyznania okrem 5 NNV; BNV – bez náboženského vyznania
Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

V nábožensky heterogamných RZK, v ktorých jeden z partnerov je bez náboženského vyznania, žije takmer 8-tisíc detí 15-ročných a starších, z ktorých tri štvrtiny (77 %) žijú v RZK, kde jeden z partnerov je bez náboženského vyznania a druhý je rímskokatolíckeho náboženského vyznania. Ak je družka bez náboženského vyznania, tak podiel detí bez náboženského vyznania nad 15 rokov dosahuje 60 – 70 %. Najnižší je, ak je druh kalvín (59 %) a najvyšší, ak sa druh hlási k iným ako 5 NNV (69 %). Najvýraznejší rozdiel medzi prenosom náboženského vyznania od otca a matky je v prípade pravoslávnych, kde dosahuje 36 p. b. (ak je druh pravoslávny a družka bez

náboženského vyznania, tak len 6 % detí je pravoslávnych, ak je naopak družka pravoslávna a druh bez náboženského vyznania, tak je to až 42 %).

Najúspešnejšie v prenose náboženského vyznania na deti 15-ročné a staršie v RZK sú rímskokatolícke (52 %) a kalvínske (51 %) družky, z druhov sú to rímskokatolícki (26 %) a kalvínski (23 %) druhovia. K rímskokatolíckemu vyznaniu sa tiež hlási významnejší podiel detí z iných kombinácií RZK, najmä ak je druh bez náboženského vyznania a družka pravoslávna, či gréckokatolícka (14 %), prípadne pravoslávny druh a družka bez vyznania (13 %).

T 4.2.4.9 Deti vo veku 15 a viac rokov v nábožensky heterogamných kohabitáciách, v ktorých je jeden z kohabitantov bez náboženského vyznania v SR, 2021

Náboženské vyznanie otca a matky	Deti spolu (15+)	Náboženské vyznanie detí (15+) v rodine							
		RKC	ECAV	GKC	ReF	PraC	ostatné	BNV	nezistené
abs.									
RKC – BNV	2 251	588	36	22	5	6	51	1 408	135
BNV – RKC	3 550	1 859	28	33	8	3	61	1 350	208
ECAV – BNV	311	17	64	0	2	0	15	194	19
BNV – ECAV	452	24	195	2	3	0	14	189	25
GKC – BNV	143	14	0	22	1	0	1	94	11
BNV – GKC	184	25	0	86	0	2	3	61	7
ReKC – BNV	73	7	1	0	17	0	2	43	3
BNV – ReKC	113	4	3	1	58	0	1	44	2
PraC – BNV	31	4	0	1	0	2	0	21	3
BNV – PraC	50	7	1	0	0	21	1	16	4
Ostatný – BNV	204	20	3	3	1	1	25	140	11
BNV – ostatná	190	21	3	0	1	0	56	98	11
Spolu	7 552	2 590	334	170	96	35	230	3 658	439
%									
RKC – BNV	100,00	26,12	1,60	0,98	0,22	0,27	2,27	62,55	6,00
BNV – RKC	100,00	52,37	0,79	0,93	0,23	0,08	1,72	38,03	5,86
ECAV – BNV	100,00	5,47	20,58	0,00	0,64	0,00	4,82	62,38	6,11
BNV – ECAV	100,00	5,31	43,14	0,44	0,66	0,00	3,10	41,81	5,53
GKC – BNV	100,00	9,79	0,00	15,38	0,70	0,00	0,70	65,73	7,69
BNV – GKC	100,00	13,59	0,00	46,74	0,00	1,09	1,63	33,15	3,80
ReKC – BNV	100,00	9,59	1,37	0,00	23,29	0,00	2,74	58,90	4,11
BNV – ReKC	100,00	3,54	2,65	0,88	51,33	0,00	0,88	38,94	1,77
PraC – BNV	100,00	12,90	0,00	3,23	0,00	6,45	0,00	67,74	9,68
BNV – PraC	100,00	14,00	2,00	0,00	0,00	42,00	2,00	32,00	8,00
Ostatný – BNV	100,00	9,80	1,47	1,47	0,49	0,49	12,25	68,63	5,39
BNV – ostatná	100,00	11,05	1,58	0,00	0,53	0,00	29,47	51,58	5,79
Spolu	100,00	34,30	4,42	2,25	1,27	0,46	3,05	48,44	5,81

Poznámka: RKC – Rímskokatolícka cirkev v Slovenskej republike (rímskokatolícke); ECAV – Evanjelická cirkev augsburského vyznania na Slovensku (evanjelické); GKC – Gréckokatolícka cirkev na Slovensku (gréckokatolícke); ReKC – Reformovaná kresťanská cirkev na Slovensku (kalvínske); PraC – Pravoslávna cirkev na Slovensku (pravoslávne); Ostatné – všetky ostatné náboženské vyznania okrem 5 NNV; BNV – bez náboženského vyznania
Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

4.2.5 Rodiny založené kohabitáciou podľa najvyššieho dosiahnutého vzdelania

V rámci hodnotenia vzdelanostnej homogamie kohabitantov, bola analyzovaná ich úroveň vzdelania v piatich kategóriách: bez vzdelania, so základným vzdelaním, so stredným vzdelaním bez maturity, so stredným vzdelaním s maturitou a s vysokoškolským vzdelaním.

Vo všeobecnosti v RZK má rovnaké vzdelanie 49,3 % párov, v rámci sledovaných typov RZK sa už podiel v jednotlivých skupinách (rovnaké vzdelanie, rôzne vzdelanie, nezistené) mierne odlišuje. Viac ako polovica kohabitujúcich párov dosahujúcich rovnaké najvyššie dosiahnuté vzdelanie je iba v type RZK bez detí (50,4 %). Zistený rôzny stupeň vzdelania má 45,9 % RZK, najvyšší podiel v skupine s rôznym vzdelaním je aj v tomto prípade v RZK bez detí (47,1 %). V ostatných typoch RZK je vyšší podiel nezisteného stupňa vzdelania (5 – 10 %) aspoň u jedného z kohabitantov, preto je v nich aj homogamia vzdelania nižšia.

T 4.2.5.1 Rodiny založené kohabitáciou podľa homogamie najvyššieho dosiahnutého vzdelania kohabitantov v SR, 2021

Typ rodiny založenej kohabitáciou (RZK)	Spolu	Rovnaké vzdelanie kohabitantov	Rôzne vzdelanie kohabitantov	Nezistené
	abs.			
RZK bez detí	49 705	25 043	23 426	1 236
RZK s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov	76 496	37 466	34 459	4 571
RZK s najmladším dieťaťom, vo veku 25 rokov a viac	7 297	3 268	3 327	702
Spolu	133 498	65 777	61 212	6 509
	%			
RZK bez detí	100,00	50,38	47,13	2,49
RZK s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov	100,00	48,98	45,05	5,98
RZK s najmladším dieťaťom, vo veku 25 rokov a viac	100,00	44,79	45,59	9,62
Spolu	100,00	49,27	45,85	4,88

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Aj v prípade RZK platí, že sú viditeľné tendencie k vzdelanostnej homogamii kohabitantov. Druhovia s vysokoškolským vzdelaním mali v 68,4 % RZK aj ženy s vysokoškolským vzdelaním, vysoká miera homogamie bola aj u druhov so základným vzdelaním, 64,7 % družiek malo tiež základné vzdelanie. Z pohľadu žien nadobúdala homogamia v kohabitáciách nižšie hodnoty, družky s vysokoškolským vzdelaním mali v 48,8 % prípadoch RZK aj muža s vysokoškolským vzdelaním. Najvyššia homogamia z pohľadu žien bola pri základnom vzdelaní, 57,4 % žien v RZK s týmto vzdelaním má aj muža so základným vzdelaním.

T 4.2.5.2 Rodiny založené kohabitáciou podľa najvyššieho dosiahnutého vzdelania kohabitantov v SR, 2021

Vzdelanie druha	Vzdelanie družky						
	bez vzdelania (15 a viac rokov)	základné	stredné bez maturity	stredné s maturitou	vysokoškolské	nezistené	družky spolu
abs.							
Bez vzdelania (15 a viac rokov)	59	86	36	32	19	13	245
Základné	86	10 334	2 545	2 049	482	473	15 969
Stredné bez maturity	65	4 541	11 843	14 684	4 360	588	36 081
Stredné s maturitou	22	2 070	7 004	24 578	14 555	514	48 743
Vysokoškolské	8	269	1 036	7 263	18 963	173	27 712
Nezistené	24	690	695	1 058	515	1 766	4 748
Druhovia spolu	264	17 990	23 159	49 664	38 894	3 527	133 498
podiely družiek podľa vzdelania (%)							
Bez vzdelania (15 a viac rokov)	24,08	35,10	14,69	13,06	7,76	5,31	100,00
Základné	0,54	64,71	15,94	12,83	3,02	2,96	100,00
Stredné bez maturity	0,18	12,59	32,82	40,70	12,08	1,63	100,00
Stredné s maturitou	0,05	4,25	14,37	50,42	29,86	1,05	100,00
Vysokoškolské	0,03	0,97	3,74	26,21	68,43	0,62	100,00
Nezistené	0,51	14,53	14,64	22,28	10,85	37,19	100,00
Spolu	0,20	13,48	17,35	37,20	29,13	2,64	100,00
podiely druhov podľa vzdelania (%)							
Bez vzdelania (15 a viac rokov)	22,35	0,48	0,16	0,06	0,05	0,37	0,18
Základné	32,58	57,44	10,99	4,13	1,24	13,41	11,96
Stredné bez maturity	24,62	25,24	51,14	29,57	11,21	16,67	27,03
Stredné s maturitou	8,33	11,51	30,24	49,49	37,42	14,57	36,51
Vysokoškolské	3,03	1,50	4,47	14,62	48,76	4,91	20,76
Nezistené	9,09	3,84	3,00	2,13	1,32	50,07	3,56
Spolu	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

V rámci RZK s rôznym dosiahnutým stupňom vzdelania dosahujú vyššie vzdelanie ženy, oproti mužom je ich vzdelanie vyššie v pomere 63 : 37. Tento vyšší pomer je viditeľný najmä v RZK s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov, v ktorých ženy majú dosiahnuté vyššie vzdelanie ako muži až v 65,5 % rodinách. Približne rovnaký pomer vyššieho vzdelania u muža resp. ženy je v RZK s najmladším dieťaťom, vo veku 25 rokov a viac.

T 4.2.5.3 Rodiny založené kohabitáciou podľa najvyššieho dosiahnutého vzdelania kohabitantov s rôznym vzdelaním v SR, 2021

Typ rodiny založenej kohabitáciou (RZK)	Kohabitanti s rôznym vzdelaním				
	spolu	vyššie vzdelanie u druha		vyššie vzdelanie u družky	
		abs.	%	abs.	%
RZK bez detí	23 426	8 844	37,75	14 582	62,25
RZK s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov	34 459	11 900	34,53	22 559	65,47
RZK s najmladším dieťaťom, vo veku 25 rokov a viac	3 327	1 620	48,69	1 707	51,31
Spolu	61 212	22 364	36,54	38 848	63,46

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Z hľadiska počtu detí v RZK podľa vzdelania druha a družky nie je naprieč jednotlivými kombináciami viditeľný jednoznačný trend, no najviac kohabitácií vo všeobecnosti je bez detí (37,2 %) alebo s jedným dieťaťom (34,3 %). V rámci jednotlivých kombinácii vzdelania sú bezdetné kohabitujúce páry najčastejšie zastúpené v RZK, v ktorých obaja kohabitanti dosahujú vysokoškolské vzdelanie, podiel bezdetných vysokoškolsky vzdelaných kohabitantov tvorí 51,2 %. Najnižší podiel bezdetných rodín (približne 18,4 %) je pozorovaný v RZK, v ktorých obaja kohabitanti dosiahli základné vzdelanie. Zároveň je v rámci tejto skupiny aj najvyšší podiel rodín s tromi a viacerými deťmi (36,5 %). Rodiny s jedným dieťaťom sa vyskytovali najčastejšie v kombinácii, kde druh dosahoval vzdelanie stredné bez maturity a družka vysokoškolské vzdelanie. Dvojdetný model v RZK dosahuje v jednotlivých kombináciách podiel okolo 20 %, najvýraznejšie je zastúpený u kohabitantov so základným vzdelaním (22,6 %).

T 4.2.5.4 Rodiny založené kohabitáciou podľa počtu detí a kombinácií najvyššieho dosiahnutého vzdelania kohabitantov v SR, 2021

Vzdelanie druha – vzdelanie družky	Počet detí				
	Spolu	0	1	2	3+
	abs.				
Stredné s maturitou – stredné s maturitou	24 578	9 344	9 371	4 961	902
Vysokoškolské – vysokoškolské	18 963	9 711	5 542	3 207	503
Stredné bez maturity – stredné s maturitou	14 684	4 944	5 704	3 302	734
Stredné s maturitou – vysokoškolské	14 555	6 313	5 274	2 592	376
Stredné bez maturity – stredné bez maturity	11 843	4 075	4 173	2 611	984
Základné – základné	10 334	1 899	2 335	2 331	3 769
Vysokoškolské – stredné s maturitou	7 263	3 368	2 367	1 276	252
Stredné s maturitou – stredné bez maturity	7 004	2 445	2 658	1 496	405
Stredné bez maturity – základné	4 541	1 540	1 344	997	660
Stredné bez maturity – vysokoškolské	4 360	1 654	1 717	854	135
Základné – stredné bez maturity	2 545	725	791	564	465
Stredné s maturitou – základné	2 070	859	642	406	163
Základné – stredné s maturitou	2 049	693	800	423	133
Ostatné kombinácie	8 709	2 135	3 084	2 240	1 250
Spolu	133 498	49 705	45 802	27 260	10 731

T 4.2.5.4 Rodiny založené kohabitáciou podľa počtu detí a kombinácií najvyššieho dosiahnutého vzdelania kohabitantov v SR, 2021 *dokončenie*

Vzdelanie druha – vzdelanie družky	Počet detí				
	Spolu	0	1	2	3+
	%				
Stredné s maturitou – stredné s maturitou	100,00	38,02	38,13	20,18	3,67
Vysokoškolské – vysokoškolské	100,00	51,21	29,23	16,91	2,65
Stredné bez maturity – stredné s maturitou	100,00	33,67	38,85	22,49	5,00
Stredné s maturitou – vysokoškolské	100,00	43,37	36,23	17,81	2,58
Stredné bez maturity – stredné bez maturity	100,00	34,41	35,24	22,05	8,31
Základné – základné	100,00	18,38	22,60	22,56	36,47
Vysokoškolské – stredné s maturitou	100,00	46,37	32,59	17,57	3,47
Stredné s maturitou – stredné bez maturity	100,00	34,91	37,95	21,36	5,78
Stredné bez maturity – základné	100,00	33,91	29,60	21,96	14,53
Stredné bez maturity – vysokoškolské	100,00	37,94	39,38	19,59	3,10
Základné – stredné bez maturity	100,00	28,49	31,08	22,16	18,27
Stredné s maturitou – základné	100,00	41,50	31,01	19,61	7,87
Základné – stredné s maturitou	100,00	33,82	39,04	20,64	6,49
Ostatné kombinácie	100,00	24,51	35,41	25,72	14,35
Spolu	100,00	37,23	34,31	20,42	8,04

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

4.2.6 Rodiny založené kohabitáciou podľa štátneho občianstva

Rodiny založené kohabitáciou (RZK) boli na základe štátneho občianstva rozčlenené do štyroch základných foriem. Tieto formy zahŕňajú kohabitácie, kde obaja kohabitanti majú výlučne občianstvo Slovenskej republiky, kohabitácie tvorené výlučne cudzincami (t. j. obaja kohabitanti majú iné občianstvo než slovenské), kohabitácie, v ktorých je práve jeden z partnerov cudzinec a kohabitácie, kde nie je známe občianstvo u jedného alebo oboch kohabitantov.

T 4.2.6.1 Rodiny založené kohabitáciou podľa štátneho občianstva kohabitantov v SR, 2021

Typ rodiny založenej kohabitáciou (RZK)	Štátne občianstvo kohabitantov				
	spolu	slovenské	iné ako slovenské	zmiešané	nezistené
	abs.				
RZK bez detí	49 705	47 617	460	1 624	4
RZK s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov	76 496	73 585	18	2 892	1
RZK s najmladším dieťaťom, vo veku 25 rokov a viac	7 297	7 132	16	145	4
Spolu	133 498	128 334	494	4 661	9
	%				
RZK bez detí	100,00	95,80	0,93	3,27	0,01
RZK s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov	100,00	96,19	0,02	3,78	0,00
RZK s najmladším dieťaťom, vo veku 25 rokov a viac	100,00	97,74	0,22	1,99	0,05
Spolu	100,00	96,13	0,37	3,49	0,01

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Vo všetkých typoch RZK dominujú rodiny, v ktorých sú obaja kohabitanti občania Slovenskej republiky, a to s podielom 96 – 98 %. RZK, v ktorých sú obaja kohabitanti cudzinci je len 494 a tvoria 0,4 % zo všetkých RZK. Najčastejšie sa jedná o kohabitácie ukrajinských štátnych občanov (125 RZK) alebo kohabitácie, v ktorých majú obaja kohabitanti srbské štátne občianstvo (105 RZK). Podľa jednotlivých typov RZK je najvyššie zastúpenie kohabitácií cudzincov v RZK bez detí. Občiansky zmiešané RZK majú početnosť približne 4,7 tisíca a tvoria 3,5 % zo všetkých RZK, z nich je v 2 616 prípadoch (56,2 %) cudzinkou žena. Najčastejšie je v zmiešanej RZK, či už na strane muža alebo aj ženy, štátny príslušník Českej republiky (v 1 351 RZK). Z hľadiska typu RZK sú zmiešané kohabitácie najpočetnejšie v RZK s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov (3,8 %).

V kohabitáciách slovenských štátnych občanov je v 62,9 % prítomné dieťa, v kohabitáciách cudzincov je dieťa prítomné len v 6,9 % RZK. V zmiešaných manželstvách je tento podiel najvyšší a tvorí 65,2 %.

Z hľadiska podľa počtu detí v RZK, 96 – 98 % týchto detí žije v RZK s rodičmi so slovenským štátnym občianstvom.

T 4.2.6.2 Rodiny založené kohabitáciou podľa počtu detí a štátneho občianstva kohabitantov v SR, 2021

Počet detí	Rodiny založené kohabitáciou (RZK)			
	spolu	bez detí	s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov	s najmladším dieťaťom, vo veku 25 rokov a viac
	abs.			
0 detí (spolu)	49 705	49 705	x	x
v tom				
kohabitácia Slovákov	47 617	47 617	x	x
kohabitácia cudzincov	460	460	x	x
zmiešaná kohabitácia	1 624	1 624	x	x
nezistené	4	4		
1 dieťa (spolu)	45 802	x	39 879	5 923
v tom				
kohabitácia Slovákov	44 185	x	38 399	5 786
kohabitácia cudzincov	28	x	15	13
zmiešaná kohabitácia	1 585	x	1 464	121
nezistené	4	x	1	3
2 deti (spolu)	27 260	x	26 041	1 219
v tom				
kohabitácia Slovákov	26 118	x	24 924	1 194
kohabitácia cudzincov	6	x	3	3
zmiešaná kohabitácia	1 135	x	1 114	21
nezistené	1	x	0	1
3 a viac detí (spolu)	10 731	x	10 576	155
v tom				
kohabitácia Slovákov	10 414	x	10 262	152
zmiešaná kohabitácia	317	x	314	3
Spolu	133 498	49 705	76 496	7 297

T 4.2.6.2 Rodiny založené kohabitáciou podľa počtu detí a štátneho občianstva kohabitantov v SR, 2021 *dokončenie*

Počet detí	Rodiny založené kohabitáciou (RZK)			
	spolu	bez detí	s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov	s najmladším dieťaťom, vo veku 25 rokov a viac
	%			
0 detí (spolu)	100,00	100,00	x	x
v tom				
kohabitácia Slovákov	95,80	95,80	x	x
kohabitácia cudzincov	0,93	0,93	x	x
zmiešaná kohabitácia	3,27	3,27	x	x
nezistené	0,01	0,01	x	x
1 dieťa (spolu)	100,00	x	100,00	100,00
v tom				
kohabitácia Slovákov	96,47	x	96,29	97,69
kohabitácia cudzincov	0,06	x	0,04	0,22
zmiešaná kohabitácia	3,46	x	3,67	2,04
nezistené	0,01	x	0,00	0,05
2 deti (spolu)	100,00	x	100,00	100,00
v tom				
kohabitácia Slovákov	95,81	x	95,71	97,95
kohabitácia cudzincov	0,02	x	0,01	0,25
zmiešaná kohabitácia	4,16	x	4,28	1,72
nezistené	0,00	x	0,00	0,08
3 a viac detí (spolu)	100,00	x	100,00	100,00
v tom				
kohabitácia Slovákov	97,05	x	97,03	98,06
zmiešaná kohabitácia	2,95	x	2,97	1,94

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

4.2.7 Rodiny založené kohabitáciou podľa ekonomickej aktivity

Ekonomická aktivita kohabitantov je sledovaná z pohľadu, či sú obaja kohabitanti ekonomicky aktívni, obaja ekonomicky neaktívni alebo je ekonomicky aktívny iba jeden z nich. Za ekonomicky aktívnych sa považujú kohabitanti s ekonomickou aktivitou pracujúci, pracujúci dôchodca, osoba na materskej dovolenke, osoba na rodičovskej dovolenke a nezamestnaná osoba. Nezistená ekonomická aktivita sa uvádza v prípade, ak je ekonomická aktivita nezistená aspoň u jedného z kohabitantov.

T 4.2.7.1 Rodiny založené kohabitáciou podľa ekonomickej aktivity kohabitantov v SR, 2021

Typ rodiny založenej kohabitáciou (RZK)	Spolu	Obaja kohabitanti sú ekonomicky aktívni	Iba jeden z kohabitantov je ekonomicky aktívny	Obaja kohabitanti sú ekonomicky neaktívni	Nezistené
	abs.				
RZK bez detí	49 705	34 348	9 891	5 031	435
RZK s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov	76 496	49 598	21 718	3 594	1 586
RZK s najmladším dieťaťom, vo veku 25 rokov a viac	7 297	3 585	2 024	1 436	252
Spolu	133 498	87 531	33 633	10 061	2 273
	%				
RZK bez detí	100,00	69,10	19,90	10,12	0,88
RZK s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov	100,00	64,84	28,39	4,70	2,07
RZK s najmladším dieťaťom, vo veku 25 rokov a viac	100,00	49,13	27,74	19,68	3,45
Spolu	100,00	65,57	25,19	7,54	1,70

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Celkovo sa v rámci RZK ukázalo, že najvyšší podiel (65,6 %), predstavujú RZK, v ktorých sú obaja kohabitanti ekonomicky aktívni. V rámci jednotlivých typov RZK je najvyšší podiel oboch ekonomicky aktívnych kohabitantov v RZK bez detí (69,1 %). V rámci RZK s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov je zasa najnižší výskyt rodín, v ktorých sú obaja kohabitanti ekonomicky neaktívni. Naopak, najviac ekonomicky neaktívnych kohabitantov je v rámci typu RZK s najmladším dieťaťom, vo veku 25 rokov a viac (19,7 %).

V prípade, ak je ekonomicky aktívny iba jeden z kohabitantov, je ich podiel v rámci všetkých RZK približne štvrtina. Zo všetkých RZK, v ktorých je ekonomicky aktívny iba jeden z kohabitantov, je ekonomicky aktívny muž v 74,1 %, pričom najvýraznejšie sú muži ekonomicky aktívni v RZK s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov, v nich tvoria ekonomicky aktívni muži 84,1 %. V rámci RZK s najmladším dieťaťom, vo veku 25 rokov alebo viac, sú častejšie ekonomicky aktívne ženy (57,2 %).

V typoch RZK, v ktorých sú obaja kohabitanti ekonomicky aktívni (87 531 RZK), bola najčastejšia zhoda ekonomickej aktivity manželov v kategórii „pracujúci“, v 57 538 RZK, tzn. s podielom 65,7 %.

Homogenita ekonomickej aktivity v kategórii pracujúci je vysoká z pohľadu oboch kohabitantov. Pracujúci druhovia žijú s pracujúcimi družkami v 75,8 % RZK, z pohľadu družiek tento podiel dosahuje až 89,3 % RZK.

Kohabitácie, v ktorých kohabitanti nie sú zaradení do ekonomickej skupiny "pracujúci" sú z pohľadu druha aj družky rôzne, napríklad druhovia s ekonomickou aktivitou pracujúci dôchodca, osoba na materskej dovolenke a osoba na rodičovskej dovolenke sú najčastejšie v RZK so družkami s ekonomickou aktivitou pracujúci. V prípade nezamestnaných druhov sa pri nich v RZK najčastejšie objavujú pracujúce družky

s podielom 51,1 %, druhou najčastejšou kategóriou družiek pri nezamestnaných druhoch sú nezamestnané družky (37,7 %).

Z pohľadu družiek je to podobné, ako u druhov a v rámci ostatných kategórií mimo pracujúcich (tzn. pracujúci dôchodca, osoby na rodičovskej dovolenke, materskej dovolenke a nezamestnané), žijú družky v RZK s pracujúcimi druhmi. Nezamestnané družky žijú v 23,9 % RZK s nezamestnanými druhmi.

T 4.2.7.2 Rodiny založené kohabitáciou ekonomicky aktívnych kohabitantov v SR, 2021

Ekonomická aktivita druha	Ekonomická aktivita družky					
	pracujúci (okrem dôchodcov)	pracujúci dôchodca	osoba na materskej dovolenke	osoba na rodičovskej dovolenke	nezamestnaný	družky spolu
Pracujúci (okrem dôchodcov)	57 538	2 191	2 722	6 799	6 613	75 863
Pracujúci dôchodca	3 475	1 044	48	135	393	5 095
Osoba na materskej dovolenke	145	2	38	32	59	276
Osoba na rodičovskej dovolenke	212	4	1	2	111	330
Nezamestnaný	3 049	194	101	376	2 247	5 967
Druhovia spolu	64 419	3 435	2 910	7 344	9 423	87 531
podiel družiek podľa ekonomickej aktivity (%)						
Pracujúci (okrem dôchodcov)	75,84	2,89	3,59	8,96	8,72	100,00
Pracujúci dôchodca	68,20	20,49	0,94	2,65	7,71	100,00
Osoba na materskej dovolenke	52,54	0,72	13,77	11,59	21,38	100,00
Osoba na rodičovskej dovolenke	64,24	1,21	0,30	0,61	33,64	100,00
Nezamestnaný	51,10	3,25	1,69	6,30	37,66	100,00
Spolu	73,60	3,92	3,32	8,39	10,77	100,00
podiel druhov podľa ekonomickej aktivity (%)						
Pracujúci (okrem dôchodcov)	89,32	63,78	93,54	92,58	70,18	86,67
Pracujúci dôchodca	5,39	30,39	1,65	1,84	4,17	5,82
Osoba na materskej dovolenke	0,23	0,06	1,31	0,44	0,63	0,32
Osoba na rodičovskej dovolenke	0,33	0,12	0,03	0,03	1,18	0,38
Nezamestnaný	4,73	5,65	3,47	5,12	23,85	6,82
Spolu	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

V RZK, v ktorých je iba jeden z kohabitantov ekonomicky aktívny (t. j. v 33 633 RZM), je 24 907 takých, kde je ekonomicky aktívny muž a 8 726 takých, kde ekonomicky aktívna je žena.

Vo väčšine prípadov, v ktorých je muž ekonomicky neaktívny, má družku s ekonomickou aktivitou pracujúca (okrem dôchodcov), ich podiel sa pohybuje v rozmedzí 54 – 83 %. Najnižší podiel pracujúcich žien sa objavuje pri mužoch s ekonomickou aktivitou dôchodca (53,8 %), najvyšší pri študentoch vysokej školy (83,3 %).

V prípade, ak v RZK je ekonomicky aktívny muž, sa najčastejšie objavujú ženy s ekonomickou aktivitou osoba v domácnosti (okolo 80 – 85 %). Výnimku tvoria RZK,

v ktorých muž je pracujúci dôchodca a tí tvoria najčastejšie rodinu s dôchodkyňou (71,3 %).

T 4.2.7.3 Rodiny založené kohabitáciou s ekonomicky neaktívnym druhom v SR, 2021

Ekonomická aktivita druha	Ekonomická aktivita družky					
	spolu	pracujúci (okrem dôchodcov)	pracujúci dôchodca	osoba na materskej dovolenke	osoba na rodičovskej dovolenke	nezamestnaný
abs.						
Dôchodca	4 627	2 491	1 432	6	63	635
Osoba v domácnosti	3 256	1 925	105	44	209	973
Príjemca kapitálových príjmov	283	219	3	9	27	25
Študent vysokej školy	486	405	4	23	29	25
Žiak strednej školy	33	23	1	3	2	4
Iná	41	26	1	1	3	10
Spolu	8 726	5 089	1 546	86	333	1 672
%						
Dôchodca	100,00	53,84	30,95	0,13	1,36	13,72
Osoba v domácnosti	100,00	59,12	3,22	1,35	6,42	29,88
Príjemca kapitálových príjmov	100,00	77,39	1,06	3,18	9,54	8,83
Študent vysokej školy	100,00	83,33	0,82	4,73	5,97	5,14
Žiak strednej školy	100,00	69,70	3,03	9,09	6,06	12,12
Iná	100,00	63,41	2,44	2,44	7,32	24,39
Spolu	100,00	58,32	17,72	0,99	3,82	19,16

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

T 4.2.7.4 Rodiny založené kohabitáciou s ekonomicky neaktívnou družkou v SR, 2021

Ekonomická aktivita druha	Ekonomická aktivita družky							
	spolu	dôchodca	osoba v domácnosti	príjemca kapitálových príjmov	študent vysokej školy	žiak strednej školy	žiak základnej školy	iná
abs.								
Pracujúci (okrem dôchodcov)	20 336	1 887	16 678	157	1 421	186	0	7
Pracujúci dôchodca	1 949	1 389	519	15	22	3	0	1
Osoba na materskej dovolenke	63	3	54	2	3	1	0	0
Osoba na rodičovskej dovolenke	153	14	122	2	10	4	1	0
Nezamestnaný	2 406	392	1 931	7	61	14	0	1
Spolu	24 907	3 685	19 304	183	1 517	208	1	9
%								
Pracujúci (okrem dôchodcov)	100,00	9,28	82,01	0,77	6,99	0,91	0,00	0,03
Pracujúci dôchodca	100,00	71,27	26,63	0,77	1,13	0,15	0,00	0,05
Osoba na materskej dovolenke	100,00	4,76	85,71	3,17	4,76	1,59	0,00	0,00
Osoba na rodičovskej dovolenke	100,00	9,15	79,74	1,31	6,54	2,61	0,65	0,00
Nezamestnaný	100,00	16,29	80,26	0,29	2,54	0,58	0,00	0,04
Spolu	100,00	14,80	77,50	0,73	6,09	0,84	0,00	0,04

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

V rámci RZK a kombinácii ekonomickej aktivity kohabitantov je najvyšší podiel RZK bez detí (37,2 %) alebo s jedným dieťaťom (34,3 %). RZK bez detí sa najčastejšie vyskytujú u kohabitantov oboch dôchodcov (73,8 %) alebo u kohabitantov, kde je muž dôchodca a žena ešte pracujúca (53,1 %). Relatívne vysoký podiel bezdetných rodín sa objavuje aj v kombinácii, kde sú obaja kohabitanti pracujúci (45,3 %). RZK s jedným dieťaťom sa pohybuje v rozmedzí od 20,4 % u oboch kohabitantov dôchodcov po 57 %, kde je muž pracujúci a žena ako osoba na rodičovskej dovolenke.

T 4.2.7.5 Rodiny založené kohabitáciou podľa počtu detí a ekonomickej aktivity kohabitantov v SR, 2021

Ekonomická aktivita druha – ekonomická aktivita družky	Počet detí v rodine				
	spolu	0	1	2	3+
abs.					
Pracujúci (okrem dôchodcov) – pracujúci (okrem dôchodcov)	57 538	26 075	18 320	10 887	2 256
Pracujúci (okrem dôchodcov) – osoba v domácnosti	16 678	1 608	7 893	5 160	2 017
Pracujúci (okrem dôchodcov) – osoba na rodičovskej dovolenke	6 799	370	3 872	2 068	489
Pracujúci (okrem dôchodcov) – nezamestnaný	6 613	2 113	2 274	1 572	654
Dôchodca – dôchodca	5 253	3 879	1 070	231	73
Pracujúci dôchodca – pracujúci (okrem dôchodcov)	3 475	1 588	1 212	547	128
Nezamestnaný – pracujúci (okrem dôchodcov)	3 049	1 259	1 027	588	175
Osoba v domácnosti – osoba v domácnosti	3 035	355	737	735	1 208
Pracujúci (okrem dôchodcov) – osoba na materskej dovolenke	2 722	368	1 472	727	155
Dôchodca – pracujúci (okrem dôchodcov)	2 491	1 323	786	295	87
Nezamestnaný – nezamestnaný	2 247	507	554	526	660
Pracujúci (okrem dôchodcov) – pracujúci dôchodca	2 191	1 039	756	316	80
Nezamestnaný – osoba v domácnosti	1 931	206	594	480	651
Ostatné kombinácie	19 476	9 015	5 235	3 128	2 098
Spolu	133 498	49 705	45 802	27 260	10 731
%					
Pracujúci (okrem dôchodcov) – pracujúci (okrem dôchodcov)	100,00	45,32	31,84	18,92	3,92
Pracujúci (okrem dôchodcov) – osoba v domácnosti	100,00	9,64	47,33	30,94	12,09
Pracujúci (okrem dôchodcov) – osoba na rodičovskej dovolenke	100,00	5,44	56,95	30,42	7,19
Pracujúci (okrem dôchodcov) – nezamestnaný	100,00	31,95	34,39	23,77	9,89
Dôchodca – dôchodca	100,00	73,84	20,37	4,40	1,39
Pracujúci dôchodca – pracujúci (okrem dôchodcov)	100,00	45,70	34,88	15,74	3,68
Nezamestnaný – pracujúci (okrem dôchodcov)	100,00	41,29	33,68	19,29	5,74
Osoba v domácnosti – osoba v domácnosti	100,00	11,70	24,28	24,22	39,80
Pracujúci (okrem dôchodcov) – osoba na materskej dovolenke	100,00	13,52	54,08	26,71	5,69
Dôchodca – pracujúci (okrem dôchodcov)	100,00	53,11	31,55	11,84	3,49
Nezamestnaný – nezamestnaný	100,00	22,56	24,66	23,41	29,37
Pracujúci (okrem dôchodcov) – pracujúci dôchodca	100,00	47,42	34,50	14,42	3,65
Nezamestnaný – osoba v domácnosti	100,00	10,67	30,76	24,86	33,71
Ostatné kombinácie	100,00	46,29	26,88	16,06	10,77
Spolu	100,00	37,23	34,31	20,42	8,04

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Dvojdetný model je pozorovaný pri 20,4 % RZK, najčastejšie v kombináciách s pracujúcim mužom a ženou ako osobou v domácnosti alebo osobou na rodičovskej dovolenke, s podielom okolo 30 %. Tri a viac detí v rámci RZK majú rodiny, kde sú obaja kohabitanti ako osoby v domácnosti (39,8 %).

4.2.8 Rodiny založené kohabitáciou a podmienky bývania

Z hľadiska rozmiestnenia RZK podľa typu sídla bývalo takmer 77,5 tisíca RZK v meste a viac ako 56-tisíc na vidieku. V meste predstavovali najvyšší podiel dvojčlenné RZK a na vidieku trojčlenné.

T 4.2.8.1 Rodiny založené kohabitáciou podľa počtu členov domácnosti a typu sídla v SR, 2021

Typ sídla	Rodiny založené kohabitáciou spolu	Počet členov domácnosti							
		2		3		4		5+	
		abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Mesto	77 457	32 781	65,95	26 309	57,44	14 131	51,84	4 236	39,47
Vidiek	56 041	16 924	34,05	19 493	42,56	13 129	48,16	6 495	60,53
Spolu	133 498	49 705	100,00	45 802	100,00	27 260	100,00	10 731	100,00

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Z celkového počtu takmer 61-tisíc RZK, ktorí bývali v bytoch v rodinných domoch, žilo viac ako 16-tisíc v mestách a takmer 45-tisíc na vidieku. Na vidieku aj v mestách tvorili najvyšší podiel trojčlenné domácnosti RZK.

T 4.2.8.2 Rodiny založené kohabitáciou v bytoch rodinných domov podľa počtu členov domácnosti a typu sídla v SR, 2021

Typ sídla	Rodiny založené kohabitáciou v rodinných domoch spolu	Počet členov domácnosti							
		2		3		4		5+	
		abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Mesto	16 052	5 029	27,33	5 684	26,46	3 992	27,04	1 347	22,18
Vidiek	44 667	13 371	72,67	15 797	73,54	10 773	72,96	4 726	77,82
Spolu	60 719	18 400	100,00	21 481	100,00	14 765	100,00	6 073	100,00

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

V bytoch v bytových domoch žilo takmer 63-tisíc RZK, pričom viac ako 55-tisíc z nich bývalo v meste a takmer 8-tisíc na vidieku. Na rozdiel od RZK bývajúcich v bytoch v rodinných domoch tvorili pri RZK v bytoch v bytových domoch žijúcich v mestách najvyšší podiel dvojčlenné domácnosti.

T 4.2.8.3 Rodiny založené kohabitáciou v bytoch bytových domov podľa počtu členov domácnosti a typu sídla v SR, 2021

Typ sídla	Rodiny založené kohabitáciou v bytových domoch spolu	Počet členov domácnosti							
		2		3		4		5+	
		abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Mesto	55 150	24 270	91,09	19 298	87,33	9 319	85,00	2 263	73,76
Vidiek	7 623	2 374	8,91	2 799	12,67	1 645	15,00	805	26,64
Spolu	62 773	26 644	100,00	22 097	100,00	10 964	100,00	3 068	100,00

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

V roku 2021 tvorili najvyšší podiel dvojčlenné RZK v obciach patriacich do veľkostnej skupiny 100 000 a viac obyvateľov. Z celkového počtu takmer 23-tisíc RZK v tejto veľkostnej skupine obcí (VSO) bolo takmer 12-tisíc dvojčlenných (51,9 %). Na druhej strane najnižší podiel tvorili dvojčlenné RZK v o VSO 500 až 999 obyvateľov, kde z celkového počtu viac ako 11-tisíc RZK bolo takmer 3,5 tisíca dvojčlenných (29,1 %). Trojčlenné RZK tvorili najvyšší podiel vo VSO 10 000 až 19 999 obyvateľov (37,1 %) a najnižší vo VSO 100 000 a viac obyvateľov (30,1 %). Štvorčlenné RZK predstavovali najvyšší podiel vo VSO 500 až 999 obyvateľov (23,8 %) a najnižší vo VSO 100 000 a viac obyvateľov (14,8 %). RZK pozostávajúce z 5 a viac členov predstavovali najvyšší podiel v obciach do 199 obyvateľov (14,1 %) a najnižší v obciach so 100 000 a viac obyvateľmi (3,2 %).

T 4.2.8.4 Rodiny založené kohabitáciou podľa počtu členov domácnosti vo veľkostných skupinách obcí v SR, 2021

VSO	Rodiny založené kohabitáciou spolu		Počet členov domácnosti							
			2		3		4		5+	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	**%**
0 až 199	1 265	100,00	398	31,46	419	33,12	270	21,34	178	14,07
200 až 499	5 925	100,00	1 792	30,24	1 967	33,20	1 389	23,44	777	13,11
500 až 999	11 492	100,00	3 338	29,05	3 959	34,45	2 736	23,81	1 459	12,70
1 000 až 1 999	17 954	100,00	5 360	29,85	6 431	35,82	4 256	23,71	1 907	10,62
2 000 až 4 999	18 722	100,00	5 620	30,02	6 513	34,79	4 360	23,29	2 229	11,91
5 000 až 9 999	10 967	100,00	3 740	34,10	3 751	34,20	2 344	21,37	1 132	10,32
10 000 až 19 999	12 862	100,00	4 632	36,01	4 768	37,07	2 685	20,88	777	6,04
20 000 až 49 999	20 101	100,00	7 765	38,63	7 324	36,44	3 934	19,57	1 078	5,36
50 000 až 99 999	11 535	100,00	5 287	45,83	3 848	33,36	1 933	16,76	467	4,05
100 000 a viac	22 675	100,00	11 773	51,92	6 822	30,09	3 353	14,79	727	3,21
Spolu	133 498	100,00	49 705	37,23	45 802	34,31	27 260	20,42	10 731	8,04

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

G 4.2.8.2 Rodiny založené kohabitáciou podľa počtu členov domácnosti vo veľkostných skupinách obcí v SR, 2021

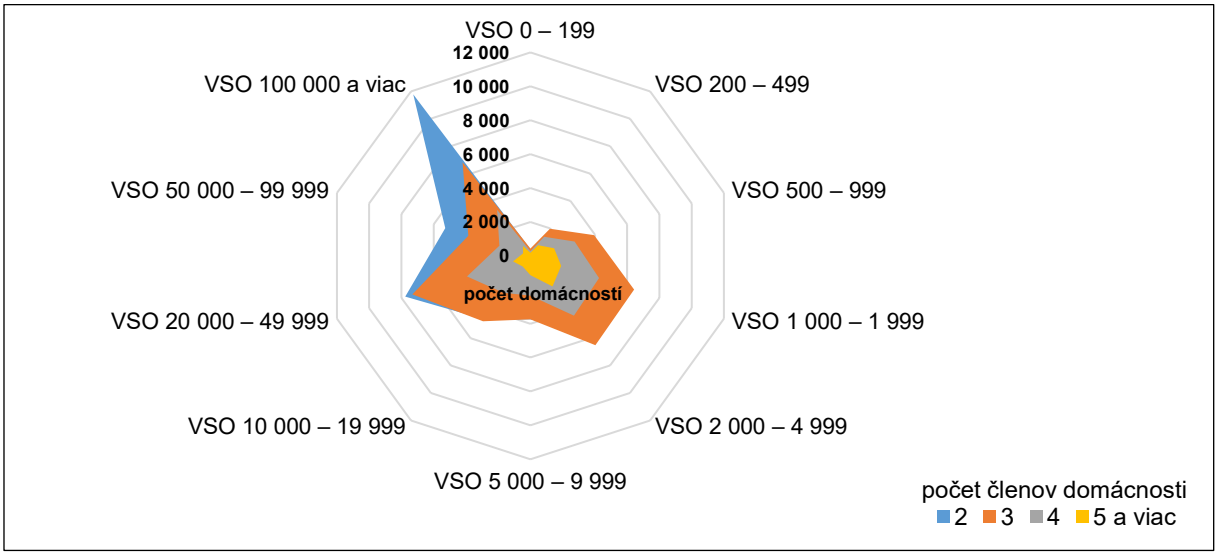

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Z viac ako 133-tisíc RZK bývalo takmer 63-tisíc v bytoch v bytových domoch a skoro 61-tisíc v bytoch v rodinných domoch. V bytoch v rodinných domoch tvorili najvyšší podiel trojčlenné domácnosti RZK a v bytoch v bytových domoch dvojčlenné. Podľa výsledkov SODB 2021 bývalo viac ako 1-tisíc RZK aj vo fiktívnych objektoch; núdzových objektoch, neurčených na bývanie; polyfunkčných budovách a ostatných budovách na bývanie. Vo fiktívnych objektoch bývalo viac ako 3,7 tisíca RZK, v núdzových objektoch, neurčených na bývanie takmer 1,7 tisíca, v polyfunkčných budovách takmer 1,6 tisíca a v ostatných budovách na bývanie skoro 1,2 tisíca.

T 4.2.8.5 Rodiny založené kohabitáciou podľa typu domu a počtu členov domácnosti v SR, 2021

Typ domu	Rodiny založené kohabitáciou spolu	Počet členov domácnosti							
		2		3		4		5+	
		abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Rodinný dom	60 719	18 400	37,02	21 481	46,90	14 765	54,16	6 073	56,59
Bytový dom	62 773	26 644	53,60	22 097	48,24	10 964	40,22	3 068	28,59
Polyfunkčná budova	1 587	870	1,75	465	1,02	212	0,78	40	0,37
Prevádzková budova s bytmi	438	202	0,41	126	0,28	75	0,28	35	0,33
Ostatné budovy na bývanie	1 159	420	0,84	305	0,67	232	0,85	202	1,88
Núdzové ubytovanie na pracovisku	39	4	0,01	13	0,03	12	0,04	10	0,09
Neskolaudovaný rodinný dom	926	319	0,64	226	0,49	198	0,73	183	1,71
Rekreačný objekt	285	111	0,22	100	0,22	56	0,21	18	0,17
Núdzový objekt, neurčený na bývanie	1 669	269	0,54	298	0,65	296	1,09	806	7,51
Mobilné obydlie	21	7	0,01	2	0,00	7	0,03	5	0,05
Fiktívny objekt	3 706	2 358	4,74	652	1,42	419	1,54	277	2,58
Nezistený	176	101	0,20	37	0,08	24	0,09	14	0,13
Spolu	133 498	49 705	100,00	45 802	100,00	27 260	100,00	10 731	100,00

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

G 4.2.8.3 Rodiny založené kohabitáciou podľa typu domu a počtu členov domácnosti v SR, 2021

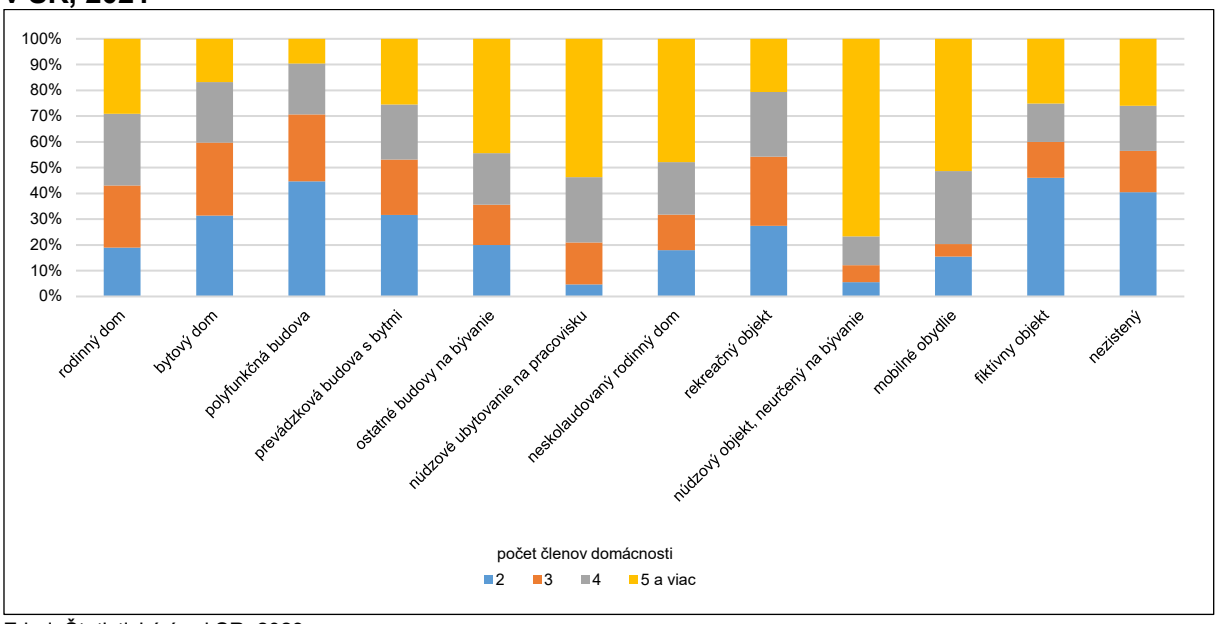

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Najviac RZK obývalo byty v rodinných domoch s celkovou podlahovou plochou 150 m² a viac. Z celkového počtu takmer 61-tisíc RZK žilo v bytoch s týmto rozmerom takmer 14,5 tisíca, podiel 23,7 %.

V bytoch v rodinných domoch s celkovou podlahovou plochou 150 m² a viac býval najvyšší podiel trojčlenných a štvorčlenných RZK. Pri trojčlenných to bolo viac ako 5-tisíc z viac ako 21-tisíc (24,6 %) a pri štvorčlenných necelých 4-tisíc z takmer 15-tisíc (25,5 %). Okrem bytov v rodinných domoch s celkovou podlahovou plochou 150 m² a viac obývali RZK vo väčšej miere aj byty v rodinných domoch s celkovou podlahovou plochou 80 m² až 100 m², kde žilo viac ako 14-tisíc RZK (23,6 %).

V bytoch v rodinných domoch s výmerou 80 m² až 100 m² žil najvyšší podiel dvojčlenných a päť a viac členných RZK. Pri dvojčlenných RZK to bolo takmer 4,5 tisíca z viac ako 18-tisíc (24,2 %) a pri päť a viac členných takmer 1,5 tisíca z viac ako 6-tisíc (24,6 %).

Najvyšší podiel RZK býval v bytoch v bytových domoch s celkovou podlahovou plochou 60 m² až 80 m². V bytoch v bytových domoch s touto výmerou žilo skoro 32-tisíc RZK z takmer 63-tisíc (50,3 %). V bytoch v bytových domoch s výmerou 60 m² až 80 m² býval najvyšší podiel dvojčlenných, trojčlenných, štvorčlenných aj päť a viac členných RZK. Z celkového počtu takmer 27-tisíc dvojčlenných RZK bývalo v bytoch v bytových domoch s výmerou 60 m² až 80 m² viac ako 12-tisíc (45,4 %). Pri trojčlenných to bolo viac ako 12-tisíc z takmer 22,1 tisíca (55,1 %), pri štvorčlenných viac ako 6-tisíc z takmer 11-tisíc (55,6 %) a pri päť a viac členných to bolo takmer 1,3 tisíca z viac ako 3-tisíc (39,7 %).

G 4.2.8.4 Rodiny založené kohabitáciou v bytoch rodinných a bytových domov podľa celkovej podlahovej plochy bytov v SR, 2021

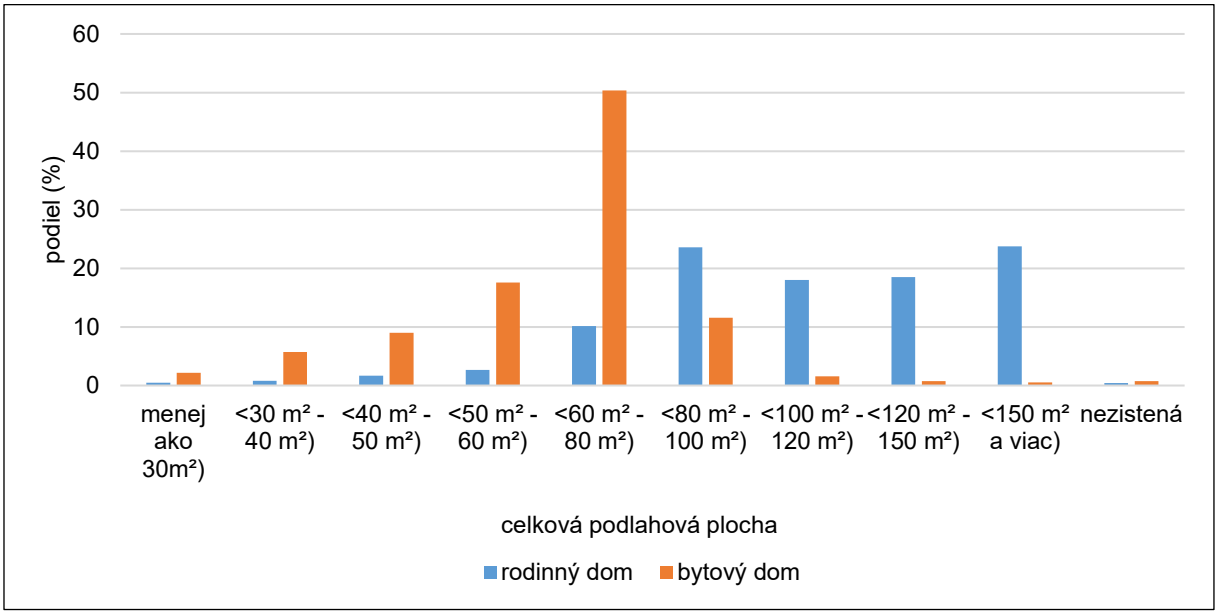

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Najvyšší podiel RZK býval v bytoch v bytových domoch s celkovou podlahovou plochou 60 m² až 80 m². V bytoch v bytových domoch s touto výmerou žilo skoro 32-tisíc RZK z takmer 63-tisíc (50,3 %). V bytoch v bytových domoch s výmerou 60 m² až 80 m² býval najvyšší podiel dvojčlenných, trojčlenných, štvorčlenných aj päť a viac členných RZK. Z celkového počtu takmer 27-tisíc dvojčlenných RZK bývalo v bytoch v bytových domoch s výmerou 60 m² až 80 m² viac ako 12-tisíc (45,4 %). Pri trojčlenných to bolo viac ako 12-tisíc z takmer 22,1 tisíca (55,1 %), pri štvorčlenných viac ako 6-tisíc z takmer 11-tisíc (55,6 %) a pri päť a viac členných to bolo takmer 1,3 tisíca z viac ako 3-tisíc (39,7 %).

V bytoch v rodinných domoch bez rekonštrukcie bývalo viac ako 23-tisíc RZK z takmer 61-tisíc, podiel 38,5 %. Najvyšší počet bytov v rodinných domoch obývaných RZK prešiel rekonštrukciou medzi rokmi 2010 – 2015, kedy bolo zrekonštruovaných skoro 14-tisíc bytov v rodinných domoch z takmer 61-tisíc, ide o podiel 23,0 %. Z celkového počtu viac ako 37-tisíc zrekonštruovaných bytov v rodinných domoch, ktoré obývali RZK prešlo najviac z nich rekonštrukciou okien (takmer 34,5 tisíca), ide o podiel 92,4 %. Viac ako pätina bytov v bytových domoch, v ktorých bývali RZK neprešla rekonštrukciou. Z celkového počtu takmer 63-tisíc bytov v bytových domoch išlo o viac ako 13-tisíc (21,1 %). Medzi rokmi 2010 – 2015 bolo zrekonštruovaných viac ako tretina bytov v bytových domoch obývaných RZK. Z takmer 63-tisíc bytov bolo v tomto období zrekonštruovaných viac ako 22-tisíc (35,2 %). Celkový počet zrekonštruovaných bytov v bytových domoch, ktoré obývali RZK bol takmer 50-tisíc. Z týchto 50-tisíc zrekonštruovaných bytov malo takmer 47-tisíc zrekonštruované okná (94,6 %).

G 4.2.8.5 Rodiny založené kohabitáciou v bytoch rodinných a bytových domov podľa obdobia ich poslednej obnovy v SR, 2021

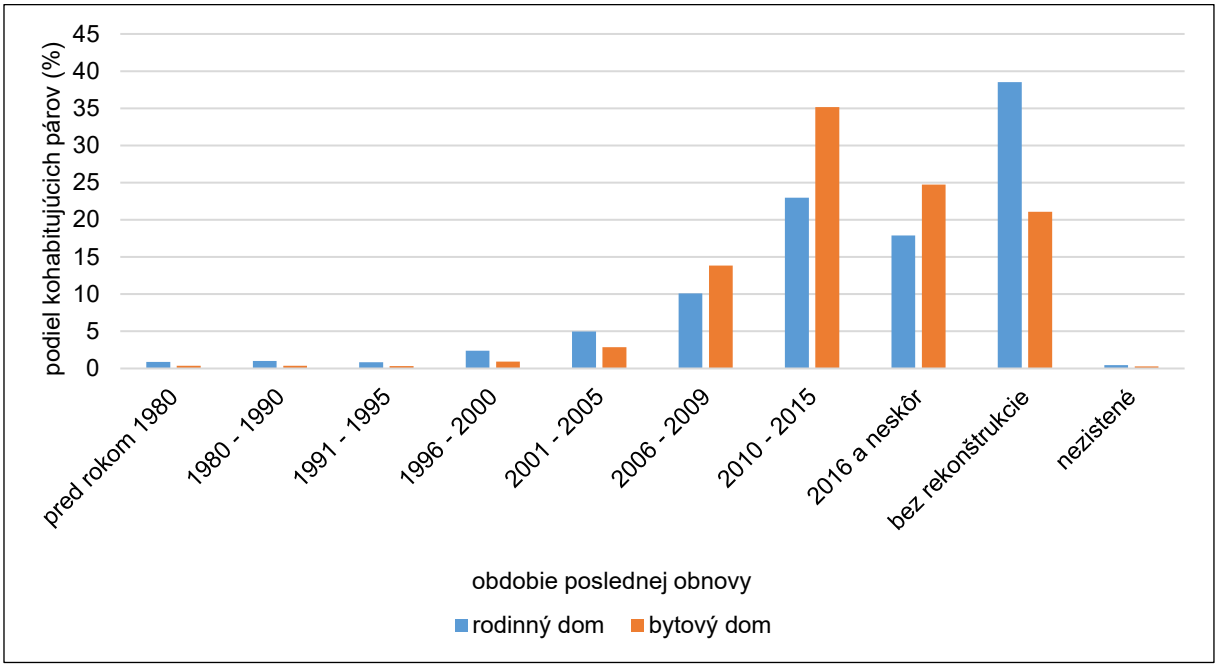

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Zo 61-tisíc bytov v rodinných domoch, ktoré obývali RZK, vykurovalo takmer 37-tisíc plynom, čo predstavovalo podiel 60,5 %. Okrem plynu využívali RZK na vykurovanie svojich bytov v rodinných domoch aj pevné palivo, ktorým vykurovalo viac ako 17,5 tisíca RZK (28,9 %). RZK žijúce v bytoch v bytových domoch využívali na kúrenie rovnako najčastejšie plyn a pevné palivo. Plynom bolo vykurovaných viac ako 45-tisíc bytov v bytových domoch, podiel 72,3 %. Pevné palivo využívalo na vykurovanie v bytových domoch viac ako 9-tisíc RZK (14,6 %).

M 4.2.1 Rodiny založené kohabitáciou podľa počtu závislých detí v okresoch SR, 2021

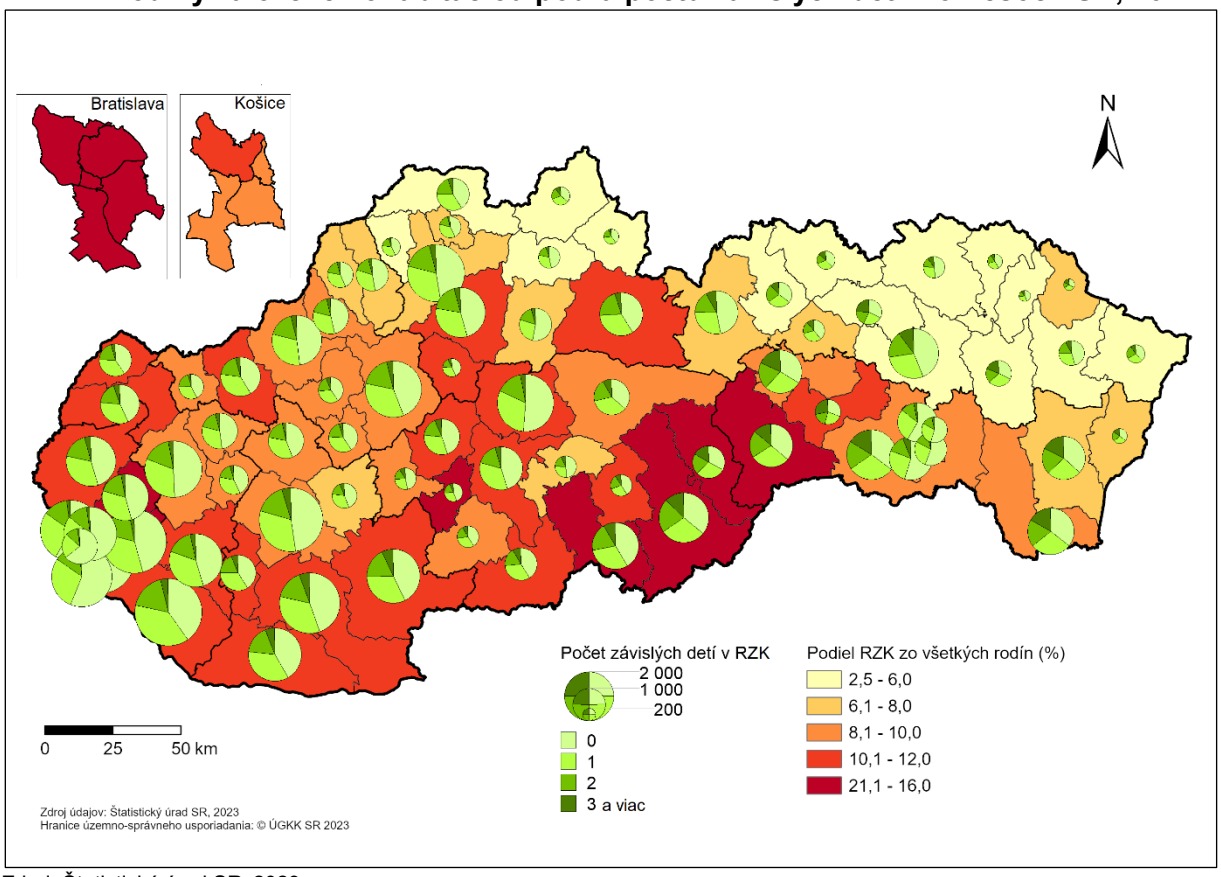

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

M 4.2.2 Obyvatelia žijúci v rodinách založených kohabitáciou v okresoch SR, 2021

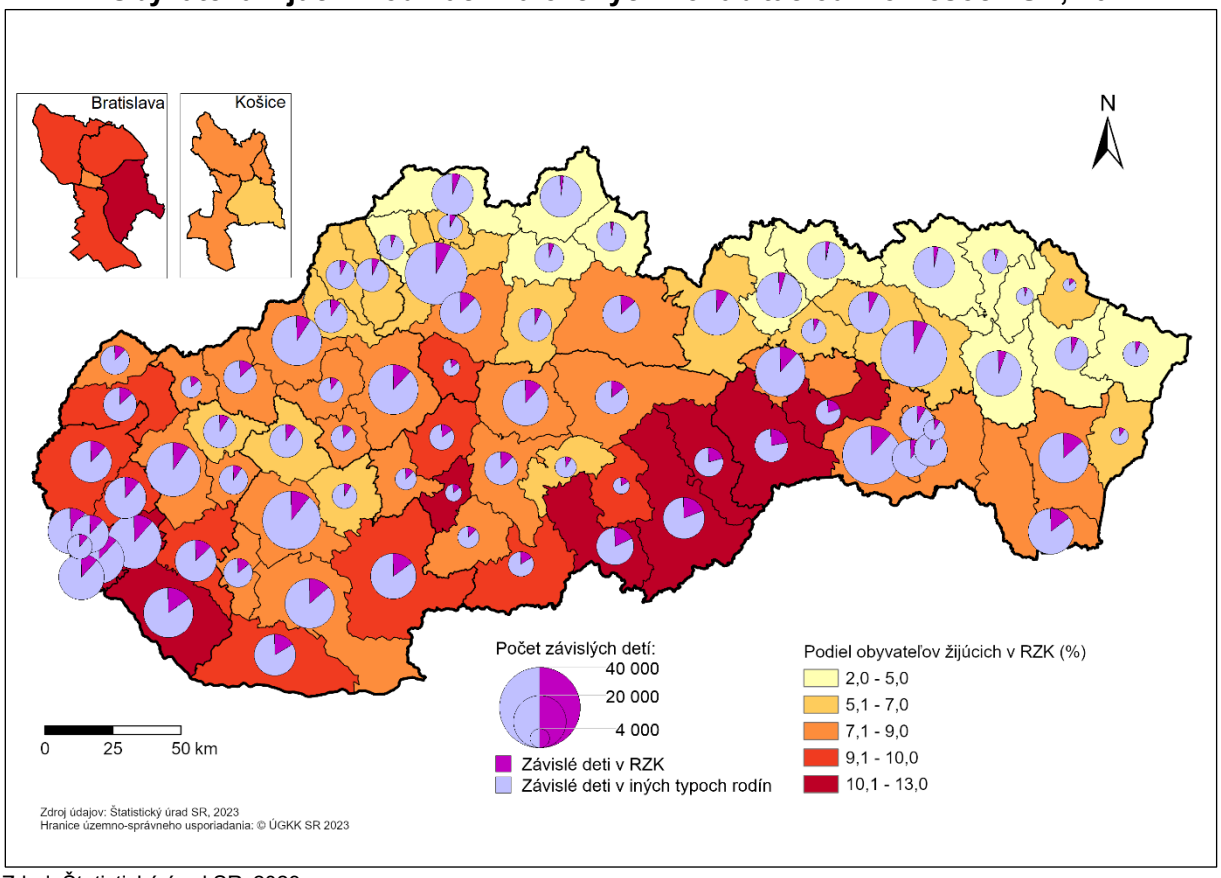

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

M 4.2.3 Rodiny založené kohabitáciou v bytoch rodinných domov podľa počtu členov domácnosti v okresoch SR, 2021

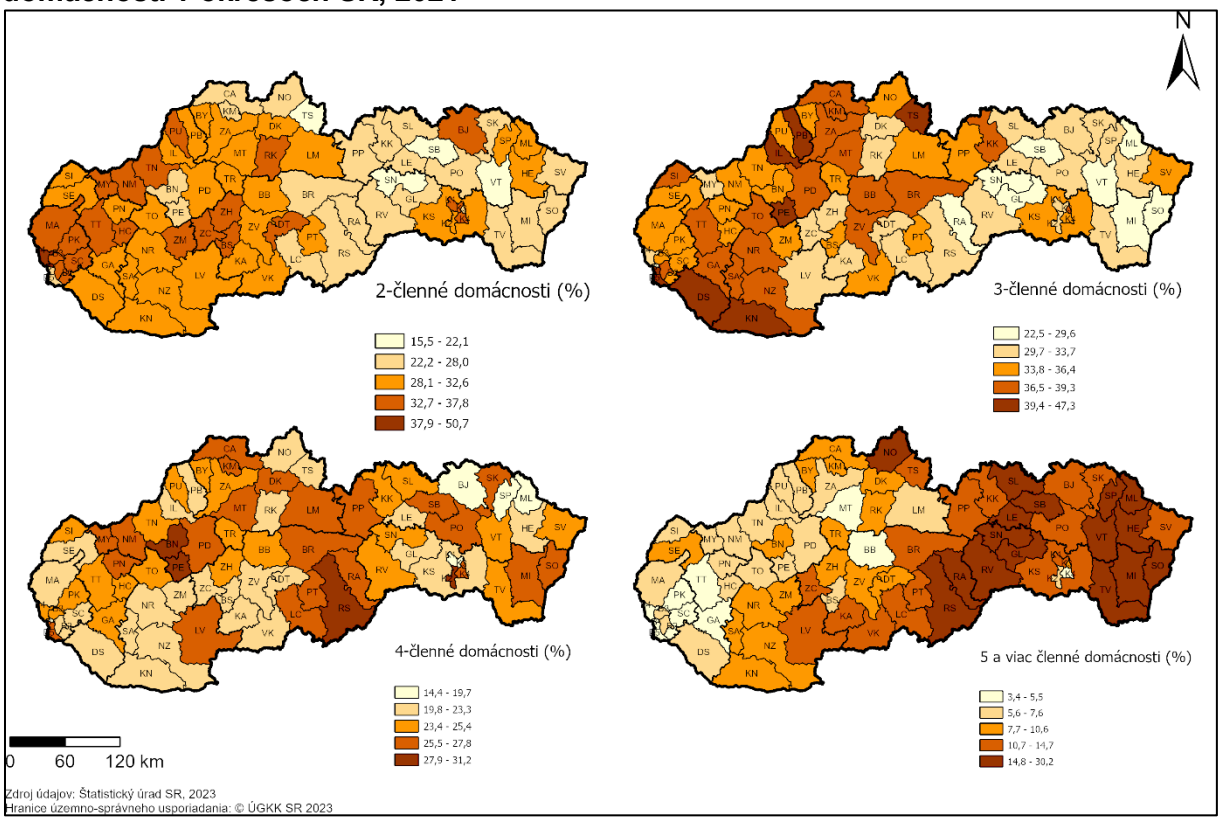

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

M 4.2.4 Rodiny založené kohabitáciou v bytoch bytových domov podľa počtu členov domácnosti v okresoch SR, 2021

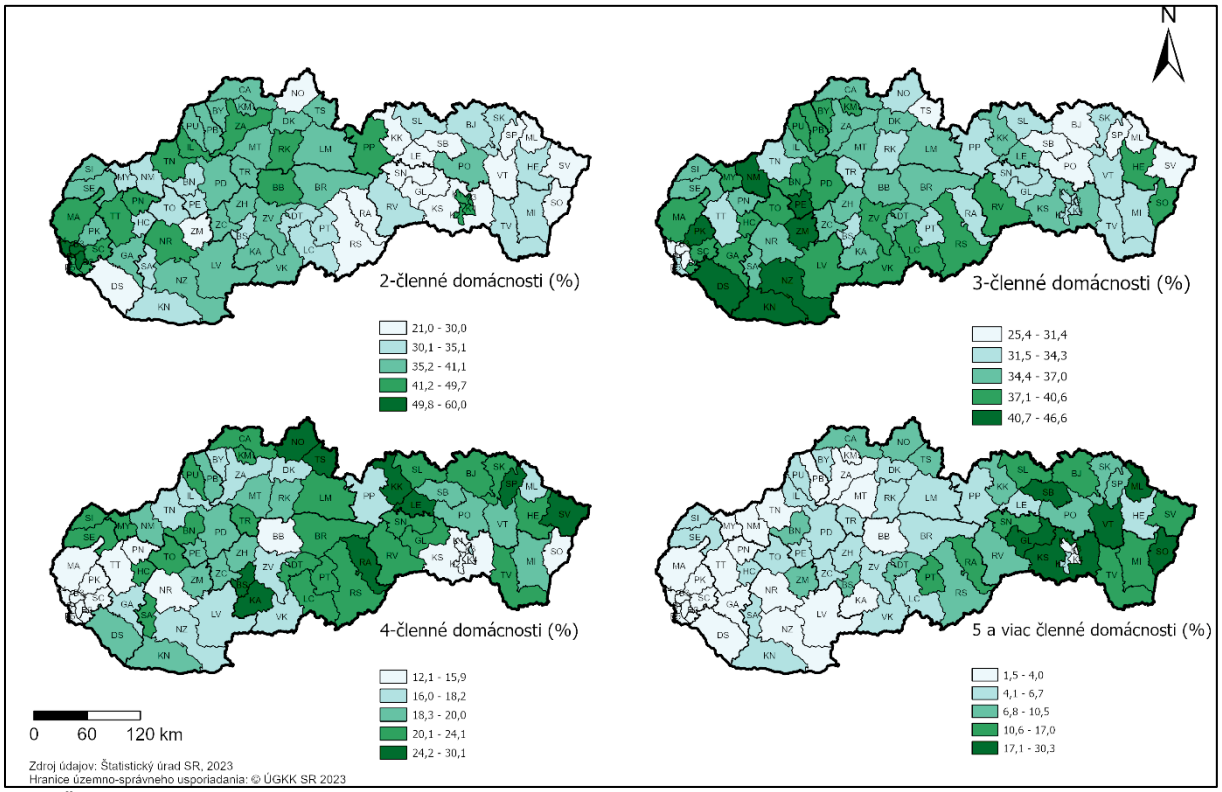

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

4.3 Rodiny osamelých rodičov

Neúplné rodiny sú tvorené jedným rodičom s aspoň jedným dieťaťom. Na rozdiel od úplných rodín, je v neúplnej rodine vždy prítomné dieťa. Môžu vzniknúť rozpadom úplnej rodiny úmrtím jedného z rodičov, rozvodom rodičov, prípadne je neúplná rodina neúplnou od svojho vzniku. Niektoré neúplné rodiny sú dôsledkom tzv. „mŕtvych manželstiev“, v ktorých oddelené bývanie signalizuje rozvrat spolužitia a vznikajú predrozvodovým fyzickým opustením nefunkčného spolužitia jedným s rodičov (Bartoňová, 2007). Niektoré neúplné rodiny vznikajú aj „spätnou rekonštrukciou“, kedy sa už osamostatnený potomok vracia ku svojmu osamelému rodičovi alebo naopak rodič k dieťaťu.

Počet neúplných rodín v roku 2021 dosahoval viac ako 357-tisíc, čo je takmer jedna štvrtina (24,87 %) zo všetkých rodín. Takmer 86 % z neúplných rodín tvoria rodiny osamelých matiek (ROM). Rodiny osamelých otcov (ROO) sú zriedkavejšie a tvoria 14 % z neúplných rodín. Kvantifikáciu počtu neúplných rodín podľa rodiča môže komplikovať fakt, že časť detí nie je zverená iba jednému rodičovi, ale je v striedavej starostlivosti oboch rodičov.

T 4.3.1 Rodiny osamelých rodičov v SR, 2021

Typ rodiny osamelého otca (ROO) a osamelej matky (ROM)	Počet neúplných rodín		Počet obyvateľov v neúplných rodinách		Priemerný počet členov
	abs.	%	abs.	%	
ROO	51 632	14,45	122 558	14,14	2,37
ROM	305 567	85,55	744 476	85,86	2,44
Spolu	357 199	100,00	867 034	100,00	2,43

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Zo svojej podstaty musia mať neúplné rodiny minimálne 2 členov a sú tvorené jedným rodičom žijúcim s jedným potomkom. Takáto kombinácia je medzi neúplnými rodinami najčastejšia a tvorí takmer 69 %. Pri ROO tvoria jednodetné rodiny takmer 72 % , pri ROM je to 69 %. Pri trojčlenných a viacčlenných rodinách už dosahujú vyššie podiely ROM.

T 4.3.2 Rodiny osamelých rodičov podľa počtu členov v SR, 2021

Typ rodiny osamelého otca (ROO) a osamelej matky (ROM)	Neúplné rodiny spolu	Počet členov v rodinách			
		2	3	4	5+
abs.					
ROO s aspoň jedným závislým dieťaťom	21 373	12 261	6 732	1 588	792
ROO s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov, ale bez závislých detí	5 313	3 853	1 210	183	67
ROO s najmladším dieťaťom vo veku 25 rokov a viac	24 946	21 003	3 487	385	71
ROM s aspoň jedným závislým dieťaťom	159 164	88 918	50 965	12 502	6 779
ROM s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov, ale bez závislých detí	17 746	12 150	4 511	806	279
ROM s najmladším dieťaťom vo veku 25 rokov a viac	128 657	107 904	18 398	2 043	312
Spolu	357 199	246 089	85 303	17 507	8 300

T 4.3.2 Rodiny osamelých rodičov podľa počtu členov v SR, 2021 *dokončenie*

Typ rodiny osamelého otca (ROO) a osamelej matky (ROM)	Neúplné rodiny spolu	Počet členov v rodinách			
		2	3	4	5+
%					
ROO s aspoň jedným závislým dieťaťom	100,00	57,37	31,50	7,43	3,71
ROO s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov, ale bez závislých detí	100,00	72,52	22,77	3,44	1,26
ROO s najmladším dieťaťom vo veku 25 rokov a viac	100,00	84,19	13,98	1,54	0,28
ROM s aspoň jedným závislým dieťaťom	100,00	55,87	32,02	7,85	4,26
ROM s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov, ale bez závislých detí	100,00	68,47	25,42	4,54	1,57
ROM s najmladším dieťaťom vo veku 25 rokov a viac	100,00	83,87	14,30	1,59	0,24
Spolu	100,00	68,89	23,88	4,90	2,32

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

V takmer 64 % neúplných rodín so závislými deťmi je iba jedno závislé dieťa. Dve závislé deti bývajú v 27 % neúplných rodinách a 3 alebo viac závislých potomkov je prítomných v 9 % rodinách osamelých rodičov so závislými deťmi.

T 4.3.3 Rodiny osamelých rodičov s aspoň jedným závislým dieťaťom podľa počtu závislých detí v SR, 2021

Počet závislých detí v neúplných rodinách	Počet neúplných rodín s aspoň 1 závislým dieťaťom	
	abs.	%
1	115 392	63,92
2	48 706	26,98
3+	16 439	9,11
Spolu	180 537	100,00

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

4.3.1 Rodiny osamelých rodičov podľa veku

Pri ROO aj ROM s vekom najmladšieho potomka do 25 rokov (0 – 24) je najčastejší vek rodiča vo vekovej kategórii 40 – 49 rokov. Viac ako 74 % osamelých otcov a 82 % osamelých matiek s deťmi mladšími 25 rokov je vo veku vyššom ako 40 rokov.

Pri ROM ako aj ROO s deťmi vo veku 25 a viac rokov je dominantnou kategóriou rodiča vek 60 a viac rokov. Takéto domácnosti vznikajú aj ako spätne rekonštruované rodiny, keď sa dieťa vracia k svojmu rodičovi. V takomto type rodiny sú role rodiča a dieťaťa spravidla obrátené a potomok sa stará o svojho rodiča v starobe.

T 4.3.1.1 Rodiny osamelých rodičov podľa vekových kategórií otcov a matiek v SR, 2021

Typ rodiny osamelého otca (ROO) a osamelej matky (ROM)	Počet osôb		Vekové skupiny					
	abs.	%	<19 (%)	20 – 29 (%)	30 – 39 (%)	40 – 49 (%)	50 – 59 (%)	60+ (%)
ROO s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov	26 686	100,00	0,05	4,95	20,88	45,40	24,13	4,59
ROO s najmladším dieťaťom, vo veku 25 rokov a viac	24 946	100,00	x	x	0,01	3,09	24,95	71,95
ROM s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov	176 910	100,00	1,60	16,19	32,85	38,00	10,38	0,97
ROM s najmladším dieťaťom, vo veku 25 rokov a viac	128 657	100,00	x	x	0,00	4,35	21,58	74,08

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Priemerný vek osamelých matiek žijúcich s aspoň jedným dieťaťom vo veku nižšom ako 25 rokov je o 6 rokov nižší ako u osamelých otcov s rovnako starým potomkom. Pri osamelých matkách a otcoch s dieťaťom vo veku 25 a viac rokov už vyšší priemerný vek o necelý jeden rok dosahujú matky.

T 4.3.1.2 Priemerný a mediánový vek osamelých otcov a matiek v SR, 2021

Typ rodiny osamelých rodičov	Priemerný vek (roky)	Mediánový vek (roky)
Osamelí otcovia s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov	44,80	45,66
Osamelí otcovia s najmladším dieťaťom, vo veku 25 rokov a viac	66,85	66,38
Osamelé matky s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov	38,73	39,83
Osamelé matky s najmladším dieťaťom, vo veku 25 rokov a viac	67,64	67,83

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Nezávislé deti, ktoré žijú v rodine spolu s osamelým rodičom sú na Slovensku rozšíreným fenoménom. V bezmála polovici (49,5 %) rodín osamelých rodičov sa nenachádza žiadne závislé dieťa, takže sú tvorené iba súžitím rodiča s aspoň jedným ekonomicky nezávislým potomkom. Zatiaľ čo v ROM tvorí podiel rodín s nezávislými deťmi 48 %, pri ROO je to až 59 %. Signalizuje to, že deti ostávajú pri otcoch dlhšie aj po ich ekonomickom osamostatnení. Medzi nezávislými deťmi vo všetkých vekových kategóriách majú prevahu muži. Až pri veku rodiča 60 a viac rokov sa pomer pohlaví detí takmer vyrovnáva, čo zrejme spôsobujú dcéry, ktoré často doopatrovávajú svojich rodičov.

T 4.3.1.3 Nezávislé deti v rodinách osamelých rodičov podľa veku a pohlavia v SR, 2021

Vek nezávislého dieťaťa žijúceho s rodičom	Nezávislé deti žijúce s rodičom spolu		Nezávislé deti žijúce s rodičom podľa pohlavia	
	abs.	%	muži (%)	ženy (%)
	ROM			
Menej ako 20	3 898	100,00	61,06	38,94
20 – 29	55 095	100,00	64,41	35,59
30 – 39	50 346	100,00	72,67	27,33
40 – 49	46 283	100,00	73,80	26,20
50 – 59	27 060	100,00	67,17	32,83
60+	8 840	100,00	52,75	47,25
Spolu	191 522	100,00	68,63	31,37
	ROO			
Menej ako 20	872	100,00	63,30	36,70
20 – 29	14 225	100,00	69,00	31,00
30 – 39	11 548	100,00	74,45	25,55
40 – 49	8 017	100,00	72,20	27,80
50 – 59	3 499	100,00	63,39	36,61
60+	755	100,00	50,20	49,80
Spolu	38 916	100,00	70,28	29,72

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

4.3.2 Rodiny osamelých rodičov podľa rodinného stavu

ROM môžu vzniknúť viacerými spôsobmi. Najčastejšie vznikajú rozvodom (30,2 %) alebo ovdovením (29,9 %) rodiča s dieťaťom.

Takmer štvrtina (24,1 %) ROM nevzniká zánikom vzťahu s otcom detí (rozvod, ovdovenie), ale vznikajú ako neúplná rodina od začiatku, tzn. dieťa žije od narodenia len s matkou. Takmer 16 % z osamelých matiek je vydatých, ale z rôznych dôvodov nežijú s otcom dieťaťa v spoločnej rodine. Rodinný stav osamelých matiek je silne determinovaný ich vekom. Matky mladšie ako 39 rokov sú najčastejšie slobodné, od 40 do 59 rokov rozvedené a nad 60 rokov už dominujú ovdovelé.

T 4.3.2.1 Osamelé matky podľa veku a rodinného stavu v SR, 2021

Vek osamelej matky	Osamelé matky spolu	Rodinný stav osamelej matky				
		slobodný/á	ženatý/vydatá	rozvedený/á	vdovec/vdova	nezistené
abs.						
<19	2 831	2 468	354	5	3	1
20 – 29	28 649	19 848	7 470	1 210	86	35
30 – 39	58 118	27 859	16 580	12 679	925	75
40 – 49	72 819	16 439	14 068	37 260	5 000	52
50 – 59	46 127	4 436	6 139	23 301	12 243	8
60+	97 023	2 643	3 372	17 899	73 086	23
Spolu	305 567	73 693	47 983	92 354	91 343	194
%						
<19	100,00	87,18	12,50	0,18	0,11	0,04
20 – 29	100,00	69,28	26,07	4,22	0,30	0,12
30 – 39	100,00	47,94	28,53	21,82	1,59	0,13
40 – 49	100,00	22,58	19,32	51,17	6,87	0,07
50 – 59	100,00	9,62	13,31	50,51	26,54	0,02
60+	100,00	2,72	3,48	18,45	75,33	0,02
Spolu	100,00	24,12	15,70	30,22	29,89	0,06

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Približne jedna tretina osamelých otcov je buď rozvedených, alebo ovdovelých. Najnižší (12,2 %) podiel medzi nimi tvoria slobodní otcovia. Viac ako pätina (21,6 %) z nich je ženatých, avšak nežijú so svojou manželkou v spoločnej domácnosti. Vo vekových kategóriách do 39 rokov majú najpočetnejšie zastúpenie slobodní osamelí otcovia. Vo vekových kategóriách 40 – 59 rokov tvoria najvyšší podiel otcovia s rodinným stavom rozvedený. Ovdovelí muži dominujú vo vekovej kategórii 60 a viac rokov.

T 4.3.2.2 Osamelí otcovia podľa veku a rodinného stavu v SR, 2021

Vek osamelého otca	Osamelí otcovia spolu	Rodinný stav osamelého otca				
		slobodný/á	ženatý/vydatá	rozvedený/á	vdovec/vdova	nezistené
abs.						
<19	13	7	6	0	0	0
20 – 29	1 322	776	496	45	2	3
30 – 39	5 573	2 281	2 055	1 088	126	23
40 – 49	12 886	2 094	3 440	6 345	970	37
50 – 59	12 663	782	2 899	6 424	2 529	29
60+	19 175	336	2 258	3 432	13 136	13
Spolu	51 632	6 276	11 154	17 334	16 763	105
%						
<19	100,00	53,85	46,15	0,00	0,00	0,00
20 – 29	100,00	58,70	37,52	3,40	0,15	0,23
30 – 39	100,00	40,93	36,87	19,52	2,26	0,41
40 – 49	100,00	16,25	26,70	49,24	7,53	0,29
50 – 59	100,00	6,18	22,89	50,73	19,97	0,23
60+	100,00	1,75	11,78	17,90	68,51	0,07
Spolu	100,00	12,16	21,60	33,57	32,47	0,20

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Počet detí v ROM závisí aj od rodinného stavu rodiča. Vo všeobecnosti však pri takmer každom rodinnom stave matky je najčastejší jednodetný model. Výnimkou sú vydaté osamelé matky, kde je pomer medzi jednodetným a dvoj- a viacdetným modelom takmer vyrovnaný. Najvyšší podiel majú rodiny osamelých matiek s 1 dieťaťom, pokiaľ táto má rodinný stav vdova. Tvoria ich aj rekonštruované rodiny, ktoré s matkou vytvorí niektoré z jej detí, aby ju na starobu opatrovalo. Slobodné osamelé matky majú tiež častejšie nižší počet detí, čo je spôsobené najmä ich nižším vekom, a vysokými nákladmi na výchovu detí pri absencii partnera v rodine.

T 4.3.2.3 Osamelé matky podľa rodinného stavu a počtu detí v SR, 2021

Rodinný stav osamelej matky	Osamelé matky spolu	Počet detí v rodine				
		1	2	3	4	5+
abs.						
Slobodná	73 693	51 233	15 033	4 101	1 588	1 738
Vydatá	47 983	24 310	17 104	4 288	1 207	1 074
Rozvedená	92 354	61 778	25 582	4 137	644	213
Vdova	91 343	71 510	16 116	2 813	586	318
Nezistené	194	141	39	12	2	0
Spolu	305 567	208 972	73 874	15 351	4 027	3 343
%						
Slobodná	100,00	69,52	20,40	5,56	2,15	2,36
Vydatá	100,00	50,66	35,65	8,94	2,52	2,24
Rozvedená	100,00	66,89	27,70	4,48	0,70	0,23
Vdova	100,00	78,29	17,64	3,08	0,64	0,35
Nezistené	100,00	72,68	20,10	6,19	1,03	0,00
Spolu	100,00	68,39	24,18	5,02	1,32	1,09

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

V ROO sa, bez ohľadu na rodinný stav otca, najčastejšie vyskytuje iba 1 dieťa. Takmer 72 % z ROO je jednodetných. Relatívne častejšie zastúpenie detí druhého a vyššieho poradia je možné pozorovať pri ženatých osamelých otcoch, ktorí zrejme na seba z rôznych dôvodov preberajú starostlivosť o spoločné deti z manželstva.
Zaujímavosťou je, že rodiny s deťmi druhého a vyššieho poradia sú častejšie pri slobodných otcoch (28,7 %), ako pri otcoch, ktorí takúto rodinu vytvorili po rozvode (25,1) alebo ovdovením (24,1 %).

T 4.3.2.4 Osamelí otcovia podľa rodinného stavu a počtu detí v SR, 2021

Rodinný stav osamelého otca	Osamelí otcovia spolu	Počet detí v rodine				
		1	2	3	4	5+
abs.						
Slobodný	6 276	4 477	1 239	312	118	130
Ženatý	11 154	6 870	3 157	764	206	157
Rozvedený	17 334	12 973	3 731	522	77	31
Vdovec	16 763	12 732	3 272	549	126	84
Nezistené	105	65	30	9	1	0
Spolu	51 632	37 117	11 429	2 156	528	402
%						
Slobodný	100,00	71,34	19,74	4,97	1,88	2,07
Ženatý	100,00	61,59	28,30	6,85	1,85	1,41
Rozvedený	100,00	74,84	21,52	3,01	0,44	0,18
Vdovec	100,00	75,95	19,52	3,28	0,75	0,50
Nezistené	100,00	61,90	28,57	8,57	0,95	0,00
Spolu	100,00	71,89	22,14	4,18	1,02	0,78

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

4.3.3 Rodiny osamelých rodičov podľa národnosti

Viac ako 68 % osamelých matiek tvorí rodinu iba s 1 dieťaťom. Ešte vyšší podiel tvoria jednodetné ROM v prípade ak je matka Slovenka (68,9 %), Maďarka (72,3 %), Rusínka (73,9 %) alebo Česká (74,7 %). Naopak, nízky podiel (40,9 %) jednodetných rodín pripadá na matky rómskej národnosti. Približne každá štvrtá osamelá matka žije v rodine s 2 deťmi. Deti tretieho a vyššieho poradia sú v rodinách osamelých matiek menej časté vyskytujú sa iba v 7,4 % z nich. Výnimkou sú iba matky rómskej národnosti, z ktorých viac ako tretina (34 %) žije s 3 a viac potomkami a jedna desatina s 5 a viac deťmi.

T 4.3.3.1 Osamelé matky podľa národnosti a počtu detí v SR, 2021

Národnosť osamelej matky	Osamelé matky spolu	Počet detí v rodine				
		1	2	3	4	5+
abs.						
Slovenská	252 854	174 176	61 684	12 028	2 800	2 166
Maďarská	27 255	19 694	5 966	1 099	278	218
Rómska	4 934	2 016	1 243	726	434	515
Rusínska	1 107	818	237	43	7	2
Česká	1748	1305	364	68	7	4
Ostatné	1 421	1061	306	43	8	3
Nezistená	16 248	9 902	4 074	1 344	493	435
Spolu	305 567	208 972	73 874	15 351	4 027	3 343
%						
Slovenská	100,00	68,88	24,40	4,76	1,11	0,86
Maďarská	100,00	72,26	21,89	4,03	1,02	0,80
Rómska	100,00	40,86	25,19	14,71	8,80	10,44
Rusínska	100,00	73,89	21,41	3,88	0,63	0,18
Česká	100,00	74,66	20,82	3,89	0,40	0,23
Ostatné	100,00	74,67	21,53	3,03	0,56	0,21
Nezistená	100,00	60,94	25,07	8,27	3,03	2,68
Spolu	100,00	68,39	24,18	5,02	1,32	1,09

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

V ROO majú dominantné zastúpenie (72 %) rodiny s 1 dieťaťom čo je o 3,5 p. b. viac ako pri ROM. Jednodetné rodiny dosahujú najvyšší podiel v rodinách, kde má osamelý otec rusínsku (74,3 %), maďarskú (76,1 %) alebo českú národnosť. Dvojdetný model ROO je prítomný v 22 % takýchto rodín. Tri a viac detí je prítomných v 6 % ROO. Mnohodetné ROO s piatimi a viac deťmi sú typické pre rodiny, v ktorých je otec rómskej národnosti (8,7 %).

T 4.3.3.2 Osamelí otcovia podľa národnosti a počtu detí v SR, 2021

Národnosť osamelého otca	Osamelí otcovia spolu	Počet detí v rodine				
		1	2	3	4	5+
abs.						
Slovenská	41 505	29 944	9 288	1 635	379	259
Maďarská	4 665	3 552	919	137	29	28
Rómska	803	393	177	122	41	70
Rusínska	257	191	56	10	0	0
Česká	271	208	53	7	1	2
Ostatné	395	283	94	18	0	0
Nezistená	3 736	2 546	842	227	78	43
Spolu	51 632	37 117	11 429	2 156	528	402

T 4.3.3.2 Osamelí otcovia podľa národnosti a počtu detí v SR, 2021 *dokončenie*

Národnosť osamelého otca	Osamelí otcovia spolu	Počet detí v rodine				
		1	2	3	4	5+
%						
Slovenská	100,00	72,15	22,38	3,94	0,91	0,62
Maďarská	100,00	76,14	19,70	2,94	0,62	0,60
Rómska	100,00	48,94	22,04	15,19	5,11	8,72
Rusínska	100,00	74,32	21,79	3,89	0,00	0,00
Česká	100,00	76,75	19,56	2,58	0,37	0,74
Ostatné	100,00	71,65	23,80	4,56	0,00	0,00
Nezistená	100,00	68,15	22,54	6,08	2,09	1,15
Spolu	100,00	71,89	22,14	4,18	1,02	0,78

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

V ROM s deťmi mladšími ako 15 rokov je viditeľná vysoká miera zhody národnosti matiek a s nimi žijúcich detí. Obzvlášť to platí v prípade, ak je matkou Slovenka. Ak neberieme do úvahy deti s nezistenou národnosťou, tak iba 1,3 % detí do 15 rokov, ktoré majú matku Slovenku, má deklarovanú odlišnú etnicitu, pravdepodobne po otcovi, s ktorým nežijú. Pri matkách, ktoré majú národnosť maďarskú alebo rómsku, žije naopak približne desatina detí, ktorých národnosť je už slovenská. Menšia miera prechádzania národnosti z matiek na deti je u Rusínok, takmer 35 % ich detí má slovenskú národnosť. Nízku mieru prenosu svojej národnosti na deti majú Češky, takmer 81 % z ich detí má národnosť slovenskú. Pri ostatných menej zastúpených národnostiach osamelých matiek je tiež viac ako 57 % detí slovenskej národnosti.

T 4.3.3.3 Deti vo veku 0 – 14 rokov v neúplnej rodine osamelej matky podľa národnosti, 2021

Národnosť osamelej matky	Deti spolu (0 – 14)	Národnosť detí (0 – 14) v rodine						
		slovenská	maďarská	rómska	rusínska	česká	ostatné	nezistené
abs.								
Slovenská	144 575	130 329	710	770	26	100	257	12 383
Maďarská	13 655	1507	11 144	119	0	5	20	860
Rómska	8 269	900	149	6 459	15	1	3	742
Rusínska	346	120	1	6	189	1	8	21
Česká	594	481	10	5	0	46	2	50
Ostatné	649	373	4	0	2	2	212	56
Nezistená	13 567	1 257	216	210	0	3	5	11 876
Spolu	181 655	134 967	12 234	7 569	232	158	507	25 988
%								
Slovenská	100,00	90,15	0,49	0,53	0,02	0,07	0,18	8,57
Maďarská	100,00	11,04	81,61	0,87	0,00	0,04	0,15	6,30
Rómska	100,00	10,88	1,80	78,11	0,18	0,01	0,04	8,97
Rusínska	100,00	34,68	0,29	1,73	54,62	0,29	2,31	6,07
Česká	100,00	80,98	1,68	0,84	0,00	7,74	0,34	8,42
Ostatné	100,00	57,47	0,62	0,00	0,31	0,31	32,67	8,63
Nezistená	100,00	9,27	1,59	1,55	0,00	0,02	0,04	87,54
Spolu	100,00	74,30	6,73	4,17	0,13	0,09	0,28	14,31

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Deti vo veku 15 a viac rokov žijúce s osamelou matkou slovenskej národnosti majú v 94 % tiež slovenskú národnosť. Iba 1,2 % z takýchto detí malo zistenú inú národnosť ako slovenskú. Pri matkách hlásiacich sa k menšinovým národnostiam sú vyššie podiely detí nad 15 rokov hlásiacich sa k slovenskej národnosti ako pri deťoch mladších vo veku 0 až 14 rokov. Čiastočne je to možné vysvetliť určitou mierou asimilácie starších potomkov. Pri matkách maďarskej národnosti je miera prenosu etnicity takmer 80 %, pri rómskej je to už necelých 69 % a rusínskej 57 %. Osamelé matky českej národnosti už majú dominantnú časť detí nad 15 rokov (80 %) slovakizovanú.

T 4.3.3.4 Deti vo veku 15 rokov a viac v neúplnej rodine osamelej matky podľa národnosti, 2021

Národnosť osamelej matky	Deti spolu (15+)	Národnosť detí (15+) v rodine						
		slovenská	maďarská	rómska	rusínska	česká	ostatné	nezistené
abs.								
Slovenská	213 153	201 001	1147	537	182	222	403	9 661
Maďarská	23 702	3833	18 869	100	0	28	42	830
Rómska	3 339	614	74	2 299	2	1	2	347
Rusínska	1114	432	2	3	640	1	7	29
Česká	1697	1358	35	2	0	189	13	100
Ostatné	1 201	775	12	2	18	4	314	76
Nezistená	13 048	3 614	302	188	13	7	27	8 897
Spolu	257 254	211 627	20 441	3 131	855	452	808	19 940
%								
Slovenská	100,00	94,30	0,54	0,25	0,09	0,10	0,19	4,53
Maďarská	100,00	16,17	79,61	0,42	0,00	0,12	0,18	3,50
Rómska	100,00	18,39	2,22	68,85	0,06	0,03	0,06	10,39
Rusínska	100,00	38,78	0,18	0,27	57,45	0,09	0,63	2,60
Česká	100,00	80,02	2,06	0,12	0,00	11,14	0,77	5,89
Ostatné	100,00	64,53	1,00	0,17	1,50	0,33	26,14	6,33
Nezistená	100,00	27,70	2,31	1,44	0,10	0,05	0,21	68,19
Spolu	100,00	82,26	7,95	1,22	0,33	0,18	0,31	7,75

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

V ROO s deťmi vo veku do 15 rokov je pozorovaná o niečo nižšia mieru zhody etnicity detí a otcov, v porovnaní s ROM. Čiastočne je to však spôsobené aj vyššími podielmi detí s nezistenou etnicitou v ROO. Viac ako 90 % detí do 15 rokov, ktoré majú otca Slováka, má tiež slovenskú národnosť. Vysokú mieru zhody vykazujú aj ROO, v ktorých má otec maďarskú (81,6 %) alebo rómsku národnosť (78,1 %). U Rusínov kopíruje národnosť detí do 15 rokov národnosť rodiča už len v 54,6 %. V prípade, že je osamelým otcom Čech, tak v 80 % dochádza k silnej asimilácii s majoritou a tieto deti majú slovenskú národnosť.

T 4.3.3.5 Deti vo veku 0 – 14 rokov v neúplnej rodine osamelého otca podľa národnosti, 2021

Národnosť osamelého otca	Deti spolu (0 – 14)	Národnosť detí (0 – 14) v rodine						
		slovenská	maďarská	rómska	rusínska	česká	ostatné	nezistené
abs.								
Slovenská	15 352	13 354	118	108	4	34	30	1 704
Maďarská	1 294	200	959	12	0	2	2	119
Rómska	857	134	42	624	0	1	0	56
Rusínska	68	24	0	0	32	0	1	11
Česká	65	48	2	0	0	8	0	7
Ostatné	215	131	1	0	0	0	43	40
Nezistená	1 697	342	36	27	0	3	3	1 286
Spolu	19 548	14 233	1 158	771	36	48	79	3 223
%								
Slovenská	100,00	86,99	0,77	0,70	0,03	0,22	0,20	11,10
Maďarská	100,00	15,46	74,11	0,93	0,00	0,15	0,15	9,20
Rómska	100,00	15,64	4,90	72,81	0,00	0,12	0,00	6,53
Rusínska	100,00	35,29	0,00	0,00	47,06	0,00	1,47	16,18
Česká	100,00	73,85	3,08	0,00	0,00	12,31	0,00	10,77
Ostatné	100,00	60,93	0,47	0,00	0,00	0,00	20,00	18,60
Nezistená	100,00	20,15	2,12	1,59	0,00	0,18	0,18	75,78
Spolu	100,00	72,81	5,92	3,94	0,18	0,25	0,40	16,49

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Deti vo veku 15 a viac rokov žijúce s osamelým otcom (bez ohľadu na jeho etnicitu) majú vyššiu tendenciu hlásiť sa k slovenskej národnosti, ako je to u detí do 15 rokov. Najvyšší rozdiel, 17 p. b., je u detí otcov rusínskej národnosti. Väčšina (52,5 %) z detí nad 15 rokov žijúcich s osamelým otcom rusínskej národnosti sa už hlási k slovenskej národnosti, zatiaľ čo u detí do 15 rokov to je iba niečo viac ako tretina (35 %).

4.3.3.6 Deti vo veku 15 rokov a viac v neúplnej rodine osamelého otca podľa národnosti, 2021

Národnosť osamelého otca	Deti spolu (15+)	Národnosť detí (15+) v rodine						
		slovenská	maďarská	rómska	rusínska	česká	ostatné	nezistené
abs.								
Slovenská	41 129	37 973	279	182	49	56	65	2 525
Maďarská	4 789	1016	3 449	32	3	4	4	281
Rómska	831	168	33	539	0	0	0	91
Rusínska	265	139	0	0	112	1	0	13
Česká	284	220	9	0	0	30	0	25
Ostatné	310	192	5	0	0	2	84	27
Nezistená	3 770	1 425	133	52	2	8	16	2 134
Spolu	51 378	41 133	3 908	805	166	101	169	5 096

4.3.3.6 Deti vo veku 15 rokov a viac v neúplnej rodine osamelého otca podľa národnosti, 2021 *dokončenie*

Národnosť osamelého otca	Deti spolu (15+)	Národnosť detí (15+) v rodine						
		slovenská	maďarská	rómska	rusínska	česká	ostatné	nezistené
		%						
Slovenská	100,00	92,33	0,68	0,44	0,12	0,14	0,16	6,14
Maďarská	100,00	21,22	72,02	0,67	0,06	0,08	0,08	5,87
Rómska	100,00	20,22	3,97	64,86	0,00	0,00	0,00	10,95
Rusínska	100,00	52,45	0,00	0,00	42,26	0,38	0,00	4,91
Česká	100,00	77,46	3,17	0,00	0,00	10,56	0,00	8,80
Ostatné	100,00	61,94	1,61	0,00	0,00	0,65	27,10	8,71
Nezistená	100,00	37,80	3,53	1,38	0,05	0,21	0,42	56,60
Spolu	100,00	80,06	7,61	1,57	0,32	0,20	0,33	9,92

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Všeobecne je podiel detí vo veku nad 15 rokov žijúcich s otcom s menšinovou národnosťou hlásiacich sa k slovenskej národnosti vyšší ako je to pri deťoch do 15 rokov. Môže to svedčiť o tom, že staršie deti pochádzajú z párov, ktoré boli častejšie etnicky homogénne, ako aj o tom, že u týchto detí môže vplyvom veku dochádzať k dobrovoľnej asimilácii s majoritou.

4.3.4 Rodiny osamelých rodičov podľa náboženského vyznania

Jednodetný model rodiny je najčastejší vo všetkých ROM triedených podľa náboženského vyznania matky.

T 4.3.4.1 Osamelé matky podľa náboženského vyznania a počtu detí v SR, 2021

Národnosť osamelej matky	Osamelé matky spolu	Počet detí v rodine				
		1	2	3	4	5+
	abs.					
RKC	176 812	121 305	42 543	8 942	2 216	1 806
ECAV	17 465	12 800	3 935	574	91	65
GKC	11 320	7 534	2 795	660	183	148
ReKC	5 315	3 851	1 187	196	45	36
PraC	2 712	1 805	617	154	75	61
Ostatné	5 817	3 825	1 441	357	104	90
BNV	66 070	45 776	16 255	2 785	673	581
Nezistené	20 056	12 076	5 101	1 683	640	556
Spolu	305 567	208 972	73 874	15 351	4 027	3 343
	%					
RKC	100,00	68,61	24,06	5,06	1,25	1,02
ECAV	100,00	73,29	22,53	3,29	0,52	0,37
GKC	100,00	66,55	24,69	5,83	1,62	1,31
ReKC	100,00	72,46	22,33	3,69	0,85	0,68
PraC	100,00	66,56	22,75	5,68	2,77	2,25
Ostatné	100,00	65,76	24,77	6,14	1,79	1,55
BNV	100,00	69,28	24,60	4,22	1,02	0,88
Nezistené	100,00	60,21	25,43	8,39	3,19	2,77
Spolu	100,00	68,39	24,18	5,02	1,32	1,09

Poznámka: RKC – Rímskokatolícka cirkev v Slovenskej republike (rímskokatolícke); ECAV – Evanjelická cirkev augsburského vyznania na Slovensku (evanjelické); GKC – Gréckokatolícka cirkev na Slovensku (gréckokatolícke); ReKC – Reformovaná kresťanská cirkev na Slovensku (kalvínske); PraC – Pravoslávna cirkev na Slovensku (pravoslávne); Ostatné – všetky ostatné náboženské vyznania okrem 5 NKC; BNV – bez náboženského vyznania

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Viac ako 68 % osamelých matiek má iba jedno dieťa, s ktorým žije v rodine. Pokiaľ je matka evanjelička alebo kalvínka, je podiel jednodetných rodín ešte o niečo vyšší. Mnohopočetné rodiny s 3 a viac deťmi majú najvyššie relatívne zastúpenie medzi matkami pravoslávneho (10,7 %), gréckokatolíckeho (8,6 %) a rímskokatolíckeho (4,3 %) náboženského vyznania.
V ROO je dominantný jednodetný model. Takmer 72 % osamelých otcov má iba 1 dieťa, ktoré s ním žije v rodine. Jednodetný model je ešte častejšie rozšírený, ak je osamelý otec rodiny evanjelik (77,3 %), gréckokatolík (74,8 %) alebo bez náboženského vyznania (74,6 %). Iba necelých 6 % rodín osamelých otcov je vytvorených spolužitím s troma a viac deťmi. Najviac takýchto rodín (8,7 %) je medzi rodinami, v ktorých má otec pravoslávne náboženské vyznanie.

T 4.3.4.2 Osamelí otcovia podľa náboženského vyznania a počtu detí v SR, 2021

Národnosť osamelého otca	Osamelí otcovia spolu	Počet detí v rodine				
		1	2	3	4	5+
abs.						
RKC	26 728	18 997	6 057	1 160	281	233
ECAV	2 881	2 227	564	70	13	7
GKC	1 914	1 288	468	117	23	18
ReKC	801	599	167	30	1	4
PraC	497	353	101	27	9	7
Ostatné	1 151	787	265	72	17	10
BNV	13 176	9 828	2 792	404	87	65
Nezistené	4 484	3 038	1 015	276	97	58
Spolu	51 632	37 117	11 429	2 156	528	402
%						
RKC	100,00	71,08	22,66	4,34	1,05	0,87
ECAV	100,00	77,30	19,58	2,43	0,45	0,24
GKC	100,00	67,29	24,45	6,11	1,20	0,94
ReKC	100,00	74,78	20,85	3,75	0,12	0,50
PraC	100,00	71,03	20,32	5,43	1,81	1,41
Ostatné	100,00	68,38	23,02	6,26	1,48	0,87
BNV	100,00	74,59	21,19	3,07	0,66	0,49
Nezistené	100,00	67,75	22,64	6,16	2,16	1,29
Spolu	100,00	71,89	22,14	4,18	1,02	0,78

Poznámka: RKC – Rímskokatolícka cirkev v Slovenskej republike (rímskokatolícke); ECAV – Evanjelická cirkev augsburského vyznania na Slovensku (evanjelické); GKC – Gréckokatolícka cirkev na Slovensku (gréckokatolícke); ReKC – Reformovaná kresťanská cirkev na Slovensku (kalvínske); PraC – Pravoslávna cirkev na Slovensku (pravoslávne); Ostatné – všetky ostatné náboženské vyznania okrem 5 NKC; BNV – bez náboženského vyznania
Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Medzigeneračný prenos náboženského vyznania osamelých matiek na ich deti vo veku 0 až 14 rokov, s ktorými žijú, je najsilnejší u rímskokatolíčok. Viac ako 82 % z ich detí v spoločnej rodine má rovnaké vierovyznanie. Druhá najväčšia zhoda medzi deťmi a rodičmi nastáva, ak je matka bez náboženského vyznania.

T 4.3.4.3 Deti vo veku 0 – 14 rokov v neúplnej rodine osamelej matky podľa náboženského vyznania, 2021

Náboženské vyznanie osamelej matky	Deti spolu (0 – 14)	Národnosť detí (0 – 14) v rodine							
		RKC	ECAV	GKC	ReKC	PraC	ostatné	BNV	nezistené
abs.									
RKC	98 164	80 608	741	1 086	305	437	184	7 039	7 764
ECAV	7 782	803	4 732	46	17	14	40	1 496	634
GKC	6 917	894	51	4 822	43	118	12	441	536
ReKC	2 615	326	41	55	1 604	5	12	398	174
PraC	2 000	168	14	94	7	1 442	4	124	147
Ostatné	4 178	553	64	20	15	10	2 044	848	624
BNV	43 055	3 647	374	237	131	93	163	33 578	4 832
Nezistené	16 944	852	29	48	17	43	62	659	15 234
Spolu	181 655	87 851	6 046	6 408	2 139	2 162	2 521	44 583	29 945
%									
RKC	100,00	82,12	0,75	1,11	0,31	0,45	0,19	7,17	7,91
ECAV	100,00	10,32	60,81	0,59	0,22	0,18	0,51	19,22	8,15
GKC	100,00	12,92	0,74	69,71	0,62	1,71	0,17	6,38	7,75
ReKC	100,00	12,47	1,57	2,10	61,34	0,19	0,46	15,22	6,65
PraC	100,00	8,40	0,70	4,70	0,35	72,10	0,20	6,20	7,35
Ostatné	100,00	13,24	1,53	0,48	0,36	0,24	48,92	20,30	14,94
BNV	100,00	8,47	0,87	0,55	0,30	0,22	0,38	77,99	11,22
Nezistené	100,00	5,03	0,17	0,28	0,10	0,25	0,37	3,89	89,91
Spolu	100,00	48,36	3,33	3,53	1,18	1,19	1,39	24,54	16,48

Poznámka: RKC – Rímskokatolícka cirkev v Slovenskej republike (rímskokatolícke); ECAV – Evanjelická cirkev augsburského vyznania na Slovensku (evanjelické); GKC – Gréckokatolícka cirkev na Slovensku (gréckokatolícke); ReKC – Reformovaná kresťanská cirkev na Slovensku (kalvínske); PraC – Pravoslávna cirkev na Slovensku (pravoslávne); Ostatné – všetky ostatné náboženské vyznania okrem 5 NKC; BNV – bez náboženského vyznania
Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Zhoda medzigeneračného prenosu medzi deťmi a matkou so stúpajúcim vekom detí klesá. Aj napriek vyššie uvedenému však vierovyznanie detí vo veku 15 a viac rokov žijúcich v ROM najčastejšie kopíruje vierovyznanie matky. Pri takýchto deťoch je najsilnejšia miera prenosu pri osamelých matkách bez náboženského vyznania. Takmer 80 % ich detí sa tiež nehlási k žiadnemu náboženskému vyznaniu. Vysoká miera kopírovania religiozity matky jej deťmi v ROM je tiež pri matkách rímskokatolíčkach (74,5 %).

T 4.3.4.4 Deti vo veku 15 rokov a viac v neúplnej rodine osamelej matky podľa náboženského vyznania, 2021

Náboženské vyznanie osamelej matky	Deti spolu (15+)	Národnosť detí (15+) v rodine							
		RKC	ECAV	GKC	ReKC	PraC	ostatné	BNV	nezistené
abs.									
RKC	154 862	115 377	1 443	1 847	687	211	2 603	25 885	6 809
ECAV	15 330	1 239	9 319	65	97	21	289	3 700	600
GKC	9 800	1 793	79	5 962	76	98	122	1 260	410
ReKC	4 593	553	99	90	2 864	6	56	764	161
PraC	2 170	159	19	142	10	1 443	23	277	97
Ostatné	4 527	547	115	37	36	17	2 040	1 353	382
BNV	49748	4 488	681	219	160	79	1 302	39 608	3 211
Nezistené	16 224	2 086	123	132	47	49	190	1 881	11 716
Spolu	257 254	126 242	11 878	8 494	3 977	1 924	6 625	74 728	23 386

T 4.3.4.4 Deti vo veku 15 rokov a viac v neúplnej rodine osamelej matky podľa náboženského vyznania, 2021 *dokončenie*

Náboženské vyznanie osamelej matky	Deti spolu (15+)	Národnosť detí (15+) v rodine							
		RKC	ECAV	GKC	ReKC	PraC	ostatné	BNV	nezistené
	%								
RKC	100,00	74,50	0,93	1,19	0,44	0,14	1,68	16,71	4,40
ECAV	100,00	8,08	60,79	0,42	0,63	0,14	1,89	24,14	3,91
GKC	100,00	18,30	0,81	60,84	0,78	1,00	1,24	12,86	4,18
ReKC	100,00	12,04	2,16	1,96	62,36	0,13	1,22	16,63	3,51
PraC	100,00	7,33	0,88	6,54	0,46	66,50	1,06	12,76	4,47
Ostatné	100,00	12,08	2,54	0,82	0,80	0,38	45,06	29,89	8,44
BNV	100,00	9,02	1,37	0,44	0,32	0,16	2,62	79,62	6,45
Nezistené	100,00	12,86	0,76	0,81	0,29	0,30	1,17	11,59	72,21
Spolu	100,00	49,07	4,62	3,30	1,55	0,75	2,58	29,05	9,09

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Porovnaním zhody náboženského vyznania otca a detí v ROO zisťujeme intenzitu medzigeneračného prenosu religiozity. Najčastejšiu zhodu vyznania otcov a detí vo veku 0 až 14 rokov je možné pozorovať u rímskokatolíkov. Viac ako 78 % detí, ktoré majú otca rímskokatolíka sa hlási k tomuto istému vierovyznaniu. S osamelými otcami bez náboženského vyznania žije 66 % detí, ktoré sa tiež neidentifikujú so žiadnym vierovyznaním. Zaujímavé je, že pri osamelých otcoch hlásiacich sa k cirkvám s menším zastúpením v spoločnosti (ECAV, GKC, ReKC, PraC), je druhým najčastejším vyznaním (po vierovyznaní otca) rímskokatolícke a až tretím v poradí je možnosť bez vyznania.

T 4.3.4.5 Deti vo veku 0 – 14 rokov v neúplnej rodine osamelého otca podľa náboženského vyznania, 2021

Náboženské vyznanie osamelého otca	Deti spolu (0 – 14)	Národnosť detí (0 – 14) v rodine							
		RKC	ECAV	GKC	ReKC	PraC	ostatné	BNV	nezistené
	abs.								
RKC	9 501	7 432	114	131	38	28	29	738	991
ECAV	719	121	383	13	5	1	2	117	77
GKC	766	105	10	500	9	20	1	67	54
ReKC	229	66	1	11	112	2	0	17	20
PraC	244	27	3	14	0	160	0	18	22
Ostatné	637	100	14	3	1	2	242	169	106
BNV	5430	867	88	36	21	14	25	3 581	798
Nezistené	2 022	208	12	16	3	4	9	161	1 609
Spolu	19 548	8 926	625	724	189	231	308	4 868	3 677

T 4.3.4.5 Deti vo veku 0 – 14 rokov v neúplnej rodine osamelého otca podľa náboženského vyznania, 2021 *dokončenie*

Náboženské vyznanie osamelého otca	Deti spolu (0 – 14)	Národnosť detí (0 – 14) v rodine							
		RKC	ECAV	GKC	ReKC	PraC	ostatné	BNV	nezistené
		%							
RKC	100,00	78,22	1,20	1,38	0,40	0,29	0,31	7,77	10,43
ECAV	100,00	16,83	53,27	1,81	0,70	0,14	0,28	16,27	10,71
GKC	100,00	13,71	1,31	65,27	1,17	2,61	0,13	8,75	7,05
ReKC	100,00	28,82	0,44	4,80	48,91	0,87	0,00	7,42	8,73
PraC	100,00	11,07	1,23	5,74	0,00	65,57	0,00	7,38	9,02
Ostatné	100,00	15,70	2,20	0,47	0,16	0,31	37,99	26,53	16,64
BNV	100,00	15,97	1,62	0,66	0,39	0,26	0,46	65,95	14,70
Nezistené	100,00	10,29	0,59	0,79	0,15	0,20	0,45	7,96	79,57
Spolu	100,00	45,66	3,20	3,70	0,97	1,18	1,58	24,90	18,81

Poznámka: RKC – Rímskokatolícka cirkev v Slovenskej republike (rímskokatolícke); ECAV – Evanjelická cirkev augsburského vyznania na Slovensku (evanjelické); GKC – Gréckokatolícka cirkev na Slovensku (gréckokatolícke); ReKC – Reformovaná kresťanská cirkev na Slovensku (kalvínske); PraC – Pravoslávna cirkev na Slovensku (pravoslávne); Ostatné – všetky ostatné náboženské vyznania okrem 5 NKC; BNV – bez náboženského vyznania
Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Pri deťoch starších ako 15 rokov vidno o niečo nižšiu mieru zhody náboženského vyznania v porovnaní s osamelým otcom, ako pri deťoch vo veku 0 až 14 rokov.

T 4.3.4.6 Deti vo veku 15 rokov a viac v neúplnej rodine osamelého otca podľa náboženského vyznania, 2021

Náboženské vyznanie osamelého otca	Deti spolu (15+)	Národnosť detí (15+) v rodine							
		RKC	ECAV	GKC	ReKC	PraC	ostatné	BNV	nezistené
		abs.							
RKC	27 587	19 624	387	300	155	35	545	4 791	1 750
ECAV	2 938	436	1 526	21	24	4	62	730	135
GKC	2 008	339	31	1 211	15	21	21	259	111
ReKC	826	121	22	14	454	1	9	153	52
PraC	465	38	5	35	1	291	9	57	29
Ostatné	1 017	164	34	9	9	3	378	332	88
BNV	11937	1 829	213	107	61	34	353	8 303	1 037
Nezistené	4 600	797	68	44	18	12	86	742	2 833
Spolu	51 378	23 348	2 286	1 741	737	401	1 463	15 367	6 035
		%							
RKC	100,00	71,13	1,40	1,09	0,56	0,13	1,98	17,37	6,34
ECAV	100,00	14,84	51,94	0,71	0,82	0,14	2,11	24,85	4,59
GKC	100,00	16,88	1,54	60,31	0,75	1,05	1,05	12,90	5,53
ReKC	100,00	14,65	2,66	1,69	54,96	0,12	1,09	18,52	6,30
PraC	100,00	8,17	1,08	7,53	0,22	62,58	1,94	12,26	6,24
Ostatné	100,00	16,13	3,34	0,88	0,88	0,29	37,17	32,65	8,65
BNV	100,00	15,32	1,78	0,90	0,51	0,28	2,96	69,56	8,69
Nezistené	100,00	17,33	1,48	0,96	0,39	0,26	1,87	16,13	61,59
Spolu	100,00	45,44	4,45	3,39	1,43	0,78	2,85	29,91	11,75

Poznámka: RKC – Rímskokatolícka cirkev v Slovenskej republike (rímskokatolícke); ECAV – Evanjelická cirkev augsburského vyznania na Slovensku (evanjelické); GKC – Gréckokatolícka cirkev na Slovensku (gréckokatolícke); ReKC – Reformovaná kresťanská cirkev na Slovensku (kalvínske); PraC – Pravoslávna cirkev na Slovensku (pravoslávne); Ostatné – všetky ostatné náboženské vyznania okrem 5 NKC; BNV – bez náboženského vyznania
Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Aj deti vo veku nad 15 rokov dominantne kopírujú náboženské vyznanie svojho otca. Najvyššia miera prenosu medzi otcom a dieťaťom je u rímskokatolíkov a otcoch bez náboženského vyznania Pri deťoch žijúcich v ROO, ktoré sa hlásia k inému vierovyznaniu ako otec, najviac z nich deklarovalo, že sú bez náboženského vyznania, a až ako tretia najčastejšia voľba bolo rímskokatolícke vierovyznanie.

4.3.5 Rodiny osamelých rodičov podľa najvyššieho dosiahnutého vzdelania

V rodinách osamelých rodičov (ROR) je vo všeobecnosti v oboch skupinách, či už v rodinách osamelých otcov (ROO) alebo osamelých matiek (ROM), najvyššie zastúpenie osamelých rodičov so stredným vzdelaním s maturitou s podielom 32,8 %. Stredné vzdelanie s maturitou sa najčastejšie vyskytuje aj v rámci jednotlivých typov rodín, výnimka je len pri ROO s najmladším dieťaťom vo veku 25 rokov a viac, pri ktorých dominujú osamelí otcovia so stredným vzdelaním bez maturity (40,7 %). V prípade ROM s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov je výraznejšie zastúpenie osamelých matiek s vysokoškolským vzdelaním (24,6 %) a v prípade ROM s najmladším dieťaťom vo veku 25 rokov a viac sú zasa výraznejšie zastúpené matky so základným vzdelaním (27,2 %).

T 4.3.5.1 Rodiny osamelých rodičov podľa najvyššieho vzdelania rodiča v SR, 2021

Typ rodiny osamelého otca (ROO) a osamelej matky (ROM)	Vzdelanie rodiča							
	spolu	bez ukončeného vzdelania (0 – 14 rokov)	bez vzdelania (15 a viac rokov)	základné	stredné bez maturity	stredné s maturitou	vysokoškolské	nezistené
	abs.							
ROO s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov	26 686	0	69	3 597	7 701	8 631	4 600	2 088
ROO s najmladším dieťaťom, vo veku 25 rokov a viac	24 946	0	37	3 401	10 153	6 568	3 050	1 737
ROM s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov	176 910	1	443	27 419	31 902	61 891	43 595	11 659
ROM s najmladším dieťaťom, vo veku 25 rokov a viac	128 657	0	264	34 997	35 546	40 227	11 972	5 651
Spolu	357 199	1	813	69 414	85 302	117 317	63 217	21 135
	%							
ROO s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov	100,00	0,00	0,26	13,48	28,86	32,34	17,24	7,82
ROO s najmladším dieťaťom, vo veku 25 rokov a viac	100,00	0,00	0,15	13,63	40,70	26,33	12,23	6,96
ROM s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov	100,00	0,00	0,25	15,50	18,03	34,98	24,64	6,59
ROM s najmladším dieťaťom, vo veku 25 rokov a viac	100,00	0,00	0,21	27,20	27,63	31,27	9,31	4,39
Spolu	100,00	0,00	0,23	19,43	23,88	32,84	17,70	5,92

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Z hľadiska vzdelania a počtu detí je zrejmé, že najvyšší podiel rodín osamelých rodičov tvoria rodiny s jedným dieťaťom. S podielom okolo 70 % sú najčastejšie zastúpené v rodinách so vzdelaním rodiča „stredné bez maturity“ (71,1 %), „stredné s maturitou“ (71,9 %) a „vysokoškolské“ (68,4 %). Osamelí rodičia s dvomi deťmi majú podľa jednotlivých stupňov vzdelania zastúpenie od 21 % u rodičov so základným vzdelaním po 27,5 % u rodičov s vysokoškolským vzdelaním. Vyššie zastúpenie 3 a viac detí sa vyskytuje v rodinách osamelých rodičov so základným vzdelaním (15,2 %) alebo bez vzdelania (19,8 %).

T 4.3.5.2 Rodiny osamelých rodičov podľa vzdelania rodiča a počtu detí v SR, 2021

Počet detí podľa vzdelania	Typ rodiny osamelého otca (ROO) a osamelej matky (ROM)									
	spolu		ROO s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov		ROO s najmladším dieťaťom, vo veku 25 rokov a viac		ROM s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov		ROM s najmladším dieťaťom, vo veku 25 rokov a viac	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Bez ukončeného vzdelania (0 – 14 rokov)	1	100,00	0	0,00	0	0,00	1	100,00	0	0,00
v tom počet detí:										
1	1	100,00	0	0,00	0	0,00	1	100,00	0	0,00
Bez vzdelania (15 a viac rokov)	813	100,00	69	100,00	37	100,00	443	100,00	264	100,00
v tom počet detí										
1	444	54,61	36	52,17	30	81,08	195	44,02	183	69,32
2	208	25,58	18	26,09	4	10,81	127	28,67	59	22,35
3+	161	19,80	15	21,74	3	8,11	121	27,31	22	8,33
Základné	69 414	100,00	3 597	100,00	3 401	100,00	27 419	100,00	34 997	100,00
v tom počet detí										
1	44 284	63,80	1 763	49,01	2 706	79,56	11 348	41,39	28 467	81,34
2	14 615	21,05	937	26,05	550	16,17	7 599	27,71	5 529	15,80
3+	10 515	15,15	897	24,94	145	4,26	8 472	30,90	1 001	2,86
Stredné bez maturity	85 302	100,00	7 701	100,00	10 153	100,00	31 902	100,00	35 546	100,00
v tom počet detí										
1	60 627	71,07	4 809	62,45	8 455	83,28	17 917	56,16	29 446	82,84
2	19 606	22,98	2 226	28,91	1 515	14,92	10 432	32,70	5 433	15,28
3+	5 069	5,94	666	8,65	183	1,80	3 553	11,14	667	1,88
Stredné s maturitou	117 317	100,00	8 631	100,00	6 568	100,00	61 891	100,00	40 227	100,00
v tom počet detí										
1	84 369	71,92	5 581	64,66	5 666	86,27	38 464	62,15	34 658	86,16
2	28 269	24,10	2 603	30,16	837	12,74	19 693	31,82	5 136	12,77
3+	4 679	3,99	447	5,18	65	0,99	3 734	6,03	433	1,08
Vysokoškolské	63 217	100,00	4 600	100,00	3 050	100,00	43 595	100,00	11 972	100,00
v tom počet detí										
1	43 266	68,44	2 731	59,37	2 737	89,74	27 177	62,34	10 621	88,72
2	17 373	27,48	1 572	34,17	300	9,84	14 204	32,58	1 297	10,83
3+	2 578	4,08	297	6,46	13	0,43	2 214	5,08	54	0,45
Nezistené	21 135	100,00	2 088	100,00	1 737	100,00	11 659	100,00	5 651	100,00
v tom počet detí										
1	13 098	61,97	1 194	57,18	1 409	81,12	5 966	51,17	4 529	80,15
2	5 232	24,76	586	28,07	281	16,18	3 421	29,34	944	16,71
3+	2 805	13,27	308	14,75	47	2,71	2 272	19,49	178	3,15

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

4.3.6 Rodiny osamelých rodičov podľa štátneho občianstva

Z hľadiska štátneho občianstva v rodinách osamelých rodičov (ROR) je rodič v 99,6 % občanom Slovenskej republiky. Podiel 99 % osamelých rodičov Slovákov je aj v jednotlivých typoch ROR. Iné ako slovenské štátne občianstvo je len približne u 1,5 tisíca rodín (0,4 %). Najčastejšie sú osamelí rodičia so štátnou príslušnosťou Českej republiky (397), Ukrajiny (226) a Poľska (223). Najvýraznejšie majú osamelí rodičia cudzinci zastúpenie v ROO s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov, tvoria 1 % rodín.

T 4.3.6.1 Rodiny osamelých rodičov podľa štátneho občianstva rodiča v SR, 2021

Typ rodiny osamelého otca (ROO) a osamelej matky (ROM)	Štátne občianstvo rodiča			
	spolu	slovenské	iné ako slovenské	nezistené
abs.				
ROO s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov	26 686	26 415	269	2
ROO s najmladším dieťaťom, vo veku 25 rokov a viac	24 946	24 856	75	15
ROM s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov	176 910	176 072	837	1
ROM s najmladším dieťaťom, vo veku 25 rokov a viac	128 657	128 291	330	36
Spolu	357 199	355 634	1 511	54
%				
ROO s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov	100,00	98,98	1,01	0,01
ROO s najmladším dieťaťom, vo veku 25 rokov a viac	100,00	99,64	0,30	0,06
ROM s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov	100,00	99,53	0,47	0,00
ROM s najmladším dieťaťom, vo veku 25 rokov a viac	100,00	99,72	0,26	0,03
Spolu	100,00	99,56	0,42	0,02

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Z hľadiska počtu detí v ROR majú aj rodičia Slováci aj rodičia cudzinci najčastejšie 1 dieťa, podiel jednodetných neúplných rodín tvorí v oboch kategóriách približne 70 %. Dvojdetné neúplné rodiny tvoria v oboch kategóriách ROR 24 %. Štátny občania SR majú 3 a viac detí v ROR v 7,2 % rodinách, u cudzincov je tento podiel nižší o približne 1,5 p. b., s hodnotou 5,8 %. V rámci konkrétnych typov ROR je jedno dieťa najčastejšie v ROO s najmladším dieťaťom vo veku 25 rokov a viac (84,2 % u štátnych občanov SR a 93,3 % u cudzincov) a ROM s najmladším dieťaťom, vo veku 25 rokov a viac (83,9 % u štátnych občianok SR a 83,3 % u cudziniek). Tri a viac detí sa u ROR Slovákov najčastejšie vyskytuje pri osamelých matkách s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov (11,5 %), u cudzincov sú 3 a viac detí najčastejšie s osamelými otcami s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov (9,3 %).

T 4.3.6.2 Rodiny osamelých rodičov podľa štátneho občianstva rodiča a počtu detí v SR, 2021

Typ rodiny osamelých rodičov (ROR)	Spolu	Počet detí, ak je rodič Slovák				Počet detí, ak je rodič cudzinec				Počet detí, ak má rodič nezistené štátne občianstvo			
		1	2	3+	spolu	1	2	3+	spolu	1	2	3+	spolu
		abs.											
ROO s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov	26 686	15 953	7 857	2 605	26 415	161	83	25	269	0	2	0	2
ROO s najmladším dieťaťom, vo veku 25 rokov a viac	24 946	20 922	3 478	456	24 856	70	5	0	75	11	4	0	15
ROM s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov	176 910	100 509	55 254	20 309	176 072	559	222	56	837	0	0	1	1
ROM s najmladším dieťaťom, vo veku 25 rokov a viac	128 657	107 604	18 340	2 347	128 291	275	49	6	330	25	9	2	36
Spolu	357 199	244 988	84 929	25 717	355 634	1 065	359	87	1 511	36	15	3	54
		%											
ROO s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov	7,47	60,39	29,74	9,86	100,00	59,85	30,86	9,29	100,00	0,00	100,00	0,00	100,00
ROO s najmladším dieťaťom, vo veku 25 rokov a viac	6,98	84,17	13,99	1,83	100,00	93,33	6,67	0,00	100,00	73,33	26,67	0,00	100,00
ROM s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov	49,53	57,08	31,38	11,53	100,00	66,79	26,52	6,69	100,00	0,00	0,00	100,00	100,00
ROM s najmladším dieťaťom, vo veku 25 rokov a viac	36,02	83,87	14,30	1,83	100,00	83,33	14,85	1,82	100,00	69,44	25,00	5,56	100,00
Spolu	100,00	68,89	23,88	7,23	100,00	70,48	23,76	5,76	100,00	66,67	27,78	5,56	100,00

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

4.3.7 Rodiny osamelých rodičov podľa ekonomickej aktivity

Celkový prehľad ROR na základe ekonomickej aktivity ukázal, že najvyšší podiel osamelých rodičov tvorí skupina „pracujúci (okrem dôchodcov)“ s podielom takmer 41 %, skupina „dôchodca“ s podielom 27,8 % a skupina „osoba v domácnosti“ s podielom 12,2 %. Vo všetkých typoch ROR prevládajú rodiny osamelých matiek. V skupine pracujúcich je z celkového počtu ROR (tzn. 146 013) až 83,1 % osamelých matiek (65,1 % v ROM s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov a 18 % v ROM s najmladším dieťaťom, vo veku 25 rokov a viac). Osamelí otcovia mali výraznejšie zastúpenie v rámci ekonomickej aktivity „príjemca kapitálových príjmov“, v rámci ktorej tvorili ROO s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov 16,7 %. V ROR s ekonomickou aktivitou „dôchodca“ sú najčastejším typom rodiny osamelé matky s najmladším dieťaťom vo veku 25 rokov a viac, čo indikuje, že sa deti v starobe

častejšie starajú o svoje matky a tvoria tak spoločnú domácnosť. ROO s najmladším dieťaťom vo veku 25 rokov a viac tvoria pri skupine dôchodcov 14,3 %.

T 4.3.7.1 Rodiny osamelých rodičov podľa ekonomickej aktivity rodiča v SR, 2021

Ekonomická aktivita	Typ rodiny osamelého otca (ROO) a osamelej matky (ROM)				
	spolu	ROO s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov	ROO s najmladším dieťaťom, vo veku 25 rokov a viac	ROM s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov	ROM s najmladším dieťaťom, vo veku 25 rokov a viac
abs.					
Pracujúci (okrem dôchodcov)	146 013	18 976	5 724	95 098	26 215
Pracujúci dôchodca	23 928	1 281	3 141	4 778	14 728
Osoba na materskej dovolenke	3 057	46	0	3 010	1
Osoba na rodičovskej dovolenke	10 182	166	2	10 002	12
Nezamestnaný	22 036	2 163	743	15 554	3 576
Dôchodca	99 389	1 130	14 180	4 172	79 907
Osoba v domácnosti	43 687	1 881	619	38 542	2 645
Príjemca kapitálových príjmov	478	80	20	292	86
Študent vysokej školy	556	42	1	493	20
Žiak strednej školy	241	3	0	238	0
Žiak základnej školy	104	0	0	104	0
Iná	68	30	1	33	4
Nezistené	7 460	888	515	4 594	1 463
Spolu	357 199	26 686	24 946	176 910	128 657
%					
Pracujúci (okrem dôchodcov)	100,00	13,00	3,92	65,13	17,95
Pracujúci dôchodca	100,00	5,35	13,13	19,97	61,55
Osoba na materskej dovolenke	100,00	1,50	0,00	98,46	0,03
Osoba na rodičovskej dovolenke	100,00	1,63	0,02	98,23	0,12
Nezamestnaný	100,00	9,82	3,37	70,58	16,23
Dôchodca	100,00	1,14	14,27	4,20	80,40
Osoba v domácnosti	100,00	4,31	1,42	88,22	6,05
Príjemca kapitálových príjmov	100,00	16,74	4,18	61,09	17,99
Študent vysokej školy	100,00	7,55	0,18	88,67	3,60
Žiak strednej školy	100,00	1,24	0,00	98,76	0,00
Žiak základnej školy	100,00	0,00	0,00	100,00	0,00
Iná	100,00	44,12	1,47	48,53	5,88
Nezistené	100,00	11,90	6,90	61,58	19,61
Spolu	100,00	7,47	6,98	49,53	36,02

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

V rámci ROR, v ktorých sú rodičia ekonomicky aktívni, sa pri jednotlivých typoch rodín najčastejšie vyskytuje jedno dieťa, napríklad pri pracujúcich je podiel jednodetných neúplných rodín 65,6 %. V rámci konkrétnych typov ROR sa podiel jednodetných neúplných rodín odlišuje a či už v prípade osamelých otcov alebo matiek s najmladším dieťaťom vo veku 25 rokov a viac dosahuje okolo 85 %. Najvyšší podiel dvoch detí

v rámci ROR sa ukázal pri osobách na rodičovskej dovolenke (29,5 %). 3 a viac detí majú najčastejšie osamelí rodičia s ekonomickou aktivitou „nezamestnaní“ (15,7 %).

T 4.3.7.2 Rodiny osamelých ekonomicky aktívnych rodičov podľa počtu detí a ekonomickej aktivity rodiča v SR, 2021

Počet detí podľa ekonomickej aktivity	spolu		ROO s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov		ROO s najmladším dieťaťom, vo veku 25 rokov a viac		ROM s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov		ROM s najmladším dieťaťom, vo veku 25 rokov a viac	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
pracujúci (okrem dôchodcov)	146 013	100,00	18 976	100,00	5 724	100,00	95 098	100,00	26 215	100,00
v tom počet detí:										
1	95 786	65,60	11 802	62,19	4 898	85,57	57 134	60,08	21 952	83,74
2	42 182	28,89	5 803	30,58	770	13,45	31 656	33,29	3 953	15,08
3+	8 045	5,51	1 371	7,22	56	0,98	6 308	6,63	310	1,18
pracujúci dôchodca	23 928	100,00	1 281	100,00	3 141	100,00	4 778	100,00	14 728	100,00
v tom počet detí:										
1	18 944	79,17	817	63,78	2 693	85,74	2 959	61,93	12 475	84,70
2	4 315	18,03	380	29,66	405	12,89	1 503	31,46	2 027	13,76
3+	669	2,80	84	6,56	43	1,37	316	6,61	226	1,53
osoba na materskej dovolenke	3 057	100,00	46	100,0	0	0,00	3 010	100,00	1	100,00
v tom počet detí:										
1	2 014	65,88	23	50,00	0	0,00	1 991	66,15	0	0,00
2	828	27,09	21	45,65	0	0,00	806	26,78	1	100,00
3+	215	7,03	2	4,35	0	0,00	213	7,08	0	0,00
osoba na rodičovskej dovolenke	10 182	100,00	166	100,00	2	100,00	10 002	100,00	12	100,00
v tom počet detí:										
1	6 139	60,29	103	62,05	2	100,00	6 023	60,22	11	91,67
2	2 999	29,45	41	24,70	0	0,00	2 957	29,56	1	8,33
3+	1 044	10,25	22	13,25	0	0,00	1 022	10,22	0	0,00
nezamestnaný	22 036	100,00	2 163	100,00	743	100,00	15 554	100,00	3 576	100,00
v tom počet detí:										
1	12 591	57,14	1 169	54,05	608	81,83	7 985	51,34	2 829	79,11
2	5 978	27,13	590	27,28	122	16,42	4 617	29,68	649	18,15
3+	3 467	15,73	404	18,68	13	1,75	2 952	18,98	98	2,74

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

V zmysle štruktúry ekonomickej aktivity obyvateľov sú osoby „dôchodca“, „osoba v domácnosti“, „príjemca kapitálových príjmov“, „študent vysokej školy“, „žiak strednej a základnej školy“ považované za ekonomicky neaktívne osoby. Aj v prípade ekonomicky neaktívnych rodičov v ROR sa najčastejšie nachádzalo jedno dieťa. V rámci ROR s ekonomickou aktivitou rodiča „dôchodca“, bol podiel jednodetných neúplných rodín 82,9 %, v rámci konkrétnych typov ROR dôchodcov je najvyšší podiel jednodetných neúplných rodín v ROM s najmladším dieťaťom vo veku 25 rokov a viac. Najrovnomernejšie rozdelenie rodín z hľadiska počtu detí sa ukázalo v ROR s ekonomickou aktivitou „osoba v domácnosti“, v ktorých jednodetné rodiny tvorili približne polovicu rodín (52,6 %), dvojdetné rodiny 28,2 % a trojdetné 19,2 %.

T 4.3.7.3 Rodiny osamelých ekonomicky neaktívnych rodičov podľa počtu detí a ekonomickej aktivity rodiča v SR, 2021

Počet detí podľa ekonomickej aktivity	spolu		ROO s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov		ROO s najmladším dieťaťom, vo veku 25 rokov a viac		ROM s aspoň jedným dieťaťom mladším ako 25 rokov		ROM s najmladším dieťaťom, vo veku 25 rokov a viac	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
dôchodca	99 389	100,00	1 130	100,00	14 180	100,00	4 172	100,00	79 907	100,00
v tom počet detí:										
1	82 357	82,86	640	56,64	11 875	83,74	2 394	57,38	67 448	84,41
2	14 418	14,51	325	28,76	1 993	14,06	1 189	28,50	10 911	13,65
3+	2 614	2,63	165	14,60	312	2,20	589	14,12	1 548	1,94
osoba v domácnosti	43 687	100,00	1 881	100,00	619	100,00	38 542	100,00	2 645	100,00
v tom počet detí:										
1	22 979	52,60	1 012	53,80	495	79,97	19 455	50,48	2 017	76,26
2	12 304	28,16	484	25,73	109	17,61	11 184	29,02	527	19,92
3+	8 404	19,24	385	20,47	15	2,42	7 903	20,50	101	3,82
príjemca kapitálových príjmov	478	100,00	80	100,00	20	100,00	292	100,00	86	100,00
v tom počet detí:										
1	319	66,74	49	61,25	19	95,00	173	59,25	78	90,70
2	139	29,08	28	35,00	1	5,00	104	35,62	6	6,98
3+	20	4,18	3	3,75	0	0,00	15	5,14	2	2,33
študent vysokej školy	556	100,00	42	100,00	1	100,00	493	100,00	20	100,00
v tom počet detí:										
1	365	65,65	27	64,29	1	100,00	321	65,11	16	80,00
2	169	30,40	14	33,33	0	0,00	151	30,63	4	20,00
3+	22	3,96	1	2,38	0	0,00	21	4,26	0	0,00
žiak strednej školy	241	100,00	3	100,00	x	x	238	100,00	x	x
v tom počet detí:										
1	210	87,14	3	100,00	x	x	207	86,97	x	x
2	25	10,37	0	0,00	x	x	25	10,50	x	x
3+	6	2,49	0	0,00	x	x	6	2,52	x	x
žiak základnej školy	104	100,00	0	0,00	x	x	104	100,00	x	x
v tom počet detí:										
1	102	98,08	0	0,00	x	x	102	98,08	x	x
2	2	1,92	0	0,00	x	x	2	1,92	x	x
iná	68	100,00	30	100,00	1	100,00	33	100,00	4	100,00
v tom počet detí:										
1	32	47,06	11	36,67	1	100,00	17	51,52	3	75,00
2	18	26,47	7	23,33	0	0,00	10	30,30	1	25,00
3+	18	26,47	12	40,00	0	0,00	6	18,18	0	0,00
nezistené	7 460	100,00	888	100,00	515	100,00	4 594	100,00	1 463	100,00
v tom počet detí:										
1	4 251	56,98	458	51,58	411	79,81	2 307	50,22	1 075	73,48
2	1 926	25,82	249	28,04	87	16,89	1 272	27,69	318	21,74
3+	1 283	17,20	181	20,38	17	3,30	1 015	22,09	70	4,78

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

4.3.8 Neúplné rodiny a podmienky bývania

Rodiny osamelých matiek

Z necelých 306-tisíc rodín osamelých matiek (ROM) bývalo takmer 172-tisíc v mestách (56,2 %) a viac ako 133,5 tisíca na vidieku (43,8 %). Z hľadiska počtu členov domácnosti tvorili v mestách aj na vidieku najvyšší podiel dvojčlenné ROM.

T 4.3.8.1 Rodiny osamelých matiek podľa typu sídla a počtu členov domácnosti v SR, 2021

Typ sídla	Rodiny osamelých matiek (ROM) spolu	Počet členov ROM							
		2		3		4		5+	
		abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Mesto	171 730	121 930	58,35	40 039	54,20	6 997	45,58	2 764	37,50
Vidiek	133 837	87 042	41,65	33 835	45,80	8 354	54,42	4 606	62,50
Spolu	305 567	208 972	100,00	73 874	100,00	15 351	100,00	7 370	100,00

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Takmer 149-tisíc ROM žilo v bytoch v rodinných domoch, čo z celkového počtu necelých 306-tisíc ROM predstavovalo podiel 48,7 %. Z hľadiska typu sídla bývalo takmer 110-tisíc ROM na vidieku a viac ako 39-tisíc v mestách, pričom najvyšší podiel tvorili v mestách aj na vidieku dvojčlenné ROM.

T 4.3.8.2 Rodiny osamelých matiek v bytoch rodinných domov podľa typu sídla a počtu členov domácnosti v SR, 2021

Typ sídla	Rodiny osamelých matiek v rodinných domoch (ROM) spolu	Počet členov ROM							
		2		3		4		5+	
		abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Mesto	39 101	26 702	26,75	9 874	26,34	1 876	22,75	649	19,16
Vidiek	109 833	73 108	73,25	27 616	73,66	6 370	77,25	2 739	80,84
Spolu	148 934	99 810	100,00	37 490	100,00	8 246	100,00	3 388	100,00

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Z celkového počtu takmer 306-tisíc ROM bývalo v bytoch v bytových domoch viac ako 139-tisíc, čo predstavovalo podiel takmer 46 %. Viac ako 88 % ROM, ktoré obývali byty v bytových domoch, žilo v mestách, a menej ako 12 % na vidieku. Pri ROM bývajúcich v bytoch v bytových domoch tvorili v mestách aj na vidieku najvyšší podiel dvojčlenné domácnosti.

T 4.3.8.3 Rodiny osamelých matiek v bytoch bytových domov podľa typu sídla a počtu členov domácnosti v SR, 2021

Typ sídla	Rodiny osamelých matiek (ROM) v bytových domoch spolu	Počet členov ROM							
		2		3		4		5+	
		abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Mesto	122 761	89 187	89,63	27 694	86,64	4 350	80,59	1 530	67,34
Vidiek	16 382	10 322	10,37	4 270	13,36	1 048	19,41	742	32,66
Spolu	139 143	99 509	100,00	31 964	100,00	5 398	100,00	2 272	100,00

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Najvyšší podiel ROM býval v bytoch v rodinných domoch, kde z celkového počtu takmer 306-tisíc ROM bývalo skoro 149-tisíc (48,7 %). V bytoch v bytových domoch bývalo viac ako 139-tisíc ROM, čo z celkového počtu takmer 306-tisíc ROM predstavovalo podiel 45,5 %. Pri ROM žijúcich v bytoch v bytových domoch mali najvyššie zastúpenie dvojčlenné domácnosti, za ktorými nasledovali trojčlenné domácnosti, štvorčlenné domácnosti a päť- a viac-členné domácnosti. Okrem bytov v rodinných domoch a bytov v bytových domoch, bývalo viac ako tisíc ROM aj vo fiktívnych objektoch, núdzových objektoch, neurčených na bývanie, ostatných budovách na bývanie, polyfunkčných budovách a neskolaudovaných rodinných domoch.

T 4.3.8.4 Rodiny osamelých matiek podľa veľkostných skupín obcí a počtu členov domácnosti v SR, 2021

VSO	Rodiny osamelých matiek (ROM) spolu		Počet členov ROM							
			2		3		4		5+	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
0 až 199	3 336	100,00	2 292	68,71	790	23,68	176	5,28	78	2,34
200 až 499	14 229	100,00	9 650	67,82	3 411	23,97	823	5,78	345	2,42
500 až 999	27 177	100,00	17 745	65,29	6 958	25,60	1 653	6,08	821	3,02
1 000 až 1 999	43 501	100,00	28 866	66,36	10 950	25,17	2 478	5,70	1 207	2,77
2 000 až 4 999	46 411	100,00	29 443	63,44	11 680	25,17	3 213	6,92	2 075	4,47
5 000 až 9 999	25 708	100,00	16 970	66,01	6 431	25,02	1 470	5,72	837	3,26
10 000 až 19 999	29 974	100,00	20 851	69,56	7 292	24,33	1 275	4,25	556	1,85
20 000 až 49 999	49 506	100,00	35 254	71,21	11 448	23,12	2 029	4,10	775	1,57
50 000 až 99 999	26 063	100,00	18 773	72,03	6 189	23,75	883	3,39	218	0,84
100 000 a viac	39 662	100,00	29 128	73,44	8 725	22,00	1 351	3,41	458	1,15
Spolu	305 567	100,00	208 972	68,39	73 874	24,18	15 351	5,02	7 370	2,41

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Dvojčlenné ROM predstavovali najvyšší podiel vo všetkých veľkostných skupinách obcí. Podiel dvojčlenných ROM z celkového počtu ROM sa pohyboval od takmer 63,5 % vo veľkostnej skupine 2 000 až 4 999 obyvateľov, po viac ako 73 % vo veľkostnej skupine 100 000 a viac obyvateľov. Trojčlenné ROM predstavovali najvyšší podiel, takmer 26 % vo veľkostnej skupine 500 až 999 obyvateľov a najnižší, rovných 22 % vo veľkostnej skupine 100 000 a viac obyvateľov. Štvorčlenné ROM tvorili najvyšší podiel (6,9 %) v obciach od 2 000 do 4 999 obyvateľov, kde predstavovali najvyšší podiel aj päť a viac členné ROM (4,5 %).

G 4.3.8.1 Rodiny osamelých matiek podľa veľkostných skupín obcí a počtu členov domácnosti v SR, 2021

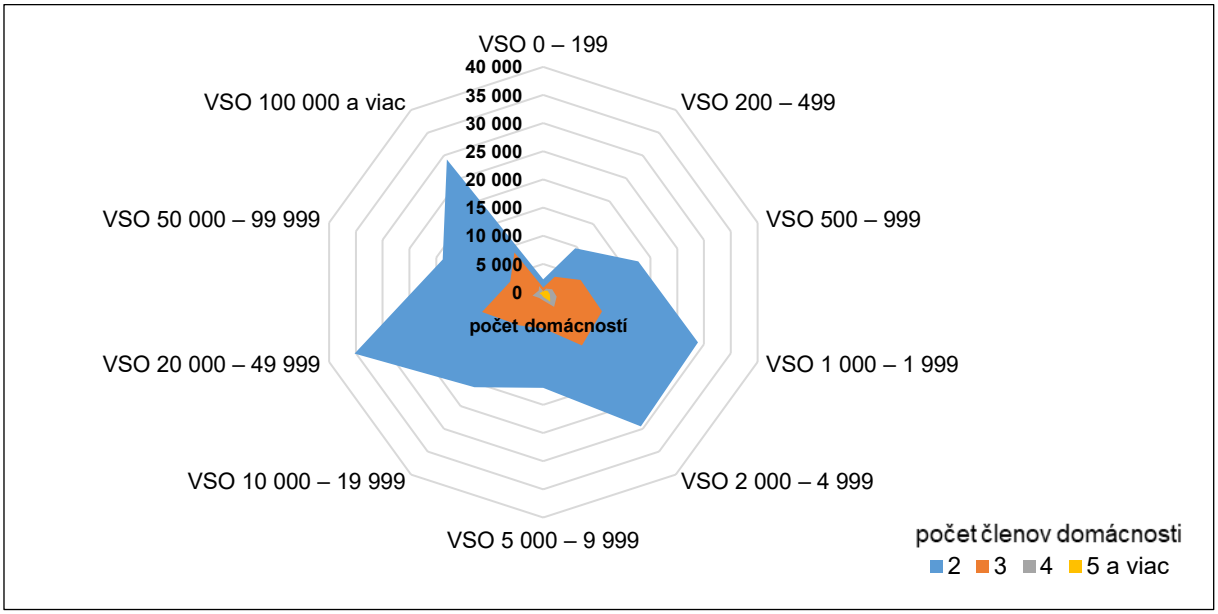

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

T 4.3.8.5 Rodiny osamelých matiek podľa počtu členov domácnosti a typu domu v SR, 2021

Typ domu	Rodiny osamelých matiek (ROM) spolu	Počet členov ROM							
		2		3		4		5+	
		abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Rodinný dom	148 934	99 810	47,76	37 490	50,75	8 246	53,72	3 388	45,97
Bytový dom	139 143	99 509	47,62	31 964	43,27	5 398	35,16	2 272	30,83
Polyfunkčná budova	1 993	1 378	0,66	521	0,71	78	0,51	16	0,22
Prevádzková budova s bytmi	913	614	0,29	211	0,29	65	0,42	23	0,31
Ostatné budovy na bývanie	2 181	1 292	0,62	533	0,72	182	1,19	174	2,36
Núdzové ubytovanie na pracovisku	78	37	0,02	18	0,02	10	0,07	13	0,18
Neskolaudovaný rodinný dom	1 848	885	0,42	500	0,68	218	1,42	245	3,32
Rekreačný objekt	306	202	0,10	83	0,11	14	0,09	7	0,09
Núdzový objekt, neurčený na bývanie	3 584	1 293	0,62	906	1,23	542	3,53	843	11,44
Mobilné obydlie	74	37	0,02	16	0,02	10	0,07	11	0,15
Fiktívny objekt	6 141	3 695	1,77	1 564	2,12	538	3,50	344	4,67
Nezistený	372	220	0,11	68	0,09	50	0,33	34	0,46
Spolu	305 567	208 972	100,00	73 874	100,00	15 351	100,00	7 370	100,00

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

G 4.3.8.2 Rodiny osamelých matiek podľa typu domu a počtu členov domácnosti v SR, 2021

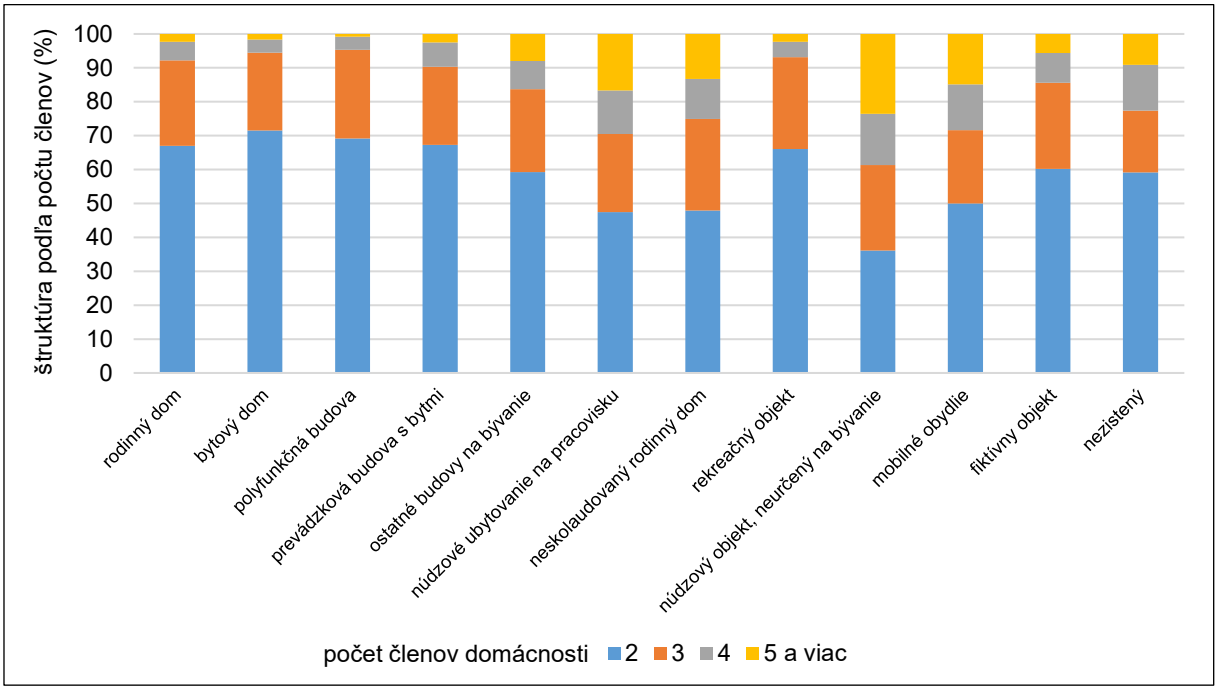

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Najvyšší podiel ROM býval v bytoch v bytových domoch s celkovou podlahovou plochou 60 m² až 80 m². V týchto bytoch v bytových domoch žilo takmer 72-tisíc ROM. Z celkového počtu viac ako 139-tisíc ROM obývajúcich byty, v bytových domoch išlo o podiel 51,5 %.

G 4.3.8.3 Rodiny osamelých matiek v bytoch rodinných a bytových domov podľa celkovej podlahovej plochy bytu v SR, 2021

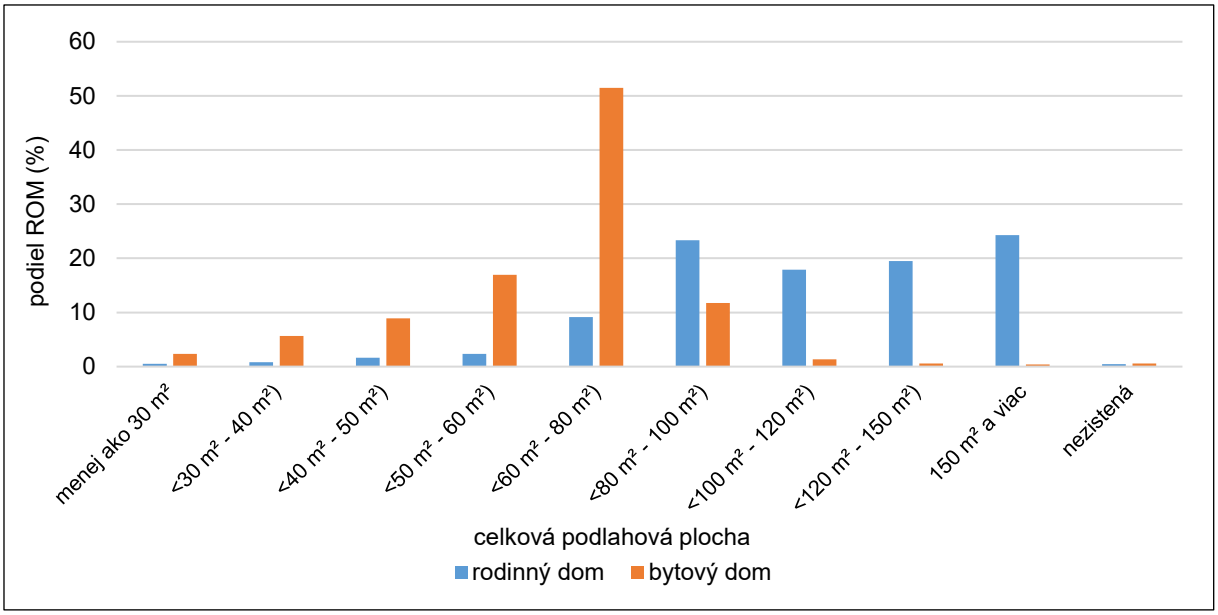

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Na druhej strane pri bytoch v rodinných domoch obývali ROM najviac rodinné domy s celkovou podlahovou plochou 80 m² až 100 m² a 150 m² a viac. V bytoch v rodinných domoch s celkovou podlahovou plochou 80 m² až 100 m² bývalo takmer 35-tisíc ROM (23,3 %) a v bytoch v rodinných domoch s celkovou podlahovou plochou 150 m² a viac ich žilo viac ako 36-tisíc (24,3 %).

G 4.3.8.4 Rodiny osamelých matiek v bytoch rodinných a bytových domov podľa obdobia poslednej obnovy domu v SR, 2021

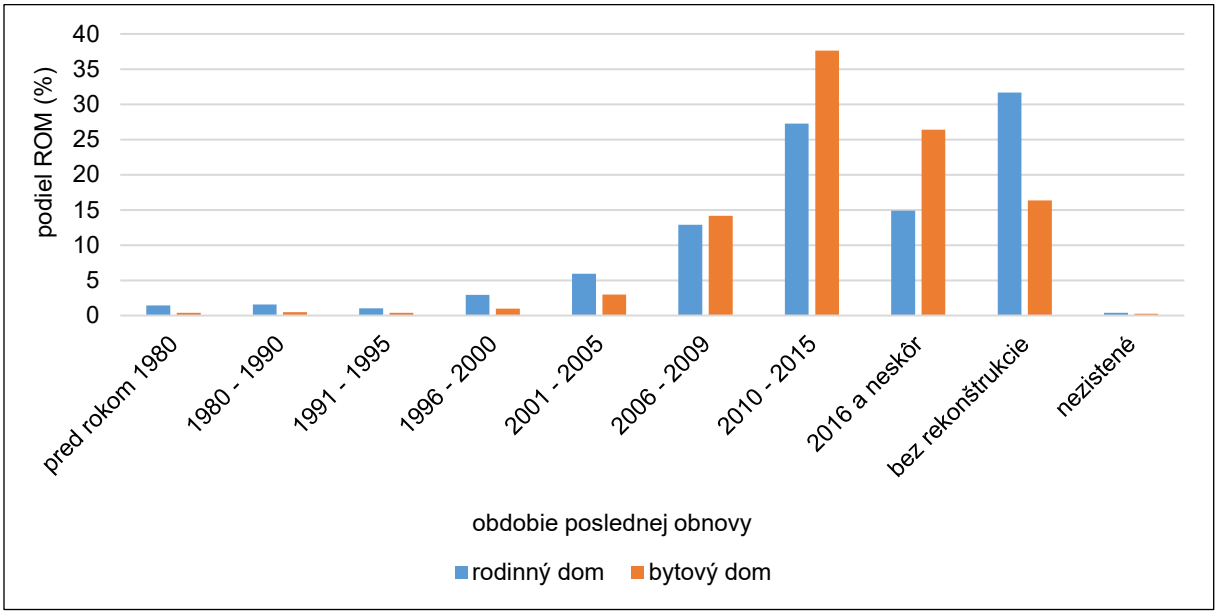

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Z celkového počtu takmer 149-tisíc bytov v rodinných domoch obývaných ROM neprešlo rekonštrukciou viac ako 47-tisíc, ide o podiel takmer 32 %. Najviac bytov v rodinných domoch, ktoré obývali ROM, prešlo rekonštrukciou medzi rokmi 2010 – 2015. V tomto období bolo zrekonštruovaných viac ako 27 % bytov obývaných ROM, takmer 41-tisíc z necelých 149-tisíc. Najvyšší podiel zrekonštruovaných bytov v rodinných domoch obývaných ROM prešiel rekonštrukciou okien, ktorá bola vykonaná na viac ako 94-tisíc bytoch v rodinných domoch z takmer 145-tisíc, čo predstavovalo podiel viac ako 63 %.

ROM obývali taktiež nezrekonštruované byty v bytových domoch. Z viac ako 139-tisíc bytov v bytových domoch ich neprešlo rekonštrukciou takmer 23-tisíc, čo predstavuje podiel 16,3 %. Na druhej strane, rovnako ako pri bytoch, v rodinných domoch, tak aj pri bytoch v bytových domoch, bolo najviac bytov zrekonštruovaných medzi rokmi 2010 – 2015, kedy prešlo rekonštrukciou viac ako 52-tisíc, podiel 37,6 %. Najviac bytov v bytových domoch, ktoré obývali ROM prešlo rekonštrukciou okien. Z viac ako 139-tisíc bytov v bytových domoch ROM malo zrekonštruované okná viac ako 111-tisíc, podiel 79,8 %.

Rodiny osamelých otcov

Z takmer 52-tisíc ROO bývalo viac ako 27-tisíc v mestách (52,6 %) a skoro 24,5 tisíca na vidieku (47,4 %). V mestách aj na vidieku boli najzastúpenejšie dvojčlenné ROO. 27-tisíc v mestách (52,6 %) a skoro 24,5 tisíca na vidieku (47,4 %). V mestách aj na vidieku boli najzastúpenejšie dvojčlenné ROO.

T 4.3.8.6 Rodiny osamelých otcov podľa počtu členov domácnosti a typu sídla v SR, 2021

Typ sídla	Rodiny osamelých otcov (ROO) spolu	Počet členov ROO							
		2		3		4		5+	
		abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Mesto	27 147	20 266	54,60	5 609	49,08	940	43,60	332	35,70
Vidiek	24 485	16 851	45,40	5 820	50,92	1 216	56,40	598	64,30
Spolu	51 632	37 117	100,00	11 429	100,00	2 156	100,00	930	100,00

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2021

V bytoch v rodinných domoch bývalo takmer 55 % všetkých ROO, viac ako 28-tisíc z necelých 52-tisíc. Z viac ako 28-tisíc ROO bývajúcich v bytoch v bytových domoch žilo viac ako 20-tisíc na vidieku (72,2 %) a takmer 8-tisíc v mestách (27,8 %). V mestách aj na vidieku boli najzastúpenejšie dvojčlenné ROO, ktoré obývali byty v rodinných domoch.

T 4.3.8.7 Rodiny osamelých otcov v bytoch rodinných domov podľa typu sídla a počtu členov domácnosti v SR, 2021

Typ sídla	Rodiny osamelých otcov (ROO) v rodinných domoch spolu	Počet členov ROO							
		2		3		4		5+	
		abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Mesto	7 899	5 683	28,41	1 802	26,99	319	25,18	95	21,99
Vidiek	20 478	14 318	71,59	4 875	73,01	948	74,82	337	78,01
Spolu	28 377	20 001	100,00	6 677	100,00	1 267	100,00	432	100,00

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

V bytoch v bytových domoch bývalo skoro 39 % ROO, takmer 20-tisíc z viac ako 51,5 tisíc. Zo všetkých ROO v bytoch bytových domoch žilo viac ako 17-tisíc v mestách (86,6 %) a takmer 3-tisíc na vidieku (13,4 %). Najvyšší počet ROO obývajúcich byty v bytových domoch pozostával v mestách aj na vidieku z dvoch členov.

T 4.3.8.8 Rodiny osamelých otcov v bytoch bytových domov podľa typu sídla a počtu členov domácnosti v SR, 2021

Typ sídla	Rodiny osamelých otcov (ROO) v bytových domoch spolu	Počet členov ROO							
		2		3		4		5+	
		abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Mesto	17 307	13 249	88,43	3 385	84,08	508	75,82	165	54,82
Vidiek	2 673	1 734	11,57	641	15,92	162	24,18	136	45,18
Spolu	19 980	14 983	100,00	4 026	100,00	670	100,00	301	100,00

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Dvojčlenné ROO predstavovali najvyšší podiel v obciach patriacich do veľkostnej skupiny 100 000 a viac obyvateľov, kde tvorili podiel takmer 77 % z celkového počtu ROO v danej veľkostnej skupine. Dvojčlenné ROO predstavovali najvyšší podiel vo všetkých veľkostných skupinách a pohyboval sa od takmer 67 % (VSO 2 000 až 4 999 obyvateľov) až po skoro 77 % (VSO 100 000 a viac obyvateľov) . Podiel trojčlenných ROO sa pohyboval od viac ako 19 % (VSO 100 000 a viac obyvateľov) do necelých 20,5 % (VSO 200 až 499 obyvateľov). Štvorčlenné domácnosti predstavovali najvyšší podiel v obciach do 199 obyvateľov (5,5 %) a päť a viac členné v obciach od 2 000 do 4 999 obyvateľov (2,9 %).

T 4.3.8.9 Rodiny osamelých otcov podľa počtu členov domácnosti vo veľkostných skupinách obcí v SR, 2021

VSO	Rodiny osamelých otcov (ROO) spolu		Počet členov ROO							
			2		3		4		5+	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
0 až 199	651	100,00	469	72,04	133	20,43	36	5,53	13	2,00
200 až 499	2 760	100,00	1 900	68,84	674	24,42	131	4,75	55	1,99
500 až 999	5 129	100,00	3 590	69,99	1 184	23,08	244	4,76	111	2,16
1 000 až 1 999	7 945	100,00	5 556	69,93	1 836	23,11	389	4,90	164	2,06
2 000 až 4 999	8 138	100,00	5 515	67,77	1 955	24,02	434	5,33	234	2,88
5 000 až 9 999	4 247	100,00	2 967	69,86	981	23,10	191	4,50	108	2,54
10 000 až 19 999	4 862	100,00	3 601	74,06	1 026	21,10	172	3,54	63	1,30
20 000 až 49 999	7 386	100,00	5 511	74,61	1 550	20,99	246	3,33	79	1,07
50 000 až 99 999	3 944	100,00	2 964	75,15	817	20,72	120	3,04	43	1,09
100 000 a viac	6 570	100,00	5 044	76,77	1 273	19,38	193	2,94	60	0,91
Spolu	51 632	100,00	37 117	71,89	11 429	22,14	2 156	4,18	930	1,80

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

G 4.3.8.5 Rodiny osamelých otcov podľa veľkostných skupín obcí a počtu členov domácnosti v SR, 2021

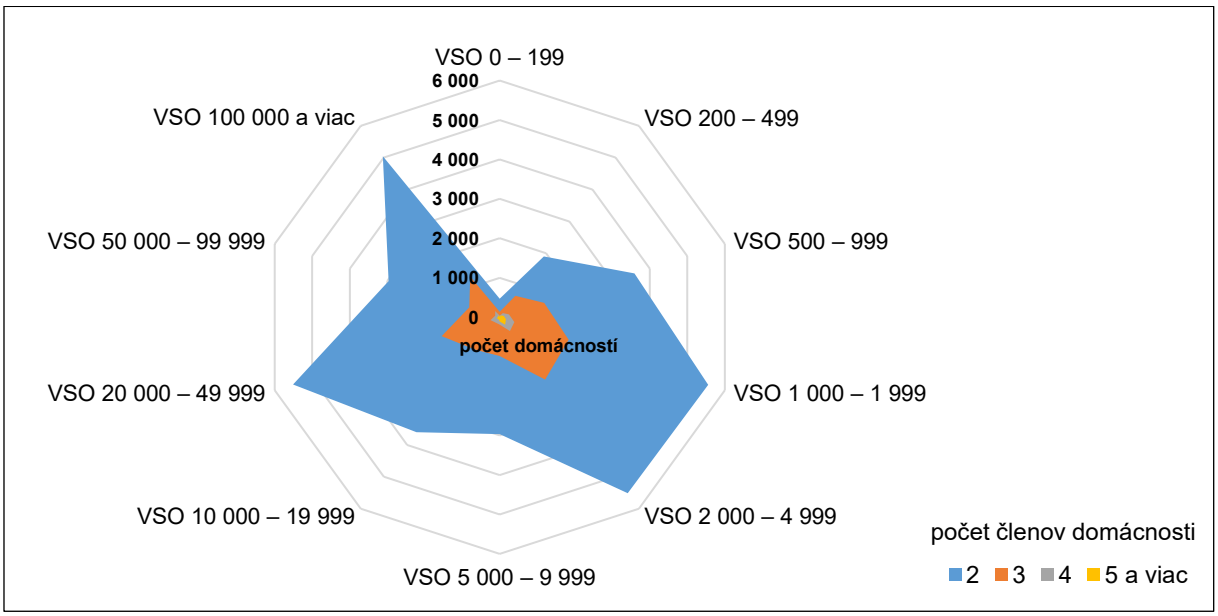

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Z celkového počtu necelých 52-tisíc ROO bývalo viac ako 28-tisíc v bytoch v rodinných domoch (55,0 %) a takmer 20-tisíc v bytoch v bytových domoch (38,7 %). Pri ROO v bytoch v rodinných domoch tvorili najvyšší podiel dvojčlenné domácnosti, za ktorými nasledovali trojčlenné domácnosti, štvorčlenné domácnosti a päť- a viacčlenné domácnosti.

T 4.3.8.10 Rodiny osamelých otcov podľa počtu členov domácnosti a typu domu v SR, 2021

Typ domu	Rodiny osamelých otcov (ROO) spolu	Počet členov ROO							
		2		3		4		5+	
		abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Rodinný dom	28 377	20 001	53,89	6 677	58,42	1 267	58,77	432	46,45
Bytový dom	19 980	14 983	40,37	4 026	35,23	670	31,08	301	32,37
Polyfunkčná budova	287	206	0,56	70	0,61	8	0,37	3	0,32
Prevádzková budova s bytmi	178	119	0,32	40	0,35	11	0,51	8	0,86
Ostatné budovy na bývanie	427	290	0,78	85	0,74	26	1,21	26	2,80
Núdzové ubytovanie na pracovisku	13	8	0,02	3	0,03	1	0,05	1	0,11
Neskolaudovaný rodinný dom	332	186	0,50	94	0,82	30	1,39	22	2,37
Rekreačný objekt	80	60	0,16	15	0,13	4	0,19	1	0,11
Núdzový objekt, neurčený na bývanie	510	238	0,64	125	1,09	66	3,06	81	8,71
Mobilné obydlie	17	9	0,02	6	0,05	1	0,05	1	0,11
Fiktívny objekt	1 359	965	2,60	275	2,41	70	3,25	49	5,27
Nezistený	72	52	0,14	13	0,11	2	0,09	5	0,54
Spolu	51 632	37 117	100,00	11 429	100,00	2 156	100,00	930	100,00

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Medzi ROO, ktoré obývali byty v bytových domoch, tvorili najvyšší podiel rovnako dvojčlenné domácnosti, za ktorými nasledovali trojčlenné domácnosti, štvorčlenné domácnosti a päť a viacčlenné domácnosti. Okrem bytov v rodinných domoch a bytov v bytových domoch bývalo viac ako 1-tisíc ROO taktiež vo fiktívnych objektoch.

G 4.3.8.6 Rodiny osamelých otcov podľa typu domu a počtu členov domácnosti v SR, 2021

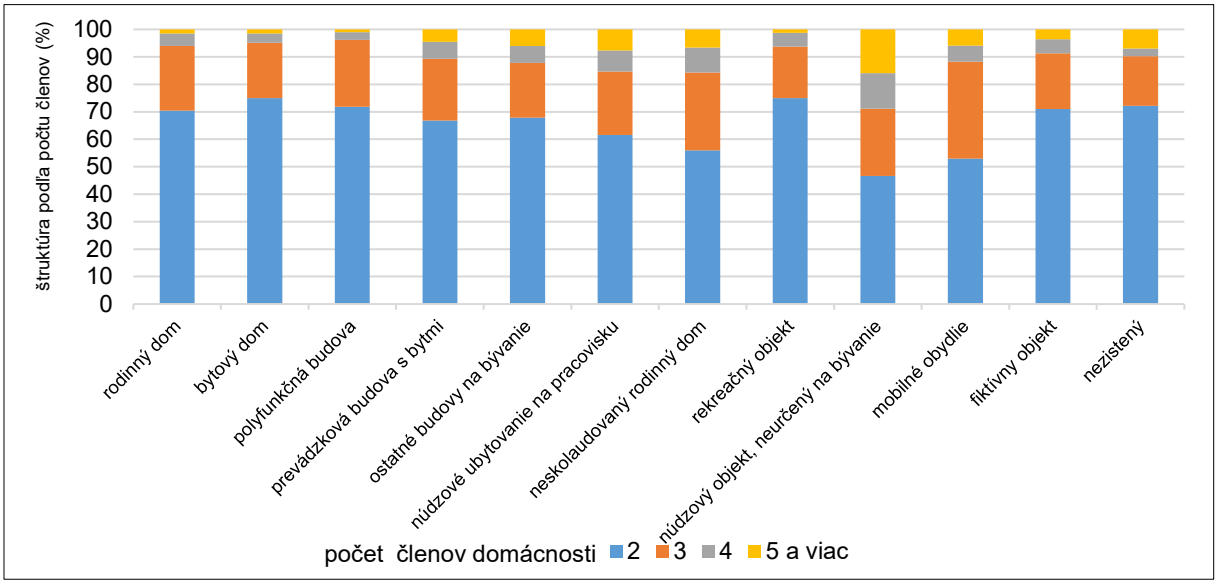

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

ROO v bytoch v bytových domoch obývali najčastejšie byty s celkovou podlahovou plochou 60 m² až 80 m². V bytoch v bytových domoch s celkovou podlahovou plochou 60 m² až 80 m² bývalo takmer 11-tisíc ROO. Z takmer 20-tisíc ROO žijúcich v bytoch v bytových domoch išlo o podiel takmer 54 %. Pri bytoch v rodinných domoch tvorili ROO najvyšší podiel v rodinných domoch s celkovou podlahovou plochou 80 m² až 100 m² a 150 m² a viac. V bytoch v rodinných domoch s celkovou podlahovou plochou 80 m² až 100 m² žilo viac ako 6-tisíc ROO z takmer 20-tisíc (22,4 %) a v bytoch v rodinných domoch s celkovou podlahovou plochou 150 m² a viac ich žilo viac ako 7,5 tisíca, podiel takmer 27 % z celkového počtu ROO v bytoch v rodinných domoch.

G 4.3.8.7 Rodiny osamelých otcov v bytoch rodinných a bytových domov podľa celkovej podlahovej plochy bytov v SR, 2021

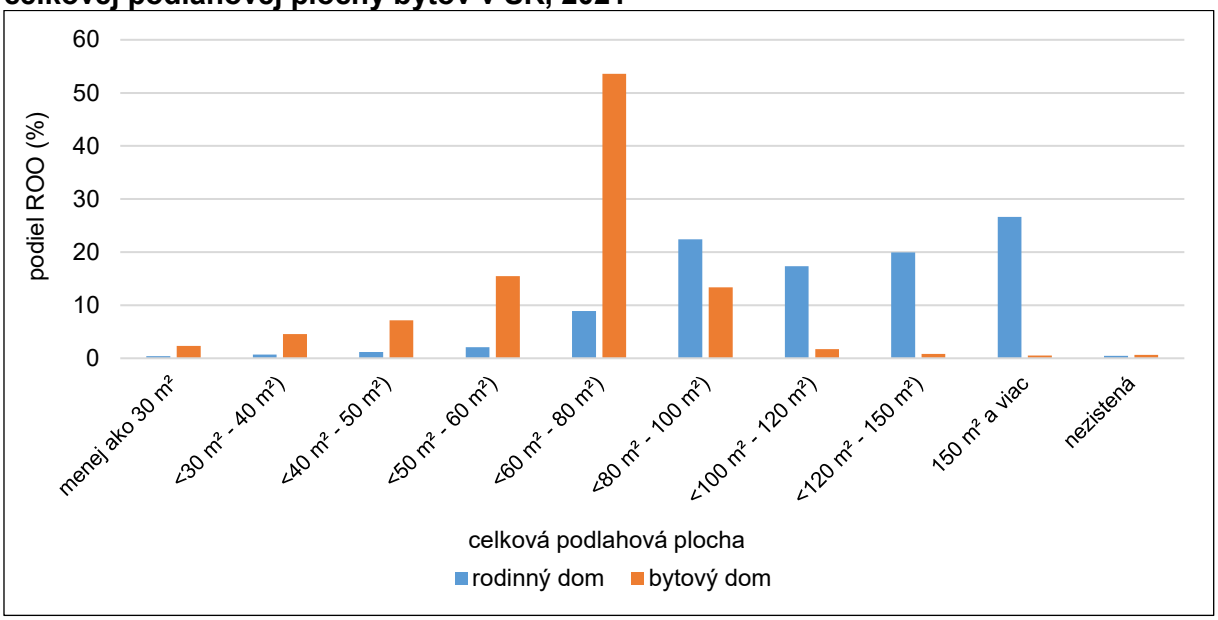

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Z viac ako 28-tisíc bytov v rodinných domoch obývaných ROO neprešlo rekonštrukciou takmer 10-tisíc, čo predstavovalo podiel necelých 34 %. Aj pri ROO prešlo najviac bytov v rodinných domoch rekonštrukciou medzi rokmi 2010 – 2015, kedy bolo zrekonštruovaných viac ako štvrtina bytov v rodinných domoch (25,6 %). Najvyšší počet zrekonštruovaných bytov v rodinných domoch obývaných ROO prešiel rekonštrukciou okien, ktorá bola vykonaná na viac ako 17-tisíc bytov. Z celkového počtu viac ako 28-tisíc bytov ide o podiel 60,6 %.

Z celkového počtu takmer 20-tisíc bytov v bytových domoch, ktoré obývali ROO neprešlo rekonštrukciou viac ako 3-tisíc, ide o podiel 15,8 %. Najvyšší počet bytov v bytových domoch obývaných osamelými otcami bolo zrekonštruovaných medzi rokmi 2010 – 2015. V rozmedzí týchto rokov prešlo rekonštrukciou takmer 7,5 tisíca bytov v bytových domov (37,2 %). Okná boli najviac rekonštruované aj pri bytoch v bytových domoch obývaných ROO. Z takmer 20-tisíc bytov ich prešlo rekonštrukciou okien viac ako 16-tisíc (80,1 %).

G 4.3.8.8 Rodiny osamelých otcov v bytoch rodinných a bytových domov podľa obdobia poslednej obnovy domu v SR, 2021

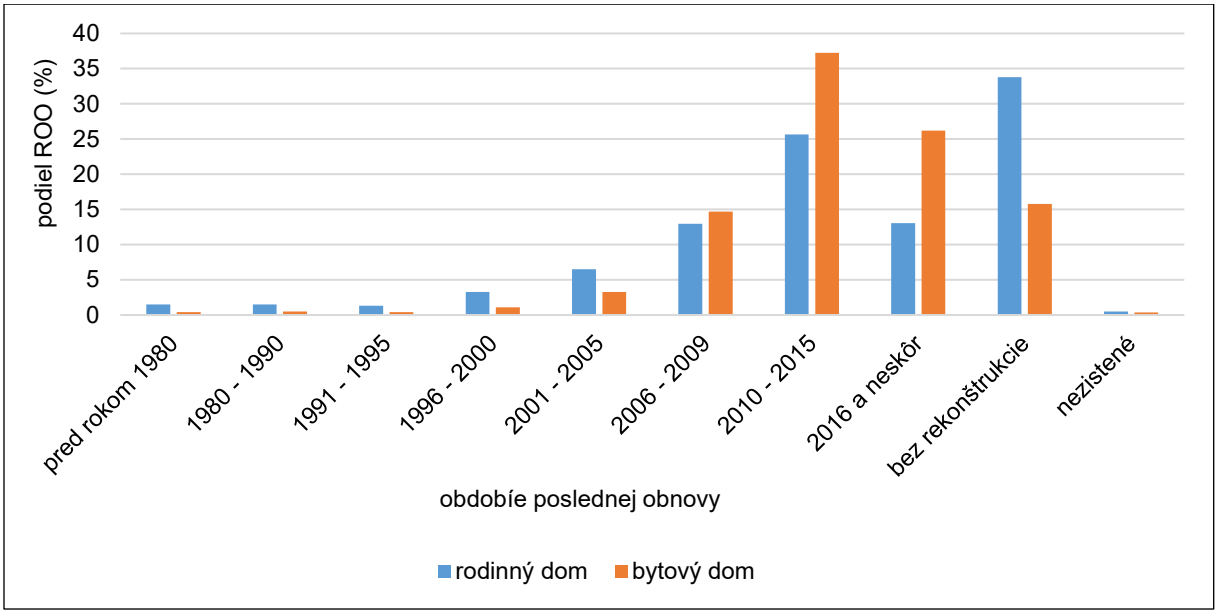

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

M 4.3.1 Rodiny osamelých matiek podľa počtu závislých detí v okresoch SR, 2021

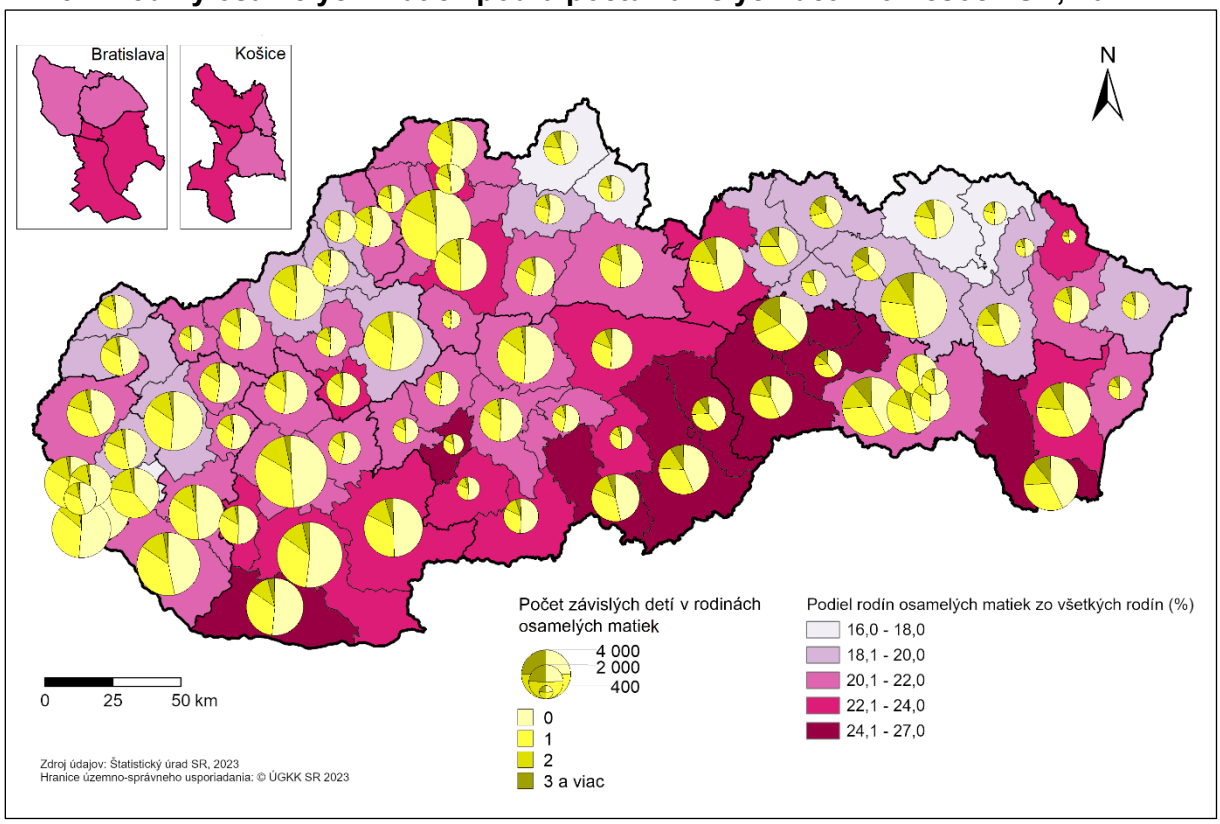

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

M 4.3.2 Rodiny osamelých otcov podľa počtu závislých detí v okresoch SR, 2021

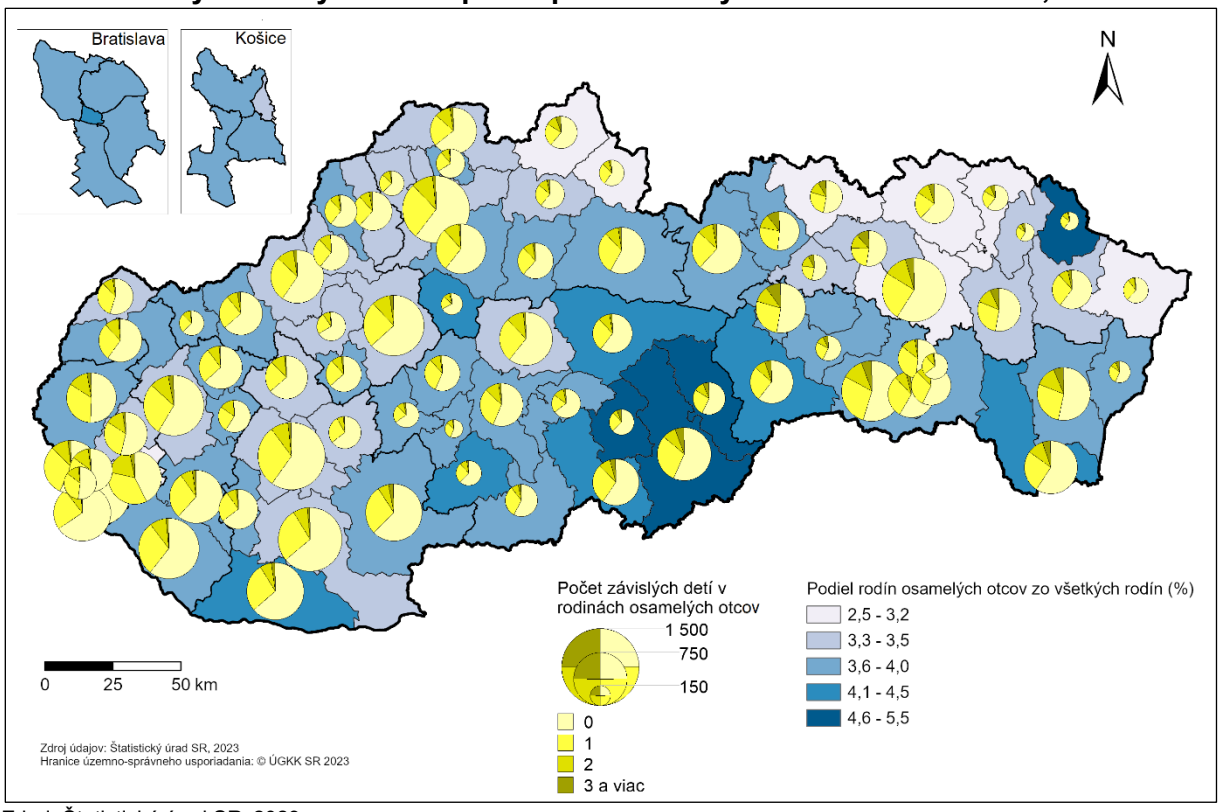

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

M 4.3.3 Rodiny osamelých otcov v bytoch bytových domov podľa počtu členov domácnosti v okresoch SR, 2021

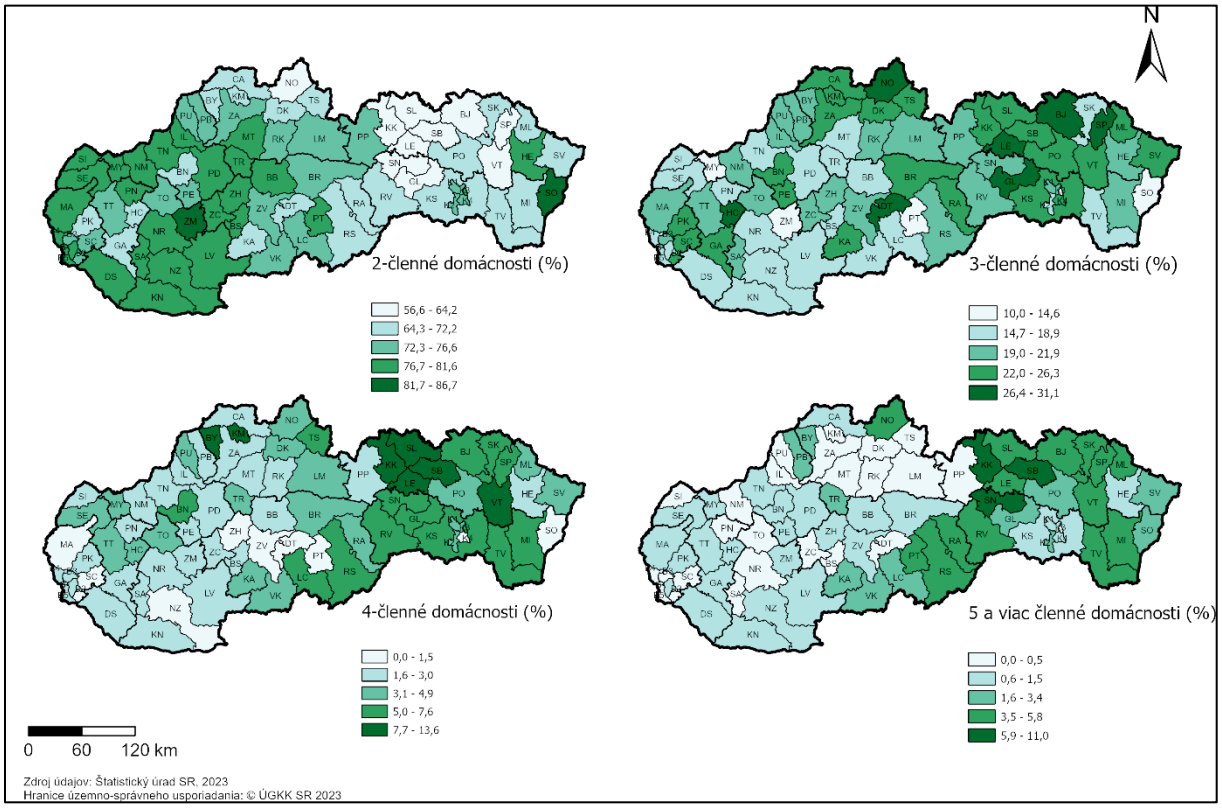

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

M 4.3.4 Rodiny osamelých otcov v bytoch rodinných domov podľa počtu členov domácnosti v okresoch SR, 2021

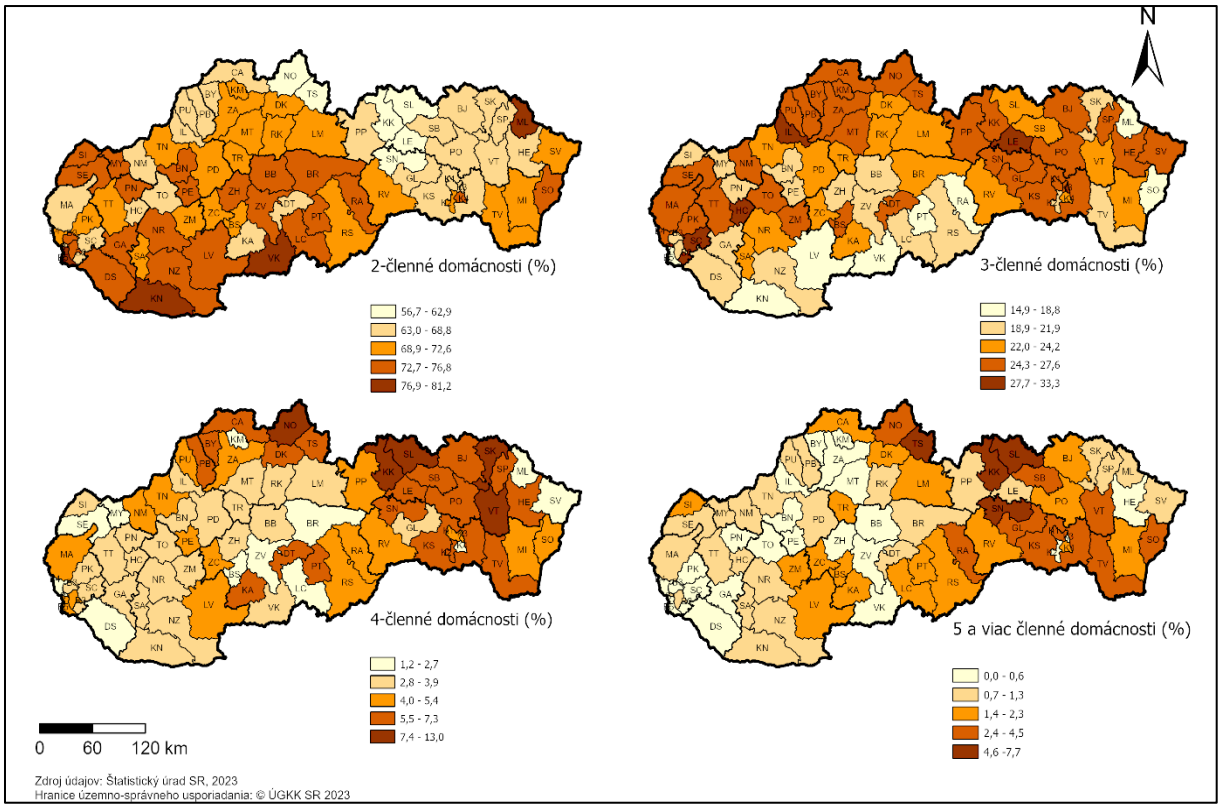

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

M 4.3.5 Rodiny osamelých matiek v bytoch bytových domov podľa počtu členov domácnosti v okresoch SR, 2021

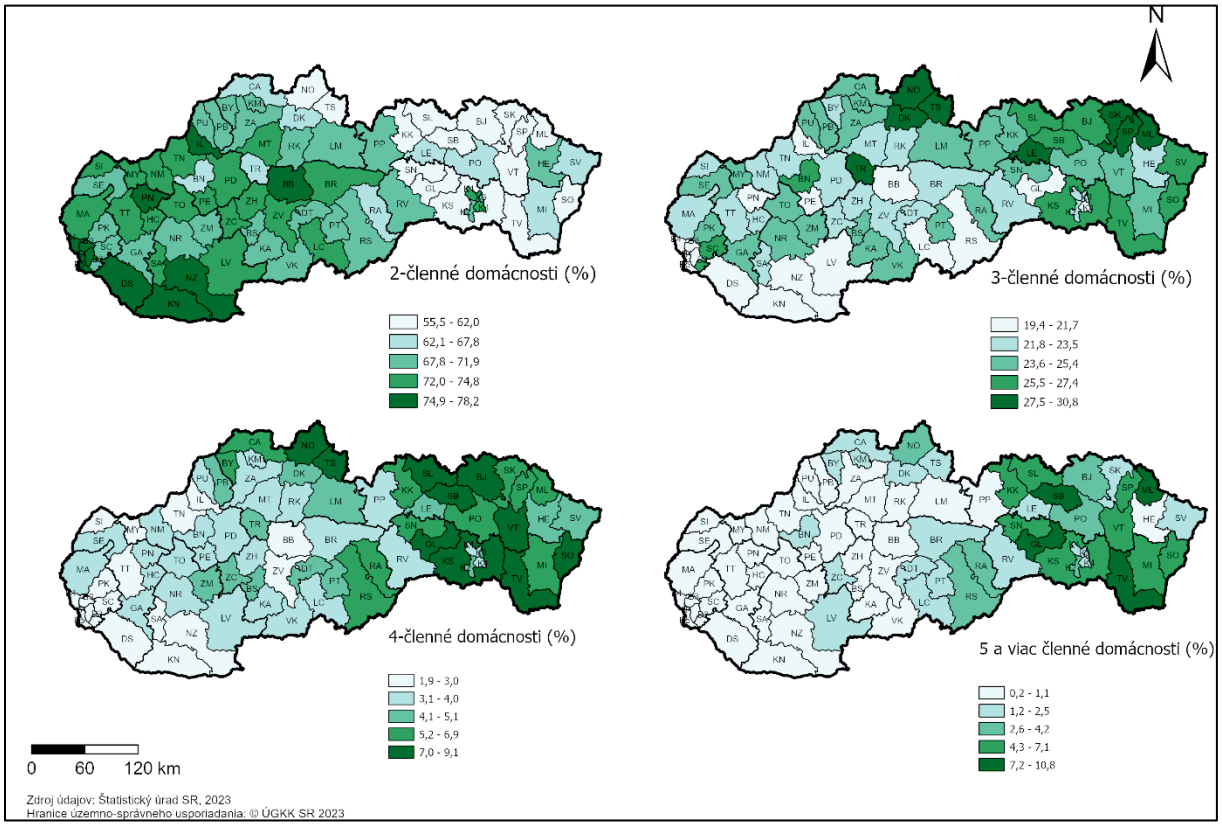

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

M 4.3.6 Rodiny osamelých matiek v bytoch rodinných domov podľa počtu členov domácnosti v okresoch SR, 2021

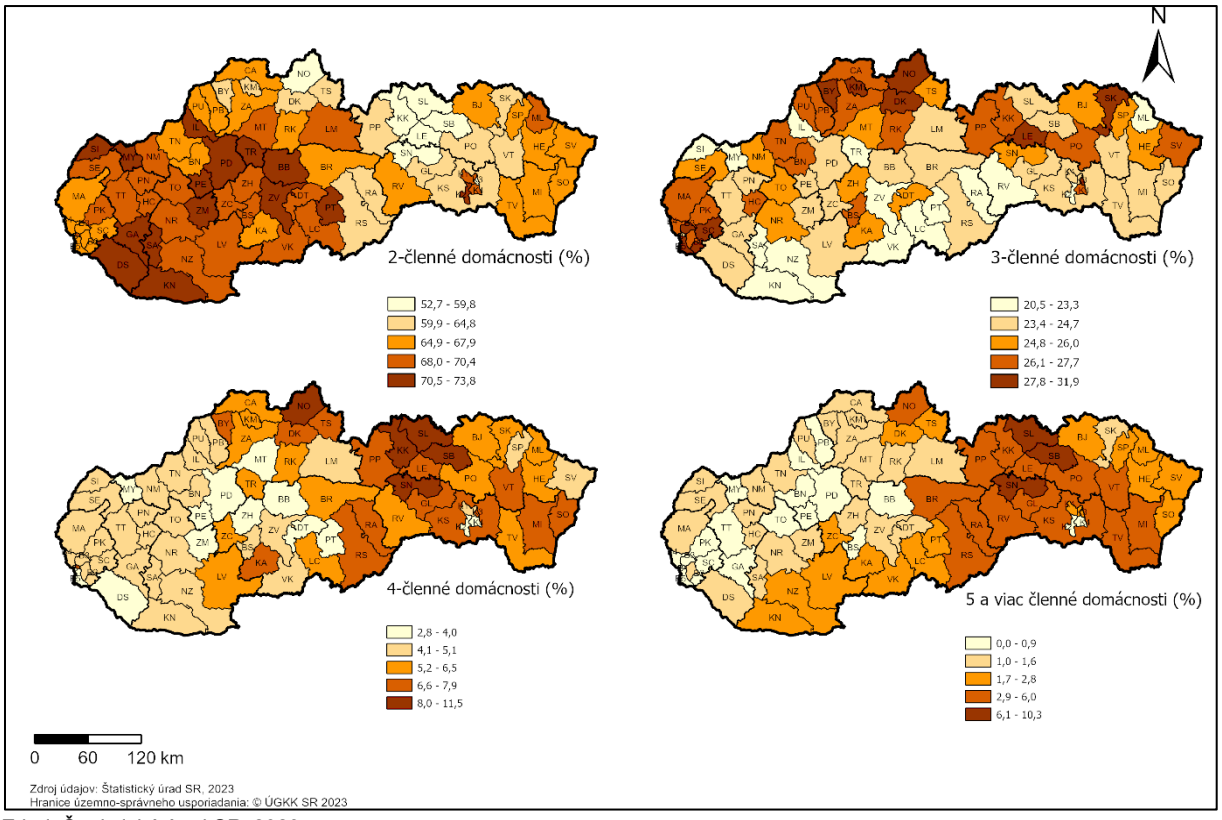

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

4.4 Alternatívne formy rodinného spolužitia

Zdrojom zmien v rodinnom živote sú rôzne vplyvy, ktoré majú za následok určitú diverzifikáciu foriem rodinného spolužitia.
Takýmito vplyvmi sú neočakávané životné udalosti, ale najmä chýbajúce očakávania trvalosti vzťahu, skorá a častá predmanželská skúsenosť v oblasti sexuálneho života, odsúvanie rodičovstva, vyšší dôraz na materiálne hodnoty, snahy o udržanie individuálnej slobody, kariérne ašpirácie. A tak kultúrny tlak na jeden, určitý všeobecne záväzný model rodiny zoslabol a hľadajú a vytvárajú sa rôzne riešenia a rôzni ľudia sa rôzne rozhodujú podľa svojich preferencií, a pretože k založeniu rodiny treba dvoch, súčasťou výberového párovania sa stále viac stáva vyjednávanie o modeli rodiny, ku ktorému pár smeruje (Možný, 2006).

4.4.1 Patchwork

V posledných desaťročiach sa etabloval v diskusii o rodinnom správaní pojem patchwork, patchworková rodina. Slovo patchwork pochádza z angličtiny a označuje zošívanie kúskov rôznych látok a zbytkov textílií. Preneseným významom takto označujeme alternatívnu formu spolužitia, ktorá vzniká po rozpade biologických rodín na základe nového partnerského vzťahu a s istým časovým odstupom. V slovenčine sa pre takéto rodiny používajú aj výrazy rekonštruovaná rodina, doplnená rodina, znovu založená rodina alebo nevlastná rodina.

Niet pochýb, že takýto typ rodiny predstavuje najkomplikovanejšiu sieť rodinných vzťahov. Rekonštruovaná rodina sa skladá z rodičov a aspoň jedného dieťa, ktoré má priamy príbuzenský vzťah len k jednému rodičovi. Zároveň sa v takomto type rodiny môžu nachádzať aj spoločné dieťa/deti zo súčasného vzťahu.

V takejto rodine sa musia jej členovia vysporiadať s množstvom problémov, ako napr. dočasná neprítomnosť rodiča, keď odchádza za deťmi z predchádzajúceho vzťahu, dočasné prítomnosti/neprítomnosti detí z predchádzajúceho vzťahu, adaptácia na prítomnosť nevlastných detí/súrodencov, spracovanie porozvodovej/porozchodovej traumy atď.

Realizácia SODB 2021 zberom údajov od obyvateľov a ich integráciou s vybranými administratívnymi zdrojmi údajov umožnila aj identifikáciu rodín typu patchwork. Tieto identifikované patchworkové rodiny sú podmnožinou úplných rodín s deťmi, tzn. rodín založených manželstvom s deťmi a rodín založených kohabitáciou s deťmi. Metodicky sa pre vymedzenie patchworkovej rodiny využili biologické vzťahy medzi rodičmi a deťmi a spoločné bývanie.

Takýmto spracovaním dát bolo vymedzených 48 950 úplných rodín, v ktorých sa nachádzalo aspoň jedno dieťa, ktoré malo rodičovský vzťah iba k jednej osobe v manželskom alebo kohabitanskom páre. Väčšiu časť takýchto rekonštruovaných spolužití tvoria rodiny, ktoré sú založené manželstvom (27 202) a menšia časť pripadá

na kohabitujúce páry (21 748). Zo všetkých manželstiev s deťmi však doplnené rodiny tvoria iba 4,7 %, v kontraste s 26 % zo všetkých kohabitácií s deťmi.

T 4.4.1.1 Rodiny typu patchwork v SR 2021

Typ vzťahu partnerov	Úplné rodiny spolu (abs.)	Úplné rodiny s deťmi spolu (abs.)	Patchwork rodiny s deťmi	
			abs.	%
Manželia	944 264	584 257	27 202	4,66
Kohabitanti	133 498	83 793	21 748	25,96
Spolu	1 077 762	668 050	48 950	7,33

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Manželstvo je na Slovensku v súčasnosti stále prevažujúci koncept rodinného správania, čo dokazuje aj fenomén opakovaných sobášov, pri ktorom manželia spravidla do novej rodiny privádzajú aj deti z predchádzajúceho vzťahu. Spomedzi rodín typu patchwork, ktoré sú založené sobášom je takmer 86 % takých, do ktorých vstupuje žena so svojimi deťmi, zatiaľ čo muž deti do novej rodiny neprivádza. Druhou najčastejšou kombináciou je, keď deti do novej rodiny privádza z predchádzajúceho vzťahu len muž. Takéto manželstvá tvoria viac ako 12 % rekonštruovaných rodín založených manželstvom. Najzriedkavejšou kombináciou je, keď sobášom založia rodinu muž a žena, ktorí obaja privedú do nej vlastných potomkov. V takýchto manželských spolužitiach sa môžu vyskytovať aj spoločné deti súčasných manželov.

T 4.4.1.2 Rodiny založené manželstvom podľa typu patchwork rodiny v SR, 2021

Typ patchwork rodiny	Počet rodín	
	abs.	%
Manželský pár s deťmi (aj manžela aj manželky) z predchádzajúceho vzťahu	584	2,15
Manželský pár s dieťaťom (deťmi) manžela z predchádzajúceho vzťahu	3 322	12,21
Manželský pár s dieťaťom (deťmi) manželky z predchádzajúceho vzťahu	23 296	85,64
Spolu	27 202	100,00

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Celkovo je v rodinách manželov typu patchwork 54 659 detí, čo tvorí 5,5 % zo všetkých detí žijúcich v rodinách založených manželstvom. Spomedzi týchto detí má takmer 52 % detí nevlastného otca, čo znamená, že pochádzajú z predchádzajúceho vzťahu matky. Naopak nevlastnú matku má viac ako 8 % z detí žijúcich v rodine typu patchwork. Spoločné deti manželov (žijúce s nevlastnými súrodencami) v rekonštruovanej rodine tvoria viac ako 40 % detí v tomto type spolužitia.

T 4.4.1.3 Deti podľa vzťahu k rodičom v patchwork rodine založenej manželstvom v SR, 2021

Typ patchwork rodiny	Deti spolu		Vlastní rodičia		Nevlastná matka		Nevlastný otec	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Manželský pár s deťmi (aj manžela aj manželky) z predchádzajúceho vzťahu	1 767	100,00	295	16,69	719	40,69	753	42,61
Manželský pár s dieťaťom (deťmi) manžela z predchádzajúceho vzťahu	6 197	100,00	2 409	38,87	3 788	61,13	x	x
Manželský pár s dieťaťom (deťmi) manželky z predchádzajúceho vzťahu	46 695	100,00	19 217	41,15	x	x	27 478	58,85
Spolu	54 659	100,00	21 921	40,11	4 507	8,25	28 231	51,65

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

V patchwork rodinách pri kohabitujúcich pároch je možné pozorovať, že v porovnaní s rodinami založenými manželstvom tvoria ešte vyšší podiel také páry, do ktorých priviedla deti partnerka. Naopak, podiel kohabitácií, do ktorých prináša svoje deti iba muž je nižší v porovnaní s rovnako vytvorenými manželstvami. Signalizuje to istým spôsobom relatívne častejšiu ochotu mužov s deťmi z predchádzajúceho vzťahu vstupovať do ďalšieho manželstva.

T 4.4.1.4 Rodiny založené kohabitáciou podľa typu patchwork rodiny v SR, 2021

Typ patchwork rodiny	Počet rodín	
	abs.	%
Kohabitujúci pár s deťmi (aj druha aj družky) z predchádzajúceho vzťahu	875	4,02
Kohabitujúci pár s dieťaťom (deťmi) druha z predchádzajúceho vzťahu	1 901	8,74
Kohabitujúci pár s dieťaťom (deťmi) družky z predchádzajúceho vzťahu	18 972	87,24
Spolu	21 748	100,00

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

V rodinách typu patchwork založených kohabitáciou žije spolu 45 072 detí, čo je takmer tretina zo všetkých detí v rodinách kohabitantov. Spomedzi týchto detí má takmer 89 % nevlastného otca, zatiaľ čo nevlastnú matku má 8 % detí. Jednu tretinu detí v takomto type spolužitia tvoria spoločné deti z aktuálneho kohabitantského vzťahu, ktoré však majú v rodine minimálne 1 nevlastného súrodenca.

T 4.4.1.5 Deti podľa vzťahu k rodičom v patchwork rodine založenej kohabitáciou v SR, 2021

Typ patchwork rodiny	Deti spolu		Vlastní rodičia		Nevlastná matka		Nevlastný otec	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Kohabitujúci pár s deťmi (aj druha aj družky) z predchádzajúceho vzťahu	2 836	100,00	326	11,50	1 233	43,48	1 277	45,03
Kohabitujúci pár s dieťaťom (deťmi) druha z predchádzajúceho vzťahu	3 672	100,00	1 297	35,32	2 375	64,68	x	x
Kohabitujúci pár s dieťaťom (deťmi) družky z predchádzajúceho vzťahu	38 564	100,00	13 267	34,40	x	x	25 297	65,60
Spolu	45 072	100,00	14 890	33,04	3 608	8,00	26 574	58,96

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

4.4.2 Mingle

Označenie tohto novodobého vzťahu pochádza z anglického výrazu: „married, but single“, v doslovnom preklade „ženatý/vydatá, ale slobodný/á“, alebo prenesene „spolu a predsa každý sám“. Je to teda taký manželský vzťah, v ktorom partneri reálne spolu nežijú v jednej bytovej domácnosti. Každý z nich má vlastnú domácnosť, zrejme aj vlastné hospodárenia a ďalšie prvky nezávislosti. Stretávajú sa navzájom iba keď majú záujem, keď im stretnutie z rôznych aspektov vyhovuje. Takýto vzťah je teda určitým kompromisom medzi osobnou nezávislosťou a zároveň potrebou blízkosti ďalšej osoby. Niektorí mingles síce žijú v dvoch oddelených domácnostiach, ale zároveň majú spoločného potomka.

Takýto typ spolužitia je ťažko identifikovateľný na základe údajov sčítania. Čiastočná identifikácia je možná na základe manželského vzťahu a typu domácnosti, v ktorej

obyvateľ žije. Tzn. muž a žena majú administratívne manželský vzťah a zároveň majú deklarovaný rozdielny súčasný pobyt (de facto). Takýchto párov bolo identifikovaných okolo 78-tisíc (78 394). Avšak dôvodov takéhoto stavu môže byť viacero, najčastejšie zrejme nefunkčnosť manželského spolužitia a neukončenie manželstva rozvodom.

Ak by sa na tento fenomén nazeralo ako na alternatívnu možnosť pre bezdetných, tzn. pre osoby, ktoré nechcú mať deti alebo pre osoby, ktorých deti sa už osamostatnili, potom by šlo o 8 603 párov, ktoré majú administratívne manželský vzťah a každý z dvojice tvorí samostatnú domácnosť jednotlivca. Tu ide o nízku početnosť, a navyše ani všetky tieto spolužitia nemožno označiť ako spolužitie typu mingle, pretože časť z nich môžu tvoriť odlúčení manželia pred rozvodovým konaním, alebo dočasne oddelené páry kvôli pracovným povinnostiam a iné.

Vo všeobecnosti možno konštatovať, že spolužitie typu mingle nie je aktuálnym trendom v slovenskej populácii.

4.4.3 Kohabitácie osôb rovnakého pohlavia

Tento typ spolužitia je podmnožinou typu rodín založených kohabitáciou. Pri sčítaní obyvateľov, domov a bytov deklarovalo takýto typ spolužitia 2 234 osôb, tzn. k 1. 1. 2021 žilo v Slovenskej republike v spoločnej domácnosti 1 117 párov rovnakého pohlavia.

Rodiny kohabitantov rovnakého pohlavia majú teda marginálne zastúpenie a na Slovensku tvoria len 0,8 % zo všetkých kohabitácií a 0,08 % zo všetkých rodín spolu.

Častejšie spolubývanie s partnerom/partnerkou rovnakého pohlavia deklarovali počas sčítania muži (68,4 %) ako ženy (31,6 %). Rodiny kohabitantov rovnakého pohlavia sú spravidla bezdetné, iba v 30-tich rodinách páru osôb rovnakého pohlavia je prítomné aj dieťa. Spolu je týchto detí 46, pričom 42 z nich sú závislé deti.

T 4.4.3.1 Kohabitujúce páry rovnakého pohlavia v SR, 2021

Typ kohabitácie	Počet kohabitujúcich párov rovnakého pohlavia	
	abs.	%
Kohabitujúce páry osôb rovnakého pohlavia (muži)	764	68,40
Kohabitujúce páry osôb rovnakého pohlavia (ženy)	353	31,60
Spolu	1 117	100,00

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Viac ako 81 % domácností párov rovnakého pohlavia býva v mestách. Tento typ sídla je zrejme preferovanejší oproti vidieku z dôvodu vyššej anonymity urbánneho prostredia.

T 4.4.3.2 Kohabitujúce páry rovnakého pohlavia podľa typu sídla v SR, 2021

Typ sídla	Počet kohabitujúcich párov rovnakého pohlavia	
	abs.	%
Mesto	905	81,02
Vidiek	212	18,98
Spolu	1 117	100,00

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Spolužitie osôb rovnakého pohlavia je preferované osobami v nižších vekových kategóriách. Takmer 70 % osôb žijúcich v takomto type zväzku je mladších ako 40 rokov. Rozdiely sú viditeľné aj pri porovnaní pohlaví. Pri mužoch je 67 % mladších ako 40 rokov a pri ženách je to až 74 %.

T 4.4.3.3 Kohabitanti rovnakého pohlavia podľa veku v SR, 2021

Typ kohabitácie	Kohabitanti spolu		Kohabitanti podľa veku					
	abs.	%	16 – 19 (%)	20 – 29 (%)	30 – 39 (%)	40 – 49 (%)	50 – 59 (%)	60+ (%)
Muži v kohabitantskom vzťahu s osobou rovnakého pohlavia	1 528	100,00	3,99	24,74	38,15	23,04	6,68	3,40
Ženy v kohabitantskom vzťahu s osobou rovnakého pohlavia	706	100,00	5,52	33,14	36,12	18,98	3,68	2,55
Spolu	2 234	100,00	4,48	27,39	37,51	21,75	5,73	3,13

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Osoby žijúce v páre osôb rovnakého pohlavia sú väčšinovo (66 %) bez náboženského vyznania.

T 4.4.3.4 Kohabitanti rovnakého pohlavia podľa náboženského vyznania v SR, 2021

Náboženské vyznanie	Počet kohabitantov rovnakého pohlavia	
	abs.	%
Rímskokatolícka cirkev v Slovenskej republike (rímskokatolícke)	469	20,99
Evanjelická cirkev augsburského vyznania na Slovensku (evanjelické)	61	2,73
Pravoslávna cirkev na Slovensku (pravoslávne)	58	2,60
Gréckokatolícka cirkev na Slovensku (gréckokatolícke)	29	1,30
Reformovaná kresťanská cirkev na Slovensku (kalvínske)	18	0,81
Ostatné	112	5,01
Bez náboženského vyznania	1 471	65,85
Nezistené	16	0,72
Spolu	2 234	100,00

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Takmer 21 % z nich tvoria rímskokatolíci, necelé 3 % evanjelici a pravoslávni. Ostatné náboženské vyznania nedosahujú u týchto osôb podiel vyšší ako 2 %.

G 4.4.3.1 Kohabitanti rovnakého pohlavia podľa náboženského vyznania v SR, 2021

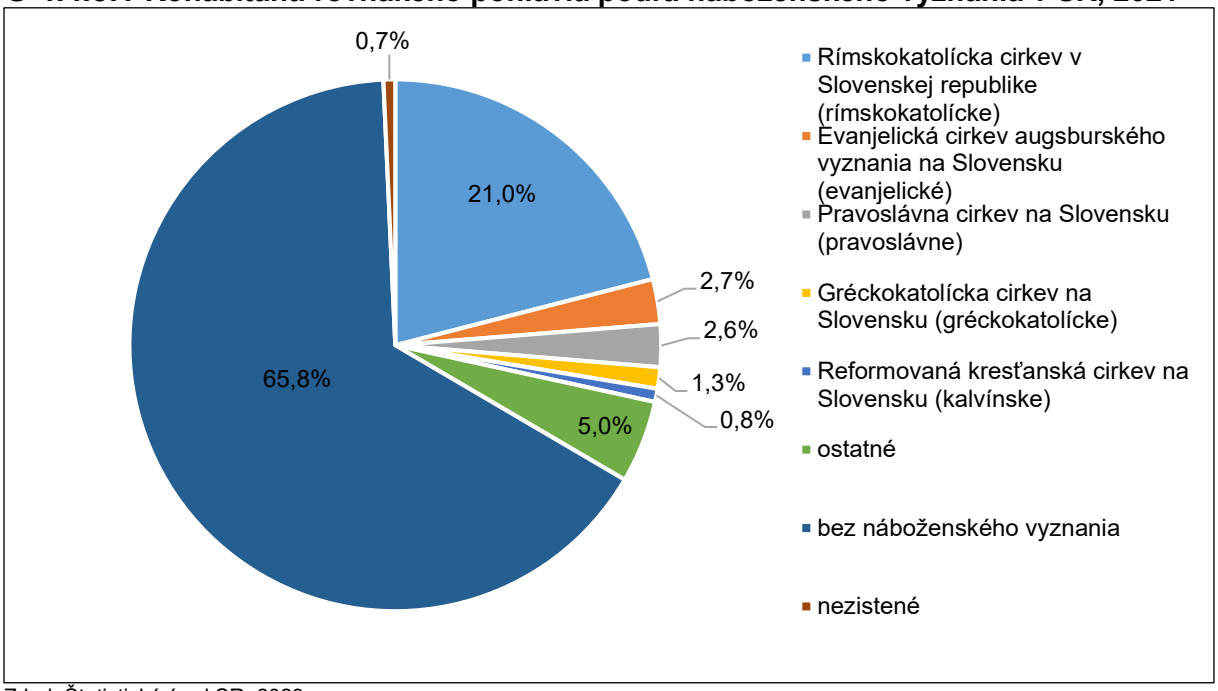

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Z hľadiska vzdelanostnej štruktúry sú medzi osobami žijúcimi v páre rovnakého pohlavia nadpriemerne zastúpení vysokoškolsky vzdelaní, ktorí tvoria 49 % z týchto osôb. Úplné stredoškolské vzdelanie má ďalších viac ako 35 % z nich a stredoškolské vzdelanie bez maturity 10 %.

T 4.4.3.5 Kohabitanti rovnakého pohlavia podľa najvyššieho dosiahnutého vzdelania v SR, 2021

Najvyššie dosiahnuté vzdelanie	Počet kohabitantov rovnakého pohlavia	
	abs.	%
Vysokoškolské	1 097	49,10
Stredné s maturitou	793	35,50
Stredné bez maturity	233	10,43
Základné	88	3,94
Bez vzdelania (15 a viac rokov)	8	0,36
Nezistené	15	0,67
Spolu	2 234	100,00

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

G 4.4.3.2 Kohabitanti rovnakého pohlavia podľa najvyššieho dosiahnutého vzdelania v SR, 2021

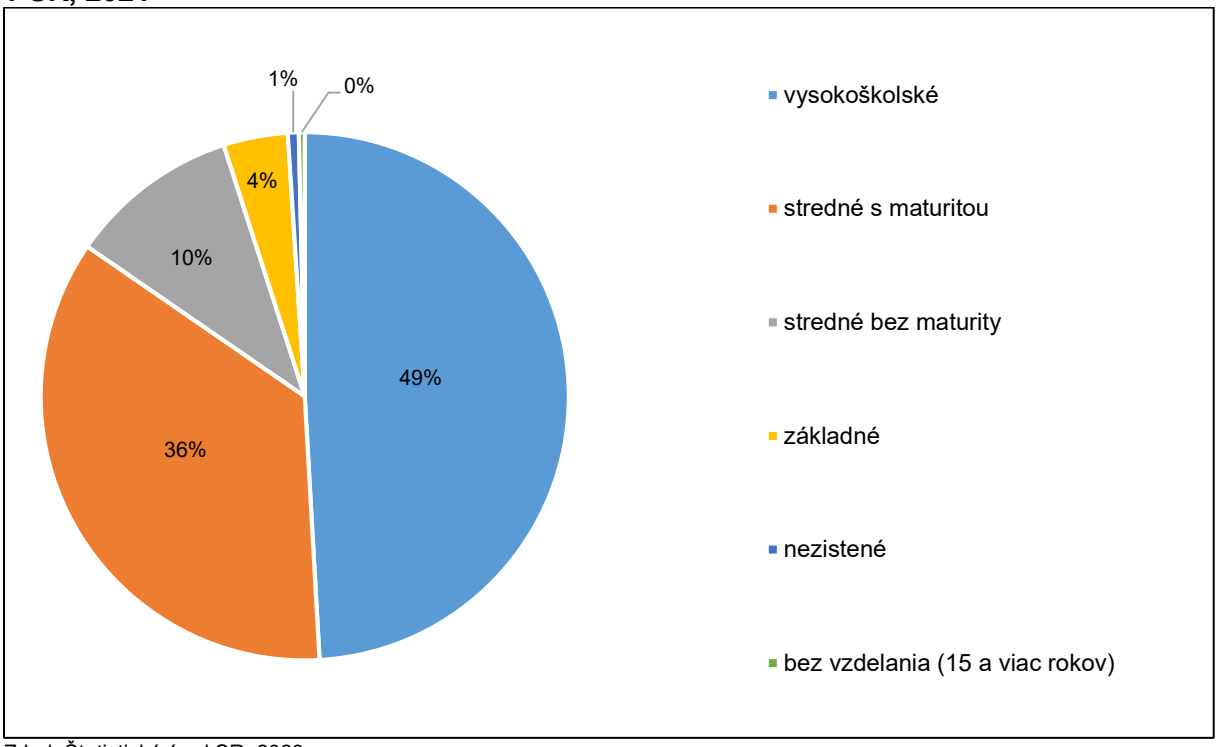

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Takmer 79 % z osôb žijúcich rodinách založených párom osôb rovnakého pohlavia tvoria pracujúci (okrem dôchodcov), čo je prirodzené najmä vzhľadom k ich vekovej štruktúre. Osoby v domácnosti tvoria 6,4 % a nezamestnaní 4,9 % z osôb v tomto type vzťahu.

T 4.4.3.6 Kohabitanti rovnakého pohlavia podľa ekonomickej aktivity v SR, 2021

Ekonomická aktivita	Počet kohabitujúcich párov rovnakého pohlavia	
	abs.	%
Pracujúci (okrem dôchodcov)	1 756	78,60
Osoba v domácnosti	142	6,36
Nezamestnaný	109	4,88
Študent vysokej školy	92	4,12
Dôchodca	51	2,28
Pracujúci dôchodca	47	2,10
Osoba na rodičovskej dovolenke	8	0,36
Žiak strednej školy	8	0,36
Príjemca kapitálových príjmov	6	0,27
Osoba na materskej dovolenke	1	0,04
Iná	1	0,04
Nezistená	13	0,58
Spolu	2 234	100,00

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

4.4.4 Starí rodičia s vnúčatami

V niektorých typoch spolužití z rozličných príčin, ako napr. úmrtie, výkon trestu odňatia slobody, dlhodobá zdravotná hospitalizácia, odobratie dieťaťa orgánmi sociálnej starostlivosti, absentujú v rodine rodičia detí, pričom ich rolu preberajú starí rodičia. Takéto súžitia sú metodicky zaradené medzi nerodinné domácnosti, pretože v nich chýbajú priame príbuzenské vzťahy prvého stupňa (rodič – dieťa), ale zo svojej podstaty plnia funkcie rodiny.

Na Slovensku je takmer 18-tisíc domácností, v ktorých spoločne žijú vnúčatá so starými rodičmi a s absenciou rodičov. Vo viac ako 58 % takýchto domácností sa nachádzajú vnúčatá, ktoré sú závislými osobami. Tieto musia spĺňať rovnaké podmienky ako závislé deti, tzn. sú vo veku do 15 rokov a vo veku 16 – 25 rokov, ak sú ekonomicky neaktívne. Takmer dva a pol tisíca domácností má medzi svojimi členmi vnúča mladšie ako 25 rokov, ale už ekonomicky aktívne a takmer 5-tisíc domácností tvorí okrem starého rodiča vnúča staršie ako 25 rokov.

T 4.4.4.1 Domácnosti starých rodičov s vnúčatami v SR, 2021

Typ domácnosti starých rodičov s vnúčatami	Domácnosti starých rodičov s vnúčatami spolu		Osoby v domácnostiach starých rodičov s vnúčatami spolu	
	abs.	%	abs.	%
Starí rodičia s aspoň jedným vnúčaťom, ktoré je závislou osobou	10 445	58,31	30 902	63,24
Starí rodičia s aspoň jedným vnúčaťom mladším ako 25 rokov, ale bez závislých osôb	2 490	13,90	6 422	13,14
Starí rodičia s najmladším vnúčaťom vo veku 25 rokov a viac	4 978	27,79	11 541	23,62
Spolu	17 913	100,00	48 865	100,00

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Dovedna žije v domácnostiach starých rodičov s vnúčatami takmer 23-tisíc (22 945) vnúčat, z ktorých 14-tisíc (14 009) sú závislé osoby odkázané na opateru starých rodičov. Domácností starých rodičov, v ktorých sa nachádzajú závislé vnúčatá je spolu 10 445. V 74 % z nich sa nachádza 1 závislé vnúča, v 21 % sú prítomné 2 závislé vnúčatá a 3 a viac závislých vnúčat býva v 5 % domácností starých rodičov. V domácnostiach starých rodičov so závislými vnúčatami sú v 55 % domácností prítomní obaja starí rodičia, v 36 % iba stará mama a v 9 % len starý otec.

T 4.4.4.2 Domácnosti starých rodičov s vnúčatami podľa počtu vnúčat, ktoré sú závislými osobami v SR, 2021

Prítomnosť starých rodičov v domácnosti	Závislé vnúčatá			
	spolu	1	2	3+
	abs.			
Obidvaja starí rodičia	5 699	4 173	1 249	277
Iba stará mama	3 770	2 835	726	209
Iba starý otec	976	688	209	79
Spolu	10 445	7 696	2 184	565

T 4.4.4.2 Domácnosti starých rodičov s vnúčatami podľa počtu vnúčat, ktoré sú závislými osobami v SR, 2021 *dokončenie*

Prítomnosť starých rodičov v domácnosti	Závislé vnúčatá			
	spolu	1	2	3+
	%			
Obidvaja starí rodičia	100,00	73,22	21,92	4,86
Iba stará mama	100,00	75,20	19,26	5,54
Iba starý otec	100,00	70,49	21,41	8,09
Spolu	100,00	73,68	20,91	5,41

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Z pohľadu ekonomickej aktivity starých rodičov je viditeľná kauzalita s vekom vnúčat, ktorý spravidla koreluje s vekom starých rodičov.

T 4.4.4.3 Starí rodičia s vnúčatami podľa ekonomickej aktivity starého rodiča v SR, 2021

Ekonomická aktivita	Starí rodičia podľa pohlavia s aspoň 1 vnúčaťom, ktoré je závislou osobou			Starí rodičia podľa pohlavia s aspoň 1 vnúčaťom mladším ako 25 rokov a žiadne nie je závislou osobou			Starí rodičia podľa pohlavia s najmladším vnúčaťom vo veku 25 rokov a viac			Starí rodičia podľa pohlavia spolu		
	muži	ženy	spolu	muži	ženy	spolu	muži	ženy	spolu	muži	ženy	spolu
Spolu (abs.)	6 675	9 469	16 144	1 314	2 241	3 555	1 667	4 554	6 221	9 656	16 264	25 920
v tom:	%											
pracujúci	22,14	23,05	22,68	3,27	2,99	3,09	0,12	0,09	0,1	15,77	13,86	14,57
pracujúci dôchodcovia	19,82	14,74	16,84	16,36	14,19	14,99	9,36	6,46	7,23	17,54	12,35	14,28
dôchodcovia	49,29	50,68	50,11	76,86	78,36	77,81	90,22	93,32	92,49	60,11	66,44	64,08
nezamestnaní	4,87	6,73	5,96	2,21	2,72	2,53	0,06	0,04	0,05	3,68	4,3	4,07
osoby v domácnosti	2,31	3,41	2,95	0,84	1,38	1,18	0,18	0,04	0,08	1,74	2,19	2,02
ostatní	0,16	0,25	0,22	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,11	0,15	0,14
nezistení	1,41	1,13	1,25	0,46	0,36	0,39	0,06	0,04	0,05	1,05	0,72	0,84

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Pri najmladších vnúčatách do 25 rokov, ktoré sú ešte závislými osobami odkázanými na starostlivosť starých rodičov, sú títo starí rodičia v takmer 39 % buď pracujúci alebo pracujúci dôchodcovia. Pri ekonomicky aktívnych vnúčatách vo veku 16 – 25 rokov je podiel starých rodičov, ktorí sú pracujúci alebo pracujúci dôchodcovia iba 18 %. Pri vnúčatách starších ako 25 rokov vykonáva prácu už iba 7 % starých rodičov.

4.4.5 Viacgeneračné domácnosti

Spolužitie viacerých generácií v tradičných rodinách malo atmosféru súdržnosti jej jednotlivých členov, vzájomná odkázanosť a vzájomná závislosť bola prirodzeným javom.

Novodobé podmienky, najmä posilnenie ochrannej funkcie štátu nad rodinou, spôsobili, že sa začalo postupne znižovať pevné puto medzigeneračnej súdržnosti rodín. Rodina sa tak začala spoliehať viac na pomoc a podporu štátu, najmä z hľadiska bývania, peňažných dávok, zdravotnej starostlivosti, osobitných zariadení pre seniorov atď. Významnou mierou k oslabeniu medzigeneračnej súdržnosti prispela i výstavba dvojgeneračných sídlisk (od 2. polovice 20. storočia), ktoré svojou koncepciou izolovali tretiu generáciu.

Z dát zo SODB 2021 je možné odhadnúť početnosť viacgeneračných rodín pomocou bytových domácností a vzťahov medzi jej členmi. Za viacgeneračnú rodinu je v tomto kontexte považovaná bytová domácnosť, v ktorej žijú spolu príslušníci aspoň troch generácií v priamej príbuzenskej línii, tzn. dieťa minimálne s 1 rodičom a minimálne s 1 starým rodičom.

Týmto prístupom bolo identifikovaných v Slovenskej republike k 1. 1. 2021 takmer 171-tisíc viacgeneračných rodín. Na Slovensku bolo k referenčnému dátumu spolu 1 833 150 bytových domácností (tzn. vrátane domácností jednotlivcov, domácností súrodencov atď.) a viacgeneračné bytové domácnosti tvoria 9,3 % z nich.

Ak sa zameria pozornosť len na bytové domácnosti, v ktorých sa nachádza aspoň jedna rodinná domácnosť, tzn. manželia s deťmi alebo bez detí, kohabitanti s deťmi alebo bez detí alebo osamelý rodič s dieťaťom/deťmi (1 253 443), potom tvoria v tejto kategórii viacgeneračné domácnosti 13,6 %.

Takmer 79 % viacgeneračných bytových domácností býva v rodinných domoch, ktoré zrejme dokážu lepšie uspokojovať priestorové nároky ich členov.

T 4.4.5.1 Viacgeneračné bytové domácnosti podľa typu domu v SR, 2021

Typ domu	Počet viacgeneračných domácností	
	abs.	%
Rodinný dom	134 594	78,73
Bytový dom	34 019	19,90
Ostatné typy domov	2 344	1,37
Spolu	170 957	100,00

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Z hľadiska typu sídla takmer 64 % viacgeneračných domácnosti býva vo vidieckom prostredí, čo je úzko previazané s dominantným bývaním v rodinných domoch, ako aj s tradíciou spoločného súžitia viacerých pokolení.

G 4.4.5.1 Viacgeneračné bytové domácnosti podľa typu sídla v SR, 2021

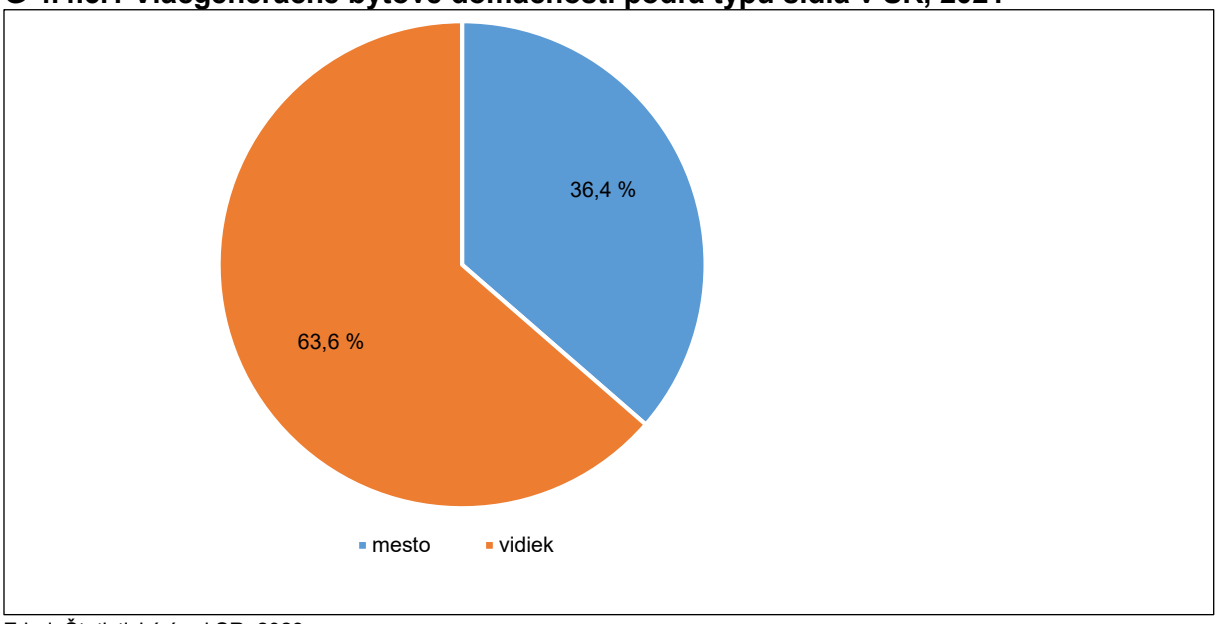

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

M 4.4.5.1 Viacgeneračné bytové domácnosti v okresoch SR, 2021

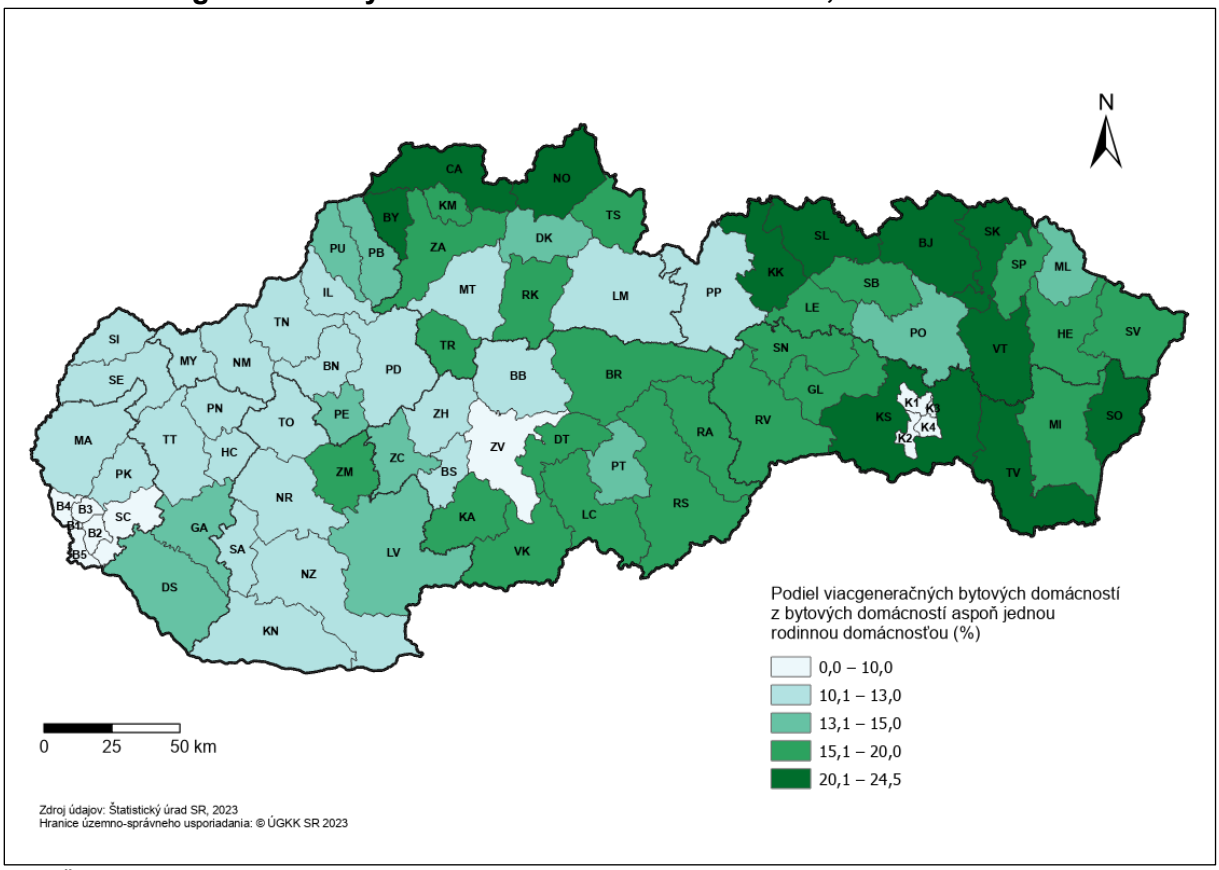

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

5 Predpoklady budúceho vývoja rodinného správania populácie Slovenska

Vývoj počtu a štruktúry rodinných domácností na Slovensku bude úzko súvisieť nielen s nastavením hlavných demografických procesov spojených s rodinným správaním (predovšetkým sobášnosti, rozvodovosti a plodnosti), ale aj s vekovým zložením obyvateľstva a jeho zmenami v najbližších desaťročiach. Práve dynamizácia populačného starnutia spolu s existenciou rôznopočetných generačných skupín budú predstavovať jedny z kľúčových faktorov podmieňujúcich predpokladaný vývoj rodín a domácností. Okrem nich je potrebné brať do úvahy aj celú škálu nedemografických faktorov. Ide najmä o socioekonomické podmienky, bytové aspekty, životný štýl a s tým súvisiace normy a hodnoty v kontexte rodinného správania a párového spolužitia.

Jeden z dôležitých faktorov z hľadiska budúceho vývoja početnosti cenzových domácností a rodín na Slovensku sa nachádza v samotnom predpokladanom populačnom vývoji. Podľa výsledkov najnovšej kmeňovej prognózy obyvateľstva Slovenska, sa vo všetkých troch scenároch očakáva postupný pokles počtu obyvateľov (Vaňo, 2022). Pokles by sa do roku 2050 mal pohybovať v rozmedzí 250- až 470-tisíc osôb v závislosti od variantu prognózy. To samo o sebe predstavuje dôležitý vnútorný faktor, ktorý by mohol prispieť k spomaleniu, a prípadne až zastaveniu, rastu početnosti rodinných domácností na Slovensku.

Nemenej dôležitým pre budúci vývoj rodín je aj smerovanie procesu populačného starnutia. V súčasnej vekovej štruktúre obyvateľstva Slovenska prevládajú dve početné skupiny osôb. Prvá narodená v 40. a 50. rokoch a druhá v 70. rokoch. Na druhej strane v mladšom veku, v dôsledku prepadu pôrodnosti a plodnosti, sa nachádzajú výrazne menej početné skupiny mužov a žien z druhej polovice 90. rokov a prvých dvoch dekád tohto milénia.

T 5.1 Prognózovaná štruktúra obyvateľov SR podľa pohlavia a vekových skupín vo vybraných rokoch, stredný scenár

Rok	Pohlavie	Veková skupina		
		0 – 14	15 – 49	50+
		%		
2025	muž	16,65	47,22	36,12
	žena	15,24	42,91	41,85
2030	muž	16,03	44,10	39,87
	žena	14,76	40,25	44,99
2035	muž	15,14	41,92	42,94
	žena	14,02	38,45	47,54
2040	muž	14,76	40,09	45,15
	žena	13,73	36,94	49,33
2045	muž	14,90	38,89	46,22
	žena	13,95	36,06	49,99
2050	muž	15,22	38,70	46,08
	žena	14,35	36,19	49,46

T 5.1 Prognózovaná štruktúra obyvateľov SR podľa pohlavia a vekových skupín vo vybraných rokoch, stredný scenár *dokončenie*

Rok	Pohlavie	Veková skupina		
		0 – 14	15 – 49	50+
		%		
2055	muž	15,33	39,05	45,61
	žena	14,56	36,85	48,60
2060	muž	15,17	39,15	45,69
	žena	14,49	37,18	48,33
2065	muž	14,94	39,11	45,95
	žena	14,35	37,37	48,27
2070	muž	14,88	38,78	46,34
	žena	14,38	37,26	48,37
2075	muž	15,04	38,58	46,38
	žena	14,62	37,24	48,14
2080	muž	15,26	38,56	46,18
	žena	14,91	37,40	47,69

Zdroj: VDC, 2023

Takto početne asymetrické vekové zloženie predstavuje primárny determinant pre formovanie nielen počtu, ale aj štruktúry, cenzových domácností a rodín. Keďže početnosť osôb v reprodukčnom veku (15 – 49 rokov) bude naďalej klesať a tento trend sa v najbližších rokoch ešte zrýchli, je možné očakávať, že to zasiahne aj rodinné domácnosti. Bude sa znižovať populačná základňa osôb, ktoré budú schopné počať dieťa. V roku 2021 bola takmer polovica mužov a v reprodukčnom veku (49,6 %) a 45 % žien. Do roku 2080 podiel mužov v reprodukčnom veku pravdepodobne klesne o 11 p. b., u žien bude pokles menej dynamický a bude predstavovať 7,6 p. b.

Ďalším aspektom potenciálneho budúceho vývoja je aj nastavenie sobášnosti a rozvodovosti. Práve uzavretím manželstva sa na Slovensku formuje rozhodujúca väčšina rodinných domácností. Pri súčasnom nastavení generačných mier sobášnosti slobodných hrozí, že až približne štvrtina žien a tretina mužov by nemuseli do manželstva vstúpiť vôbec. Tým sa vytvára predpoklad pre potenciálny ďalší rast kohabitácií, a to nielen v podobe predmanželského testovania vzťahu, ale aj dlhšie trvajúce párové zväzky, ktoré budú nahrádzať manželstvo. Poklesom opakovanej sobášnosti, a jej následného zotrvania na relatívne nízkej úrovni, je významným spôsobom obmedzený proces formovania rodinných domácností založených manželstvom. V prípade, že by neprišlo k oživeniu sobášnosti ovdovených a najmä rozvedených, vznikali by vo väčšej miere postmanželské kohabitácie a ešte častejšie neúplné rodiny alebo domácnosti jednotlivcov. Vývoj rozvodovosti v poslednom desaťročí naznačuje, že v budúcnosti by mohli byť rodiny menej vystavené riziku rozvodu. Klesajúci počet rozvodov, a najmä intenzita rozvodovosti, indikujú dlhšie prežívanie rodín založených manželstvom. V prípade, že nedôjde k zvráteniu tohto trendu, mohlo by ísť o nezanedbateľný faktor spomaľujúci pokles početnosti rodín založených manželstvom.

V ďalších rokoch sa predpokladá znižovanie úmrtnosti (najmä mužskej nadúmrtnosti), čo by mohlo znamenať predlžovanie spolužitia páru. Stredná dĺžka života pri narodení

sa bude pravdepodobne zvyšovať. V prípade mužov bude nárast predstavovať 13,2 roka (zo 71,2 roka v roku 2021 na 84,4 roka v roku 2080) a v prípade žien sa stredná dĺžka života pri narodení pravdepodobne zvýši o 9,6 roka (zo 78,1 roka v roku 2021 na 87,7 roka v roku 2080).

T 5.2 Prognózovaný vývoj strednej dĺžky života pri narodení v SR podľa pohlavia vo vybraných rokoch, stredný scenár

Pohlavie	Rok											
	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060	2065	2070	2075	2080
	stredná dĺžka života (roky)											
Muži	75,14	76,31	77,09	77,91	78,75	79,70	80,68	81,74	82,31	82,96	83,64	84,38
Ženy	81,20	82,00	82,48	83,00	83,50	84,07	84,65	85,28	85,79	86,38	87,01	87,69

Zdroj: VDC, 2023

Vzhľadom na uvedené vývojové aspekty hlavných faktorov sa dá očakávať, že nastane postupné spomaľovanie rastu početnosti rodinných domácností. Vývoj plodnosti sa bude naďalej udržiavať výrazne pod hranicou 2 deti na ženu. Navyše dlhodobé pôsobenie procesu odkladania v generačnej rovine bude prispievať nielen k celkovému poklesu intenzity rodenia detí, ale aj k štrukturálnym zmenám žien podľa počtu živonarodených detí, čo bude viesť k mierne rastúcej bezdetnosti a najmä jednodetnosti na úkor dvojdetného modelu rodiny, prípadne väčšej rodiny. Predlžovanie obdobia bezdetnosti môže spôsobiť častejšiu prítomnosť úplných rodín (založených manželstvom i kohabitáciou), v ktorých absentuje prítomnosť závislého dieťaťa. Ešte dôležitejším faktorom, ktorý bude podmieňovať zväčšujúcu sa prevahu úplných rodín bez závislých detí, je posun početných generácií párov do vyššieho veku. K dlhšiemu prežívaniu manželských alebo kohabitujúcich párov bez závislých detí bude navyše prispievať aj spomínané zlepšovanie úmrtnostných pomerov a najmä predpokladané znižovanie mužskej nadúmrtnosti.

Podobný trend sa dá očakávať aj u neúplných rodín. V ich prípade sa predpokladá postupné vyrovnanie počtu neúplných rodín so závislými deťmi a bez závislých detí, pričom celkovo rast ich početnosti by sa mal spomaľovať. Významným spôsobom k tomu bude prispievať pokles počtu rozvodov, znižovanie mužskej nadúmrtnosti a istým spôsobom aj zastavenie zvyšovania počtu a podielu detí narodených mimo manželstva. Keďže nezanedbateľná časť nemanželských detí sa rodí do funkčných kohabitácií, čím priamo neprispieva k formovaniu neúplných rodín, ale práve k vzniku úplných so závislými deťmi.

Prítomnosť detí a najmä závislých detí predstavuje jeden z dôležitých faktorov určujúcich veľkosť rodiny. Očakávaná častejšia bezdetnosť a najmä jednodetnosť na úkor dvoj- a viacdetných rodín bude smerom do budúcnosti podmieňovať ďalšie zmenšovanie rodinných domácností. K tomu bude prispievať aj predpokladané prehlbovanie rozdielov medzi úplnými rodinami so závislými a bez závislých detí v prospech druhej skupiny, ako aj častejšia prítomnosť neúplných rodín bez závislých detí.

6 Životné podmienky rodín

Rodinné správanie je úzko prepojené s rôznymi javmi v spoločnosti. Veľký vplyv na rodinné správanie majú životné podmienky, v ktorých rodiny a ich členovia žijú.

Životné podmienky boli analyzované z údajov zo zisťovania EU SILC (zisťovanie o príjmoch a životných podmienkach domácností), ktoré poskytuje každoročne údaje pre analýzy životnej úrovne obyvateľstva, ako i pre koncepčné zámery a prijímanie opatrení smerujúcich k zvyšovaniu kvality života obyvateľov SR. Hlavným výstupom zisťovania je súbor indikátorov chudoby a sociálneho vylúčenia. Tieto indikátory dokumentujú úroveň a štruktúru chudoby na národnej úrovni a zároveň sú podkladom pre analýzy o chudobe a sociálnom vylúčení v rámci krajín EÚ z viacerých aspektov a dimenzií: z hľadiska vývoja chudoby v čase, z hľadiska zloženia domácností a rodín, ale aj z hľadiska zdravia, vzdelania a ekonomickej aktivity členov jednotlivých domácností.

Slovenská republika plánuje v rámci naplnenia Akčného plánu v oblasti sociálnej ochrany do roku 2030 podporovať sociálne začleňovanie, najmä prostredníctvom znižovania chudoby. Do roku 2030 by sa mal počet osôb v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia znížiť o 80-tisíc ľudí (v porovnaní s úrovňou v roku 2019), t. j. hodnota miery rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia by mala dosiahnuť úroveň 13,3 %. Na meranie tohto cieľa bol stanovený indikátor miery rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia.

6.1 Chudoba a sociálne vylúčenie

Jedným z najvýznamnejších sociálnych problémov, ktorým čelia rodiny nielen na Slovensku, je chudoba a sociálne vylúčenie. Hlavným indikátorom na monitorovanie chudoby a sociálneho vylúčenia je Indikátor miery rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia, ktorý sa počíta z údajov výberového štatistického zisťovania EU SILC.

Okrem konceptu príjmovej chudoby sa pri výpočte indikátora zohľadňujú ďalšie dve dimenzie, a to materiálna a sociálna deprivácia a vylúčenie z trhu práce, čiže je tvorený kombináciou troch čiastkových indikátorov:

- miera rizika príjmovej chudoby,
- miera závažnej materiálnej a sociálnej deprivácie,
- miera veľmi nízkej intenzity práce.

Miera rizika príjmovej chudoby

V rámci EÚ sa chudoba zvyčajne meria pomocou hraníc príjmovej chudoby. Zahŕňa výpočet stredného príjmu alebo mediánu ekvivalentného príjmu domácnosti v krajine. Následne je stanovená hranica chudoby ako 60 % z mediánu príjmu všetkých domácností na Slovensku.

T 6.1.1 Miera rizika príjmovej chudoby podľa typov rodín v SR, 2021 – 2022

Rok	SR (%)	Vybrané typy rodín (%)				
		manželstvá bez detí	kohabitácie bez detí	manželstvá s deťmi	kohabitácie s deťmi	neúplné rodiny
2021	12,26	5,53	9,44	11,03	22,31	29,16
2022	13,68	6,67	3,96	13,84	18,52	36,64

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Pri miere ohrozenia príjmovou chudobou je možné na Slovensku pozorovať výrazné rozdiely podľa typov rodín. Vo všeobecnosti sú viac ohrozené rodiny s deťmi ako rodiny bez detí a najviac sú ohrozené príjmovou chudobou neúplné rodiny, tzn. rodiny len s jedným rodičom s najmenej jedným dieťaťom. Medzi rokmi 2022 a 2021 je možné pozorovať rozdiely v miere ohrozenia chudobou pri všetkých typoch rodín. Kým pri rodinách kohabitujúcich partnerov (s deťmi aj bez detí) sa medziročne situácia zlepšila (miera rizika chudoby klesla), tak pri rodinách manželov (s deťmi aj bez detí) sa situácia mierne zhoršila. Najvýraznejšie sa medziročne zhoršila situácia pri neúplných rodinách. Kým v roku 2021 bolo ohrozených príjmovou chudobou takmer 30 % neúplných rodín, v roku 2022 to bolo až takmer 37 % týchto rodín.

Miera závažnej materiálnej deprivácie

Materiálnu depriváciu je možné chápať ako nedostatok určitých predmetov alebo neúčasť na určitých aktivitách, ktoré predstavujú základné potreby v danej spoločnosti, resp. sú považované za bežné či nevyhnutné (napr. mať nové oblečenie, vhodnú obuv, každý druhý deň jesť jedlo s mäsom alebo rybou, každý rok ísť na dovolenku alebo ísť si posedieť s priateľmi raz za mesiac a pod.). V podstate tento prístup zahŕňa identifikovanie tovarov alebo aktivít, u ktorých ide o vynútený nedostatok vyplývajúci z neschopnosti si dané predmety alebo aktivity dovoliť. Je potrebné zdôrazniť, že ak v súvislosti s materiálnou depriváciou hovoríme o nedostatkoch, myslí sa tým výhradne vynútený nedostatok, teda nedobrovoľná absencia určitých predmetov alebo aktivít z dôvodu nedostatočných finančných prostriedkov a problémov s finančnou dostupnosťou a nie nedostatky, ktoré sú výsledkom dobrovoľného výberu alebo preferencií a určitého životného štýlu.

Do indikátora je zaradených celkovo 13 deprivačných položiek počítaných pre celú populáciu, ktoré sa zisťujú na úrovni domácností (položky 1 až 7), alebo na úrovni osôb (položky 8 až 13).

Položky na úrovni domácností:

1. nedoplatky spojené s hypotékou alebo nájomným, úhradou za energie alebo splácaním nákupov na splátky a iných pôžičiek,
2. schopnosť dovoliť si ísť raz za rok na jeden týždeň dovolenky mimo domu,
3. schopnosť dovoliť si jesť jedlo s mäsom, rybou (alebo vegetariánskou obdobou) každý druhý deň,
4. schopnosť čeliť neočakávaným výdavkom vo výške sumy stanovenej ako mesačná národná hranica rizika chudoby za obdobie predchádzajúceho roka,

5. domácnosť si nemôže dovoliť automobil,
6. schopnosť domácnosti finančne si dovoliť udržiavať doma primerané teplo,
7. nahradiť opotrebovaný nábytok novým (nie secondhandovým),

Položky na úrovni osôb:

8. nahradiť obnosené šatstvo novým (nie secondhandovým),
9. mať k dispozícii dva páry topánok vhodnej veľkosti (vrátane jedného páru topánok, ktoré sú vhodné do každého počasia),
10. dovoliť si každý týždeň utratiť malú sumu peňazí na seba (bez toho, aby bolo potrebné s niekým sa radiť),
11. pravidelná účasť na voľnočasovej aktivite (šport, návšteva kina, koncertu a pod.),
12. stretnutie s priateľmi/rodinou (príbuznými) za účelom posedenia pri jedle/pití najmenej raz za mesiac,
13. pripojenie k internetu v domácnosti.

Indikátor miera závažnej materiálnej a sociálnej deprivácie je definovaný ako podiel osôb žijúcich v domácnostiach, ktoré čelia vynútenému nedostatku aspoň v 7 položkách z navrhnutého 13-položkového zoznamu.

T 6.1.2 Miera závažnej materiálnej a sociálnej deprivácie podľa typov rodín v SR, 2021 – 2022

Rok	SR (%)	Vybrané typy rodín (%)				
		manželstvá bez detí	kohabitácie bez detí	manželstvá s deťmi	kohabitácie s deťmi	neúplné rodiny
2021	5,67	4,32	3,16	4,26	6,37	7,16
2022	6,30	4,97	2,74	4,14	14,29	12,58

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Pri celkovom indikátore miera závažnej materiálnej a sociálnej deprivácie, v rámci rokov 2021 a 2022, je možné vidieť rozdiely medzi jednotlivými typmi rodín. Najmenej boli ohrozené v roku 2021 rodiny tvorené kohabitujúcimi partnermi bez detí (viac ako 3 %) a najviac boli ohrozené neúplné rodiny (viac ako 7 %).

Medzi rokmi 2021 a 2022 boli zaznamenané výraznejšie rozdiely medzi dvomi typmi rodín. Pri neúplných rodinách to bol nárast o 5,4 p. b. (zo 7,2 % v roku 2021 na 12,6 % v roku 2022) a u kohabitujúcich partnerov s deťmi až o takmer 8 p. b. (zo 6,4 % v roku 2021 na 14,3 % v roku 2022), pričom tento typ rodín sa v roku 2022 stal najohrozenejším typom rodiny z pohľadu ohrozenia závažnou materiálnou a sociálnou depriváciou.

Miera veľmi nízkej intenzity práce

Miera veľmi nízkej intenzity práce vyjadruje podiel osôb, ktoré žijú v domácnostiach s veľmi nízkou pracovnou intenzitou (menej než 20 %), k celkovej populácii. To znamená, že osoby žijúce v domácnostiach s veľmi nízkou intenzitou práce sú všetky osoby vo veku 0 – 64 rokov žijúce v domácnostiach, v ktorých členovia v pracovnom

veku odpracovali počas minulého roka menej ako 20 % svojho celkového pracovného potenciálu.
Referenčná populácia ku ktorej sa indikátor vzťahuje bola upravená tak, aby nezahŕňala dôchodcov a študentov. Intenzita práce domácnosti predstavuje pomer celkového počtu mesiacov, ktoré všetci členovia domácnosti v produktívnom veku odpracovali počas príjmového referenčného obdobia a celkového počtu mesiacov, ktoré by teoreticky mohli tí istí členovia domácnosti odpracovať v rovnakom období.

T 6.1.3 Miera veľmi nízkej intenzity práce podľa typov rodín v SR, 2021 – 2022

Rok	SR (%)	Vybrané typy rodín (%)				
		manželstvá bez detí	kohabitácie bez detí	manželstvá s deťmi	kohabitácie s deťmi	neúplné rodiny
2021	3,89	2,63	0,28	1,55	6,52	7,36
2022	3,00	1,46	0,09	1,06	1,74	10,62

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Hodnota miery veľmi nízkej intenzity práce bola v roku 2021 najvyššia pri dvoch typoch rodín, ktoré tvoria kohabitujúci partneri s deťmi (približne 6,5 %) a neúplné rodiny (takmer 7,4 %).
V roku 2022 bol zaznamenaný výraznejší pokles veľmi nízkej intenzity práce u kohabitujúcich partneroch s deťmi a naopak, výraznejšie sa zhoršila situácia pri neúplných rodinách, kde táto miera bola viac ako 10,5 %. Tento indikátor úzko súvisí s trhom práce a zamestnanosťou jednotlivých osôb tvoriacich tento typ rodín. Z toho teda vyplýva aj prepojenie s indikátorom príjmovej chudoby, kde bol v roku 2022 zaznamenaný výrazný nárast ohrozenia príjmovou chudobou práve pri neúplných rodinách.

Agregovaný indikátor chudoby alebo sociálneho vylúčenia

Indikátor miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia je definovaný ako počet ľudí, ktorí sú ohrození rizikom príjmovej chudoby a/alebo sú závažne materiálne a sociálne deprivovaní a/alebo žijú v domácnosti s veľmi nízkou pracovnou intenzitou.

O 6.1.1 Podiel osôb ohrozených rizikom chudoby alebo sociálneho vylúčenia, EU SILC 2021

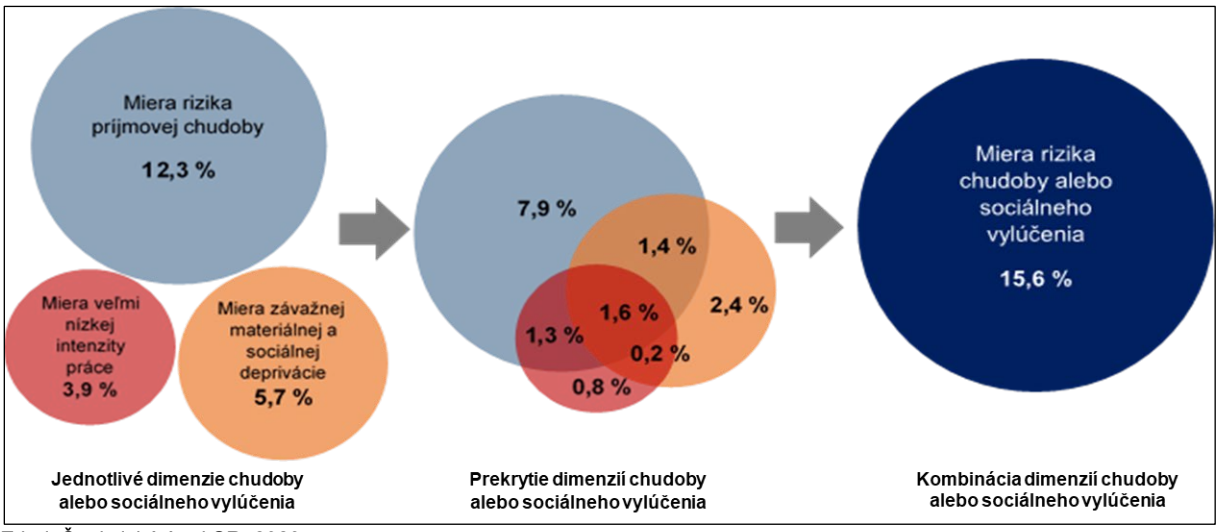

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia sa vyjadruje ako podiel ľudí v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia.
Na základe zisťovania EU SILC 2021 bolo na Slovensku v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia viac ako 800 tis. ľudí, čo predstavovalo 15,6 % z celkového počtu obyvateľov SR. Vychádzajúc z grafického znázornenia, ide o súčet všetkých vzájomných prienikov troch vyššie spomínaných čiastkových indikátorov (miery rizika príjmovej chudoby, miery závažnej materiálnej a sociálnej deprivácie a miery veľmi nízkej pracovnej intenzity). To znamená, že niektoré domácnosti a jednotlivci sú ohrození príjmovou chudobou (12,3 %), závažnou materiálnou a sociálnou depriváciou (5,7 %) alebo veľmi nízkou intenzitou práce (3,9 %).
Spomedzi troch dimenzií chudoby a sociálneho vylúčenia je na Slovensku najviac ľudí ohrozených tzv. príjmovou chudobou. Príjmová chudoba sa týka najmä osôb so zraniteľnou pozíciou na trhu práce a osôb nachádzajúcich sa mimo trhu práce, ako aj osôb so špecifickým zložením domácností a rizikovým sociálno-demografickým profilom. Ide o obyvateľov, ktorí žijú v domácnostiach s nižšími príjmami, ako je národná hranica chudoby.

T 6.1.4 Agregovaný indikátor chudoby alebo sociálneho vylúčenia podľa typov rodín v SR, 2021 – 2022

Rok	SR (%)	Vybrané typy rodín (%)				
		manželstvá bez detí	kohabitácie bez detí	manželstvá s deťmi	kohabitácie s deťmi	neúplné rodiny
2021	15,60	9,38	12,38	12,78	23,48	30,90
2022	16,54	10,54	5,87	15,77	21,99	38,28

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Z údajov EU SILC 2021 je možné pozorovať výrazné rozdiely v miere ohrozenia chudobou alebo sociálnym vylúčením podľa rôznych typov rodín. Vo všeobecnosti sú viac ohrozené rodiny s deťmi ako bez detí a viac ohrození kohabitujúci partneri ako manželia. Najviac sú však ohrozené neúplné rodiny (viac ako 30 %).

O 6.1.2 Podiel osôb ohrozených rizikom chudoby alebo sociálneho vylúčenia, EU SILC 2022

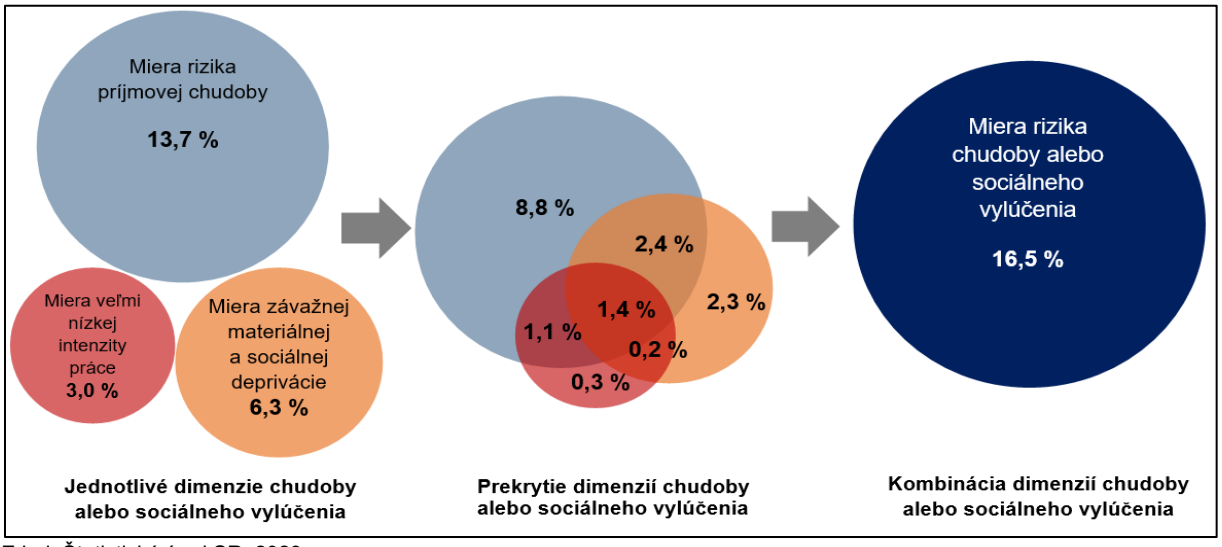

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Na základe zisťovania EU SILC 2022 bolo na Slovensku v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia takmer 890 tis. ľudí, čo predstavovalo 16,5 % z celkového počtu obyvateľov SR.

Medzi rokmi 2022 a 2021 boli zaznamenané výraznejšie rozdiely pri dvoch typoch rodín. V roku 2022 došlo k výraznejšiemu poklesu miery ohrozenia pri kohabitujúcich partneroch bez detí (pokles o 6,5 p. b.) a naopak, bol zaznamenaný nárast pri neúplných rodinách (o takmer 7,4 p. b.).

6.2 Príjmy a výdavky rodín

Príjmy a výdavky rodín poskytujú obraz o materiálno-ekonomických podmienkach, v ktorých rodiny žijú. Rodinné prostredie determinované týmito podmienkami zásadným spôsobom ovplyvňuje život rodiny a jej budúce smerovanie.

Rodina je spoločenským a ekonomickým subjektom, ktorý vstupuje na trh za účelom uspokojovania potrieb. Miera uspokojovania potrieb závisí od výšky peňažných príjmov, ktoré môže rodina na nákup tovarov a služieb použiť.

Zisťovanie rodinných účtov (RÚ) poskytuje informácie pre analýzy životnej úrovne a sociálnej situácie súkromných hospodáriacich domácností, predovšetkým informácie o vývoji a štruktúre ich výdavkov a príjmov. Pri zisťovaní spotrebných výdavkov je aplikovaná medzinárodná klasifikácia individuálnej spotreby podľa účelu použitia (COICOP – Classification of individual consuption by purpose), odporúčaná pre štatistiku rodinných účtov európskym štatistickým úradom (Eurostatom).

V nasledujúcej tabuľke T 6.3.1 sú uvedené čisté príjmy a spotrebné výdavky rodín SR, avšak je nevyhnuté uviesť, že uvedené údaje slúžia len ako celkový pohľad na finančnú situáciu rodín v SR. Zdrojom týchto údajov sú dve rozdielne zisťovania (čisté príjmy – zdroj EU SILC, spotrebné výdavky – zdroj RÚ), v ktorých je použitá rôzna metodika. Primárnym zdrojom o príjmoch domácností je na Slovensku zisťovanie EU SILC a o výdavkoch domácností zisťovanie RÚ.

T 6.2.1 Priemerné ročné čisté príjmy a spotrebné výdavky rodín v SR a vo vybraných typoch rodín v EUR, 2021 – 2022

Príjmy a výdavky	Spolu na rodinu v SR	Príjmy a výdavky podľa vybraných typov rodín (EUR)				
		manželstvá bez detí	kohabitácie bez detí	manželstvá s deťmi	kohabitácie s deťmi	neúplné rodiny
Rok 2021						
čisté príjmy	16 522,57	13 982,91	16 388,98	18 990,77	16 646,66	12 629,55
spotrebné výdavky	12 208,56	11 085,75	10 147,45	15 328,62	15 444,13	11 355,22
Rok 2022						
čisté príjmy	18 118,80	14 677,52	17 668,17	20 402,54	18 314,47	13 419,43
spotrebné výdavky	14 601,67	12 492,26	11 996,40	18 056,70	16 349,11	12 700,13

Poznámka: Príjmy – zdroj EU SILC, Výdavky – zdroj RÚ
Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

V oboch uvedených rokoch boli najvyššie čisté príjmy v prípade manželstiev s deťmi, čo je v porovnaní s priemerom na území SR viac v roku 2021 o 2 468,20 EUR a v roku 2022 o 2 283,74 EUR. Naopak najnižšie čisté príjmy u rodín v SR boli zistené v neúplných rodinách, a to 12 629,55 EUR v roku 2021 a 13 419,43 EUR v roku 2022. To znamená, že kým čisté príjmy manželov s deťmi boli v rokoch 2021 a 2022 o 13 až 15 % vyššie ako slovenský priemer, u neúplných rodín boli nižšie približne o 25 %.

Najvyššie spotrebné výdavky boli v roku 2021 zistené pri kohabitáciách s deťmi v celkovej výške 15 444,13 EUR, pričom v roku 2022 bola najvyššia spotreba výdavkov zistená pri manželstvách s deťmi, a to 18 056,70 EUR. Ročný priemer spotrebných výdavkov rodín v SR medziročne narástol o 2 393,11 EUR (takmer o 20 %).

V nasledujúcich dvoch tabuľkách je uvedená podrobnejšia štruktúra výdavkov podľa medzinárodnej klasifikácie individuálnej spotreby COICOP na úrovni 12-tich odborov.

Vo všeobecnosti vo všetkých typoch rodín boli najvyššie spotrebné výdavky na „potraviny a nealkoholické nápoje“ (od 21,0 % do 24,0 %). Druhé najvyššie výdavky boli na „bývanie, voda, elektrina, plyn a iné palivá“ (od 16,8 % do 24,3 %). Výnimku tvorí len typ rodiny kohabitácie bez detí, u ktorých boli výdavky na „bývanie, voda, elektrina, plyn a iné palivá“ (24,3 %) vyššie ako na „potraviny a nealkoholické nápoje“ (21,6 %).

Tretie najvyššie spotrebné výdavky boli pri manželoch (či už s deťmi alebo bez detí) na dopravu (12,8 % a 10,5 %), kým pri ďalších typoch rodín boli tretie najvyššie spotrebné výdavky na „rozličné tovary a služby“ (12,5 % a 11,9 %).

Tieto tri skupiny spotrebných výdavkov tvoria viac ako polovicu všetkých spotrebných výdavkov pre každý typ rodiny.

T 6.2.2 Výdavky rodín v SR, 2021

Spotrebné výdavky	Výdavky na rodinu v SR	Výdavky podľa vybraných typov rodín				
		manželstvá bez detí	kohabitácie bez detí	manželstvá s deťmi	kohabitácie s deťmi	neúplné rodiny
EUR						
Spolu	12 208,56	11 085,75	10 147,45	15 328,62	15 444,13	11 355,22
v tom						
potraviny a nealkoholické nápoje	2 855,98	2 663,90	2 190,09	3 414,55	3 237,29	2 538,19
alkoholické nápoje a tabak	394,61	403,64	438,55	463,72	487,10	348,01
odievanie a obuv	516,19	425,97	450,33	694,41	683,72	507,77
bývanie, voda, elektrina, plyn a iné palivá	2 491,93	2 505,96	2 468,85	2 631,32	2 600,80	2 389,79
nábytok, bytové vybavenie a bežná údržba domu	740,44	821,17	353,29	925,53	970,93	549,69
zdravie	380,56	460,42	273,56	371,30	481,40	286,06
doprava	1 305,72	1 165,68	902,37	1 955,77	1 660,59	1 224,80
pošty a telekomunikácie	730,22	583,98	584,36	910,58	1 002,82	758,50
rekreácia a kultúra	584,36	500,69	610,07	769,53	1 008,70	531,75
vzdelávanie	60,54	4,84	0,00	128,24	112,56	129,17
hotely, kaviarne a reštaurácie	820,34	557,33	707,63	1 235,41	1 260,98	833,05
rozličné tovary a služby	1 327,67	992,17	1 168,36	1 828,27	1 937,23	1 258,44
%						
Spolu	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
v tom						
potraviny a nealkoholické nápoje	23,39	24,03	21,58	22,28	20,96	22,35
alkoholické nápoje a tabak	3,23	3,64	4,32	3,03	3,15	3,06
odievanie a obuv	4,23	3,84	4,44	4,53	4,43	4,47
bývanie, voda, elektrina, plyn a iné palivá	20,41	22,61	24,33	17,17	16,84	21,05
nábytok, bytové vybavenie a bežná údržba domu	6,06	7,41	3,48	6,04	6,29	4,84
zdravie	3,12	4,15	2,70	2,42	3,12	2,52
doprava	10,70	10,52	8,89	12,76	10,75	10,79
pošty a telekomunikácie	5,98	5,27	5,76	5,94	6,49	6,68
rekreácia a kultúra	4,79	4,52	6,01	5,02	6,53	4,68
vzdelávanie	0,50	0,04	0,00	0,84	0,73	1,14
hotely, kaviarne a reštaurácie	6,72	5,03	6,97	8,06	8,16	7,34
rozličné tovary a služby	10,87	8,95	11,51	11,93	12,54	11,08

Poznámka: Štatistika rodinných účtov
Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Aj v roku 2022 je poradie dvoch najčastejších spotrebných výdavkov v rámci vybraných typov rodín rovnaké ako v roku 2021. Zmena nastala pri treťom najvyššom spotrebnom výdavku, kde sa v porovnaní s rokom 2021 zvýšili spotrebné výdavky na dopravu okrem manželstiev (s deťmi alebo bez detí) aj u kohabitácií s deťmi z 10,8 % (2021) na 12,3 % (2022).

T 6.2.3 Výdavky rodín v SR, 2022

Spotrebné výdavky	Výdavky na rodinu v SR	Výdavky podľa vybraných typov rodín				
		manželstvá bez detí	kohabitácie bez detí	manželstvá s deťmi	kohabitácie s deťmi	neúplné rodiny
EUR						
Spolu	14 601,67	12 492,26	11 996,40	18 056,70	16 349,11	12 700,13
v tom						
potraviny a nealkoholické nápoje	3 535,29	3 191,00	2 570,04	4 124,19	3 731,67	2 993,05
alkoholické nápoje a tabak	446,16	449,47	425,88	506,83	287,55	339,74
odievanie a obuv	562,01	433,55	425,58	771,58	537,77	577,31
bývanie, voda, elektrina, plyn a iné palivá	3 236,71	3 028,84	3 129,28	3 480,14	3 282,06	2 980,51
nábytok, bytové vybavenie a bežná údržba domu	848,70	838,25	471,74	1 056,94	1 126,91	526,61
zdravie	399,10	444,47	362,42	438,34	406,62	265,63
doprava	1 619,18	1 349,42	1 238,38	2 417,63	2 017,16	1 303,04
pošty a telekomunikácie	850,10	648,79	723,04	1 028,94	928,47	806,27
rekreácia a kultúra	608,78	482,58	534,92	804,43	1 189,28	655,54
vzdelávanie	63,54	9,08	0,00	124,52	127,97	101,39
hotely, kaviarne a reštaurácie	902,74	589,57	802,09	1 253,07	950,67	811,86
rozličné tovary a služby	1 529,35	1 027,23	1 313,02	2 050,08	1 762,97	1 339,18
%						
Spolu	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
v tom						
potraviny a nealkoholické nápoje	24,21	25,54	21,42	22,84	22,82	23,57
alkoholické nápoje a tabak	3,06	3,60	3,55	2,81	1,76	2,68
odievanie a obuv	3,85	3,47	3,55	4,27	3,29	4,55
bývanie, voda, elektrina, plyn a iné palivá	22,17	24,25	26,09	19,27	20,07	23,47
nábytok, bytové vybavenie a bežná údržba domu	5,81	6,71	3,93	5,85	6,89	4,15
zdravie	2,73	3,56	3,02	2,43	2,49	2,09
doprava	11,09	10,80	10,32	13,39	12,34	10,26
pošty a telekomunikácie	5,82	5,19	6,03	5,70	5,68	6,35
rekreácia a kultúra	4,17	3,86	4,46	4,46	7,27	5,16
vzdelávanie	0,44	0,07	0,00	0,69	0,78	0,80
hotely, kaviarne a reštaurácie	6,18	4,72	6,69	6,94	5,81	6,39
rozličné tovary a služby	10,47	8,22	10,95	11,35	10,78	10,54

Poznámka: Štatistika rodinných účtov
Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

Celkové spotrebné výdavky na rodinu v roku 2022 medziročne narástli o 19,6 %. Nárast bol zaznamenaný aj u všetkých vybraných typov rodín, najvyšší nárast spotrebných výdavkov bol pri kohabitáciách bez detí (18,2 %), naopak najnižší pri kohabitáciách s deťmi (5,9 %).

Podľa jednotlivých odborov celkové spotrebné výdavky na rodinu v roku 2022 narástli najvýraznejšie pri výdavkoch na „bývanie, voda, elektrina, plyn a iné palivá“ (takmer o 30 %), na odbory „doprava“ a „potraviny a nealkoholické nápoje“ (približne o 24 %

v oboch odboroch). Medziročne najmenej narástli spotrebné výdavky na odbory „rekreácia a kultúra“ (o 4,2 %), „zdravie“ (o 4,9 %) a „vzdelávanie“ (o 5,0 %).

Záver

Analýzy dát zo sčítaní obyvateľov, domov a bytov ukazujú, že v slovenskej populácii zostávajú rodinné hodnoty naďalej silné a aj v slovenských podmienkach môžeme jednoznačne súhlasiť s významným českým sociológom Ivom Možným, ktorý tvrdí, že *„...mnohé teda ukazuje, že ku koncu rodiny máme asi rovnako ďaleko, ako sme mali za čias Platónových; tak po všetkých stránkach výhodnú inštitúciu táto civilizácia nerozpustí...“* (Možný, 2002).

Zároveň, opierajúc sa o zistené informácie môžeme konštatovať, že rodina nie je statická inštitúcia, je výsledkom spoločenských a individuálnych zmien. Zmeny sa prejavujú najmä v časovaní udalostí súvisiacich s rodinným správaním (sobášnosť, pôrodnosť), v nižšej stabilite manželských zväzkov, v šírení alternatívnych foriem spolužitia, v zmenšovaní nukleárnych rodín. To všetko možno vnímať nie ako krízu rodiny, ale ako adaptačný proces v meniacich sa spoločenských podmienkach.

Do akej miery sú tieto zmeny chcené jednotlivými členmi populácie a do akej miery sú výsledkom rôznych spoločenských okolností alebo okolností v rámci životných situácií jednotlivca nie je možné úplne objektívne vyhodnocovať bez poznania postojov a názorov obyvateľov na aspekt rodiny. Je preto potrebné poznať postoje obyvateľstva k rodine ako k inštitúcii, názory obyvateľstva na preferovaný typ rodiny, na ideálny a plánovaný počet detí, dôvody pre rozhodovanie obyvateľstva v tejto oblasti atď. Na zistenie týchto faktov slúžia tzv. zisťovania populačnej klímy. Je to práve populačná klíma, ktorá ovplyvňuje dlhodobé tendencie vývoja rodinného správania a následne demografickej reprodukcie obyvateľstva.

Zisťovania populačnej klímy mali na Slovensku (v rámci Československa) určitú tradíciu. Prvé zisťovanie populačnej klímy pod názvom „Prieskum rodičovstva“ sa uskutočnilo v rámci bývalého Československa v roku 1956. Za týmto zisťovaním nasledoval rad ďalších zisťovaní populačnej klímy, ako napr. „Zisťovanie plodnosti“ v roku 1977, „Výskum reprodukcie“ v roku 1981, „Prieskum o plánovanom rodičovstve“ v roku 1985 (Vaňo, 2001). Od osamostatnenia Slovenska (1993) neprebieha žiadne systematické celoštátne zisťovanie populačnej klímy. Na potrebu takéhoto zisťovania však upozorňujú slovenskí demografi dlhodobo, už v roku 2001 bol spracovaný podklad pre „Zisťovanie populačnej klímy v SR (Návrh)“, ale do súčasnosti k jeho realizácii a pravidelnému zavedeniu do praxe neprišlo. Prebehli zisťovania len v parciálnych výskumoch populačnej klímy, ktoré organizovali niektoré inštitúcie. Boli to napríklad „Európska longitudinálna štúdia tehotenstva a detstva na Slovensku“ realizovaná Ústavom preventívnej a klinickej medicíny v období 1993 – 1995, „Reprodukčné správanie žien na Slovensku“ v roku 1996 (FOCUS), „Populačné zmeny vysokoškolských študentov“ v SR v roku 1997 (Ústav sociálneho lekárstva Lekárskej fakulty UK), „Európsky výskum hodnôt“ v roku 1999 uskutočnený Sociologickým ústavom Slovenskej akadémie vied (Vaňo, 2001), „Rodina, zamestnanie a vzdelanie“,

ktorý realizoval Inštitút pre výskum práce a rodiny v spolupráci s Výskumným ústavom práce a sociálnych vecí v Prahe v rokoch 2006 – 2008.

Údaje zo zisťovaní o populačnej klíme by skutočne mimoriadne zvýšili efektivitu tvorby, presadzovania a implementovania rodinných a sociálnych politík a umožnili by i spracovanie realistických prognostických scenárov. A spolu s údajmi zo sčítaní a údajmi z ďalších štatistík o obyvateľstve by mali veľký potenciál vytvoriť skutočne komplexný základ pre podporu rozhodovania v oblasti podpory chceného rodinného správania a tiež v oblasti pomoci rodinám.

Preto je z pohľadu štatistiky, ako nástroja na podporu rozhodovania, hlavnou výzvou do budúcnosti, v kontexte problematiky rodinného správania sa populácie Slovenska, znovuzavedenie a realizácia štatistických zisťovaní o populačnej klíme v konštruktívnej spolupráci všetkých relevantných rezortov štátnej správy.

Metodické vysvetlivky

Cenzová domácnosť je tvorená osobami, ktoré spoločne obývajú jeden byt a je vyčlenená na základe vzájomných rodinných vzťahov. Hlavné kritériá: spoločne obývaný byt a rodinné/príbuzenské vzťahy. V jednej bytovej domácnosti môže byť viac cenzových domácností.

Člen cenzovej domácnosti predstavuje osobu žijúcu v cenzovej domácnosti, buď samostatne alebo s inými členmi cenzovej domácnosti.

Demografické procesy sú demografické udalosti určitého typu sledované ako hromadný jav (sobášnosť, rozvodovosť, pôrodnosť, potratovosť, úmrtnosť a migrácia).

Dieťa (syn/dcéra) je pokrvný, nevlastný alebo adoptovaný syn či dcéra (bez ohľadu na vek alebo rodinný stav), ktorý má bydlisko v domácnosti aspoň jedného z rodičov, a ktorý nemá partnera ani vlastné deti v tej istej domácnosti. Deti v pestúnskej starostlivosti sa nezahŕňajú.

Dieťa narodené mimo manželstva je dieťa narodené nevydatej matke. Matka je slobodná, ovdovená alebo rozvedená.

Domácnosti v SODB 2021 sú vytvorené na základe súčasného pobytu ich členov (skutočné bydlisko v rozhodujúcom okamihu sčítania).

Domácnosť jednotlivca je tvorená jednou osobou, ktorá býva v byte sama alebo s inou cenzovou domácnosťou, ktorej však nie je členom.

Heterogamia je spolužitie partnerov (manželov, kohabitantov) s rôznymi vybranými charakteristikami (napr. národnosť, náboženské vyznanie).

Homogamia je spolužitie partnerov (manželov, kohabitantov) s rovnakými vybranými charakteristikami (napr. národnosť, náboženské vyznanie).

Hrubá miera migračného salda je migračné saldo k strednému stavu obyvateľov za rok, v promile.

Hrubá miera pôrodnosti je počet narodených detí k strednému stavu obyvateľov za rok, v promile.

Hrubá miera rozvodovosti je počet rozvodov k strednému stavu obyvateľov za rok, v promile.

Hrubá miera sobášnosti je počet sobášov k strednému stavu obyvateľov za rok, v promile.

Hrubá miera spontánnej potratovosti je počet spontánnych potratov k strednému stavu obyvateľov za rok, v promile.

Hrubá miera umelej potratovosti je počet umelých potratov k strednému stavu obyvateľov za rok, v promile.

Hrubá miera úmrtnosti je počet zomretých k strednému stavu obyvateľov za rok, v promile.

Indikátor miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia je definovaný ako počet ľudí, ktorí sú ohrození rizikom príjmovej chudoby a/alebo sú závažne materiálne a sociálne deprivovaní a/alebo žijú v domácnosti s veľmi nízkou pracovnou intenzitou. Sociálne vylúčenie pritom znamená mať nerovný prístup k základným zdrojom spoločnosti (zamestnanie, vzdelanie, bývanie, zdravotná starostlivosť, sociálna ochrana) a nemožnosť zapojiť sa do normálnych vzťahov a aktivít, do ktorých sa zapája väčšina ľudí v spoločnosti (napr. ekonomických, sociálnych, kultúrnych či politických vzťahov), ktorými sa zabezpečuje integrácia v spoločnosti. U jednotlivca to konkrétne znamená, že mu nie sú bežne dostupné tovary a služby, t. j. nie sú pokryté ani jeho základné životné potreby, je súčasne vylúčený z diania a vzťahov, do ktorých je zapojená väčšina spoločnosti v jeho okolí.

Maloleté dieťa je dieťa vo veku do 18 rokov.

Miera rizika príjmovej chudoby predstavuje podiel osôb (v percentách) v celkovej populácii, ktorých tzv. ekvivalentný disponibilný príjem (čistý príjem domácností prepočítaný cez špeciálnu škálu na jednotlivých členov domácnosti) sa nachádza pod hranicou rizika chudoby. Hranica rizika chudoby je stanovená ako 60 % mediánu národného ekvivalentného disponibilného príjmu.

Miera závažnej materiálnej a sociálnej deprivácie vyjadruje podiel populácie (v percentách), ktorá čelí vynútenému nedostatku v najmenej 7 položkách zo zoznamu 13-tich položiek materiálnej a sociálnej núdze.

Miera veľmi nízkej intenzity práce vyjadruje podiel všetkých osôb vo veku 0 až 64 rokov žijúcich v domácnostiach, v ktorých členovia v pracovnom veku odpracovali počas predchádzajúceho roka menej ako 20 % z ich celoročného pracovného potenciálu. Referenčná populácia bola upravená tak, aby nezahŕňala osoby na dôchodku a študentov.

Migračné saldo je rozdiel medzi počtom prisťahovaných a vysťahovaných.

Migrácia, sťahovanie je pohyb cez hranice administratívnej jednotky, pri ktorom dochádza k zmene trvalého pobytu osoby.

Národnosť vyjadruje príslušnosť obyvateľa k národu alebo etnickej skupine bez ohľadu na štátne občianstvo, materinský jazyk či reč, ktorú obyvateľ prevažne používa alebo najlepšie ovláda. Údaj je sebadeklaratórny. V SODB 2021 bola zisťovaná národnosť obyvateľa a ďalšia národnosť obyvateľa. Pre účely predkladanej publikácie boli použité len údaje o národnosti (nie o ďalšej národnosti).

Nerodinná domácnosť je tvorená osobami bez priameho rodinného vzťahu 1. stupňa (manžel/manželka, druh/družka, syn/dcéra, otec/matka). Osobitným typom nerodinných domácností sú domácnosti jednotlivcov.

Neúplná rodinná domácnosť (neúplná rodina) je domácnosť osamelého otca alebo domácnosť osamelej matky.

Plodnosť (fertilita) je realizovaná fyziologická plodnosť.

Poradie narodeného dieťaťa je poradie narodeného dieťaťa jednej žene s ohľadom na všetky narodené predchádzajúce deti (živé aj mŕtve).

Potratovosť je demografický proces, ktorý sleduje potraty ako hromadný demografický jav.

Pôrodnosť je rodenie detí, chápané ako hromadný demografický jav.

Priemerná dĺžka trvania manželstva pri rozvode je aritmetický priemer dĺžok trvania manželstiev pri ich rozvode.

Priemerná doba uplynulá od rozvodu po sobáš je aritmetický priemer dĺžok trvania od rozvodu po ďalší sobáš.

Priemerný vek matky pri pôrode je priemerný vek matiek v čase pôrodu v danom roku.

Priemerný vek matky pri prvom pôrode je priemerný vek matiek v čase prvého pôrodu v danom roku.

Priemerný vek pri prvom sobáši je priemerný vek, v ktorom slobodné osoby uzatvárajú manželstvo.

Priemerný vek pri rozvode je vážený aritmetický priemer počtu rokov osôb (mužov, žien) pri rozvode manželstva.

Priemerný vek pri sobáši je priemerný vek, v ktorom osoby uzatvárajú manželstvo.

Príčina rozvodu je dôvod, ktorý viedol k rozvodu manželstva. Konkrétnu príčinu rozvratu manželstva zisťuje súd. Sleduje sa oddelene pre mužov a pre ženy. Ako príčina rozvodu sa v SR v súčasnosti štatisticky vykazuje: 1. neuvážené uzavretie manželstva, 2. alkoholizmus, 3. nevera, 4. nezáujem o rodinu, 5. zlé zaobchádzanie, odsúdenie za trestný čin, 6. rozdielnosť pováh, názorov a záujmov, 7. zdravotné dôvody (vrátane neplodnosti), 8. sexuálne nezhody, 9. ostatné dôvody a 10. súd nezistil zavinenie.

Prognóza je nepodmienená, na vedeckom základe založená výpoveď o očakávanom najpravdepodobnejšom budúcom vývoji počtu obyvateľov a jeho pohlavnej a vekovej štruktúry.

Prvosobášnosť je uzavieranie prvých manželstiev (sobáše slobodných) sledované ako hromadný demografický jav. Sleduje sa oddelene podľa pohlavia.

Reprodukčný vek je vek, počas ktorého je žena schopná rodiť deti, v demografickej štatistike je to vek 15 – 49 rokov.

Rodinná domácnosť je tvorená osobami vo vzťahu (manžel/manželka, druh/družka) s deťmi alebo bez detí, alebo jedným osamelým rodičom (otec/matka) s aspoň jedným dieťaťom a tieto osoby k 1. 1. 2021 reálne (de facto) žili v spoločnej domácnosti.

Rodinný stav je demografický, sociálny, právny a štatistický znak, ktorý označuje stav osoby podľa väzby na manželstvo. Obyvateľstvo SR sa podľa platnej legislatívy rozdeľuje na slobodných, ženatých/vydaté, rozvedených a ovdovených.

Rozvodovosť je demografický proces, odvodený od rozvodu ako demografickej udalosti sledovanej ako hromadný jav.

Sobáš vyššieho poradia je uzavieranie manželstiev, pri ktorých aspoň jeden zo snúbencov je rozvedený alebo ovdovený. Sleduje sa oddelene podľa pohlavia.

Sobášnosť je uzavieranie manželstiev sledované ako hromadný demografický jav. Sleduje sa oddelene podľa pohlavia.

Spontánny potrat je samovoľné ukončenie tehotenstva, t. j. potrat podmienený biologicky, bez zjavného vonkajšieho zásahu.

Stredná dĺžka života pri narodení je syntetickým indikátorom úmrtnostných pomerov populácie. Predstavuje potenciálny počet rokov života, ktoré by v priemere mohla prežiť práve narodená osoba za predpokladu nemennosti úmrtnostných pomerov v predmetnej populácii z daného kalendárneho roka.

Stredná dĺžka života v určitom (presnom) veku určuje počet rokov, ktoré by v priemere mohla prežiť osoba po dovŕšení určitého veku za predpokladu, že sa pozorované úmrtnostné pomery v tomto vekovom spektre nezmenia.

Špecifická miera plodnosti je počet živonarodených detí ženám v danom veku k strednému stavu žien v tom istom veku, za rok, v promile.

Špecifická miera potratovosti je počet potratov u žien v danom veku na 1 000 žien stredného stavu v tom istom veku, v promile. Počíta sa aj osobitne pre umelé a pre samovoľné potraty.

Špecifická miera rozvodovosti je počet rozvodov v danom veku k strednému stavu obyvateľov v tom istom veku, za rok, v promile. Počíta sa oddelene podľa pohlavia.

Špecifická miera sobášnosti je počet sobášov osôb v danom veku k strednému stavu obyvateľov v tom istom veku, za rok, v promile. Počíta sa oddelene podľa pohlavia.

Špecifická miera umelej potratovosti je počet umelých potratov u žien v danom veku na 1 000 žien stredného stavu v tom istom veku, za rok, v promile.

Úhrnná plodnosť je priemerný počet živonarodených detí pripadajúcich na jednu ženu počas jej celého reprodukčného obdobia (15 – 49 rokov), pri zachovaní úrovne plodnosti sledovaného roka a za predpokladu nulovej úmrtnosti.

Úhrnná sobášnosť je priemerný počet sobášov, ktoré by počas svojho života uzavrel jeden muž (jedna žena) vo veku do 50 rokov, za predpokladu nemennej sobášnosti a nulovej úmrtnosti.

Úhrnná rozvodovosť manželstiev vyjadruje podiel rozvodov pripadajúcich na jedného muža alebo ženu za predpokladu nemennej úrovne mier rozvodovosti minimálne 50 rokov a nulovej úmrtnosti.

Úhrnná rozvodovosť je priemerný počet rozvodov pripadajúcich na jeden sobáš.

Úhrnná spontánna potratovosť je priemerný počet spontánnych potratov pripadajúci na jednu ženu počas jej celého reprodukčného obdobia, za predpokladu nezmenenej úrovne plodnosti a potratovosti a nulovej úmrtnosti.

Úhrnná umelá potratovosť je priemerný počet umelých potratov pripadajúci na jednu ženu počas jej celého reprodukčného obdobia, za predpokladu nezmenenej úrovne plodnosti a potratovosti a nulovej úmrtnosti.

Umelé prerušenie tehotenstva (umelý potrat) je navodené ukončenie tehotenstva vrátane mimomaternicového tehotenstva a iných potratov (napr. mola hydatidosa).

Úplná rodinná domácnosť (úplná rodina) je domácnosť pozostávajúca z manželského páru alebo domácnosť pozostávajúca z kohabitujúceho páru osôb opačného pohlavia alebo domácnosť pozostávajúca z kohabitujúceho páru osôb rovnakého pohlavia.

Utajený pôrod je pôrod, pri ktorom žena písomne požiadala o utajenie svojej osoby v súvislosti s pôrodom.

Závislé dieťa v SODB 2021 je osoba, ktorá sa označila ako syn/dcéra inej osoby v rodinnej cenzovej domácnosti, a ktorej vek je do 15 rokov vrátane, alebo je vo veku od 16 do 25 rokov vrátane a zároveň je ekonomicky neaktívna.

Živonarodené dieťa je dieťa vykazujúce aspoň jeden znak života, s pôrodnou hmotnosťou 500 gramov a viac alebo s pôrodnou hmotnosťou 499 gramov a menej, ak prežije 24 hodín po pôrode.

Zoznam bibliografických odkazov

ARNETT, J., 2004. Emerging Adulthood. The Winding Road from the Late Teens through the Twenties. Oxford: Oxford University Press. ISBN 978-0-19-992938-2.

BARTOŇOVÁ, D., 2007. Rodiny a domácnosti. In: Populační vývoj České republiky 2001 – 2006. Praha: Katedra demografie a geodemografie. Přírodovědecká fakulta. Univerzita Karlova. ISBN 978-80-86561-77-6

BÁNOS, R., 2015. Zákon o rodine – Veľký komentár, Eurokodex. ISBN 978-80-8155-058-4.

BLEHA, B., ŠPROCHA, B., VAŇO, B., 2013. Prognóza vývoja obyvateľstva v okresoch Slovenskej republiky do roku 2035. Bratislava: INFOSTAT. ISBN 978-80-89019-25-0. 97 s.

BLEHA, B., VAŇO, B., BAČÍK, V. a kol., 2014. Demografický atlas Slovenskej republiky. Bratislava: GeoGrafika. 163 s.

Dohovor OSN o právach dieťaťa

DŽAMBAZOVIČ, R., ŠPROCHA, B., 2017. Kto žije v kohabitáciách na Slovensku? Intenzita vytvárania a charakteristiky kohabitujúcich osôb podľa výsledkov sčítania obyvateľov, domov a bytov 2011. In: Sociológia, 49, 4, s. 369 – 404.

Európsky dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd

FREJKA, T., 1983. In: Induced Abortion and Fertility: A Quarter Century of Experience in Eastern Europe. In: Population and Development Review, 9, 3, s. 494 – 520 s.

GARAJOVÁ, A., 2022. Tri dekády transformácie rozvodovosti v Česku a na Slovensku. Intenzita, štruktúra a priestorové vzorce. In: Geografický časopis, 74, 1, s. 51 – 73.

GAUTHIER, A. H., HATZIUS, J., 1997. Family benefits and fertility: An econometric analysis. Population Studies, 51, 3, s. 295 – 306.

HAŠKOVÁ, H., 2006. Fenomén bezdětnosti v sociologické a demografické perspektivě. Sociologický ústav AV ČR.

HORVÁTH, E., VARGA, E., 2014. Zákon o rodine – Komentár. Wolters Kluwer. ISBN 978-80-8168-021-2.

CHORVÁT, I., DŽAMBAZOVIČ, R., 2015. Rodina na Slovensku v teórii a vo výskume. Stimul

JURČOVÁ, D., 2005. Slovník demografických pojmov. ISBN 80-85659-40-9 Bratislava: INFOSTAT, 72 s.

JURČOVÁ, D. a kol., 2006. Populačný vývoj v okresoch Slovenskej republiky 2005. Bratislava: INFOSTAT. 74 s.

JURČOVÁ, D. a kol., 2010. Populačný vývoj v okresoch Slovenskej republiky 2009. Bratislava: INFOSTAT. ISBN 978-80-8938-17-1. 118 s.

KRÁĽOVÁ, Ľ., 1995: Reflexia o kohabitácii na pozadí frankofónnej sociológie a demografie. In: Demografia, č 3.

KUČERA, M., 1994. Populace České republiky 1918 – 1991. Praha: Česká demografická společnost, Sociologický ústav AV ČR. ISBN 80-901674-7-0. 198 s.

LESTHAEGHE, R., 2010. The Unfolding Story of the Second Demographic Transition. In: Population and Development Review, 36, 2, s. 211 – 251.

LESTHAEGHE, R., 2014. The second demographic transition: A concise overview of its development. PNAS, 111, 51, s. 18112 – 18115.

LIPOVETSKY, G., 2008. Éra prázdnoty: úvahy o současném individualismu. Praha: Prostor. ISBN 807-26-0195-5

LYNGSTAD, T.H., 2004. The Impact of Parents´and Spouses´Education on Divorce Rates in Norway. In: Demographic Research, 10, 5, s. 121 – 142.

MAJO, J., ŠPROCHA, B., 2016. Storočie populačného vývoja Slovenska I.: demografické procesy. Bratislava: INFOSTAT. ISBN 978-80-89398-30-0. 185 s.

MATOUŠEK, O., PAZLAROVÁ, H., 2010. Hodnocení ohroženého dítěte a rodiny. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-739-8.

MÉSZÁROS, J., 2007. Atlas úmrtnosti Slovenska 1 993 – 2007. Bratislava: INFOSTAT. ISBN 978-80-89398-03-4. 108 s.

MOŽNÝ, I., 2006. Rodina a společnost. Praha: SLON. ISBN 80-86429-58-X. 312 s.

MOŽNÝ, I., 2002. Sociologie rodiny. Praha: SLON. ISBN: 80-86429-05-9. 250 s.

Odborné usmernenie Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 19132-2022-OZS

OROSZ, L., SVÁK, J., a kol., 2021. Ústava Slovenskej republiky - komentár. Zväzok I. Wolters Kluwer. ISBN 978-80-571-0380-6.

PILINSKÁ, V., LUKÁČOVÁ, M., MEZSÁROŠ, J., VAŇO B., 2005. Demografická charakteristika rodiny na Slovensku. INFOSTAT.

RABUŠIC, L., 2001. Kde ty všechny děti jsou? Porodnost v sociologické perspektivě. Praha: SLON.

REGNERUS, M., 2023. Sekularizácia – čo sa zmenilo a na čom najviac záleží? In: Verbum, 2, ISSN 1210-1605.

RYCHTAŘÍKOVÁ, J., 1995. Sňatečnost svobodných v České republice dříve a dnes. In: Demografie, 37, s. 157 – 172.

SANDBERG, K., WESTERBERG, T. 2005. Spatial dependence and the determinants of child births in Swedish municipalities 1974 – 2002. Conference Paper, 45th Congress of the European Regional Science Association. 23–27 August 2005, Amsterdam, The Netherlands.

STLOUKAL, L., 1997. Potratovost. In: Z. Pavlík (ed.). Populační vývoj České republiky 1996. Praha: Katedra demografie a geodemografie, Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy, s. 37 – 44.

STLOUKAL, L., 1999. Understanding the abortion culture in Central and Eastern Europe. In: H.P.David (ed.) From Abortion to Contraception: A Resource to Public Policies and Reproductive Behaviur in Central and Eastern Europe from 1917 to the Present. Westport, Connecticut: Greenwood Press, 23 – 37 s.

ŠPROCHA, B., 2016. Transformácia sobášnosti slobodných v Českej a Slovenskej republike v prierezovom a kohortnom pohľade. In: Demografie, 58, 3, 230 – 248 s.

ŠPROCHA, B., 2022. Zmeny v úmrtnostných pomeroch na Slovensku v časovej a priestorovej perspektíve. Bratislava: INFOSTAT. ISBN 978-80-89398-44-7. 114 s.

ŠPROCHA, B. a kol., 2021. Populačný vývoj v krajoch a okresoch Slovenska od začiatku 21. storočia. Bratislava: INFOSTAT. ISBN: 978-80-89398-38-6. 142 s.

ŠPROCHA, B. a kol., 2022. Populačný vývoj Slovenska v prierezovom a kohortnom pohľade. Bratislava: INFOSTAT. ISBN 978-80-89398-47-8. 112 s.

ŠPROCHA, B., TIŠLIAR, P., 2018. 100 rokov obyvateľstva Slovenska: od vzniku Československa po súčasnosť. Bratislava: Centrum pre historickú demografiu a populačný vývoj Slovenska FiF UK v Bratislave. ISBN 978-80-89881-14-7. 445 s.

ŠPROCHA, B., TIŠLIAR, P., 2021. Niektoré aspekty nemanželskej plodnosti a detí narodených mimo manželstva na Slovensku. In Sociológia, 53, 4, s. 339 – 376.

ŠTATISTICKÝ ÚRAD SR., 2022. Štatistika v súvislostiach, Hlavné trendy vývoja rozvodovosti v SR 2021. ISBN 978-80-8121-893-4. s. 104.

TOCQUEVILLE, A., 2006. O demokracii v Amerike. I. a II. zväzok. Bratislava: Kalligram 2006, ISBN 807-14-9765-7.

TUTTEROVÁ, J., RYCHTAŘÍKOVÁ, J. 1989. Vývojové trendy rozvodovosti po roce 1950 v ČSR a SSR v kontextu legislativních změn. In: Demografie, 31,3, 200 – 219 s.

Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov.

VAN DE KAA, D., J., 1997. Options and sequences: Europe's demographic patterns. In: Journal of the Australian Population Association, 14, 1, s. 1 – 30.

VAŇO, B. a kol., 2001. Obyvateľstvo Slovenska 1945 – 2000. Bratislava: INFOSTAT. 74 s.

VAŇO, B. a kol., 2009. Populačný vývoj v Slovenskej republike 2009. Bratislava: INFOSTAT. 97 s.

VAŇO, B., a kol., 2012. Populačný vývoj v Slovenskej republike 2011. Bratislava: INFOSTAT. 97 s.

VAŇO, B., 2022. Popis konštrukčných postupov, analýza a zhodnotenie získaných výsledkov populačnej prognózy jednotlivých variant. Bratislava: INFOSTAT. 38 s.

Vyhláška č. 302/1994 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenie zákona Národnej rady Slovenskej republiky o matrikách

Zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon č. 265/1949 Sb. o rodinnom práve

Zákon č. 94/1963 Zb. o rodine

Zákonné opatrenie predsedníctva Národného zhromaždenia č. 61/1955 Zb. o zmene predpisov o rozvode.

Zákon č. 40/1963 Zb. Občiansky zákonník

Zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok

Zákon č. 49/1973 Zb. ktorým sa mení a dopĺňa Občiansky súdny poriadok

Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 154/1994 Z. z. o matrikách

Zákon č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon č. 66/1941 Sl. o ochrane plodu

Zákon č. 68/1957 Zb. o umelom prerušení tehotnosti

Zákon č. 73/1986 Zb. o umelom prerušení tehotenstva

Zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 40/1993 Z. z. o štátnom občianstve Slovenskej republiky

ZEMAN, K., 2008. Rozvodovost a vzdelání obou manželů. In: Demografie, 50, 1, s. 64 – 70.

Internetové zdroje:

DŽAMBAZOVIČ, R., Neskorá mladosť. Nový generačný model prechodu do dospelosti a jeho príčiny. Aktuálne oblasti spoločenskovedného výskumu. [online]. 2018. [cit.: 18.08.2023]. Dostupné na: <https://www.researchgate.net/publication/323382982_Neskora_mladost_Novy_generacny_model_prechodu_do_dospelosti_a_jeho_priciny>

IVANČÍKOVÁ, Ľ. a kol., Národná analytická správa. Štatistický úrad Slovenskej republiky. Bratislava. ISBN 978-80-8121-937-5 [online]. 2023. [cit.: 08.09.2023]. Dostupné na: <https://www.scitanie.sk/analyzy/analyticka-publikacia-scitanie-obyvatelov-domov-a-bytov-2021-narodna-analyticka-sprava>

KRAVDAL, Ø., The importance of economic activity, economic potential and economic resources for the timing of first births in Norway. [online]. 1994. [cit.:18.08.2023]. Dostupné na: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/0032472031000147786>

KRAVDAL, Ø., The impact of individual and aggregate unemployment on fertility in Norway. In: Demographic Research, 6, s. 236 – 294. [online]. 2002. [cit.: 12.09.2023]. Dostupné na: <https://www.demographic-research.org/articles/volume/6/10>

LACA, P., Rodina ako primárne prostredie v spoločnosti. PROHUMAN - vedecko-odborný interdisciplinárny recenzovaný časopis, zameraný na oblasť spoločenských, sociálnych a humanitných vied. [online]. 2011 [cit.: 18.10.2023]. Dostupné na: <https://www.prohuman.sk/socialna-praca/rodina-ako-primarne-prostredie-v-spolocnosti>

MALATINSKÝ, M., Ochrana plodu a plodnosti na Slovensku. 1939 – 1945. [online]. 2015. [cit.: 18.08.2023]. Dostupné na: <https://ippr.sk/s/148-ochrana-plodu-a-plodnosti-na-slovensku-1939-1945>

MRÁZ, M., Sekularizácia je nielen ohrozením ale aj znakom nádeje. In: RaN 2/2004. [online]. 2004. [cit.: 09.08.2023]. Dostupné na: <http://www.uski.sk/frames_files/ran/2004/cl040208.htm>

MZ SR., Utajený pôrod. [online]. 2005. [cit.: 22.08.2023]. Dostupné na: <https://www.health.gov.sk/Clanok?utajeny-porod>

NCZI., Potraty v slovenskej republike v roku 2021. [online]. 2022. [cit.: 24.08.2023]. Dostupné na: <https://www.nczisk.sk/Aktuality/Pages/Potraty-v-Slovenskej-republike-v-roku-2021.aspx>

PODMANICKÝ, I., Pedagogické aspekty dozrievania osobnosti v rodine. In: Pedagogické aspekty dozrievania osobnosti v rodine. APVV 15-0189 „Vybrané faktory pro-rodinnej stratégie a podpora stabilnej rodiny v multikulturálnom prostredí“. [online]. 2019. [cit.: 24.08.2023]. Dostupné na: <https://tftu.sk/sites/default/files/profamily/ZBORN%C3%8DK%20II.pdf>

ROHUTNÁ, N., Československé rodinné právo po roku 1963. [online]. 2016. [cit.: 08.08.2023]. Dostupné na: <https://www.epi.sk/odborny-clanok/ceskoslovenske-rodinne-pravo-po-roku-1963.htm>

TÍŽIK, M., Riziká merania religiozity na Slovensku, metodologické poznámky. In: Potrebuje Slovensko po sčítaní 2011 ešte ďalší cenzus?, zborník príspevkov, s. 53 – 67, ISBN 978-80-8121-364-9. [online]. 2013. [cit.: 09.08.2023]. Dostupné na: <https://slovak.statistics.sk/wps/wcm/connect/f57c22dc-c0f3-441b-b006-a1eb8844a939/EV_ZBORNIK_PRISPEVKOV_V4.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=ROOTWORKSPACE-f57c22dc-c0f3-441b-b006-a1eb8844a939-kiiDhDD>.

TÍŽIK, M., Forms of Non/Religiosity in Slovakia after 1989, In: Religions, 15 s., 13, 7 [online]. 2022. [cit.: 09.08.2023]. Dostupné na: <https://doi.org/10.3390/rel13070605>

Utajený pôrod. [online]. 2020. [cit.: 24.08.2023]. Dostupné na: <https://sancaoz.sk/utajeny-porod>

ÚSTAV ZDRAVOTNÍCKYCH INFORMÁCIÍ A ŠTATISTIKY., Potraty v SR 2000. [online]. 2003. [cit.: 30.08.2023]. Dostupné na: <https://www.nczisk.sk/Documents/publikacie/archiv/2000/potraty_v_sr_2000.pdf>

Zoznam zachránených detí [online]. 2023. [cit.: 30.08.2023]. Dostupné na: <https://sancaoz.sk/zoznam-deti>

SODB 2021 SČÍTANIE OBYVATEĽOV, DOMOV A BYTOV

www.scitanie.sk

Obyvatelia | Domy | Byty | Domácnosti | Moja obec | Viac

- Základné výsledky
- Rozšírené výsledky
- Geopriestorové údaje
- Časové rady

Geopriestorové údaje

Bytové domácnosti

Bytové domácnosti podľa počtu domácností a počtu členov domácností v SR k 1. 1. 2021

Bytové domácnosti podľa počtu členov domácností v SR k 1. 1. 2021

Cenzové domácnosti

Cenzové domácnosti podľa typu a počtu členov domácností v SR k 1. 1. 2021

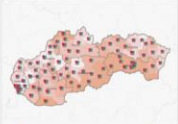

Rodinné domácnosti podľa počtu závislých detí v SR k 1. 1. 2021

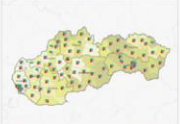

Rodinné domácnosti podľa počtu členov domácností v SR k 1. 1. 2021

Základné výsledky

1 Vyberte ukazovateľ > Počet obyvateľov

2 Vyberte územnú jednotku > Všetky kraje v SR

Stiahnuť dáta

Počet obyvateľov podľa pohlavia vo všetkých krajoch SR k 1. 1. 2021

Počet obyvateľov					
Územná jednotka	Spolu	muži		ženy	
		abs.	%	abs.	%
Banskobystrický kraj	625 601	304 153	48,62	321 448	51,38
Bratislavský kraj	719 537	346 304	48,13	373 233	51,87
Košický kraj	762 276	382 183	48,86	400 093	51,14
Nitriansky kraj	677 900	330 600	48,77	347 300	51,23
Prešovský kraj	808 931	400 227	49,48	408 704	50,52
Trenčiansky kraj	577 484	288 661	49,12	293 823	50,88
Trnavský kraj	566 008	277 521	49,03	288 487	50,97
Žilinský kraj	691 613	340 727	49,27	350 886	50,73

Štruktúra obyvateľov podľa pohlavia vo všetkých krajoch SR k 1. 1. 2021

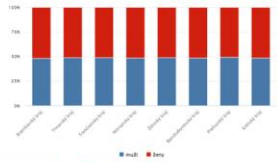

Podiel žien vo všetkých krajoch SR k 1. 1. 2021

Časové rady

1 Vyberte ukazovateľ > trvalo obývané byty

Stiahnuť dáta

Počet trvalo obývaných bytov v SR v rokoch 1950 - 2021

Trvalo obývané byty	
Rok	Spolu
1950	823 168
1961	984 151
1970	1 150 148
1980	1 418 932
1991	1 617 828
2001	1 665 536
2011	1 702 601
2021	1 736 005

Počet trvalo obývaných bytov v SR v rokoch 1950 - 2021

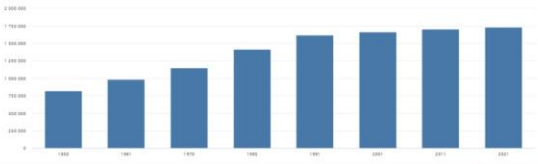

Rozšírené výsledky

1 Vyberte ukazovateľ

× Typ domu / obydlia × Obdobie poslednej obnovy

2 Výsledky

- Domy podľa typu domu / obydlia a obdobia poslednej obnovy domu
  regionálna úroveň (SR - oblasti - kraje) lokálna úroveň (okresy - obce)
- Domy podľa typu domu / obydlia, obdobia výstavby domu, obdobia poslednej obnovy domu
  regionálna úroveň (SR - oblasti - kraje) lokálna úroveň (okresy - obce)

Rodinné správanie populácie Slovenska

Prierezová analytická publikácia zameraná na aktuálne charakteristiky rodinného správania, premeny rodinného správania, životné podmienky rodín a predpoklady budúceho vývoja rodín v Slovenskej republike.

Štatistický úrad SR
Lamačská cesta 3/C
840 05 Bratislava 45
Slovenská republika

Tel.: +421/2/50 23 63 39
E-mail: info@statistics.sk

www.statistics.sk

ISBN 978-80-8121-939-9